

Standardi Ndërkombëtar i Raportimit Financiar 2

Pagesat e bazuar në Aksione

Ky version përfshin ndryshimet që rrjedhin nga SNRF-të e publikuara deri më datën 31 dhjetor 2006.

SNRF 2 *Pagesat e bazuar në Aksione* u publikua nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit në Shkurt 2004.

Interpretimet në vijim i referohen SNRF 2:

- KIS-12 *Konsolidimi – Njësitë ekonomike për qëllime te veçanta* (publikuar në Nëntor 1998), i amenduar nga
- KIRFN Ndryshime të KIS-12 *Konsolidimi – Njësitë ekonomike për qëllime te veçanta* (publikuar në Nëntor 2004)
- KIRFN 8 *Objekti i SNRF 2* (publikuar në Janar 2006)
- KIRFN 11 SNRF 2—*Transaksionet e Aksioneve të Grupit dhe të Thesarit* (publikuar në Nëntor 2006).

PËRMBAJTJA*paragrafët***HYRJE****IN1-IN8****STANDARDI NDËRKOMBËTAR I RAPORTIMIT FINANCIAR 2
PAGESAT E BAZUAR NË AKSIONE**

OBJEKTIVI	1
OBJEKTI	2–6
NJOHJA	7–9
TRANSAKSIONET E PAGESES TË BAZUARA NË AKSION QË SHLYEN ME KAPITAL NETO	10–29
Paraqitje e përgjithshme	10–13
Transaksionet në të cilat përfitohen shërbime	14–15
Transaksione të matura duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumenteve të kapitalit neto të dhuruara	16–25
Përcaktimi i vlerës së drejtë të instrumenteve të kapitalit neto të dhuruara	16–18
Trajtimi i kushteve të kushtëzimit	19–21
Trajtimi i tiparit të ripërtëritjes	22
Pas datës së kushtëzimit	23
Nëse vlera e drejtë e instrumenteve të kapitalit neto nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme	24–25
Modifikimi i afateve dhe kushteve për të cilat kanë qënë dhuruar instrumentat e kapitalit neto, përfshirë anulimet dhe shlyerjet	26–29
TRANSAKSIONE TË PAGESES TË BAZUARA NË AKSION QË SHLYEN NË MJETE MONETARE	30–33
TRANSAKSIONE TË PAGESES TË BAZUARA NË AKSION ME ALTERNATIVA NË MJETE MONETARE	34–43
Transaksione të pagesës të bazuara në aksion në të cilat afatet e marrëveshjes i sigurojnë palës tjetër një zgjedhje të shlyerjes	35–40
Transaksione të pagesës të bazuara në aksion, në të cilat afatet e marrëveshjes i sigurojnë njësisë ekonomike një zgjedhje të shlyerjes	41–43
DHËNIA E INFORMACIONEVE SHPJEGUESE	44–52
DISPOZITA KALIMTARE	53–59
DATA E HYRJES NË FUQI	60
SHTOJCAT	
A Termat e përkufizuar	
B Udhëzues për aplikimin	
C Amendamente për SNRF-të e tjera	
MIRATIMI I SNRF 2 NGA BORDI	
BAZA PËR KONKLUSIONE	
UDHËZIM PËR ZBATIM	

Standardi Ndërkombëtar i Raportimit Financiar 2 *Pagesat e bazuar në aksione (SNRF2)* është paraqitur në paragrafët 1-60 dhe Shtojcat A-C. Të gjithë paragrafët kanë të njëjtën rëndësi. Paragrafët në **shkronja te zeza** të theksuara parashtrojnë parimet kryesore. Termat e përkufizuar në Shtojcën A janë me shkronja të pjerrëta (korsive) kur ato ndeshen për herë të parë në Standard. Përkufizimet e termave të tjerë janë dhënë në Fjalorin e Termave të Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar. SNRF 2 duhet të lexohet në kontekstin e objektivit të tij dhe të Bazës për Konkluzione, *Parathënies së Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar dhe Kuadrit për Përgatitjen dhe Paraqitjen e Pasqyrave Financiare*. SNK 8 *Politikat Kontabël, Ndryshimet në Vlerësimet Kontabël dhe Gabimet* jep një bazë për zgjedhjen dhe zbatimin e politikave kontabël në rastet e mungesës së udhëzimeve specifike.

Hyrje

Arsyet për publikimin e SNRF-së

- IN1 Shpesh njësitë ekonomike u ofrojnë punonjësve ose palëve të tjera aksione ose opsione aksioni. Skemat e aksioneve dhe skemat e opsioneve të aksionit janë një tipar i zakonshëm i shpërblimit të punonjësve, drejtorëve, drejtuesve të lartë dhe shumë punonjësve të tjerë. Disa njësi ekonomike emetojnë aksione ose opsione aksioni për të paguar furnitorët, siç janë furnitorët e shërbimeve profesionale.
- IN2 Para publikimit të këtij SNRF, nuk kishte asnjë SNRF që të mbulonte njohjen dhe matjen e këtyre transaksioneve. Shqetësimet lidhur me këtë mungesë në SNRF-të dolën në pah për shkak të rëndësisë në rritje në shumë vende të transaksioneve të pagesës të bazuara në aksione.

Tiparet kryesore të SNRF-së

- IN3 SNRF kërkon që një njësi ekonomike të njohë transaksionet e pagesës të bazuara në aksion në pasqyrat e saj financiare, përfshirë transaksionet me punonjësit ose palët e tjera që shlyhen në mjete monetare, në aktive të tjera ose instrumente të kapitalit neto të njësisë ekonomike. Nuk ka përjashtime nga SNRF, përveç atyre transaksioneve për të cilat zbatohen Standarde të tjera.
- IN4 SNRF paraqet parimet e matjes dhe kërkesa specifike për tri tipe të transaksioneve të pagesës të bazuara në aksion:
- (a) transaksione të pagesës të bazuara në aksion që shlyhen me kapital neto, në të cilat njësia ekonomike përfiton të mira ose shërbime si shumë për instrumenta të kapitalit neto të njësisë ekonomike (përfshirë aksione ose opsione aksioni);
  - (b) transaksione të pagesës të bazuara në aksion, për t'u shlyer në mjete monetare, në të cilat njësia ekonomike përfiton mallra ose shërbime kundrejt një detyrimi ndaj furnitorit të këtyre mallrave ose shërbimeve për shuma që bazohen në çmimin (ose vlerën) e aksioneve të njësisë ekonomike ose të instrumentave të tjerë të kapitalit neto të njësisë ekonomike; dhe
  - (c) transaksione në të cilat njësia ekonomike merr ose përfiton mallra ose shërbime dhe afatet e marrëveshjes i sigurojnë ose njësia ekonomike ose furnitorit të këtyre mallrave ose shërbimeve një zgjedhje nëse njësia ekonomike do të shlyejë transaksionin në mjete monetare ose duke emetuar instrumenta të kapitalit neto.
- IN5 Për transaksionet e pagesës të bazuara në aksione për t'u shlyer në kapital neto, SNRF kërkon që një njësi ekonomike të matë të mirat ose shërbimet e përfituara dhe rritjen korresponduese në kapitalin neto, drejtpërsëdrejti me vlerën e drejtë të mallrave ose shërbimeve të marra me përjashtim të rastit, kur vlera e drejtë nuk mund të matet në mënyrë të besueshme. Nëse njësia ekonomike nuk mund të matë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë të mallrave ose shërbimeve të përfituara, kërkohet që njësia ekonomike të matë vlerën e tyre si dhe rritjen korresponduese në kapitalin neto, në mënyrë indirekte, duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhëna të kapitalit neto. Për më tepër:
- (a) për transaksionet me punonjësit dhe të tjerë që japin shërbime të ngjashme, kërkohet që njësia ekonomike të matë vlerën e drejtë të instrumentave të dhëna të kapitalit neto sepse zakonisht nuk është e mundur që të matë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë të shërbimit të përfituar nga punonjësit. Vlera e drejtë e instrumentave të marra të kapitalit neto matet në datën e marrjes.
  - (b) për transaksionet me palë të tjera përveç punonjësve (dhe atyre që japin shërbime të ngjashme), ekziston një hipotezë e kundërshtueshme se vlera e drejtë e mallrave ose shërbimeve të marra mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme. Kjo vlerë e drejtë matet në ditën që njësia ekonomike merr mallrat ose pala tjetër kryen shërbimet. Në raste të rralla nëse hipoteza është e kundërshtueshme transaksioni matet duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto të matur në datën që njësia ekonomike merr mallrat ose pala tjetër kryen shërbimet.
  - (c) për mallra ose shërbime të matura duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, SNRF specifikon që konditat kushtëzuese, përjashtuar kushtet e tregut, nuk merren parasysh kur vlerësohet vlera e drejtë e aksioneve ose opsioneve në datën e matjes së përshtatshme (siç specifikohet më sipër). Në të vërtetë, konditat e kushtëzimit merren parasysh duke rregulluar numrin e instrumentave të kapitalit neto të përfshirë në matjen e shumës së transaksionit, kështu që si përfundim, shuma e njohur për të mirat ose shërbimet e përfituara si shumë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto, bazohet në numrin e instrumentave të kapitalit neto që kushtëzohen përfundimisht. Kështu mbi

bazë kumulative nuk njihet asnjë shumë për mallrat ose shërbimet e përfituara nëse instrumentat e dhënë të kapitalit neto nuk mbulohen për shkak të mosplotësimit të konditës së kushtëzimit (përfshijtur një kusht i tregut).

- (d) SNRF kërkon që vlera e drejtë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto të bazohet në çmimet e tregut nëse disponohen, dhe të merren parasysh afatet dhe kushtet sipas të cilave këto instrumenta të kapitalit neto janë dhënë. Në mungesë të çmimeve të tregut, vlera e drejtë vlerësohet duke përdorur një teknikë vlerësimi që vlerëson se cili do të ishte çmimi i këtyre instrumentave të kapitalit neto në datën e matjes në një transaksion të kryer në mënyrë të lirë, midis palëve të palidhura me njëra-tjetrën, të mirëinformuara dhe të vullnetshme.
  - (e) gjithashtu SNRF paraqet kërkesat nëse afatet dhe kushtet e një opsioni ose aksioni të dhënë modifikohen (p.sh. një një opsion riçmohet) ose nëse anulohet dhënia, riblihet ose zëvendësohet me dhënien e një instrumenti tjetër të kapitalit neto. Për shembull, pa marrë parasysh ndonjë modifikim, anulim ose shlyerje të një dhënie të instrumentave të kapitalit neto për punonjësit, zakonisht SNRF kërkon që njësia ekonomike të njohë të paktën shërbimet e përfituara, të matura në datën e dhënies me vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto.
- IN6 Për transaksionet e pagesës të bazuar në aksion për t'u shlyer në mjete monetare, SNRF kërkon që njësia ekonomike të matë mallrat ose shërbimet e siguruara dhe pasivet e pësuar me vlerën e drejtë të pasivit. Derisa të shlyhet pasivi, njësia ekonomike duhet të rimatë vlerën e drejtë të pasivit në çdo datë raportimi dhe në datën e shlyerjes, dhe ndonjë ndryshim në vlerë duhet të njihet në fitimin ose humbjen e periudhës.
- IN7 Për transaksionet e pagesës së bazuar në aksion, në të cilat kushtet e marrëveshjes i sigurojnë ose njësisë ekonomike ose furnitorit të mallrave ose shërbimeve një zgjedhje nëse njësia ekonomike do të shlyejë transaksionin në mjete monetare ose duke emetuar instrumenta të kapitalit neto, njësia ekonomike kërkohet ta trajtojë këtë transaksion, ose përbërës të atij transaksioni, si transaksion të pagesës së bazuar në aksion për t'u shlyer në mjete monetare nëse, dhe deri në shkallën që, njësia ekonomike ka pësuar një pasiv për t'u shlyer në mjete monetare (ose në aktive të tjera), ose si një transaksion të pagesës së bazuar në aksion për t'u shlyer me kapital neto, nëse, dhe deri në shkallën që, asnjë pasiv i tillë nuk është pësuar.
- IN8 SNRF përshkruan disa kërkesa për dhënien e informacioneve shpjeguese për të mundësuar që përdoruesit e pasqyrave financiare të kuptojnë:
- (a) natyrën dhe shtrirjen e marrëveshjeve të pagesës së bazuar në aksion që egzistojnë gjatë periudhës;
  - (b) mënyrën se si ishte përcaktuar gjatë periudhës vlera e drejtë e mallrave ose shërbimeve të përfituara ose vlera e drejtë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto; dhe
  - (c) efektin e transaksioneve të pagesës së bazuar në aksion në fitimin ose humbjen e njësisë ekonomike për periudhën dhe në pozicionin e saj financiar.

Standardi Ndërkombëtar I Raportimit Financiar 2

Pagesat e bazuar ne aksione

Objektivi

- 1 Objektivi i këtij SNRF është të specifikojë raportimin financiar të një njësie ekonomike kur ajo ndërmerr *transaksione të pagesës të bazuara në aksion*. Veçanërisht ai kërkon që një njësi ekonomike të reflektojë në fitimin ose humbjen e saj dhe në pozicionin financiar, efektet e transaksioneve të pagesës të bazuara në aksion, përfshirë shpenzimet e lidhura me transaksionet, në të cilat u jepen punonjësve *opsione në aksion*.

Objekti

- 2 Një njësi ekonomike duhet të zbatojë këtë SNRF në kontabilizimin e të gjitha transaksioneve të pagesës të bazuara në aksione, përfshirë :
  - (a) *transaksione të pagesës të bazuara në aksion për t'u shlyer në kapital neto*, në të cilat njësia ekonomike përfiton mallra ose shërbime si shumë për *instrumenta të kapitalit neto* të njësisë ekonomike (përfshirë aksione ose opsione aksioni);
  - (b) *transaksione të pagesës të bazuara në aksione për t'u shlyer në mjete monetare*, në të cilat njësia ekonomike përfiton mallra ose shërbime kundrejt një pasivi ndaj furnitorit të këtyre mallrave ose shërbimeve për shuma që bazohen në çmimin (ose vlerën) e aksioneve të njësisë ekonomike ose të instrumentave të tjerë të kapitalit neto të njësisë ekonomike dhe
  - (c) transaksione në të cilat njësia ekonomike merr ose përfiton mallra ose shërbime dhe afatet e marrëveshjes i sigurojnë ose njësisë ekonomike ose furnitorit të këtyre mallrave ose shërbimeve një zgjedhje nëse njësia ekonomike do të shlyejë transaksionin në mjete monetare (ose aktive të tjera) ose duke emetuar instrumenta të kapitalit neto,

me përjashtim sa shprehet në paragrafët 5 dhe 6.
- 3 Për qëllime të këtij SNRF, transferimet e instrumentave të kapitalit neto të një njësie ekonomike nga akcionerët e saj tek palë të tjera, të cilat i kanë ofruar mallra ose shërbime njësisë ekonomike (përfshirë punonjësit), janë transaksione të pagesës të bazuara në aksion, me përjashtim të rastit kur transferimi është në mënyrë të qartë, për një qëllim të ndryshëm nga pagimi i mallrave ose shërbimeve të ofruara njësisë ekonomike. Kjo vlen edhe për transferime të instrumentave të kapitalit neto të njësisë kontrolluese të njësisë ekonomike ose transferime të instrumentave të kapitalit neto të një njësie ekonomike tjetër, brenda të njëjtit grup, tek palë të tjera që i kanë ofruar mallra ose shërbime njësisë ekonomike.
- 4 Për qëllime të këtij SNRF, një transaksion me një punonjës (ose palë tjetër) në funksionin e tij/saj si mbajtës i instrumentave të kapitalit neto të njësisë ekonomike, nuk është transaksion i pagesës së bazuar në aksion. Për shembull nëse një njësi ekonomike u jep të gjithë mbajtësve të një klase të caktuar të instrumentave të saj të kapitalit neto, të drejtën e blerjes së instrumentave shtesë të kapitalit neto të njësisë ekonomike me një çmim që është më i vogël se vlera e drejtë e atyre instrumentave të kapitalit neto dhe një punonjës përfiton këtë të drejtë sepse ai/ajo është mbajtës i instrumentave të kapitalit neto që i përkasin kësaj klase të veçantë, dhënia ose ushtrimi i kësaj të drejte nuk është objekt i kërkesave të këtij SNRF.
- 5 Siç vihet në dukje në paragrafin 2, ky SNRF zbatohet për transaksionet e pagesës të bazuara në aksion, në të cilat një njësi ekonomike siguron ose përfiton të mira ose shërbime. Të mirat përfshijnë inventarët, mallrat e konsumueshme, tokën, ndërtesat, makineritë e pajisjet, aktivet jo-materiale dhe aktive të tjera jo-financiare. Megjithatë një njësi ekonomike nuk do të zbatojë këtë SNRF për transaksione në të cilat njësia ekonomike siguron të mira si pjesë e aktiveve neto të blera në një kombinim biznesi për të cilat zbatohet SNRF 3 *Kombinimet e Biznesit*. Kështu, instrumentat e kapitalit neto të emetuara në një kombinim biznesi në këmbim të kontrollit të njësisë së blerë nuk janë objekt i këtij SNRF. Megjithatë, instrumentat e kapitalit neto të dhëna punonjësve të njësisë së blerë në funksionin e tyre si punonjës (p.sh në këmbim të shërbimit të vazhdueshëm) janë objekt i këtij SNRF. Në mënyrë të ngjashme, anulimi, zëvendësimi ose modifikimi i *marrëveshjeve të pagesave bazuara në aksion*, për shkak të një kombinim biznesi ose ristrukturime të tjera të kapitalit neto, duhet të trajtohen në përputhje me këtë SNRF.
- 6 Ky SNRF nuk zbatohet për transaksione të pagesës të bazuara në aksione, në të cilat njësia ekonomike merr ose siguron të mira ose shërbime në bazë të një kontrate, që është objekt i paragrafëve 8–10 të SNK 32 *Instrumentat*

financiarë: Paraqitja (e rishikuar në 2003)¹ ose paragrafët 5–7 të SNK 39 Instrumentat financiarë: Njohja dhe Matja (rishikuar në 2003).

Njohja

- 7 Një njësi ekonomike duhet të njohë të mirat ose shërbimet e marra ose të siguruar në një transaksion të pagesës të bazuar në aksion, kur ajo merr të mirat ose kur ajo përfiton shërbimet. Njësia ekonomike duhet të njohë një rritje korresponduese në kapitalin neto nëse të mirat ose shërbimet përfitohen nga një transaksion i pagesës të bazuar në aksion për t'u shlyer me kapital neto ose në një pasiv nëse të mirat ose shërbimet sigurohen në një transaksion të pagesës së bazuar në aksion për t'u shlyer në mjete monetare.
- 8 Nëse të mirat ose shërbimet e marra ose të përfituara në një transaksion të pagesës të bazuar në aksion, nuk kualifikohen për njohje si aktive, ato duhet të njihen si shpenzime.
- 9 Zakonisht, një shpenzim vjen nga konsumi i të mirave ose shërbimeve. Për shembull, zakonisht shërbimet konsumohen menjëherë, prandaj në këtë rast njihet një shpenzim kur pala tjetër kryen shërbimin. Të mirat mund të konsumohen gjatë një periudhe kohore, ose në rastin e inventarëve mund të shiten në një datë të mëvonëshme. Në këtë rast shpenzimi njihet kur të mirat konsumohen ose shiten. Megjithatë, ndonjëherë është e nevojshme të njihet një shpenzim para se të mirat ose shërbimet të jenë konsumuar ose shitur për shkak se ato nuk plotësojnë kushtet e njohjes si aktive. Për shembull një njësi ekonomike mund të sigurojë të mira si pjesë e një faze kërkimi në një projekt për zhvillimin e një produkti. Megjithatë këto të mira nuk janë konsumuar ato nuk kualifikohen për njohje si aktive sipas SNRF të zbatueshëm.

Transaksione të pagesës të bazuara në aksion që shlyen me kapital neto

Paraqitje e përgjithshme

- 10 Për transaksionet e pagesës të bazuara në aksion për t'u shlyer në kapital neto një njësi ekonomike duhet të matë të mirat ose shërbimet e përfituara dhe rritjen korresponduese në kapitalin neto, drejtpërsëdrejti me vlerën e drejtë të të mirave ose shërbimeve të marra me përjashtim të rastit kur vlera e drejtë nuk mund të matet në mënyrë të besueshme. Nëse njësia ekonomike nuk mund të matë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë të të mirave ose shërbimeve të përfituara, njësia ekonomike duhet të matë vlerën e tyre si dhe rritjen korresponduese në kapitalin neto, në mënyrë indirekte duke ju referuar² vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto.
- 11 Për të zbatuar kërkesat e paragrafit 10 për transaksionet me *punonjësit dhe të tjerë që kryejnë shërbime të ngjashme*,³ njësia ekonomike duhet të matë vlerën e drejtë të shërbimeve të përfituara, duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, për shkak se zakonisht nuk është e mundur të vlerësohet në mënyrë të besueshme vlera e drejtë e shërbimeve të përfituara siç shpjegohet në paragrafin 12. Vlera e drejtë e këtyre instrumentave të kapitalit neto do të matet në *datën e dhënies*.
- 12 Zakonisht aksionet, opsionet në aksion ose instrumenta të tjera të kapitalit neto, u jepen punonjësve si pjesë e paketës së shpërblimit për ta, përveç pagës në mjete monetare dhe përfitimeve të tjera të punësimit. Zakonisht, nuk është e mundur të matet në mënyrë të drejtpërdrejtë shërbimi i përfituar për një përbërës të veçantë të paketës së shpërblimit të punonjësit. Gjithashtu, mund të mos jetë e mundur që të matet vlera e drejtë e totalit të paketës së shpërblimit në mënyrë të pavaruar, pa matur në mënyrë të drejtpërdrejtë vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto. Për më tepër, aksionet ose opsionet në aksion, ndonjëherë jepen si pjesë e një marrëveshje shpërblimi dhe jo si pjesë e një shpërblimi bazë p.sh., si një nxitës që punonjësit të qëndrojnë në njësinë ekonomike, ose për t'i shpërblyer ata për përpjekjet e tyre në përmirësimin e ecurisë së njësise ekonomike. Duke ju dhënë aksione ose opsione aksioni, përveç shpërblimit tjetër, njësia ekonomike paguan shpërblim shtesë për të marrë përfitime shtesë. Vlerësimi i vlerës së drejtë të këtyre përfitimeve shtesë paraqitet i vështirë. Për shkak të vështirësisë së matjes në mënyrë të drejtpërdrejtë të vlerës së drejtë të shërbimeve të përfituara, njësia ekonomike do të matë vlerën e drejtë të shërbimeve të përfituara nga punonjësit, duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto.

¹ Titulli i SNK 32 u amendua në vitin 2005

² Ky SNRF përdor frazën 'duke ju referuar' dhe jo 'në', për shkak se transaksioni është përfundimisht i matur me shumfishimin e vlerës së drejtë të instrumentit të dhënë, matur në datën e specifikuar në paragrafin 11 ose 13 (cilido prej tyre që është i aplikueshëm), me numrin e instrumenteve të kapitalit neto instruments që kushtëzohet, sikurse shpjegohet në paragrafin 19

³ Në pjesën në vijim të këtij SNRF, të gjitha referencat tek punonjësit, përfshijnë edhe të tjetër që japin shërbime të ngjashme.

- 13 Për të zbatuar kërkesat e paragrafit 10 për transaksionet me palë të tjera, përveç punonjësve, do të ketë një hipotezë të kundërshtueshme se vlera e drejtë e të mirave ose shërbimeve të marra mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme. Kjo vlerë e drejtë do të matet në ditën që njësia ekonomike merr të mirat ose pala tjetër kryen shërbimet. Në raste të rralla, nëse njësia ekonomike kundërshton këtë hipotezë sepse nuk mund të matë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë të të mirave ose shërbimeve të përfituara, njësia ekonomike do të matë të mirat ose shërbimet e përfituara dhe rritjen korresponduese në kapitalin neto në mënyrë indirekte, duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, të matur në datën që njësia ekonomike merr të mirat ose pala tjetër kryen shërbimet.

Transaksionet në të cilat merren shërbimet

- 14 Nëse instrumentat e dhënë të kapitalit neto *mbulohen* menjëherë, palës tjetër nuk i kërkohej që të përfundojë një pjesë të caktuar të shërbimit para se të bëhet e pakushtëzuar për këto instrumenta të kapitalit neto. Në mungesë të evidencës që tregon për të kundërtën, njësia ekonomike duhet të supozojë se janë përfituar shërbimet e kryera nga pala tjetër si shumë për instrumentat e kapitalit neto. Në këtë rast, në datën e dhënies njësia ekonomike duhet të njohë shërbimet e marra plotësisht me një rritje korresponduese në kapitalin neto.
- 15 Nëse instrumentat e dhënë të kapitalit neto nuk kushtëzohen derisa pala tjetër të përfundojë një pjesë të caktuar të shërbimit, njësia ekonomike duhet të supozojë se shërbimet për t'iu kryer nga pala tjetër, si shumë për këto instrumenta të kapitalit neto, do të merren në të ardhmen gjatë *periudhës së kushtëzimit*. Njësia ekonomike do t'i trajtojë këto shërbime të kryera nga pala tjetër, gjatë periudhës së kushtëzimit, me një rritje korresponduese në kapitalin neto. Për shembull:
- (a) nëse një punonjësi i jepen opsione në aksion me kushtin që të ketë tre vite shërbim, atëherë njësia ekonomike do të supozojë që shërbimet, të cilat do të kryhen nga punonjësi si shumë për opsionet në aksion, do të merren në të ardhmen përgjatë periudhës tre vjeçare të kushtëzimit.
  - (b) nëse një punonjësi i jepen opsione në aksion, me kushtin që të arrijë një nivel të caktuar të performancës dhe të qendrojë në njësinë ekonomike derisa ky nivel i caktuar i performancës të plotësohet, dhe zgjatja e periudhës së kushtëzimit ndryshon në varësi të kohës kur plotësohet niveli i caktuar i performancës, njësia ekonomike duhet të supozojë se shërbimet që do të kryhen nga punonjësi si shumë për opsionet në aksion, do të merren në të ardhmen përgjatë periudhës së pritshme të kushtëzimit. Njësia ekonomike duhet të vlerësojë zgjatjen e pritshme të periudhës së kushtëzimit në datën e dhënies bazuar në rezultatin më të mundshëm të nivelit të caktuar të performancës. Nëse kushti i performancës është një *kusht tregu*, vlerësimi i zgjatjes së periudhës së pritshme të kushtëzimit, duhet të jetë në koherencë me supozimet e përdorura në vlerësimin e vlerës së drejtë të opsionit të dhënë, dhe nuk duhet të rishikohet më pas. Nëse kushti i performancës nuk është një kusht tregu, njësia ekonomike duhet të rishikojë vlerësimin lidhur me zgjatjen e periudhës së kushtëzimit, nëse është e nevojshme, nëse informacioni i mëposhëm tregon se zgjatja e periudhës së kushtëzimit, ndryshon nga vlerësimet e mëparshme.

Transaksione të matura duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumenteve të kapitalit neto të dhuruara

Përcaktimi i vlerës së drejtë të instrumenteve të kapitalit neto të dhuruara

- 16 Për transaksionet e matura duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, një njësia ekonomike duhet të matë vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto në *datën e matjes*, bazuar në çmimet e tregut, kur janë të disponueshme, duke marrë në konsideratë afatet dhe kushtet sipas të cilave ishin dhënë këto instrumenta të kapitalit neto (objekt i kërkesave të paragrafëve 19–22).
- 17 Në mungesë të çmimeve të tregut, njësia ekonomike duhet të vlerësojë vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, duke përdorur një teknikë vlerësimi për të vlerësuar se cili do të ishte çmimi i atyre instrumentave të kapitalit neto në datën e matjes të një transaksioni të kryer në mënyrë të lirë midis palëve të palidhura me njëra-tjetrën, të mirëinformuara dhe të vullnetshme. Teknika e vlerësimit duhet të jetë e qëndrueshme me metodologjitë e vlerësimit përgjithësisht të pranura për vendosjen e çmimit të instrumentave financiarë dhe duhet të përfshijë të gjithë faktorët dhe supozimet që pjesëmarrësit e mirë informuar dhe të vullnetshëm do të marrin në konsideratë gjatë vendosjes së çmimit (objekt i kërkesave të paragrafëve 19–22).
- 18 Shtojcë B përmban udhëzime të mëtejshme për matjen e vlerës së drejtë të aksioneve dhe opsioneve në aksion, duke u përqendruar në afatet dhe kushtet specifike të cilat janë tipar i zakonshëm i dhënies së aksioneve ose opsioneve në aksion për punonjësit.

Trajtimi i konditave të kushtëzimit

- 19 Një dhënie e instrumentave të kapitalit neto mund të kushtëzohet me plotësimin e *konditave specifike të kushtëzimit*. Për shembull, një dhënie e aksioneve ose opsioneve në aksion për një punonjës, zakonisht kushtëzohet nga qëndrimi i punonjësit në njësinë ekonomike për një periudhë të caktuar kohe. Mund të ketë kushte të performancës, që duhet të plotësohen, të tilla si arritja nga ana e njësisë ekonomike e një rritje të caktuar në fitim ose një rritje e specifikuar në çmimin e aksionit të njësisë ekonomike. Konditat e kushtëzimit, përveç kushteve të tregut, nuk duhet të merren në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e aksioneve ose opsioneve në aksion në datën e matjes. Në të vërtetë, konditat e kushtëzimit do të merren parasysh duke rregulluar numrin e instrumentave të kapitalit neto të përfshirë në matjen e shumës së transaksionit, kështu që si përfundim shuma e njohur për mallrat ose shërbimet e përfituara, si shumë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto do të bazohet në numrin e instrumentave të kapitalit neto që kushtëzohen përfundimisht. Kështu., mbi një bazë kumulative, nuk njihet asnjë shumë për mallrat ose shërbimet e përfituara, nëse instrumentat e dhënë të kapitalit neto nuk mbulohen për shkak të mosplotësimit të një kondite kushtëzuese p.sh. pala tjetër nuk arrin të plotësojë një periudhë të caktuar shërbimi ose kushti i performancës nuk është plotësuar, subjekt i kërkesave të paragrafit 21.
- 20 Për të zbatuar kërkesat e paragrafit 19, njësia ekonomike do të njohë një shumë për mallrat dhe shërbimet e përfituara gjatë periudhës së kushtëzuar në bazë të vlerësimit më të mirë të mundshëm të numrit të instrumentave të kapitalit neto që pritet të kushtëzohen dhe do të rishikojë këtë vlerësim, nëse është e nevojshme, nëse informacioni i mëpasshëm tregon se numri i instrumentave të kapitalit neto të pritshme për t'u kushtëzuar, ndryshon nga vlerësimet e mëparshme. Në datën e kushtëzimit, njësia ekonomike duhet të rishikojë vlerësimin për të barazuar numrin e instrumentave të kapitalit neto që kushtëzohen përfundimisht, subjekt i kërkesave të paragrafit 21.
- 21 Kushtet e tregut të tilla si një çmim i synuar i aksionit sipas të cilit përcaktohet kushtëzimi, do të merren në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto. Prandaj për dhëniet e instrumentave të kapitalit neto me kushte tregu, njësia ekonomike do të njohë mallrat ose shërbimet e përfituara nga pala tjetër, që plotëson të gjitha kushtet e tjera të kushtëzimit (p.sh. shërbimet e përfituara nga një punonjës që është në shërbim për një periudhë të caktuar), pavarësisht nëse ai kusht tregu plotësohet.

Trajtimi i tiparit të ripërtëritjes

- 22 Për opsionet me një *tipar të ripërtëritjes*, tipari i ripërtëritjes nuk do të merret në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e opsioneve të dhëna në datën e matjes. Në të vërtetë *opsioni i ripërtëritjes* do të trajtohet si dhënie e një opsioni të ri nëse dhe kur jepet më pas opsioni i ripërtëritjes.

Pas datës së kushtëzimit

- 23 Duke njohur mallrat dhe shërbimet e përfituara në përputhje me paragrafët 10–22 dhe një rritje korresponduese në kapitalin neto, njësia ekonomike nuk do të bëjë rregullim të mëpasshëm të totalit të kapitalit neto pas datës së kushtëzimit. Për shembull, njësia ekonomike nuk do të kthejë në vijim shumën e njohur për shërbimet e përfituara nga një punonjës nëse më pas instrumentat e kushtëzuar të kapitalit humben ose në rastin e opsioneve në aksion, opsionet nuk ushtrohen. Megjithatë, kjo kërkesë nuk përjashton njësinë ekonomike nga njohja e një transferimi brenda kapitalit neto, p.sh. një transferim nga një përbërës i kapitalit neto tek një tjetër.

Nëse vlera e drejtë e instrumenteve të kapitalit neto nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme

- 24 Kërkesat në paragrafët 16–23 zbatohen nëse njësia ekonomike kërkohet të matë një transaksion të pagesave të bazuar në aksion, duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto. Në raste të rralla, njësia ekonomike mund të mos jetë në gjendje të vlerësojë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto në datën e matjes, në përputhje me kërkesat në paragrafët 16–22. Vetëm në këto raste të rralla, njësia ekonomike do të:
- (a) matë instrumentat e kapitalit neto me *vlerën e perceptuar* të tyre, fillimisht në datën që njësia ekonomike merr mallrat ose pala tjetër kryen shërbimet, dhe më pas, në çdo datë raportimi dhe në datën finale të shlyerjes, me ndonjë ndryshim në vlerën e perceptuar të njohur në fitim ose humbje. Për dhënien e opsioneve në aksion, marrëveshjet e pagesës të bazuara në aksion shlyhen përfundimisht kur opsionet ushtrohen, humben (p.sh. përfundimi i punësimit) ose skadojnë (p.sh. në fund të jetës së opsionit).
  - (b) njohë mallrat ose shërbimet e përfituara bazuar në numrin e instrumentave të kapitalit neto që së fundmi kushtëzohenose (nëse është e zbatueshme) së fundmi janë ushtruar. Për të zbatuar këtë kërkesë për

opsionet në aksion për shembull, njësia ekonomike do të njohë të mirat ose shërbimet e përfituara gjatë periudhës së kushtëzimit, nëse ka, në përputhje me paragrafët 14 dhe 15 me përjashtim të rastit kur nuk zbatohen kërkesat në paragrafin 15(b) lidhur me kushtin e tregut. Shuma e njohur për të mirat ose shërbimet e përfituara gjatë periudhës së kushtëzimit do të bazohet në numrin e opsioneve në aksion, të pritshme për t'u kushtëzuar. Njësia ekonomike do të rishikojë këtë vlerësim, nëse është e nevojshme, kur informacioni i mëpasshëm tregon se numri i opsioneve në aksion, të pritshme për t'u kushtëzuar, ndryshon nga vlerësimet e mëparshme. Në datën e kushtëzimit njësia ekonomike do të rishikojë vlerësimin për të barazuar numrin e instrumentave të kapitalit neto që mbulonin përfundimisht. Pas datës së kushtëzimit njësia ekonomike do të kthejë shumën e njohur për të mirat dhe shërbimet e përfituara nëse opsionet në aksion, më pas humben, ose skadojnë në fund të jetës së opsionit në aksion.

25 Nëse një njësi ekonomike zbaton paragrafin 24, nuk është e nevojshme të zbatojë paragrafët 26–29, sepse çdo modifikim i afateve dhe kushteve sipas të cilave janë dhënë instrumentat e kapitalit neto, do të merret në konsideratë kur zbatohet metoda e vlerës së perceptuar e paraqitur në paragrafin 24. Megjithatë, kur një njësi ekonomike shlyen një dhënie të instrumentave të kapitalit neto për të cilën është zbatuar paragrafi 24:

- (a) nëse shlyerja ndodh gjatë periudhës së kushtëzimit, njësia ekonomike do të trajtojë shlyerjen si një përshpejtim të kushtëzimit dhe prandaj do të njohë menjëherë shumën që do të njihej ndryshe për shërbimet e përfituara përgjatë periudhës së mbetur të kushtëzimit.
- (b) çdo pagesë e bërë në shlyerje do të trajtohet si një riblerje e instrumentave të kapitalit neto, d.m.th. si një zbritje nga kapitali neto me përjashtim të madhësisë që pagesa tejkalon vlerën e perceptuar të instrumentave të kapitalit neto, të matur në datën e riblerjes. Çdo tejkalim i tillë do të njihet si shpenzim.

Modifikimi i afateve dhe kushteve për të cilat kanë qënë dhënë instrumentat e kapitalit neto, përfshirë anulimet dhe shlyerjet

26 Një njësi ekonomike mund të modifikojë afatet dhe kushtet për të cilat janë dhënë instrumentat e kapitalit neto. Për shembull, ajo mund të pakësojë çmimin e ushtrimit të opsioneve të dhëna punonjësve (d.m.th. të riçmojë opsionet) çka e rrit vlerën e drejtë të këtyre opsioneve. Kërkesat në paragrafët 27–29 për të trajtuar efektet e modifikimeve shprehen në kontekstin e transaksioneve të pagesës të bazuara në aksion me punonjësit. Megjithatë, kërkesat do të zbatohen edhe për transaksionet e pagesës të bazuara në aksion me palët e tjera, përveç punonjësve, të cilat do të maten duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto. Në rastin e fundit, çdo referim në paragrafët 27–29 për datën e dhënies do t'i referohet në të vërtetë datës që njësia ekonomike merr të mirat ose pala tjetër kryen shërbimet.

27 Njësia ekonomike do të njohë të paktën shërbimet e përfituara të matura në datën e dhënies me vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, me përjashtim të atyre instrumentave të kapitalit neto, të cilat nuk mbulohen për shkak të mosplotësimit të një kondite kushtëzuese (të ndryshme nga kushti i tregut) që ishte e specifikuar në datën e dhënies. Kjo zbatohet pavarësisht ndonjë modifikimi të afateve dhe kushteve, sipas të cilave janë dhënë instrumentat e kapitalit neto, ose një anulimi apo shlyerje e kësaj dhënie të instrumentave të kapitalit neto. Gjithashtu, njësia ekonomike do të njohë efektet e modifikimeve që rrisin totalin e vlerës së drejtë të marrëveshjes së pagesës të bazuar në aksion, ose që përndryshe janë përfutuese për punonjësin. Në Shtojcën B jepet udhëzim mbi zbatimin e kësaj kërkesë.

28 Nëse njësia ekonomike anulon ose shlyen një dhënie instrumentash të kapitalit neto gjatë periudhës së kushtëzimit (të ndryshme nga një dhënie e anuluar prej humbjes, kur nuk plotësohen konditat e kushtëzimit):

- (a) njësia ekonomike do të trajtojë anulimin ose shlyerjen si një përshpejtim të kushtëzimit dhe prandaj do të njohë menjëherë shumën që ndryshe do të njihej për shërbimet e përfituara përgjatë periudhës së mbetur të kushtëzimit.
- (b) çdo pagesë e bërë ndaj punonjësit në anulim ose shlyerje të dhënies, do të trajtohet si një riblerje e interesit të kapitalit neto, d.m.th., si një zbritje nga kapitali neto me përjashtim të madhësisë që pagesa tejkalon vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, të matur në datën e riblerjes. Çdo tejkalim i tillë do të njihet si shpenzim.
- (c) nëse instrumentat e rinj të kapitalit neto u jepen punonjësve, dhe në datën kur jepen këto instrumenta të rinj të kapitalit neto, njësia ekonomike identifikon instrumentat e rinj të kapitalit neto të dhëna si zëvendësues të instrumentave të kapitalit neto për instrumentat e kapitalit neto të anuluar, njësia ekonomike do të trajtojë dhënien e instrumentave zëvendësues të kapitalit neto në të njëjtën mënyrë si një modifikim i dhënies fillestare të instrumentave të kapitalit neto, në përputhje me paragrafin 27 dhe udhëzimin në Shtojcën B. Vlera e drejtë rritëse e dhënë është diferenca midis vlerës së drejtë të instrumentave zëvendësues të kapitalit neto dhe vlerës së drejtë neto të instrumentave të kapitalit neto të anuluar, në datën që jepen instrumentat e kapitalit neto. Vlera e drejtë neto e instrumentave të anuluar të kapitalit neto është vlera e drejtë e tyre, menjëherë para anulimit, minus shumën e ndonjë pagese të

bërë punonjësve në anulim të instrumentave të kapitalit neto, e cila trajtohet si një zbritje nga kapitali neto në përputhje me (b) më sipër. Nëse njësia ekonomike nuk identifikon instrumentat e rinj të dhënë të kapitalit neto si instrumenta zëvendësues të kapitalit neto për instrumentat e anuluar të kapitalit neto, njësia ekonomike do t'i trajtojë këto instrumenta të rinj të kapitalit neto si një dhënie të re instrumentash të kapitalit neto.

- 29 Nëse një njësi ekonomike riblen instrumenta të kapitalit neto të kushtëzuar, pagesa e bërë për punonjës do të trajtohet si një zbritje nga kapitali neto, me përjashtim të madhësisë që pagesa tejkalon vlerën e drejtë të instrumentave të riblerë të kapitalit neto, të matur në datën e riblerjes. Çdo tejkalim i tillë do të njihet si shpenzim.

Transaksione të pagesës të bazuara në aksion, që shlyen në mjete monetare

- 30 Për transaksionet e pagesës të bazuara në aksion për t'u shlyer në mjete monetare, njësia ekonomike do të matë të mirat ose shërbimet e siguruar dhe pasivet e pësuar me vlerën e drejtë të pasivit. Derisa të shlyhet pasivi, njësia ekonomike duhet të rimatë vlerën e drejtë të pasivit në çdo datë raportimi dhe në datën e shlyerjes dhe ndonjë ndryshim në vlerë duhet të njihet në fitimin ose humbjen e periudhës.
- 31 Për shembull, një njësi ekonomike mund t'i japë të drejta të vlerësimit të aksionit punonjësve si pjesë e paketës së shpërbimit të tyre, ndërsa punonjësit do të kenë të drejtën e një pagesë të ardhshme në mjete monetare (dhe jo në një instrument të kapitalit neto), bazuar në rritjen e çmimit të aksionit të njësisë ekonomike mbi një nivel të caktuar gjatë një periudhe të caktuar kohe. Ose një njësi ekonomike mund t'u japë punonjësve të vet një të drejtë për marrjen e një pagese të ardhshme në mjete monetare duke u dhënë atyre të drejtën për aksione (përfshirë aksione për t'u emetuar pas ushtrimit të opsioneve në aksion) të cilat janë të tërheqëshme, ose në mënyrë të detyrueshme (p.sh. pas përfundimit të punësimit) ose në opcionin e punonjësit.
- 32 Njësia ekonomike do të njohë shërbimet e përfituara, dhe një pasiv për të paguar këto shërbime, kur punonjësit kryejnë këto shërbime. Për shembull, disa të drejta të vlerësimit të aksionit mbulohen menjëherë dhe prandaj punonjësve nuk u kërkohet të përfundojnë një periudhë të caktuar të shërbimit për të përfutur të drejtën e pagesës në mjete monetare. Në mungesë të evidencës që tregon për të kundërtën, njësia ekonomike do të supozojë se janë përfutur shërbimet e kryera nga punonjësit në këmbim të të drejtave të vlerësimit të aksionit. Pra, njësia ekonomike do të njohë menjëherë shërbimet e përfituara dhe një pasiv për të paguar për to. Nëse të drejtat e vlerësimit të aksionit nuk mbulohen derisa punonjësit të kenë përfunduar një periudhë të caktuar të shërbimit, njësia ekonomike do të njohë shërbimet e përfituara dhe pasivin për të paguar për to, kur punonjësit të kryejnë shërbimin gjatë asaj periudhe.
- 33 Pasivi do të matet, fillimisht dhe në çdo datë raportimi derisa të shlyhet, me vlerën e drejtë të të drejtave të vlerësimit të aksionit, duke zbatuar një model vlerësimi të opsioneve, duke marrë në konsideratë afatet dhe kushtet sipas të cilave janë dhënë të drejtat e vlerësimit të aksionit dhe madhësinë e shërbimit të kryer nga punonjësit deri në atë datë.

Transaksione të pagesës të bazuara në aksion me alternativa në mjete monetare

- 34 Për transaksionet e pagesës të bazuara në aksion në të cilat kushtet e marrëveshjes i sigurojnë ose njësisë ekonomike ose palës tjetër një zgjedhje nëse njësia ekonomike do të shlyejë transaksionin në mjete monetare (ose aktive të tjera) ose duke emetuar instrumenta të kapitalit neto, njësia ekonomike do ta trajtojë atë transaksion, ose përbërës të atij transaksioni, si transaksion të pagesës të bazuar në aksione për t'u shlyer në mjete monetare, nese dhe në deri në masën në të cilën njësia ekonomike ka pësuar një pasiv për t'u shlyer në mjete monetare ose në aktive të tjera, ose si një transaksion të pagesës së bazuar në aksione për t'u shlyer me kapital neto nëse dhe deri në masën që nuk është pësuar një pasiv i tillë.

Transaksione të pagesës të bazuara në aksion në të cilat afatet e marrëveshjes i sigurojnë palës tjetër një zgjedhje të shlyerjes

- 35 Kur një njësi ekonomike i ka dhënë një pale tjetër të drejtën për të zgjedhur nëse një transaksion i pagesës i bazuar në aksion do të shlyhet në mjete monetare ⁴ ose duke emetuar instrumenta të kapitalit neto, njësia ekonomike ka dhënë një instrument financiar të përbërë, i cili përfshin një përbërës borxhi (d.m.th të drejtën e

⁴ Në paragrafët 35–43, të gjitha referencat në mjete monetare përfshijnë edeh aktive të tjera të njësisë ekonomike.

- palës tjetër për të kërkuar pagesën në mjete monetare) dhe një përbërës të kapitalit neto (d.m.th. të drejtën e palës tjetër për të kërkuar shlyerje në instrumentat e kapitalit neto dhe jo në mjete monetare). Për transaksionet me palët e tjera, të ndryshme nga punonjësit, në të cilat vlera e drejtë e të mirave ose shërbimeve të përfituara matet në mënyrë të drejtpërdrejtë, njësia ekonomike do të matë përbërësit e kapitalit neto të instrumentit financiar të përbërë si diferencë mes vlerës së drejtë të të mirave ose shërbimeve të përfituara dhe vlerës së drejtë të përbërësit borxh, në datën në të cilën janë marrë të mirat ose shërbimet.
- 36 Për transaksionet e tjera, përfshirë transaksionet me punonjësit, njësia ekonomike do të matë vlerën e drejtë të instrumentit financiar të përbërë në datën e matjes, duke marrë në konsideratë afatet dhe kushtet sipas të cilave ishin dhënë të drejtat për mjete monetare ose në instrumenta të kapitalit neto.
- 37 Për të zbatuar paragrafin 36, njësia ekonomike do të matë fillimisht vlerën e drejtë të përbërësit borxh dhe më pas do të matë vlerën e drejtë të përbërësit të kapitalit neto—duke marrë në konsideratë se pala tjetër duhet të humbasë të drejtën për të marrë mjete monetare me qëllim që të përfitojë instrumentin e kapitalit neto. Vlera e drejtë të instrumentit financiar të përbërë është shuma e vlerës së drejtë të dy përbërësve. Megjithatë, transaksionet e pagesës të bazuara në aksion, në të cilat pala tjetër ka zgjedhjen e shlyerjes, shpesh janë të strukturuar në mënyrë të tillë që vlera e drejtë e një alternative shlyerjeje është e njëjtë me vlerën e drejtë të alternativës tjetër. Për shembull, pala tjetër mund të ketë të drejtën të zgjedhë marrjen e opsioneve në aksion ose të të drejtave të vlerësimit të aksionit, të shlyeshme në mjete monetare. Në raste të tilla, vlera e drejtë e përbërësit të kapitalit neto është zero dhe kështu vlera e drejtë e instrumentit financiar të përbërë është e njëjtë me vlerën e drejtë të përbërësit borxh. Në mënyrë analoge, nëse vlera e drejtë e alternativave të shlyerjes ndryshon, vlera e drejtë e përbërësit të kapitalit neto, zakonisht do të jetë më e madhe se zero, rast në të cilin vlera e drejtë e instrumentit financiar të përbërë do të jetë më e madhe se vlera e drejtë e përbërësit borxh.
- 38 Njësia ekonomike do të trajtojë veças të mirat ose shërbimet e përfituara ose të siguruar kundrejt çdo përbërësi të instrumentit financiar të përbërë. Për përbërësin borxh, njësia ekonomike do të njohë të mirat ose shërbimet e siguruar dhe një pasiv për të paguar për këto të mira ose shërbime, ndërkohë që pala tjetër ofron të mirat ose kryen shërbimet në përputhje me kërkesat e zbatueshme për transaksionet e pagesës të bazuara në aksion, për t'u shlyer në mjete monetare (paragrafët 30–33). Për përbërësin e kapitalit neto (nëse ka), njësia ekonomike do të njohë të mirat ose shërbimet e përfituara dhe një rritje në kapitalin neto, ndërkohë që pala tjetër ofron të mirat ose kryen shërbimet në përputhje me kërkesat e zbatueshme për transaksionet e pagesës të bazuara në aksion, për t'u shlyer me kapital neto (paragrafët 10–29).
- 39 Në datën e shlyerjes, njësia ekonomike do të rimatë pasivin me vlerën e drejtë të tij. Nëse njësia ekonomike emeton instrumenta të kapitalit neto në shlyerje dhe jo duke paguar mjete monetare, pasivi do të transferohet direkt tek kapitali neto, si shumë për instrumentat e emetuar të kapitalit neto.
- 40 Nëse njësia ekonomike paguan shlyerjen në mjete monetare dhe jo duke emetuar instrumenta të kapitalit neto, kjo pagesë do të zbatohet për të shlyer plotësisht pasivin. Çdo përbërës i kapitalit neto, i njohur më parë do të mbetet brenda kapitalit neto. Duke zgjedhur marrjen e mjeteve monetare në shlyerje, pala tjetër humbet të drejtën të marrë instrumenta të kapitalit neto. Megjithatë, kjo kërkesë nuk përjashton njësinë ekonomike nga njohja e një transferimi brenda kapitalit neto, p.sh. një transferim nga një përbërës i kapitalit neto tek një tjetër.

Transaksione të pagesës të bazuara në aksion, në të cilat afatet e marrëveshjes i sigurojnë njësisë ekonomike një zgjedhje të shlyerjes

- 41 Për një transaksion pagese të bazuar në aksion, në të cilin afatet e marrëveshjes i sigurojnë një njësie ekonomike zgjedhjen nëse ajo duhet të shlyejë në mjete monetare ose duke emetuar instrumenta të kapitalit neto, njësia ekonomike do të përcaktojë nëse ka një detyrim aktual për të shlyer në mjete monetare dhe e trajton atë sipas transaksionit të pagesës të bazuar në aksion. Njësia ekonomike ka një detyrim aktual për të shlyer në mjete monetare, nëse zgjedhja e shlyerjes në instrumenta të kapitalit neto nuk ka përmbajtje tregtare (p.sh. sepse ligjërisht njësisë ekonomike nuk i lejohet të emetojë aksione), ose njësia ekonomike ka një praktikë të shkuar, ose një politikë të deklaruar të shlyerjes në mjete monetare, ose zakonisht shlyen në mjete monetare kurdoherë kur pala tjetër kërkon shlyerjen në mjete monetare.
- 42 Nëse njësia ekonomike ka një detyrim aktual për të shlyer në mjete monetare, ajo do ta trajtojë transaksionin në përputhje me kërkesat e zbatueshme për transaksionet e pagesës të bazuara në aksion, të shlyeshme në mjete monetare, në paragrafët 30–33.
- 43 Nëse nuk ekziston një detyrim i tillë, njësia ekonomike do ta trajtojë transaksionin në përputhje me kërkesat e zbatueshme për transaksionet e pagesave të bazuar në aksion, për t'u shlyer me kapital neto, në paragrafët 10–29. Në shlyerje:
- (a) nëse njësia ekonomike zgjedh të shlyejë në mjete monetare, pagesa e mjeteve monetare do të trajtohet si riblerje e interesit në kapitali neto, d.m.th. si një zbritje nga kapitali neto, me përjashtim të rastit të theksuar më poshtë në pikën (c).

- (b) nëse njësia ekonomike zgjedh të shlyejë duke emetuar instrumenta të kapitalit neto, nuk kërkohet kontabilizim i mëtejshëm (përveç një transferimi nga një përbërës i kapitalit neto tek një tjetër, nëse është e nevojshme), me përjashtim të rastit të theksuar më poshtë në pikën (c).
- (c) nëse njësia ekonomike zgjedh alternativën e shlyerjes me vlerën e drejtë më të lartë, në datën e shlyerjes, njësia ekonomike do të njohë një shpenzim shtesë për tejkalimin e vlerës së dhënë, d.m.th. diferencës midis mjeteve monetare të paguara dhe vlerës së drejtë të instrumentave të kapitalit neto, që do të ishin emetuar ose diferencës midis vlerës së drejtë të instrumentave të kapitalit neto të emetuar dhe shumës së mjeteve monetare, që ndryshe do të duhej të paguhej, kushdo që të jetë e zbatueshme.

Dhënia e Informacioneve Shpjeguese

- 44 Një njësi ekonomike do të japë informacion shpjegues që u mundëson përdoruesve të pasqyrave financiare të kuptojnë natyrën dhe madhësinë e marrëveshjeve të pagesës të bazuar në aksion, që ka ekzistuar gjatë periudhës.**
- 45 Në zbatim të parimit të dhënë në paragrafin 44, njësia ekonomike do të japë informacion shpjegues për të paktën sa vijon:
- (a) një përshkrim të çdo tipi marrëveshjeje të pagesës të bazuar në aksion, që ka ekzistuar gjatë periudhës, përfshirë afatet dhe kushtet e përgjithshme të çdo marrëveshjeje, të tilla si konditat e kushtëzimit, afatin maksimal të dhënies së opsioneve dhe metodën e shlyerjes (p.sh. nëse është në mjete monetare ose në kapital neto). Një njësi ekonomike me shumë tipe të ngjashme të marrëveshjeve të pagesës të bazuara në aksion, mund të bashkojë këtë informacion, me përjashtim të rastit kur dhënia e informacioneve shpjeguese veças për çdo marrëveshjeje është e nevojshme për të plotësuar parimin në paragrafin 44.
  - (b) numrin dhe mesataren e ponderuar të çmimit të ushtrimit të opsioneve në aksion, për secilin nga grupet në vijim të opsioneve:
    - (i) gjendjen e papaguar në fillim të periudhës;
    - (ii) dhënë gjatë periudhës;
    - (iii) humbur gjatë periudhës;
    - (iv) ushtruar gjatë periudhës;
    - (v) skaduar gjatë periudhës;
    - (vi) gjendjen e papaguar në fund të periudhës; dhe
    - (vii) të ushtrueshme në fund të periudhës.
  - (c) për opsionet në aksione të ushtruara gjatë periudhës, çmimin mesatar të ponderuar të aksionit në datën e ushtrimit. Nëse opsionet ishin ushtruar në mënyrë të rregullt gjatë periudhës, njësia ekonomike mund të japë në vend të tij, informacion shpjegues për çmimin mesatar të ponderuar të aksionit gjatë periudhës.
  - (d) për opsionet në aksione gjendje në fund të periudhës, intervalin e çmimeve të ushtrimit dhe mesataren e ponderuar të jetës së mbetur të kontraktuar. Nëse intervali i çmimeve të ushtrimit është i gjerë, opsionet gjendje do të ndahen në intervale, të cilat kanë kuptim për vlerësimin e numrit dhe kohës së aksioneve shtesë, që mund të emetohen dhe të mjeteve monetare që mund të merren në rast ushtrimi të këtyre opsioneve.
- 46 Një njësi ekonomike do të japë informacion shpjegues, që mundëson përdoruesit e pasqyrave financiare të kuptojnë sesi vlera e drejtë e të mirave ose shërbimeve të përfituara, ose vlera e drejtë e instrumentave të kapitalit neto të dhëna, është përcaktuar gjatë periudhës.**
- 47 Nëse njësia ekonomike ka matur vlerën e drejtë të të mirave dhe shërbimeve të përfituara si shumë për instrumentat e kapitalit neto të njësisë ekonomike në mënyrë indirekte, duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto në zbatim të parimit të paragrafit 46, njësia ekonomike do të japë informacion shpjegues për të paktën sa vijon:
- (a) për opsionet në aksione të dhëna gjatë periudhës, vlerën e drejtë sipas mesatares së ponderuar për ato opsione në datën e matjes dhe informacion sesi ishte matur vlera e drejtë duke përfshirë:
    - (i) modelin e vlerësimit të çmimit të opsioneve të përdorur, dhe të dhënat për atë model, përfshirë mesataren e ponderuar të çmimit të aksioneve, lëvizshmërinë e pritshme, jetën e opsionit, dividendët e pritshëm, normat e interesit pa rrezik dhe ndonjë të dhënë tjetër për modelin, përfshirë metodën e përdorur dhe supozimet e bëra për të përfshirë efektet e ushtrimit të hershëm të pritshëm;

- (ii) mënyrën se si ka qënë përcaktuar paqendrueshmëria e pritshme, përfshirë një shpjegim të madhësisë në të cilën paqendrueshmëria e pritshme ishte bazuar në paqendrueshmërinë historike; dhe
  - (iii) faktin nëse dhe mënyrën se si ndonjë tipar tjetër i opsionit të dhënë ishte përfshirë në matjen e vlerës së drejtë, p.sh. një kusht tregu.
- (b) për instrumentat e tjerë të kapitalit neto të dhëna gjatë periudhës (d.m.th. të ndryshme nga opsionet në aksione), numrin dhe vlerën e drejtë sipas mesatares së ponderuar për ato instrumenta të kapitalit neto në datën e matjes dhe informacion për mënyrën se si ishte matur vlera e drejtë duke përfshirë:
- (i) nëse vlera e drejtë nuk ishte matur në bazë të një çmimi tregu të vrojtueshëm, mënyrën se si ai ka qënë përcaktuar;
  - (ii) faktin nëse dhe mënyrën se si ishin përfshirë në matjen e vlerës së drejtë dividendët; dhe
  - (iii) faktin nëse dhe mënyrën se si ndonjë tipar tjetër i instrumentave të dhënë të kapitalit neto ishte përfshirë në matjen e vlerës së drejtë.
- (c) për marrëveshjet e pagesës të bazuara në aksion, që ishin modifikuar gjatë periudhës:
- (i) një shpjegim të këtyre modifikimeve;
  - (ii) rritjen e vlerës së drejtë të dhënë (si rezultat i këtyre modifikimeve); dhe
  - (iii) informacion për mënyrën se si ishte matur rritja e vlerës së drejtë, në përputhje me kërkesat e paraqitura (a) dhe (b) më sipër, nëse është e zbatueshme.
- 48 Nëse njësia ekonomike ka matur në mënyrë direkte vlerën e drejtë të të mirave ose shërbimeve të përfituara gjatë periudhës, njësia ekonomike do të japë informacion shpjegues për mënyrën sesi ishte përcaktuar vlera e drejtë, p.sh. nëse vlera e drejtë ishte matur sipas çmimit të tregut të këtyre të mirave ose shërbimeve.
- 49 Nëse njësia ekonomike ka kundërshtuar supozimin në paragrafin 13, ajo do të japë informacion shpjegues për këtë fakt dhe një shpjegim pse supozimi ishte kundërshtuar.
- 50 Një njësi ekonomike do të japë informacion shpjegues që u mundëson përdoruesve të pasqyrave financiare të kuptojnë efektin e transaksioneve të pagesës të bazuara në aksion në fitimin ose humbjen e njësisë ekonomike për periudhën dhe në pozicionin e saj financiar.**
- 51 Në zbatim të parimit të dhënë në paragrafin 50, njësia ekonomike do të japë informacion shpjegues për të paktën sa vijon:
- (a) shpenzimet gjithsej të njohura për periudhën që vijnë nga transaksionet e pagesës të bazuara në aksion, në të cilat janë përfituar të mira ose shërbime të cilat nuk kualifikoheshin për njohje si aktive dhe kështu ishin njohur menjëherë si shpenzime, përfshirë dhënien e informacioneve shpjeguese të veçanta për atë pjesë të shpenzimeve gjithsej që vijnë nga transaksionet e trajtuara si transaksione të pagesës të bazuara në aksion për t'u shlyer me kapital neto;
  - (b) për pasivet që vijnë nga transaksionet e pagesës të bazuara në aksion:
    - (i) vlerën kontabël totale në fund të periudhës; dhe
    - (ii) vlerën totale të perceptuar në fund të periudhës për pasivet për të cilat e drejta e palës tjetër për mjete monetare ose aktive të tjera ka qënë e kushtëzuar në fund të periudhës (p.sh. ka kushtëzuar të drejtat e vlerësimit të aksionit).
- 52 Nëse informacioni i kërkuar nga ky SNRF, për t'u dhënë si informacion shpjegues, nuk plotëson parimet në paragrafët 44, 46 dhe 50, njësia ekonomike do të japë këtë informacion shpjegues si informacion shtesë të nevojshëm për të plotësuar ato.

Dispozitat kalimtare

- 53 Për transaksionet e pagesës të bazuara në aksion për t'u shlyer me kapital neto, njësia ekonomike do të zbatojë këtë SNRF për dhënien e aksioneve, opsioneve në aksione ose instrumenta të tjera të kapitalit neto, të cilët janë dhënë pas datës 7 Nëntor 2002 dhe nuk janë kushtëzuar ende në datën e hyrjes në fuqi të këtij SNRF.
- 54 Njësia ekonomike inkurajohet por nuk i kërkohet të zbatojë këtë SNRF për dhënie të tjera të instrumentave të kapitalit neto, nëse njësia ekonomike ka dhënë informacione shpjeguese publike për vlerën e drejtë të këtyre instrumentave të kapitalit neto, të përcaktuar në datën e matjes.
- 55 Për të gjitha dhëniet e instrumentave të kapitalit neto për të cilat zbatohet ky SNRF, njësia ekonomike do të riparaqesë informacion krahasues dhe, nëse është e zbatueshme, do të rregullojë tepriçën e çeljes së fitimit të pashpërndarë për periudhën më të hershme të paraqitur.

- 56 Për të gjitha dhëniet e instrumentave të kapitalit neto për të cilat nuk është zbatuar ky SNRF (p.sh. instrumentat e kapitalit neto të dhënë më datën ose më parë se data 7 Nëntor 2002), njësia ekonomike do të japë megjithatë, informacionin shpjegues të kërkuar nga paragrafët 44 dhe 45.
- 57 Nëse pas hyrjes në fuqi të SNRF-së, një njësi ekonomike modifikon afatet ose kushtet e një dhënie të instrumentave të kapitalit neto për të cilat nuk është zbatuar ky SNRF, njësia ekonomike do të zbatojë megjithatë, paragrafët 26–29 për të trajtuar të tilla modifikime.
- 58 Për pasivet që vijnë nga transaksione të pagesës të bazuara në aksion, që kanë ekzistuar në datën e hyrjes në fuqi të këtij SNRF-je, njësia ekonomike do të zbatojë SNRF në mënyrë retrospektive. Për këto pasive, njësia ekonomike do të paraqesë informacion krahasues, përfshirë rregullimin e tepricës së çeljes së fitimit të pashpërndarë në periudhën më të hershme të paraqitur, për të cilën është paraqitur informacioni krahasues, përveçse kur njësia ekonomike nuk kërkohet të paraqesë informacion krahasues në madhësinë që ky informacion lidhet me një periudhë ose datë më të hershme se data 7 Nëntor 2002.
- 59 Njësia ekonomike inkurajohet por nuk kërkohet të zbatojë në mënyrë retrospektive SNRF për pasivet e tjera që vijnë nga transaksionet e pagesës të bazuara në aksion, për shembull, për pasivet që ishin shlyer gjatë periudhës për të cilën është paraqitur informacioni krahasues.

Data e hyrjes në fuqi

- 60 Një njësi ekonomike duhet të zbatojë këtë SNRF për periudhat vjetore që fillojnë më datën 1 Janar 2005 e në vijim. Inkurajohet zbatimi para kësaj date. Nëse një njësi ekonomike zbaton këtë SNRF për një periudhë që fillon më parë se data 1 Janar 2005, ajo duhet të japë informacion shpjegues për këtë fakt.

Shtojcë A

Termat e përkufizuar

Kjo shtojcë është një pjesë integrale e SNRF-së.

transaksione të pagesës të bazuara në aksione që shlyen në mjete monetare	Transaksion i pagesës i bazuara në aksion në të cilin njësi ekonomike përfiton të mira ose shërbime kundrejt një pasivi për të transferuar mjete monetare ose aktive të tjera tek furnitori i këtyre të mirave ose shërbimeve për shuma që bazohen në çmimin (ose vlerën) e aksioneve të njësisë ekonomike, ose të instrumentave të tjerë të kapitalit neto të njësisë ekonomike.
punonjësit dhe të tjerë që japin shërbime të ngjashme	Individë të cilët i japin shërbime personale njësisë ekonomike dhe ose (a) individë që shihen si punonjës për qëllime ligjore ose tatimore, (b) individë që punojnë për njësinë ekonomike sipas udhëzimeve të saj në të njëjtën mënyrë si individët që shihen si punonjës për qëllime ligjore ose tatimore, ose (c) shërbimet e kryera janë të njëjta me ato të kryera nga punonjësit. Për shembull termi përfshin të gjithë personelin drejtues, d.m.th. ata persona të cilët kanë autoritetin dhe përgjegjësinë për planifikim, drejtim dhe kontroll të aktiviteteve të njësisë ekonomike, përfshirë drejtorët jo-ekzekutivë.
Instrument kapitali neto i dhuruar	Një kontratë që tregon interesin e mbetur në aktivet e një njësie ekonomike pas zbritjes së të gjitha pasiveve të saj. ⁵
transaksione të pagesës të bazuara në aksion, që shlyen në mjete monetare	Transaksione të pagesës të bazuara në aksion , në të cilat njësi ekonomike përfiton të mira ose shërbime si shumë për instrumenta të kapitalit neto të njësisë ekonomike (përfshirë aksione ose opsione në aksion);
vlera e drejtë	Vlera e drejtë është shuma me të cilën mund të shkëmbehej një aktiv, ose mund të shlyhej një pasiv, ose mund të jepej një instrument i kapitalit neto midis palëve të vullnetëshme, të mirëinformuara dhe të palidhura me njëra-tjetrën.
datë e dhënies	Data në të cilën njësi ekonomike dhe një palë tjetër (përfshirë një punonjës) lidhin një marrëveshje të pagesës të bazuar në aksion , që është data kur njësi ekonomike dhe pala tjetër bien dakord së bashku për afatet dhe kushtet e marrëveshjes. Në datën e dhënies njësi ekonomike i jep palës tjetër të drejtën për mjete monetare, aktive të tjera ose instrumenta të kapitalit neto të njësisë ekonomike, duke siguruar që janë plotësuar konditat e kushtëzimit specifike, nëse ka. Nëse kjo marrëveshje është objekt i një procesi miratimi (për shembull nga ana e aksionerëve), data e dhënies është data kur merret miratimi.
Vlera e perceptuar	Diferenca midis vlerës së drejtë të aksioneve për të cilët pala tjetër ka të drejtën (e kushtëzuar ose jo) për të nënshkruar, ose për të cilat ajo ka të drejtën për t'i marrë, dhe çmimit (nëse ka) që duhet (ose do të) paguajë pala tjetër për këto aksione. Për shembull një opsion aksioni me një çmim ushtrimi prej 15NJM ⁶ , në një aksion me vlerë të drejtë prej 20NJM, ka një vlerë të perceptuar prej 5NJM.
kusht tregu	Një kusht nga i cili varet çmimi i ushtrimit, kushtëzimiose ushtrimi i një instrumenti të kapitalit neto që është i lidhur me çmimin e tregut të instrumentave të kapitalit neto të njësisë ekonomike, të tillë si arritja e një çmimi të caktuar të aksionit ose e një shume të caktuar të vlerës së perceptuar të një opsioni në aksion , ose arritja e një objekti të caktuar që bazohet në çmimin e tregut të instrumentave të kapitalit neto të njësisë ekonomike që lidhen

⁵ Kuadri e përkufizon një pasiv si një detyrim aktual të një njësie ekonomike që lind nga ngjarje të kaluara, shlyerja e të cilit pritet të rezultojë në një dalje nga njësi ekonomike të burimeve që përfshijnë përfitime ekonomike (d.m.th. një dalje e mjeteve monetare ose aktiveve të tjera të njësisë ekonomike).

⁶ Në këtë shtojcë, shumat monetare janë shprehur në 'Njësi monetare' (NJM).

	me një tregues të çmimeve të tregut të instrumentave të kapitalit neto të njësive ekonomike të tjera.
data e matjes	Data në të cilën matet, për qëllime të këtij SNRF, vlera e drejtë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto . Për transaksionet me punonjësit dhe të tjerë, që kryejnë shërbime të ngjashme , data e matjes është data e dhënies . Për transaksionet me palë të tjera, përveç punonjësve (dhe atyre që japin shërbime të ngjashme), data e matjes është data në të cilën njësia ekonomike merr të mirat ose pala tjetër kryen shërbimet.
tipar i ripërtëritjes	Një tipar që siguron një dhënie automatike të opsioneve në aksion shtesë, nëse mbajtësi i opsionit ushtron opsionet e dhëna më parë duke përdorur aksionet e njësisë ekonomike dhe jo mjetet monetare, për të plotësuar çmimin e ushtrimit.
opsion i ripërtëritjes	Një opsion në aksion , i ri i dhënë kur një aksion përdoret për të plotësuar çmimin e ushtrimit të një opsioni në aksion të mëparshëm.
marrëveshje e pagesës e bazuar në aksion	Një marrëveshje midis njësisë ekonomike dhe një pale tjetër (përfshirë një punonjës) për të marrë pjesë në një transaksion të pagesës të bazuar në aksion , e cila i jep të drejtën palës tjetër të marrë mjete monetare ose aktive të tjera të njësisë ekonomike si shuma që janë të bazuara në çmimin e aksioneve të njësisë ekonomike, ose instrumentave të tjerë të kapitalit neto të njësisë ekonomike, ose për të marrë instrumenta të kapitalit neto të njësisë ekonomike, duke siguruar që janë plotësuar, nëse ka, konditat e kushtëzimit .
transaksion i pagesës i bazuar në aksion	Transaksion në të cilin njësia ekonomike përfiton të mira ose shërbime si shumë për instrumentat e kapitalit neto të njësisë ekonomike (përfshirë aksione ose opsione në aksion) ose siguron të mira ose shërbime kundrejt një pasivi ndaj furnitorit të këtyre të mirave ose shërbimeve, për shuma që bazohen në çmimin e aksioneve të njësisë ekonomike ose të instrumentave të tjerë të kapitalit neto të njësisë ekonomike.
opsioni në aksion	Një kontratë që i jep mbajtësit të drejtën, por jo detyrimin, të nënshkruajë aksionet e njësisë ekonomike me një çmim fiks ose të përcaktuar për një periudhë të caktuar kohe.
kushtëzon	Për të fituar të drejtën. Sipas një marrëveshjeje të pagesës të bazuar në aksione , një e drejtë e palës tjetër për të marrë mjete monetare, aktive të tjera ose instrumenta të kapitalit neto të njësisë ekonomike, kushtëzohet me plotësimin e ndonjë kondite të specifikuar të kushtëzimit
konditat e kushtëzimit	Kushte që duhet të plotësohen nga pala tjetër për të patur të drejtën për të marrë mjete monetare, aktive të tjera ose instrumenta të kapitalit neto të njësisë ekonomike, sipas një marrëveshjeje të pagesës të bazuar në aksion . Konditat e kushtëzimit përfshijnë kushte shërbimi, të cilat kërkojnë që pala tjetër të plotësojë një periudhë të caktuar të shërbimit dhe kushte të ecurisë, të cilat kërkojnë që të plotësohen objektiva të caktuar lidhur me ecurinë (të tilla si një rritje e caktuar në fitimin e njësisë ekonomike gjatë një periudhe të caktuar kohe).
periudha e kushtëzimit	Periudha gjatë së cilës duhet të plotësohen të gjitha konditat e kushtëzimit , të specifikuar të një marrëveshjeje të bazuar në pagesat në aksion .

Shtojcë B

Udhëzues zbatimi

Kjo shtojcë është një pjesë integrale e SNRF-së.

Vlerësimi i vlerës së drejtë të instrumentave të kapitalit neto të marrë

- B1 Paragrafët B2-B41 të kësaj shtojce trajtojnë matjen e vlerës së drejtë të aksioneve dhe opsioneve në aksion, duke u përqendruar në afatet dhe kushtet specifike të cilat janë tipar i zakonshëm i dhënies së aksioneve ose opsioneve në aksion punonjësve. Prandaj, ajo nuk është shteruese. Gjithashtu, për shkak se çështjet e vlerësimit të trajtuara më poshtë përqendrohen në aksionet dhe opsionet në aksion, të dhëna punonjësve, supozohet se vlera e drejtë e aksioneve dhe opsioneve në aksion matet në datën e dhënies. Megjithatë, shumë nga çështjet e vlerësimit të trajtuara më poshtë (p.sh. përcaktimi i paqendrueshmërisë së pritshme) zbatohen edhe në kontekstin e vlerësimit të vlerës së drejtë të aksioneve ose opsioneve në aksion, të dhëna palëve, që ndryshojnë nga punonjësit, në datën që njësia ekonomike merr të mirat ose pala tjetër kryen shërbimet.

Aksionet

- B2 Për aksionet e dhëna punonjësve vlera e drejtë e aksioneve do të matet me çmimin e tregut të aksioneve të njësisë ekonomike (ose një çmimi tregut të vlerësuar, nëse aksionet e njësisë ekonomike nuk janë të listuara në bursë), e rregulluar për të marrë parasysh afatet dhe kushtet sipas të cilave u dhanë aksionet (me përjashtim të konditave të kushtëzimit që përjashtohen nga matja e vlerës së drejtë në përputhje me paragrafët 19–21).
- B3 Për shembull, nëse punonjësi nuk ka të drejtë të marrë dividendë gjatë periudhës së kushtëzimit, ky faktor do të merret në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e aksioneve të dhëna. Në mënyrë të ngjashme, nëse aksionet janë objekt i kufizimeve në transferim pas datës së kushtëzimit, ky faktor do të merret në konsideratë por vetëm në masën që kufizimet pas kushtëzimit ndikojnë çmimin që do të paguajë për atë aksion një pjesëmarrës i tregut i mirëinformuar dhe i vullnetshëm. Për shembull, nëse aksionet tregtohen gjerësisht në një treg të madh dhe likuid, kufizimet pas kushtëzimit të transferimit mund të kenë pak efekt, nëse kanë, në çmimin që do të paguajë për këto aksione një pjesëmarrës tregu i mirëinformuar dhe i vullnetshëm. Kufizimet në transferim ose kufizime të tjera, që ekzistojnë gjatë periudhës së kushtëzimit nuk do të merren në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë në datën e dhënies së aksioneve të dhëna, sepse këto kufizime rrjedhin nga ekzistenca e konditave të kushtëzimit, të cilat trajtohen në përputhje me paragrafët 19–21.

Opsionet në aksion

- B4 Për opsionet në aksion, të dhëna punonjësve, në shumë raste nuk janë të disponueshme çmimet e tregut për shkak se opsionet e dhëna janë objekt i afateve dhe kushteve, të cilat nuk janë të zbatueshme për opsionet e tregtueshme. Nëse nuk ekzistojnë opsione të tregtueshme me afate dhe kushte të ngjashme, vlera e drejtë e opsioneve të dhëna do të vlerësohet duke zbatuar një model të vlerësimit të çmimit të opsioneve.
- B5 Njësia ekonomike do të marrë në konsideratë faktorët që do të shqyrtonin pjesëmarrësit e mirëinformuar dhe të vullnetshëm në zgjedhjen e modelit të vlerësimit të çmimit të opsioneve që do të zbatonjë. Për shembull, shumë opsione të punonjësve kanë jetë të gjatë, janë zakonisht të ushtrueshëm gjatë periudhës midis datës së kushtëzimit dhe fundit të jetës së opsionit, dhe shpesh ushtrohen më herët. Këta faktorë duhet të merren në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë në datën e dhënies së opsioneve. Për shumë njësi ekonomike kjo mund të përjashtojë përdorimin e formulës Black-Scholes-Merton, e cila nuk lejon mundësinë e ushtrimit para fundit të jetës së opsionit, dhe mund të mos pasqyrojnë në mënyrë të përshtatshme efektet e ushtrimit të hershëm të pritshëm. Gjithashtu, ajo nuk lejon mundësinë që paqendrueshmëria e pritshme dhe të dhëna të tjera të modelit, të ndryshojnë gjatë jetës së opsionit. Megjithatë, për opsionet në aksione me jetë ligjore relativisht të shkurta ose që duhet të ushtrohen brenda një periudhe të shkurtër kohe pas datës së kushtëzimit, faktorët e identifikuar më sipër mund të mos zbatohen. Në këto raste formula Black-Scholes-Merton mund të nxjerrë një vlerë e cila është në thelb e njëjtë me modelin më fleksibël të vlerësimit të çmimit të opsionit.
- B6 Të gjithë modelet e vlerësimit të çmimit të opsioneve marrin në konsideratë të paktën faktorët në vijim:
- (a) çmimin e ushtrimit të opsionit;
  - (b) jetën e opsionit;
  - (c) çmimin aktual të aksioneve bazë;

- (d) paqendrueshmërinë e pritshme e çmimit të aksionit;
  - (e) dividendët e pritshëm të aksioneve (nëse është e përshtatshme); dhe
  - (f) normat e interesit pa rrezik për jetën e opsionit.
- B7 Mund të merren në konsideratë edhe faktorë të tjerë të cilat do t'i shqyrtonin pjesëmarrësit e mirëinformuar dhe të vullnetshëm të tregut (me përjashtim të konditave të kushtëzimit dhe tipareve të ripërtëritjes, të cilat janë të përjashtuar nga matja e vlerës së drejtë në përputhje me paragrafët 19–22).
- B8 Për shembull, një opsin në aksione, i dhënë një punonjësi zakonisht nuk mund të ushtrohet gjatë periudhave të caktuara (p.sh. gjatë periudhës së kushtëzimit ose gjatë periudhave të specifikuara nga rregullatorët e letrave me vlerë). Ky faktor do të merret në konsideratë nëse modeli i vlerësimit të çmimit të opsioneve që zbatohet, do të supozojë ndryshe se opsioni mund të ushtrohet në çdo moment të jetës së tij. Megjithatë, nëse njësi ekonomike përdor një model vlerësimi të çmimit të opsioneve që vlerëson opsionet që mund të ushtrohen vetëm në fund të jetës së opsionit, nuk kërkohet rregullim për pamundësinë e ushtrimit të tyre gjatë periudhës së kushtëzimit (ose periudhave të tjera gjatë jetës së opsioneve), për shkak se modeli supozon se opsionet nuk mund të ushtrohen gjatë këtyre periudhave.
- B9 Në mënyrë të ngjashme një tjetër faktor i përbashkët i opsioneve në aksion të punonjësve, është mundësia e ushtrimit të hershëm të opsionit për shembull, për shkak se opsioni nuk është i lirë për t'u transferuar ose, për shkak se punonjësi duhet të ushtrojë të gjitha opsionet e kushtëzimit kur përfundon punësimin. Efektet e ushtrimit të hershëm të pritshëm, do të merren në konsideratë sikurse është trajtuar në paragrafët B16-B21.
- B10 Faktorët që nuk do të shqyrtohen në vendosjen e çmimit të një opsioni në aksion (ose instrument tjetër të kapitalit neto) nga një pjesëmarrës i mirëinformuar dhe i vullnetshëm, nuk do të merren në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e opsioneve në aksion të dhëna (ose instrumentave të tjerë të kapitalit neto). Për shembull, për opsionet në aksion, të dhëna punonjësve, faktorët që ndikojnë vlerën e opsionit nga perspektiva vetëm e një punonjësi, nuk janë të rëndësishme për vlerësimin e çmimit që do të caktohet nga pjesëmarrësi i tregut i mirëinformuar dhe i vullnetshëm.

Të dhënat për modelet e vlerësimit të çmimit të opsionit

- B11 Në vlerësimin e paqendrueshmërisë së pritshme të dividendëve të aksioneve bazë, objektivi është të përafrohen pritjet që do të pasqyrohen në një treg aktual ose në çmimin e negociuar të këmbimit për opsionin. Në mënyrë të ngjashme, kur vlerësohen efektet e ushtrimit të hershëm të opsioneve në aksion të punonjësve, objektivi është që të përafrohen pritjet që do të ketë në datën e dhënies, një palë e jashtme me akses në informacionin e detajuar rreth sjelljes së punonjësve lidhur me ushtrimin.
- B12 Shpesh ka mundësi që të ekzistojë një zonë e pritjeve të arsyeshme rreth paqendrueshmërisë së ardhshme, dividendëve dhe sjelljes lidhur me ushtrimin. Nëse ndodh kështu, vlera e pritur duhet të llogaritet duke peshuar çdo shumë brenda zonës me probabilitetin përkatës të ndodhjes.
- B13 Pritjet rreth të ardhmes, zakonisht bazohen në eksperiencë dhe modifikohen nëse e ardhmja pritjet që në mënyrë të arsyeshme, të ndryshojë nga e kaluara. Në disa rrethana, faktorë të identifikueshëm mund të tregojnë se eksperiencia historike e parregulluar është një tregues relativisht i varfër i eksperiencës së ardhshme. Për shembull, nëse një njësi ekonomike me dy linja biznesi të dallueshme qartë, vendos se njëra ishte në mënyrë të rëndësishme më pak e rrezikshme se tjetra, paqendrueshmëria historike mund të mos jetë informacioni më i mirë mbi të cilin duhet të bazohen pritshmëritë e arsyeshme për të ardhmen.
- B14 Në rrethana të tjera, informacioni historik mund të mos jetë i disponueshëm. Për shembull, një njësi ekonomike e sapo kuotuar do të ketë pak të dhëna historike mbi luhajtjen e çmimit të aksionit të saj, nëse ka. Njësitë ekonomike të palistuara dhe të sapo listuara janë trajtuar më tej më poshtë.
- B15 Në mënyrë të përmblodhur, një njësi ekonomike nuk duhet të bazojë vlerësimet e paqendrueshmërisë, sjelljes lidhur me ushtrimin dhe dividendët thjesht, në informacionin historik pa shqyrtuar madhësinë në të cilën eksperiencia e kaluar pritjet të jetë parashikuese në mënyrë të arsyeshme për eksperiencën e ardhshme.

Ushtimi i pritshëm i hershëm

- B16 Shpesh punonjësit ushtrojnë opsionet në aksion më herët për disa arsye. Për shembull, opsionet në aksion të punonjësit, zakonisht nuk janë të transferueshëm. Shpesh kjo sjell që punonjësit të ushtrojnë opsionet e tyre në aksion më herët, sepse kjo është mënyra e vetme që punonjësit mund të likujdojnë pozicionin e tyre. Gjithashtu, punonjësve që përfundojnë punësimin, zakonisht u kërkohet të ushtrojnë çdo opsin mbulues brenda një periudhe të shkurtër kohe, përndryshe opsionet në aksione humben. Ky faktor shkakton edhe ushtrimin më herët të opsioneve në aksion të punonjësve. Faktorë të tjerë, që shkaktojnë ushtrimin më të hershëm, janë kundërshtia ndaj rrezikut dhe mungesa e diversifikimit të shëndetshëm.

- B17 Mënyra sesi merren në konsideratë efektet e ushtrimit të pritshëm të hershëm, varet nga modeli i vlerësimit të çmimit të opsionit që zbatohet. Për shembull ushtrimi i hershëm i pritshëm mund të merret në konsideratë duke përdorur një vlerësim të jetës të pritshme të opsionit (i cili për një opsion në aksion të punonjësve, është periudha kohore nga data e dhënies deri në datën në të cilën pritet që opsioni të ushtrohet) si një e dhënë në një model të vlerësimit të çmimit të opsionit (p.sh. formula Black-Scholes-Merton). Nga ana tjetër ushtrimi i pritshëm i hershëm, mund të modelohet në një model të vlerësimit të çmimit të opsionit binominal, ose të modelit të çmimit të opsionit të ngjashëm që përdor jetën ligjore si një të dhënë.
- B18 Faktorët që shqyrtohen në vlerësimin e ushtrimit më të hershëm përfshijnë:
- (a) gjatësinë e periudhës së kushtëzimit për shkak se zakonisht opsioni në aksion nuk mund të ushtrohet deri në fund të periudhës së kushtëzimit. Kështu, përcaktimi i pasojave të vlerësimit të ushtrimit të pritshëm të hershëm, do të bazohet në supozimin se opsionet do të kushtëzohen. Pasojat e konditave të kushtëzimit trajtohen në paragrafët 19–21.
  - (b) kohën mesatare të opsioneve të ngjashme që kanë mbetur gjendje në të kaluarën.
  - (c) çmimin aktual të aksioneve bazë. Eksperienca mund të tregojë që punonjësit synojnë të ushtrojnë opsionet kur çmimi i aksionit arrin një nivel të caktuar mbi çmimin e ushtrimit.
  - (d) nivelin e punonjësit brenda organizatës. Për shembull, eksperienca mund të tregojë se punonjësit e nivelit të lartë priren të ushtrojnë opsionet më vonë se punonjësit e nivelit të ulët (trajtuar më tej në paragrafin B21).
  - (e) paqendrueshmëria e pritshme e aksioneve bazë. Mesatarisht, punonjësit mund të priren të ushtrojnë më herët opsionet mbi aksionet me paqendrueshmëri të lartë sesa në opsionet mbi aksionet me paqendrueshmëri të ulët.
- B19 Siç vihet në dukje në paragrafin B17, efektet e ushtrimit më të hershëm, mund të merren në konsideratë duke përdorur një vlerësim të jetës së pritshme të opsionit si një të dhënë në modelin e vlerësimit të çmimit të opsioneve. Kur vlerësohet jeta e pritshme e opsioneve në aksion, të dhëna një grupi punonjësish, njësia ekonomike mund ta bazojë këtë vlerësim në një mesatare të ponderuar të përshtatshme të jetës së pritshme për të gjithë grupin e punonjësve ose, në një një mesatare të ponderuar të përshtatshme të jetëve për nëngrupe të punonjësve brenda grupit, bazuar në të dhëna më të detajuara rreth sjelljes së punonjësve lidhur me ushtrimin (trajtuar më tej më poshtë).
- B20 Ndarja e një dhënie opsioni në grupe punonjësish me sjellje me ushtrimi relativisht homogjen, ka mundësi të jetë e rëndësishme. Vlera e opsionit nuk është një funksion linear i jetës së opsionit; vlera rritet me një normë zbritëse me kalimin e kohës. Për shembull, nëse të gjitha supozimet e tjera mbeten njëloj, megjithëse një opsion dy-vjeçar është më i vlefshëm se një opsion një-vjeçar, ai nuk është dy herë më i vlefshëm. Kjo do të thotë se llogaritja e vlerës së vlerësuar të opsionit në bazë të një mesatareje jete të ponderuar që përfshin jetë individuale që ndryshojnë gjerësisht do të mbivlerësojë vlerën e drejtë totale të opsioneve në aksion të dhëna. Veçimi në disa grupe i opsioneve të dhëna, ku secili ka një zonë relativisht të ngushtë të jetëve të përfshira në mesataren e ponderuar të jetës, pakëson këtë mbivlerësim.
- B21 Në mënyrë të ngjashme zbatohen konsideratat kur përdoret një model binominal ose i ngjashëm. Për shembull, eksperienca e një njësie ekonomike që jep opsione gjerësisht për të gjitha nivelet e punonjësve, mund të tregojë se drejtuesit e nivelit të lartë priren të mbajnë opsionet e tyre më gjatë se punonjësit drejtues të mesëm dhe se, punonjësit e nivelit të ulët priren t'i ushtrojnë opsionet e tyre më herët se çdo grup tjetër. Gjithashtu, punonjësit që nxiten ose u kërkohet të mbajnë një shumë minimum të instrumentave të tyre të kapitalit neto të punëdhënësit, përfshirë opsionet, mund të ushtrojnë opsionet mesatarisht më vonë se punonjësit që nuk janë objekt i këtij kushti. Në këto situata veçimi në grupe i përfituesve me sjellje lidhur me ushtrimin relativisht homogjen do të sjellë një vlerësim më të saktë të vlerës së drejtë totale të opsioneve në aksion të dhëna.

Paqendrueshmëria e pritshme

- B22 Paqendrueshmëria e pritshme është një matje e shumës sipas të cilës pritet të ndryshojë një çmim gjatë periudhës. Masa e paqendrueshmërisë të përdorur në modelet e vlerësimit të çmimit të opsionit është shmangia standarde vjetore e normave të kthimit të përbërë të vazhdueshme në aksion, gjatë një periudhe kohore. Zakonisht, paqendrueshmëria shprehet në terma vjetore, të cilat janë të krahasueshëm pavarësisht periudhës kohore që është përdorur në llogaritje, për shembull vrojtimet ditore, javore ose mujore të çmimit.
- B23 Norma e kthimit për aksion (e cila mund të jetë pozitive ose negative) për një periudhë mat sa ka përfituar aksioneri nga dividendët dhe vlerësimi (ose zhvlerësimi) i çmimit të aksionit.
- B24 Paqendrueshmëria e pritshme vjetore e një aksioni është intervali brenda të cilit norma vjetore e kthimit e përbërë e vazhdueshme është parashikuar të jetë përafërsisht dy të tretat e kohës. Për shembull, të thuash se një aksion me një normë kthimi vjetore të përbërë të vijueshme të pritshme prej 12 përqind, ka një paqendrueshmëri prej 30 përqind, do të thotë që probabiliteti i normës së kthimit të aksionit për një vit do të jetë midis –18 përqind (12% –

30%) dhe 42 përqind (12% + 30%), pra është përafërsisht dy të tretat. Nëse çmimi i aksionit në fillim të vitit është 100NJM dhe nuk janë paguar dividendë, çmimi i aksionit në fund të vitit do të pritët të jetë mes 83.53NJM ($100NJM \times e^{-0.18}$) dhe 152.20NJM ($100NJM \times e^{0.42}$) pra përafërsisht dy të tretat herë.

B25 Faktorët që shqyrtohen në vlerësimin e paqendrueshmërisë së pritshme përfshijnë:

- paqendrueshmërinë e nënkuptuar nga opsionet në aksione të tregtueshme në aksione të njësisë ekonomike ose instrumentave të tjerë të tregtueshëm të njësisë ekonomike që përfshijnë tipare të opsionit (të tillë si borxhi i konvertueshëm), nëse ka.
- paqendrueshmëria historike e çmimit të aksionit gjatë periudhës më të afërt që zakonisht është në përpjestim me afatin e pritshëm të opsionit (duke marrë në konsideratë jetën kontraktuale të mbetur të opsionit dhe efektet e ushtrimit të pritshëm të hershëm).
- kohëzgjatja në të cilën aksionet e një njësie ekonomike janë tregtuar publikisht. Një njësi ekonomike e sapo kuotuar në bursën mund të ketë një paqendrueshmëri të lartë historike krahasuar me njësitë ekonomike të ngjashme që janë të listuara prej një kohe më të gjatë. Udhëzim i mëtejshëm për njësitë ekonomike të sapo listuara jepet më poshtë.
- prirja e paqendrueshmërisë për t'u kthyer tek mesatarja e saj, d.m.th niveli i saj mesatar në periudha afatgjata, dhe faktorë të tjerë që tregojnë se paqendrueshmëria e pritshme e ardhshme mund të ndryshojë nga paqendrueshmëria e kaluar. Për shembull, nëse çmimi i aksionit të njësisë ekonomike ishte shumë o luhatshmëm për një periudhë të caktuar kohe për shkak të dështimit të një oferte blerjeje ose një ristrukturimi të madh, kjo periudhë mund të mos merret parasysh në llogaritjen e paqendrueshmërisë mesatare vjetore historike.
- intervale të përshtatshëm dhe të rregullt për vërtetimet e çmimit. Vërtetimet e çmimit duhet të jenë të qëndrueshme nga njëra periudhë në tjetrën. Për shembull, një njësi ekonomike mund të përdorë çmimin e mbylljes për çdo javë ose çmimin më të lartë për javën, por nuk duhet të përdorë çmimin e mbylljes për disa javë dhe çmimin më të lartë për disa javë të tjera. Gjithashtu, vërtetimet e çmimit duhet të shprehen në të njëjtën monedhë si edhe çmimi i ushtrimit.

Njësitë ekonomike të sapo listuara

B26 Si vihet në dukje në paragrafin B25, një njësi ekonomike duhet të konsiderojë paqendrueshmërinë historike të çmimit të aksionit gjatë periudhës më të afërt që zakonisht është në përpjestim të drejtë me afatin e pritshëm të opsionit. Nëse një njësi ekonomike e sapo kuotuar nuk ka informacion të mjaftueshëm për luhatjen historike, ajo duhet megjithatë, të llogaritë paqendrueshmërinë historike për periudhën më të gjatë për të cilën aktiviteti tregtar është mundur. Gjithashtu, ajo mund të marrë në konsideratë paqendrueshmërinë historike të njësive ekonomike të ngjashme për një periudhë të krahasueshme të jetës së tyre. Për shembull, një njësi ekonomike që është kuotuar vetëm prej një viti dhe jep opsione me një jetë mesatare të pritshme prej pesë vjetësh mund ta konsiderojë nivelin e paqendrueshmërisë historike të njësive ekonomike në të njëjtën sektor të ekonomisë për gjashtë vitet e parë në të cilët aksionet e këtyre shoqërive kanë qënë tregtuar publikisht.

Njësitë ekonomike të palistuar

- B27 Një njësi ekonomike e palistuar nuk do të ketë informacion historik për t'u shqyrtuar kur vlerëson paqendrueshmërinë e pritshme. Më poshtë paraqiten disa faktorë për t'u shqyrtuar.
- B28 Në disa raste një njësi ekonomike e palistuar që emeton rregullisht opsione ose aksione për punonjësit (ose palë të tjera) mund të ketë krijuar një treg të brendshëm për aksionerët e saj. Kur vlerësohet paqendrueshmëria e pritshme mund të merret në konsideratë luhatja e këtyre çmimeve të aksioneve.
- B29 Nga ana tjetër, një njësi ekonomike mund të marrë në konsideratë paqendrueshmërinë historike ose të nënkuptuar të njësive ekonomike të listuara të ngjashme, për të cilat disponohet informacion për çmimin e aksionit ose çmimin e opsionit, për të vlerësuar paqendrueshmërinë e pritshme. Kjo do të jetë e përshtatshme nëse njësia ekonomike bazon vlerën e aksioneve të saj në çmimet e aksioneve të njësive ekonomike të ngjashme të listuara.
- B30 Nëse njësia ekonomike nuk bazon vlerësimin e saj për vlerën e aksioneve të saj në çmimet e aksioneve të njësive ekonomike të ngjashme të listuara dhe në vend të saj përdor një metodologji tjetër vlerësimi për të vlerësuar aksionet e saj, njësia ekonomike mund të nxjerrë një vlerësim të paqendrueshmërisë së pritshme në përpjeshtje me këtë metodologji vlerësimi. Për shembull, njësia ekonomike mund të vlerësojë aksionet e saj bazuar në aktivet neto ose fitimet. Ajo mund të konsiderojë paqendrueshmërinë e pritshme të këtyre vlerave të aktiveve neto ose fitimeve.

Dividentët e pritshëm

- B31 Nëse duhet të merren në konsideratë dividentët e pritshëm kur matet vlera e drejtë e aksioneve ose opsioneve të dhëna varet nga fakti nëse pala tjetër ka të drejtën e marrjes së dividendëve ose ekuivalentëve të tyre.
- B32 Për shembull, nëse punonjësve u jepen opsione dhe kanë të drejtë të marrin dividendë për aksionet bazë ose ekuivalentë të dividendëve (të cilët mund të paguhen në mjete monetare ose të përdoren për të pakësuar çmimin e ushtrimit) midis datës së dhënies dhe datës së ushtrimit, opsionet e dhëna duhet të vlerësohen sikur të mos paguhen dividendë për aksionet bazë, d.m.th e dhëna për dividendët e pritshëm duhet të jetë zero.
- B33 Në mënyrë të ngjashme, nëse vlerësohet vlera e drejtë në datën e dhënies së aksioneve për punonjësit, nuk kërkohet rregullim për dividendët e pritshëm nëse punonjësi ka të drejtë të marrë dividendët e paguar gjatë periudhës së kushtëzimit.
- B34 Në rast të kundërt, nëse punonjësit nuk kanë të drejtë të marrin dividendë ose ekuivalentë të tyre gjatë periudhës së kushtëzimit (ose para ushtrimit, në rastin e një opsioni), vlerësimi i datës së dhënies së të drejtave për aksionet ose opsionet, duhet të marrë parasysh dividendët e pritshëm. Kjo për të thënë se kur vlerësohet vlera e drejtë e një opsioni të dhënë, dividendët e pritshëm duhet të përfshihen në zbatimin e një modeli të vlerësimit të çmimit të opsionit. Nëse vlerësohet vlera e drejtë e aksionit të dhënë, ky vlerësim duhet të pakësohet me vlerën aktuale të dividendëve që pritet të paguhet gjatë periudhës së kushtëzimit.
- B35 Zakonisht, modelet e vlerësimit të çmimit të opsioneve kërkojnë normën e pritshme të dividendit. Megjithatë, modelet mund të modifikohen për të përdorur një shumë dividendi të pritshëm dhe jo një normë. Një njësi ekonomike mund të përdorë ose normat e pritshme të saj ose pagesat e pritshme të saj. Nëse njësi ekonomike përdor këto të fundit, ajo duhet të konsiderojë priren historike të rritjes së dividendëve. Për shembull, nëse politika e një njësie ekonomike zakonisht ka qenë rritja e dividendëve përafërsisht me 3 përqind në vit, vlera e vlerësuar e opsionit të saj nuk duhet të supozojë një dividend fiks përgjatë jetës së opsionit, me përjashtim të rastit kur ka evidencë që mbështet këtë supozim.
- B36 Përgjithësisht, supozimi rreth dividendëve të pritshëm duhet të bazohet në informacionin publik të disponueshëm. Një njësi ekonomike që nuk paguan dividendë dhe nuk ka plane për t'a bërë këtë gjë, duhet të supozojë një normë të pritshme të dividendëve zero. Megjithatë, një njësi ekonomike e re dhe pa histori në pagimin e dividendëve mund të presë të fillojë pagimin e dividendëve gjatë jetëve të pritshme të opsioneve në aksion për punonjësit e saj. Këto njësi ekonomike mund të përdorin një mesatare të normës së shkuar të dividendëve (zero) dhe normës mesatare të dividendëve të një grupi njësisht të përshtatshme të krahasueshme.

Norma e interesit pa rrezik

- B37 Zakonisht norma e interesit pa rrezik është norma e nënkuptuar e obligacioneve shtetërore me kupon zero të emetuara në vendin në monedhën e të cilit është shprehur çmimi i ushtrimit me një afat të mbetur të barabartë me afatin e pritshëm të opsionit që po vlerësohet (bazuar në jetën e mbetur kontraktuale të opsionit dhe duke marrë në konsideratë efektet e ushtrimit të pritshëm më të hershëm). Mund të jetë e nevojshme të përdoret një zëvendësues i përshtatshëm nëse nuk ekziston një emetim i tillë nga qeveria ose nëse rrethanat tregojnë që norma e nënkuptuar e obligacioneve shtetërore me kupon zero nuk është përfaqësuese e normës së interesit pa rrezik (për shembull në ekonomitë me inflacion të lartë). Gjithashtu, një zëvendësues i përshtatshëm duhet të përdoret nëse pjesëmarrësit e tregut zakonisht do të përcaktojnë normën e interesit pa rrezik duke përdorur këtë zëvendësues, dhe jo një normë të nënkuptuar të obligacioneve shtetërore me kupon zero, kur vlerësojnë vlerën e drejtë të opsionit me jetë të barabartë me afatin e pritshëm të opsionit që po vlerësohet.

Efektet e strukturës së kapitalit

- B38 Zakonisht palët e treta, jo njësi ekonomike, nënshkruajnë opsione të tregtueshme në aksione. Kur ushtrohen këto opsione në aksion, emetuesi lëvront aksionet tek mbajtësi i opsionit. Këto aksione sigurohen nga aksionerët ekzistues. Kështu, ushtrimi i opsioneve të tregtueshme në aksion nuk ka efekt pakësues.
- B39 Në të kundërt, nëse opsionet në aksion nënshkruhen nga njësi ekonomike, aksionet e reja janë emtuar kur opsionet e aksionit janë ushtruar (ose aktualisht të emetuara ose të emetuara në thelb, nëse janë përdorur aksionet e riblera më parë dhe të mbajtura në thesar). Duke qenë se aksionet do të emetohen me çmimin e ushtrimit dhe jo me çmimin e tregut në datën e ushtrimit, ky pakësim aktual ose potencial, mund të pakësojë çmimin e aksionit kështu që mbajtësi i opsionit nuk realizon një fitim të madh në ushtrim, si në rastin e ushtrimit të opsioneve të tjera të ngjashme të tregtueshme, që nuk pakësojnë çmimin e aksionit.
- B40 Fakti nëse kjo ka një efekt të rëndësishëm në vlerën e opsioneve në aksion të dhëna, varet nga disa faktorë të tillë si numri i aksioneve të reja që do të emetohen në ushtrimin e opsioneve krahasuar me numrin e aksioneve tashmë të emetuara. Gjithashtu, nëse tregu tashmë pret që do të ndodhë një dhënie opsioni, tregu mund të ketë pasqyruar pakësimin potencial në çmimin e aksionit në datën e dhënies.

- B41 Megjithatë, njësia ekonomike duhet të konsiderojë nëse efekti pakësues i mundshëm i ushtrimit të ardhshëm të opsioneve në aksion të dhëna mund të ketë një ndikim në vlerësimin e vlerës së drejtë në datën e dhënies. Modelet e vlerësimit të çmimit të opsionit mund të përshtaten për të marrë parasysh këtë efekt pakësues potencial.

Modifikime të marrëveshjeve të pagesës të bazuara në aksione që shlyen me kapital neto

- B42 Paragrafi 27 kërkon që pavërisht nga ndonjë modifikim i afateve dhe kushteve sipas të cilave ishin dhënë instrumentat e kapitalit neto, ose një anulim ose shlyerje e dhënies së instrumentave të kapitalit neto, njësia ekonomike duhet të njohë të paktën shërbimet e përfituara të matura me vlerën e drejtë në datën e dhënies së instrumentave të kapitalit neto, me përjashtim të rastit kur këto instrumenta të kapitalit nuk mbulohen për shkak të mosplotësimit të një konditekushhtëzuese (të ndryshme nga kushti i tregut) që ishte specifikuar në datën e dhënies. Gjithashtu, njësia ekonomike do të njohë efektet e modifikimeve që rritin totalin e vlerës së drejtë të marrëveshjes së pagesës të bazuar në aksion ose janë ndryshe përfituese për punonjës.
- B43 Për të zbatuar kërkesat e paragrafit 27:
- (a) nëse modifikimi rrit vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto (p.sh. duke pakësuar çmimin e ushtrimit), të matur menjëherë para dhe pas modifikimit, njësia ekonomike do të përfshijë vlerën e drejtë rritëse të dhënë në matjen e shumës së njohur për shërbimet e përfituara si shumë për instrumentat e dhënë të kapitalit neto. Vlera e drejtë rritëse e dhënë është diferenca midis vlerës së drejtë të instrumentit të modifikuar të kapitalit neto dhe asaj të instrumentit fillestar të kapitalit neto, të dyja të vlerësuara në datën e modifikimit. Nëse modifikimi ndodh gjatë periudhës së kushtëzimit, vlera e drejtë rritëse e dhënë përfshihet në matjen e shumës së njohur të shërbimeve të përfituara gjatë periudhës nga data e modifikimit deri në datën kur instrumentat e modifikuar të kapitalit mbulohen, përveç shumës së bazuar në vlerën e drejtë në datën e dhënies së instrumentave fillestarë të kapitalit neto, e cila njihet gjatë kohës së mbetur të periudhës fillestare të kushtëzimit. Nëse modifikimi ndodh pas datës së kushtëzimit, vlera e drejtë rritëse e dhënë njihet menjëherë ose gjatë periudhës së kushtëzimit nëse punonjësi kërkohet të plotësojë një periudhë shtesë shërbimi para se të përfitojë në mënyrë të pakushtëzuar të drejtën për ato instrumenta të modifikuar të kapitalit neto.
  - (a) në mënyrë të ngjashme, nëse modifikimi rrit numrin e instrumentave të dhënë të kapitalit neto, njësia ekonomike do të përfshijë vlerën e drejtë të instrumentave shtesë të dhënë të kapitalit neto, të matur në datën e modifikimit, në matjen e shumës së njohur për shërbimet e përfituara si shumë për instrumentat e dhënë të kapitalit neto në përputhje me kërkesat në (a) më sipër. Për shembull, nëse modifikimi ndodh gjatë periudhës së kushtëzimit, vlera e drejtë e instrumentave shtesë të dhëna të kapitalit neto përfshihet në matjen e shumës së njohur të shërbimeve të përfituara gjatë periudhës nga data e modifikimit deri në datën kur instrumentat shtesë të kapitalit neto kushtëzohen, përveç shumës së bazuar në vlerën e drejtë në datën e dhënies së instrumentave fillestarë të kapitalit neto, e cila njihet gjatë kohës së mbetur të periudhës fillestare të kushtëzimit.
  - (c) nëse njësia ekonomike modifikon konditat e kushtëzimit në një mënyrë që është përfituese për punonjës, për shembull, duke pakësuar periudhën e kushtëzimit ose duke modifikuar ose duke eliminuar një kusht performance (të ndryshëm nga kushti i tregut, ndryshime të cilat trajtohen në përputhje me (a) më sipër), njësia ekonomike do të marrë në konsideratë konditat e modifikuara të kushtëzimit kur zbaton kërkesat në paragrafët 19–21.
- B44 Gjithashtu, nëse njësia ekonomike modifikon afatet ose kushtet e instrumentave të dhënë të kapitalit neto në një mënyrë që pakëson totalin e vlerës së drejtë të marrëveshjes së pagesës të bazuar në aksion, ose nuk është ndryshe përfituese për punonjës, njësia ekonomike megjithatë, do të vazhdojë të trajtojë shërbimet e përfituara si shumë për instrumentat e dhënë të kapitalit neto, njëllë sikur modifikimi të mos kishste ndodhur (i ndryshëm nga një anulim i disa ose të gjithë instrumentave të dhënë të kapitalit neto, të cilët do të trajtohen në përputhje me paragrafin 28). Për shembull:
- (a) nëse modifikimi pakëson vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, të matur menjëherë para dhe pas modifikimit, njësia ekonomike nuk do të marrë në konsideratë rënien në vlerën e drejtë dhe do të vazhdojë të matë shumën e njohur për shërbimet e përfituara si shumë për instrumentat e dhënë të kapitalit neto, me vlerën e drejtë në datën e dhënies të instrumentave të kapitalit neto.
  - (b) nëse modifikimi pakëson numrin e instrumentave të dhënë të kapitalit neto të një punonjësi, ky pakësim do të trajtohet si një anulim i asaj pjese të dhënë, në përputhje me kërkesat e paragrafit 28.
  - (c) nëse njësia ekonomike modifikon konditat e kushtëzimit në një mënyrë që nuk është përfituese për punonjës, për shembull, duke rritur periudhën e kushtëzimit ose duke modifikuar, ose duke shtuar një kusht performance (të ndryshëm nga kushti i tregut, ndryshimet të cilat trajtohen në përputhje me (a)

më sipër), njësia ekonomike nuk do të marrë në konsideratë konditat e modifikuara të kushtëzimit, kur ajo zbaton kërkesat në paragrafët 19–21.

Shtojcë

Amendamente për SNRF-të e tjera

Amendamentet në këtë shtojcë duhet të zbatohen për periudhat vjetore që fillojnë më datën ose pas datës 1 janar 2005. Nëse një njësi ekonomike zbaton këtë SNRF për një periudhë kontabël më të hershme, këto amendime duhet të zbatohen për këtë periudhë më të hershme.

* * * * *

Amendamentet që përmban kjo shtojcë, kur ky standard doli më 2004, janë përfshirë në deklarimet më të rëndësishme të publikuara në këtë vëllim.

Miratimi i SNRF 2 nga Bordi

Standardi Ndërkombtar i Kontabilitetit 2 *Pagesa e bazuar në aksion* u miratua për publikim nga të katërmbëdhjetë anëtarët e Bordit të Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit.

Z. David Tweedie

Kryetar

Thomas E Jones

Nën-Kryetar

Mary E Barth

Hans-Georg Bruns

Anthony T Cope

Robert P Garnett

Gilbert Gélard

James J Leisenring

Warren J McGregor

Patricia L O'Malley

Harry K Schmid

John T Smith

Geoffrey Whittington

Tatsumi Yamada

PËRMBAJTJA*paragrafët***BAZA PËR KONKLUSIONE MBI
SNRF 2 PAGESAT E BAZUAR NË AKSION**

HYRJE	BC1-BC6
OBJEKTI	BC7-BC28
Skemat me bazë të gjerë të aksionit të punonjësve, përfshirë skemat e blerjes së aksionot të punonjësve	BC8-BC18
Transferimi i instrumentave të kapitalit neto tek punonjësit	BC19-BC22
Transaksionet brenda objektit të SNRF 3 Kombinimet e Biznesit	BC23-BC24

Transaksionet brenda objektit të SNK 32 Instrumentat Financiarë: *Paraqitja dhe SNK 39 Instrumentet financiare: Njohja dhe Matja* **BC25-BC28**

**NJOHJA E TRANSAKSIONEVE TË PAGESËS TË BAZUARA NË AKSION QË SHLYEN
ME KAPITAL NETO** **BC29-BC60**

‘Njësia ekonomike nuk është pjesë e transaksionit’	BC34-BC35
‘Punonjësit nuk ofrojnë shërbime’	BC36-BC39
‘Nuk ka kosto për njësinë ekonomike, prandaj nuk ka shpenzime’	BC40-BC44
‘Njohja e shpenzimeve është epa qëndrueshme me përkufizimin e një shpenzimi’	BC45-BC53
‘Fitimi për aksion është “godit dy herë”’	BC54-BC57
‘Pasoja ekonomike të pafavorshme’	BC58-BC60

**MATJA E TRANSAKSIONEVE TË PAGESËS TË BAZUARA NË AKSION QË SHLYEN ME
KAPITAL NETO** **BC61-BC128**

Baza e matjes	BC69-BC87
Kosto historike	BC70-BC74
Vlera e perceptuar	BC75-BC79
Vlera minimale	BC80-BC83
Vlera e drejtë	BC84-BC87

Data e matjes **BC88-BC128**

Ana debitore e transaksionit	BC91-BC96
Ana kreditore e transaksionit	BC97-BC105
<i>Data e ushtrimit</i>	BC98
<i>Data e kushtëzimit, data e shërbimit dhe data e dhënies</i>	BC99-BC105
Çështje të tjera	BC106-BC118
<i>SNK 32 Instrumentet financiare: Paraqitja</i>	BC106-BC110
<i>Sygjerrime ndaj ndryshimit në përkufizimet e pasiveve dhe kapitalit neto</i>	BC111-BC118
Transaksionet e pagesës të bazuara në aksion me palë të tjera përveç punonjësve	BC119-BC128

VLERA E DREJTË E OPSIONEVE NË AKSION TË PUNONJËSVE **BC129-BC199**

Zbatimi i modeleve të vendosjes së çmimit të opsionit për njësitë e palistuara dhe të sapo listuara **BC137-BC144**

Zbatimi i modeleve për vendosjen e çmimit të opsionit për opsionet në aksione të punonjësve **BC145-BC199**

Pamundësi për ta ushtruar gjatë periudhës së kushtëzimit	BC146-BC152
Jo i transferueshëm	BC153-BC169
Konditat e kushtëzimit	BC170-BC184
Afati i opsionit	BC185-BC187
Të tjera tipare të opsioneve në aksione të punonjësve	BC188-BC199

**NJOHJA DHE MATJA E SHËRBIMEVE TË PËRFITUARA NË NJË TRANSAKSION TË
PAGESËS TË BAZUAR NË AKSION PËR T’U SHLYER ME KAPITAL NETO** **BC200-BC221**

Gjatë periudhës së kushtëzimit	BC200-BC217
Opsione në aksione që janë humbur ose që skadojnë pas fundit të periudhës së kushtëzimit	BC218-BC221
MODIFIKIMI I AFATETVE DHE KUSHTEVE TË MARRËVESHJEVE TË PAGESËS TË BAZUARA NË AKSION	BC222-BC237
TE DREJTAT E VLERËSIMIT TE AKSIONIT PËR T'U SHLYER NË MJETE MONETARE	BC238-BC255
A ka ndonjë pasiv para datës së kushtëzimit?	BC243-BC-245
Si duhet matur një pasiv?	BC246-BC251
Si duhet të paraqitet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve, shpenzimi shoqërues?	BC252-BC255
TRANSAKSIONE TË PAGESËS TË BAZUARA NË AKSION ME ALTERNATIVA NË MJETE MONETARE	BC256-BC268
Afatet e marrëveshjes i sigurojnë punonjësit një zgjedhje për shlyerjen	BC258-BC264
Afatet e marrëveshjes i sigurojnë njësisë ekonomike një zgjedhje për shlyerjen	BC265-BC268
PËRFUNDIME TË PËRGJITHSHME PËR KONTABILITETIN E OPSIONEVE NË AKSION PËR PUNONJËSIT	BC269-BC310
Konvergjenca me PPPK të SHBA-së	BC270-BC286
APB 25	BC272-BC275
SFAS 123	BC276-BC286
Njohja kundrejt dhënies së informacioneve shpjeguese	BC287-BC293
Besueshmëria e matjes	BC294-BC310
NDRYSHIMET PASUESE NË STANDARDET E TJERA	BC311-BC333
Efektet tatimore të transaksioneve të pagesës të bazuara në aksion	BC311-BC329
Kontabiliteti për aksionet e veta të mbajtura	BC330-BC333

Baza për Konkluzione mbi SNRF 2 *Pagesat e bazuara në aksione*

Kjo Bazë për Konkluzione shoqëron SNRF 2, por nuk është pjesë e tij.

Hyrje

- BC1 Kjo Bazë për Konkluzione përmbledh konsideratat e Bordit të Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit për nxjerrjen e përfundimeve në SNRF 2 *Pagesat e bazuara në aksione*. Antarët e veçantë të Bordit i dhanë më shumë rëndësi disa faktorëve se sa të tjerëve.
- BC2 Shpesh njësitë ekonomike⁷ emetojnë aksione ose opsione në aksione për të paguar punonjësit ose palët e tjera. Skemat e aksioneve dhe skemat e opsioneve në aksione janë një tipar i zakonshëm i shpërblimit të punonjësve, jo vetëm për drejtorët dhe drejtuesit e lartë por dhe për shumë punonjës të tjerë. Disa njësi ekonomike emetojnë aksione ose opsione në aksione për të paguar furnitorët, të tillë si furnitorët e shërbimeve profesionale.
- BC3 Deri në publikimin e SNRF 2, nuk ka patur Standard Ndërkombëtar të Raportimit Financiar (SNRF) që të mbulonin njohjen dhe matjen e këtyre transaksioneve. Lidhur me këtë mungesë në standardet ndërkombëtare janë ngritur shqetësime. Për shembull Organizata Ndërkombëtare e Letrave me Vlerë (IOSCO/ONLV), në raportin e saj të vitit 2000 mbi standardet ndërkombëtare theksonte se KSNK (paraardhësi i BSNK) duhet të konsiderojë trajtimin kontabël të pagesave të bazuara në aksione.
- BC4 Pak vende kanë standarde mbi këtë çështje. Ky është një shqetësim për shumë vende sepse përdorimi i pagesave të bazuara në aksione është rritur në vitet e fundit dhe vazhdon të përhapet. Organizma të ndryshëm të vendosjes së standardeve kanë punuar mbi këtë çështje. Në kohën kur BSNK i shtoi axhendës së tij të Korrikut 2001 projektin e pagesave të bazuara në aksione, disa organizma të vendosjes së standardeve sapo kishin publikuar propozimet. Për shembull, Komiteti Gjerman i Standardeve të Kontabilitetit publikoi një projekt standardi kontabël *Kontabiliteti për Planet e Opsioneve në Aksione dhe Marëveshjet e Ngjashme të Kompensimit* në Qershor 2001. Bordi i Standardeve të Kontabilitetit të BM udhëhiqte zhvillimin e një Dokumenti për Diskutim *Kontabiliteti për Pagesat e Bazuara në Aksione*, publikuar në Korrik 2000 nga KSNK. ASB dhe organizma të tjerë të përfaqësuar në G4+1.⁸ Instituti Danez i Kontabilistëve Shtetërorë Publikë të Autorizuar nxorri një Dokument për Diskutim *Trajtimi Kontabël i Pagesave të Bazuara në Aksione* në Prill 2000. Së fundi në Dhjetor 2002, Bordi i Standardeve të Kontabilitetit të Japonisë publikoi një Dokument Përmbledhës të Çështjeve mbi pagesat e bazuara në aksione. Në Mars 2003, Bordi i Standardeve të Kontabilitetit Financiar të SHBA-së (FASB) i shtoi axhendës së vet një projekt për të rishikuar kërkesat e kontabilitetit të SHBA-së mbi pagesat e bazuara në aksione. Gjithahstu Bordi Kanadez i Standardeve të Kontabilitetit (AcSB) së fundi përfundoi projektin e tij mbi pagesat e bazuara në aksione. Standardi i AcSB kërkon njohjen e të gjitha transaksioneve të bazuara në aksione duke përfshirë transaksionet në të cilat u jepen opsione në aksione punonjësve (të trajtuara më tej në paragrafët BC281 dhe BC282).
- BC5 Përdoruesit e pasqyrave financiare dhe komentues të tjerë kërkojnë përmirësime në trajtimin kontabël të pagesave të bazuara në aksione. Për shembull propozimi në Dokumentin për Diskutim të KNSK/G4+1 dhe në PP 2 *Pagesat e bazuara në Aksione* që transaksionet e pagesave të bazuara në aksione duhet të njihen në pasqyrat financiare duke sjellë një shpenzim kur mallrat, produktet ose shërbimet janë konsumuar, mori një mbështetje të fortë nga investitorët dhe përdoruesit e tjerë të pasqyrave financiare. Ngjarjet e fundit ekonomike kanë theksuar rëndësinë e pasqyrave financiare të cilësisë së lartë të cilat sigurojnë informacion neutral, transparent dhe të krahasueshëm për t'i ndihmuar përdoruesit në marrjen e vendimeve ekonomike. Veçanërisht mungesa e shpenzimeve që vijnë nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione me punonjësit theksohej, nga investitorët, përdoruesit e tjerë të pasqyrave financiare dhe komentues të tjerë, si shkak i shtrembërimeve ekonomike dhe shqetësimeve lidhur me mirëadministrimin e shoqërisë.
- BC6 Siç vihet në dukje më sipër Bordi filloi një projekt për zhvillimin e SNRF mbi pagesat e bazuara në aksione në Korrik 2001. Në Shtator 2001, Bordi ftoi për komente shtesë mbi Dokumentin për Diskutim të KSNK/G4+1 me

⁷ Fjala “emetim” është përdorur në një kuptim të gjërë. Për shembull, një transferim i aksioneve të mbajtura në thesar (aksione të veta të mbajtura) tek një palë tjetër trajtohet si një “emetim i instrumentave të kapitalit neto”. Disa argumentojnë se nëse janë dhënë opsione me aksione me kushte të përfitimit, ato nuk janë “emetuar” derisë këto kushte të përfitimit të mos jenë plotësuar. Megjithatë edhe nëse pranohet ky argument, kjo nuk e ndryshon konkluzionin e Bordit në kërkesat e SNRF, dhe prandaj fjala “emetim” përdoret gjerësisht për të përfshirë situata në të cilat instrumeta të kapitalit neto transferohen ligjërisht në palë të tjera, subjekt i plotësimit të kushteve specifike të përfitimit

⁸ G4+1 përfshihet antarët e organizmave hartuese të standardeve kontabël kombëtare që Australisë, Kanadasë, Zelandës së Re të Britanisë së Madhe dhe të SHBA, dhe Komiteti i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit (KSNK)

një afat për komente 15 Dhjetor 2001. Bordi mori mbi 270 letra. Gjatë zhvillimit të PP 2, Bordi u ndihmua nga një Grup Këshillues, i përbërë nga individë nga vende të ndryshme dhe me një zonë formimi, që përfshinte persona nga komunitetet e investimit, të korporatave, të auditimit, të akademikëve, të këshillimit për kompensim, të vlerësimit dhe të rregullatorëve. Bordi mori ndihmë të mëtejshme nga ekspertë të tjerë në një panel diskutimi të mbajtur në New York në Korrik 2002. Në Nëntor 2002, Bordi publikoi një Projekt Paraqitje, PP 2 *Pagesat e bazuara në aksione*, me afat komentesh 7 Mars 2003. Bordi mori 240 letra. Gjithashtu Bordi bashkëpunoi me Bordin e Standardeve të Kontabilitetit Financiar të SHBA-së (FASB /BSKF) pasi ky i shtoi axhendës së vet një projekt për të rishikuar kërkesat e kontabilitetit të SHBA-së mbi pagesat e bazuara në aksione. Kjo përfshinte pjesëmarrjen në takimet e Grupit të Vlerësimit të Opsioneve të FASB-it për të trajtuar çështjet e konvergencës.

Objekti

- BC7 Shumica e debatit dhe ndërlikimeve rreth kontabilitetit të pagesave të bazuara në aksione lidhet me opsionet në aksione për punonjësit. Megjithatë objekti i SNRF 2 është më i gjerë se kaq. Ai zbatohet për transaksione në të cilët aksione ose instrumenta të tjerë të kapitalit neto u jepen punonjësve. Gjithashtu ai zbatohet për transaksionet me palët e tjera përveç punonjësve, në të cilat merren të mira ose shërbime si kundërvlefë për emetimin e aksioneve, opsioneve në aksione ose instrumenta të tjerë të kapitalit neto. Termi “të mirat” përfshin inventarët, të konsumueshmet, tokë, ndërtesa, makineri e pajisje, aktive jomateriale dhe aktive të tjera jofinanciare. Së fundi SNRF zbatohet për pagesat në mjete monetare (ose aktive të tjera) të cilat janë të “bazuara në aksione” sepse shumica e pagesës bazohet në çmimin e aksioneve të njësish ekonomike ose instrumenta të tjerë të kapitalit neto, p.sh. të drejtat e vlerësimit të aksionit në mjete monetare.

Skemat e aksioneve të punonjësve me bazë të gjerë, përfshirë planet e blerjes së aksioneve prej punonjësve

- BC8 Disa skema të aksioneve të punonjësve përshkruhen si skema “me bazë të gjerë” ose “për të gjithë punonjësit”, në të cilët të gjithë (ose pothuajse të gjithë) punonjësit kanë mundësinë të marrin pjesë, ndërsa skema të tjera janë më zgjedhëse, duke mbuluar individë ose grupe të caktuara punonjësish (p.sh. drejtuesit e lartë). Skemat e blerjes së aksioneve të punonjësve shpesh janë skema me bazë të gjerë. Zakonisht skemat e blerjes së aksioneve të punonjësve u sigurojnë punonjësve një mundësi për të blerë një numër të caktuar të aksioneve me një çmim të skontuar, d.m.th. me një shumë që është me e vogël sesa vlera e drejtë e aksioneve. E drejta e punonjësve për aksionet e skontuara zakonisht kushtëzohet nga plotësimi i disa kushteve të caktuara të tilla si qëndrimi në shërbim të njësish ekonomike për një periudhë të caktuar.
- BC9 Çështjet që dalin lidhur me skemat e blerjes së aksioneve të punonjësve janë:
- (a) a janë këto skema kaq të ndryshme nga skemat e tjera të aksioneve të punonjësve sa që të nevojitet një trajtim i ndryshëm kontabël?
  - (b) edhe nëse përgjigja e pyetjes së mësipërme është ‘jo’, a ka rrethana, të tilla si në rastin kur skontimi është shumë i vogël, në të cilat është e përshtatshme të përjashtohen skemat e blerjes së aksioneve nga punonjësit nga një standard kontabël lidhur me pagesat e bazuara në aksione?
- BC10 Disa nga ata që iu përgjigjën PP 2 argumentuan që skemat e aksioneve të punonjësve me bazë të gjerë duhet të përjashtohen nga një standard kontabël për pagesat e bazuara në aksione. Arsyeja që jepej zakonisht ishte se këto skema janë të ndryshme nga tipet e tjera të skemave të aksioneve të punonjësve dhe veçanërisht nuk janë pjesë e shpërblimit për shërbimin e punonjësve. Disa argumentuan se kërkitimi i njohjes së një shpenzimi lidhur me këto tipe skemash perceptohej të ishte në kundërshtim me politikën e qeverisë për të nxitur punonjësit të ndajnë së bashku pronësinë. Në kontrast me këtë, të tjerë që u përgjigjën nuk shihnin asnjë dallim midis skemave për blerje aksionesh nga punonjësit dhe skemave të tjera të aksioneve të punonjësve dhe argumentuan se për këtë arsye duhet të zbatoheshin kërkesat të njëjta kontabël për to. Megjithatë disa sugjeruan se duhet të ketë një përjashtim nëse skontimi është i vogël.
- BC11 Bordi doli në përfundimin se në parim nuk ka arsye për të trajtuar ndryshe skemat e aksioneve të punonjësve me bazë të gjerë, përfshirë skemat e blerjes së aksioneve të punonjësve me bazë të gjerë, nga skemat e tjera të aksioneve të punonjësve (çështja lidhur me skontimin “e vogël” trajtohet më poshtë). Bordi vuri në dukje se fakti se këto skema janë të disponueshme vetëm për punonjësit është në vetvete i mjaftueshëm për të përfunduar se përfitimet e siguruar përfaqësojnë shpërblim për punonjësit. Gjithashtu termi ‘shpërblim’ nuk kufizohet vetëm në shpërblimin e siguruar si pjesë e një kontrate individuale të punonjësit: ai përfshin të gjitha përfitimet e dhëna punonjësit. Në mënyrë të ngjashme, termi shërbim përmbledh të gjitha përfitimet e siguruar në këmbim nga punonjësi, duke përfshirë rritjen e produktivitetit, angazhimin ose rritje të tjera në ecurinë e punës së punonjësve si rezultat i nxitësve të siguruar nga një skemë aksionesh.
- BC12 Gjithashtu dallimi i shërbimeve të regullta të punonjësve nga përfitimet shtesë të mara nga skemat e aksioneve të punonjësve me bazë të gjerë nuk do të ndryshojnë përfundimin se është e nevojshme të trajtohen skema të tilla.

- Pavarësisht nga emri që i vendoset përfitimeve të siguruar nga punonjësit-ose përfitimeve të siguruar nga njësia ekonomike—transaksioni duhet të njihet në pasqyrat financiare.
- BC13 Gjithashtu, ajo që qeveritë në disa vende kanë një politikë për nxitjen e pjesëmarrjes në pronësi të punonjësve nuk është një arsye e vlefshme për t'u dhënë këtyre tipe skemash një trajtim të ndryshëm kontabël, sepse se nuk është rol i raportimit financiar të japë trajtim kontabël favorizues transaksioneve të veçanta për të nxitur njësitet ekonomike që të hyjnë në to. Për shembull qeveritë mund të dëshirojnë të nxitin njësitet ekonomike të sigurojnë pensione për punonjësit e tyre, për të lehtësuar barrën e shtetit në të ardhmen, por kjo nuk do të thotë që kostot e pensionit duhet të përjashtohen nga pasqyrat financiare. Nëse do të bëhej kështu kjo do të dëmtonte cilësinë e raportimit financiar. Qëllimi i raportimit financiar është që të sigurojë informacion për përdoruesit e pasqyrave financiare, për t'i ndihmuar ata në marrjen vendimeve ekonomike. Heqja e shpenzimeve nga pasqyrat financiare nuk ndryshon faktin se këto shpenzime kanë ndodhur. Heqja e shpenzimeve sjell që fitimet e raportuara të jenë të mbivlerësuara dhe kështu pasqyrat financiare nuk janë neutrale, janë më pak transparente dhe më pak të krahasueshme dhe ka mundësi që të jenë çorientuese për përdoruesit.
- BC14 Mbetet pyetja nëse duhet të ketë përjashtime për disa skema nëse skontimi është i vogël. Për shembull, Deklaratat e FASB për Standardin e Kontabilitetit Financiar Nr.123 *Kontabiliteti për Kompensimet e Bazuara në Aksione* përmban një përjashtim për skemat e blerjes të aksioneve për punonjësit që plotësojnë kritere të specifikuar, një prej të cilëve është ai i skontos së vogël.
- BC15 Nga njëra anë duket e arsyeshme të përjashtohet një skemë e blerjes së aksioneve të punonjësve nëse ajo nuk ka në mënyrë të rëndësishme tipare opsioni dhe skontoja është e vogël. Në situata të tilla, të drejtat e dhëna punonjësve sipas skemës ndoshta nuk kanë një vlerë të rëndësishme, parë kjo nga perspektiva e njësisë ekonomike.
- BC16 Nga ana tjetër edhe nëse dikush pranon se një përjashtim është i përshtatshëm specifikimi i objektit të tij është problematik p.sh. përcaktimi se çfarë përfaqson një skonto të vogël. Disa argumentojnë se një 5 përqind skonto nga çmimi i tregut (siç specifikohet në SFAS 123) është shumë i lartë, duke vënë në dukje se një bllok aksionesh mund të shitet në treg me një çmim afër çmimit aktual të aksionit. Gjithashtu mund të argumentohet se është e panevojshme të përjashtohen këto skema nga standardi. Nëse të drejtat e dhëna punonjësve nuk kanë një vlerë të rëndësishme kjo sugjeron se shumtë e përfshira janë jomateriale. Për shkak se nuk është e rëndësishme që të përfshihet informacion jomaterial në pasqyrat financiare, nuk ka nevojë për një përjashtim specifik në një standard kontabël.
- BC17 Për arsyet e dhëna në paragrafin paraardhës, Bordi doli në përfundimin se skemat e aksioneve të punonjësve me bazë të gjerë nuk duhet të përjashtohen nga SNRF.
- BC18 Megjithatë Bordi vuri në dukje se mund të ketë raste kur një njësi ekonomike hyn në një transaksion me një punonjës në funksionin e tij/saj si mbajtës i instrumentave të kapitalit neto, sesa në funksionin e tij/saj si një punonjës. Për shembull një njësi ekonomike mund t'u japë të gjithë mbajtësve të një klase të veçantë të instrumentave të kapitalit neto të tij të drejtën të blejnë instrumenta shtesë të kapitalit neto të njësisë ekonomike me një çmim që është më i vogël se vlera e drejtë e këtyre instrumentave të kapitalit neto. Nëse një punonjës merr një të drejtë të tillë për shkak se ai/ajo është mbajtës i një klase të caktuar të instrumentave të kapitalit neto, Bordi doli në përfundimin se dhënia ose ushtrimi i kësaj të drejte nuk duhet të jetë subjekt i kërkesave të SNRF, për shkak se punonjësi e ka marrë këtë të drejtë në funksionin e tij/saj si një aksioner dhe jo si një punonjës.

Transferimi i instrumentave të kapitalit neto tek punonjësit

- BC19 Në disa situata një njësi ekonomike mund të mos emetojë aksione ose opsione në aksione direkt tek punonjësit (ose palë të tjera). Në vend të kësaj një aksioner (ose disa aksionerë) mund të transferojnë instrumenta të kapitalit neto tek punonjësit (ose palë të tjera).
- BC20 Sipas kësaj marrëveshjeje njësia ekonomike merr shërbime (ose të mira) që janë paguar nga aksionerët e saj. Marrëveshja mund të shihet si e përbërë në thelb nga dy transaksione – një transaksion në të cilin njësia ekonomike ka rimarrë instrumentat e kapitalit neto për shumën zero dhe transaksioni i dytë, në të cilin njësia ekonomike ka marrë shërbime (ose të mira) si shumë për instrumentat e kapitalit neto të emtuar tek punonjësit (ose palë të tjera).
- BC21 Transaksioni i dytë është transaksion i pagesave të bazuara në aksione. Prandaj Bordi doli në përfundimin se një njësi ekonomike duhet të trajtojë transferimet e instrumentave të kapitalit neto nga aksionerët tek punonjësit ose palë të tjera në të njëjtën mënyrë si transaksionet e pagesave të bazuara në aksione. Bordi mbërriti në të njëjtin përfundim në lidhje me transferimet e instrumentave të kapitalit neto të njësisë mëmë, ose të njësisë ekonomike tjetër brenda të njëjtit grup si njësi ekonomike, tek punonjësit e njësisë ekonomike ose funitorët e tjerë të saj.
- BC22 Megjithatë një transferim i tillë nuk është transaksion i pagesave të bazuara në aksione nëse transferimi i instrumentave të kapitalit neto tek një punonjës ose palë tjetër është bërë në mënyrë të qartë për një qëllim të ndryshëm nga pagesa për të mira ose shërbime të ofruara njësisë ekonomike. Ky do të ishte rasti për shembull, nëse një transferim është për të shlyer një detyrim personal të aksionerit tek një punonjës që nuk është i lidhur

nëpërmjet punësimit me njësinë ekonomike, ose nëse aksioneri dhe punonjësi janë të lidhur dhe transferimi është një dhuratë personale për shkak të kësaj marrëdhënieje.

Transaksionet brenda objektit të SNRF 3 ***Kombinimet e Bizneseve***

- BC23 Një njësi ekonomike mund të sigurojë të mira (ose aktive të tjera jo-financiare) si pjesë e aktiveve neto të blera në një kombinim biznesi për të cilat shuma e paguar përfshin aksione ose instrumenta të tjerë të kapitalit neto të emetuar nga njësia ekonomike. Për këtë transaksion duhet të zbatohet SNRF 3, i cili zbatohet për blerjen e aktiveve dhe emetimin e aksioneve në lidhje me një kombinim biznesi, dhe është standard më specifik.
- BC24 Prandaj instrumentat e kapitalit neto të emetuar në një kombinim biznesi në këmbim për kontrollin e njësisë së blerë nuk janë brenda objektit të SNRF 2. Megjithatë instrumentat e kapitalit neto të dhëna punonjësve të njësisë së blerë në funksionin e tyre si të punësuar p.sh. në këmbim të vijimësisë së shërbimit, janë brenda objektit të SNRF 2. Gjithashtu anulimi, zëvendësimi ose modifikime të tjera të marrëveshjeve të pagesave të bazuara në aksione për shkak të një kombinimi biznesi ose ristrukturimi tjetër të kapitalit neto duhet të trajtohen në përputhje me SNRF 2.

Transaksionet brenda objektit të SNK 32 Instrumentat Financiarë: ***Paraqitja dhe SNK 39 Instrumentet financiare: Njohja dhe Matja***

- BC25 SNRF përfshin ndryshimet pasuese të SNK 32 dhe SNK 39 (të dy të rishikuar në 2003)⁹ për të përjashtuar nga objekti i tyre transaksionet brenda objektit të SNRF 2.
- BC26 Për shembull, supozohet se njësia ekonomike hyn në një kontratë për të blerë pëlhurë (copë) për ta përdorur në biznesin e saj të prodhimit të veshjeve, për të cilën i kërkohet të paguajë në mjete monetare palës tjetër një shumë të barabartë me vlerën e 1,000 aksioneve të njësisë ekonomike në datën e lëvrimit të pëlhurës (copës). Njësia ekonomike do të blejë të mirat dhe paguajë në mjete monetare, një shumë të bazuar në çmimin e aksionit të saj. Kjo plotëson përkufizimin e transaksionit të pagesave të bazuara në aksione. Gjithashtu për shkak se kontrata është për të blerë pëlhurë, që është një zë jo-financiar, dhe se kontrata hyn në fuqi për qëllim të marrjes së dërgesës së pëlhurës për përdorim në biznesin e prodhimit të njësisë ekonomike, kontrata nuk është brenda objektit të SNK 32 dhe SNK 39.
- BC27 Objekti i SNK 32 dhe SNK 39 përfshin kontratat për të blerë zëra jo-financiarë që mund të shlyhen për vlerën neto në mjete monetare ose në instrumenta të tjerë financiarë ose duke këmbyer instrumente financiare, me përjashtim të kontratave që hynin në fuqi dhe vazhdojnë të mbahen për qëllime të marrjes ose lëvrimit të një zëri jo-financiar në përputhje me kërkesat për blerjen e pritshme të njësisë ekonomike, për shitje ose për përdorim. Një kontratë mund të shlyhet neto në mjete monetare ose instrumente financiare ose duke këmbyer instrumente financiarë (a) nëse kushtet e kontratës lejojnë palën tjetër të shlyejë neto ose në mjete monetare apo instrument tjetër financiar ose duke këmbyer instrumente financiare; (b) nëse aftësia për të shlyer neto në mjete monetare ose instrumenta të tjerë financiarë, ose duke këmbyer instrumentet financiare, nuk është e qartë në kushtet e kontratës, por njësia ekonomike ka një praktikë në shlyerjen e kontratave të ngjashme neto në mjete monetare ose instrument tjetër financiar, ose duke këmbyer instrumentet financiarë (nëse me palën tjetër, duke hyrë në kontratë kompensimi, ose duke shitur kontratën para ushtrimit ose skadimit të saj); (c) kur, për kontrata të ngjashme, njësia ekonomike ka një praktikë të marrjes së dërgesave bazë dhe shitjes së tyre brenda një periudhe të shkurtër pas lëvrimit për qëllime të krijimit të një fitimi nga ndryshimet në periudha afatshkurtra në çmimin ose marzhin e ndërmjetësit; dhe (d) kur zëri jo-financiar, që është subjekt i kontratës, është i gatshëm për t'u konvertuar në mjete monetare (SNK 32, paragrafët 8–10 dhe SNK 39, paragrafët 5–7).
- BC28 Bordi doli në përfundimin se kontratat e diskutuara në paragrafin BC27 duhet të mbeten brenda objektit të SNK 32 dhe SNK 39 dhe prandaj janë përjashtuar nga objekti i SNRF 2.

Njohja e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione që shlyen me kapital neto

- BC29 Kur zhvilloi PP 2, Bordi fillimisht morri në shqyrtim argumentet konceptuale lidhur me njohjen e një shpenzimi që del nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione që shlyhen me kapital neto, përfshirë argumentet e dhëna nga ata që iu përgjigjën Projektit për Diskutim dhe komentuesve të tjerë. Disa nga komentuesit që e kundërshtuan njohjen e një shpenzimi që lind nga transaksione të veçanta të pagesave të bazuara në aksione

⁹ Titulli i SNK 32 u ndryshua në vitin 2005

- (d.m.th. atyre që përfshijnë opsione në aksione për punonjësit) e bënë këtë për arsye praktike më shumë sesa për arsye konceptuale. Bordi i mori në konsideratë më vonë këto çështje praktike (shih paragrafët BC294-BC310).
- BC30 Bordi i përqendroi diskutimet e tij mbi opsionet në aksione të punonjësve, për shkak se aty përqëndrohen pjesa më e madhe e ndërlikimeve dhe kundërshtive, por çështja nëse njohja e shpenzimit është e përshtatshme është më e gjerë se kjo—ajo mbulon të gjitha transaksionet që përfshijnë emetimin e aksioneve, opsioneve në aksione ose instrumentave të tjerë të kapitalit neto për punonjësit ose furnitorët e të mirave dhe shërbimeve. Për shembull Bordi vuri në dukje se argumentet e dhëna nga ata që iu përgjigjën dhe komentuesit e tjerë kundrejt njohjes së shpenzimeve lidhen vetëm me opsionet në aksione të punonjësve. Megjithatë nëse argumentet konceptuale të dhënë kundrejt njohjes së një shpenzimi në lidhje me opsionet në aksione të punonjësve janë të vlefshme (p.sh. se kostoja e tyre për njësinë ekonomike është zero), këto argumenta duhet të zbatohen në mënyrë të njëjtë për transaksionet që përfshijnë instrumenta të tjerë të kapitalit neto (p.sh. aksione) dhe për instrumentat e kapitalit neto të emtuar për palët e tjera (p.sh. furnitorët e shërbimeve profesionale).
- BC31 Llogjika e njohjes së të gjitha tipeve të transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione-pavarësisht nëse instrumenti i kapitalit neto është një aksion ose një opsion në aksione dhe pavarësisht nëse instrumenti i kapitalit neto i është dhënë një punonjësi ose ndonjë pale tjetër - është që njësia ekonomike ka hyrë në një transaksion që është në thelb i njëjtë me çdo emetim tjetër të instrumentave të kapitalit neto. Me fjalë të tjera njësia ekonomike ka marrë rezerva (të mira ose shërbime) si kundërparti për emetimin e aksioneve, opsioneve në aksione ose instrumentave të tjerë të kapitalit neto. Prandaj ajo duhet të marrë parasysh fluksin hyrës të rezervave (të mirave ose shërbimeve) dhe rritjen në kapitalin neto. Për pasojë ose në kohën e marrjes së të mirave ose shërbimeve, ose në një datë të mëvonëshme, njësia ekonomike duhet gjithashtu të marrë parasysh shpenzimin që vjen nga konsumi i këtyre rezervave.
- BC32 Shumë nga ata që iu përgjigjën PP 2 ranë dakord me këtë përfundim. Prej atyre që ishin kundër disa kundërshtuan në parim, disa kundërshtuan për arsye praktike dhe disa kundërshtuan për të dyja arsyet. Argumentat kundër njohjes së shpenzimit në parim u shqyrtuan nga Bordi kur zhvilloi PP 2, siç u shqyrtuan argumentet kundër njohjes së shpenzimeve për arsye praktike, si shpjegohet më poshtë dhe në paragrafët BC294-BC310.
- BC33 Argumentet e dhëna zakonisht kundër njohjes së shpenzimit përfshijnë:
- (a) transaksioni është mes aksionerëve dhe punonjësve, jo njësisë ekonomike dhe punonjësve.
  - (b) punonjësit nuk ofrojnë shërbime për opsionet.
  - (c) nuk ka kosto për njësinë ekonomike, sepse nuk është hequr dorë nga mjete monetare ose aktive të tjera; aksionerët përballojnë koston, në formën e pakësimit të interesave të tyre të pronësisë dhe jo njësia ekonomike.
  - (d) njohja e një shpenzimi nuk është e në përputhje me përkufizimin e një shpenzimi në kuadrin konceptual të përdorur nga vendosësit e standardeve të kontabilitetit, përfshirë *Kuadri për Pergatitjen dhe Paraqitjen e Pasqyrave Financiare* të BSNK.
  - (e) kosto e përballuar nga aksionerët njihet në pakësimin e fitimeve për aksion (FPA); nëse transaksioni njihet në llogaritë e njësisë ekonomike, ngarkesa që rezulton në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve do të thotë që fitimi për aksion (FPA) është 'goditur dy herë'.
  - (f) kërkimi i njohjes së një ngarkese do të ketë pasoja ekonomike negative për shkak se do të shkurarojë njësitë ekonomike nga hyrja ose vazhdimi i skemave të aksioneve të punonjësve.

‘Njësia ekonomike nuk është pjesë e transaksionit’

- BC34 Disa argumentuan se efekti i skemave të aksioneve të punonjësve është se aksionerët ekzistues transferojnë një pjesë të interesave të tyre të pronësisë dhe se njësia ekonomike nuk është palë në këtë transaksion.
- BC35 Bordi nuk e pranoi këtë argument. Njësitë ekonomike, jo aksionerët, krijojnë skemat e aksioneve për punonjësit dhe njësitë ekonomike, jo aksionerët emetojnë opsione në aksione për punonjësit e tyre. Edhe nëse nuk është ky rasti, p.sh. nëse aksionerët transferojnë aksione ose opsione në aksione direkt tek punonjësit, kjo nuk do të thotë që njësia ekonomike nuk është palë e transaksionit. Instrumentat e kapitalit neto emetohen në këmbim të shërbimeve të kryera nga punonjësit dhe njësia ekonomike, jo aksionerët, përfitojnë këto shërbime. Prandaj Bordi doli në përfundimin se njësia ekonomike duhet të kontabilizojë shërbimet e përfituara në këmbim të instrumentave të emtuar të kapitalit neto. Bordi vuri në dukje se kjo nuk është e ndryshme nga situatat e tjera në të cilat emetohen instrumente të kapitalit neto. Për shembull nëse një njësi ekonomike emeton garanci në aksione për mjete monetare, njësia ekonomike njeh mjetet monetare të mara në këmbim të garancive të emetuara. Megjithatë efekti i një emitimi dhe ushtrimi i mëpashtëm, i garancive në aksione mund të përshkruhet si një transferim i interesave të pronësisë nga aksionerët ekzistues tek mbajtësit e garancisë, njësia ekonomike është megjithatë palë e transaksionit sepse merr rezerva (mjete monetare) për emetimin e garancive në aksione dhe rezerva të tjera (mjete monetare) për emetimin e aksioneve pas ushtrimit të garancive. Nëlloj si me opsionet në

aksione të punonjësve, njësia ekonomike merr rezerva (shërbimet e punonjësve) për emetimin e opsioneve dhe rezerva të tjera (mjete monetare) për emetimin e aksioneve me ushtrimin e opsioneve.

‘Punonjësit nuk ofrojnë shërbime’

- BC36 Disa nga ata që argumentuan se njësia ekonomike nuk është palë e transaksionit, mbështetën sa më sipër me argumentin se punonjësit nuk ofrojnë shërbime për opsonet për shkak se punonjësit paguhën në mjete monetare (ose aktive të tjera) për shërbimet e tyre.
- BC37 Përsëri Bordi nuk u bind nga ky argument. Nëse ishte e vërtetë se punonjësit nuk ofronin shërbime për opsonet e tyre në aksione, kjo do të thotë se njësitë ekonomike po emetojnë opsione në aksione të vlefshme dhe nuk po marrin asgjë në këmbim. Punonjësit nuk paguajnë mjete monetare për opsonet në aksione që marrin. Kështu nëse ata nuk ofrojnë shërbime për opsonin, punonjësit nuk ofrojnë asgjë në këmbim. Nëse kjo është e vërtetë, duke emetuar opsione të tilla drejtorët e njësisë ekonomike do të shkelin detyrat e tyre të mirëbesimit ndaj akzionerëve të tyre.
- BC38 Zakonisht aksionet ose opsonet në aksione të dhëna punonjësve formojnë një pjesë të paketës së tyre të shpërblimit. Për shembull një punonjës mund të ketë një paketë shpërblimi të përbërë nga paga bazë në mjete monetare, makina e shoqërisë, pensioni, përfitimet shëndetsore dhe përfitime të tjera përfshirë aksionet dhe opsonet në aksione. Zakonisht nuk është e mundur të identifikohen shërbimet e përfituara kundrejt përbërësve individualë të kësaj pakete shpërblimi, p.sh. shërbimet e mara kundrejt përfitimeve shëndetsore. Por kjo nuk do të thotë se punonjësi nuk ofron shërbime për këto përfitime shëndetsore. Në fakt punonjësi ofron shërbime për të gjithë paketën e shpërblimit.
- BC39 Shkurt, aksionet, opsonet në aksione ose instrumentat e tjerë të kapitalit neto u jepen punonjësve për shkak se ata janë punonjës. Instrumentat e kapitalit neto të dhëna formojnë një pjesë të paketës së tyre totale të shpërblimit, pavarësisht nëse kjo përfaqson një pjesë të madhe ose të vogël.

‘Nuk ka kosto për njësinë ekonomike, prandaj nuk ka shpenzime’

- BC40 Disa argumentuan se për shkak se pagesat e bazuara në aksione nuk kërkojnë që njësia ekonomike të sakrifikojë mjete monetare ose ndonjë aktiv tjetër, nuk ka kosto për njësinë ekonomike dhe prandaj nuk duhet të njihen shpenzime.
- BC41 Bordi sheh këtë argument si jo të duhur pasi ai harron që:
- (a) çdo herë që një njësi ekonomike merr rezerva si shumë për emetimin e instrumentave të kapitalit neto, nuk ka dalje mjeteve monetare ose aktiveve të tjera dhe në çdo rast tjetër rezervat e mara si shumë për emetimin e instrumentave të kapitalit neto njihen në pasqyrat financiare; dhe
  - (b) shpenzimi vjen nga konsumi i këtyre rezervave, jo nga një dalje e aktiveve.
- BC42 Me fjalë të tjera, pavarësisht nëse dikush pranon se nuk ka kosto për njësinë ekonomike, kërkohet një regjistrim kontabël për të njohur burimet e mara si shumë për emetimin e instrumentave të kapitalit neto, njëlloj si në rastet e tjera kur emetohen instrumenta të kapitalit neto. Për shembull nëse aksionet emetohen kundrejt mjeteve monetare, kërkohet një regjistrim për njohjen e mjeteve monetare të mara. Nëse në vend të mjeteve monetare për këto aksione merret një aktiv jo-monetar, i tillë si një pajisje ose makineri, kërkohet një regjistrim për të njohur aktivin e marë. Nëse njësia ekonomike blen një tjetër biznes ose njësi ekonomike duke emetuar aksione në një kombinim biznesi, njësia ekonomike njeh aktivet neto të blera.
- BC43 Njohja e një shpenzimi që vjen nga një transaksion i tilla përfaqson konsumin e rezervave të mara, d.m.th. ‘përdorimi’ i rezervave të mara për aksionet ose opsonet në aksione. Në rastin e pajisjes dhe makinerisë së përmendur më sipër, aktiviteti do të zhvlerësohet gjatë jetës së tij të pritshme duke sjellë në njohjen e një shpenzimi çdo vit. Përfundimisht, e gjithë shuma e burimeve të mara kur ishin emetuar aksionet do të njihet si një shpenzim (përfshirë ndonjë vlerë të mbetur, e cila do të do të jetë pjesë e matjes së fitimit ose humbjes në nxjerrjen e aktivitetit). Në mënyrë të ngjashme, nëse një biznes ose njësi ekonomike tjetër blitet nëpërmjet emetimit të aksioneve, njihet një shpenzim kur aktivet e blera konsumohen. Për shembull inventarët e blerë do të njihen si një shpenzim kur të shiten, edhe pse për blerjen e këtyre inventarëve nuk janë dhënë mjete monetare ose aktive të tjera.
- BC44 Dallimi i vetëm në rastin e shërbimeve të punonjësve (ose shërbimeve të tjera) të mara si shumë për emetimin e aksioneve ose opsioneve në aksione, është se zakonisht burimet e mara konsumohen menjëherë sapo merren. Kjo do të thotë që shpenzimi për konsumin e rezervave njihet menjëherë dhe jo përgjatë një periudhe kohe. Bordi doli në përfundimin se koha e konsumit nuk ndryshon parimin; pasqyrat financiare duhet të njohin marrjen dhe konsumin e rezervave edhe kur konsumi ndodh në të njëjtën kohë, ose menjëherë pas marrjes. Kjo pikë diskutohet më tej në paragrafët BC45-BC53.

‘Njohja e shpenzimeve është jo në përputhje me përkufizimin e një shpenzimi’

- BC45 Disa pyesnin nëse njohja e një shpenzimi që vjen nga transaksione të pagesave të bazuara në aksione është e në përputhje me kuadrin konceptual të vendosësve të standardeve të kontabilitetit, në veçanti, *Kuadri*, i cili deklaron:
- Shpenzimet janë pakësime të përfitimeve ekonomike gjatë periudhës kontabël në formën e flukseve dalëse ose konsumit të aktiveve ose rritjes së pasiveve që rezultojnë në pakësim të kapitalit neto, të ndryshme nga ato që lidhen me shpërndarjen tek pjesëmarësit në kapitalin neto. (paragrafi 70, i shtuar)
- BC46 Disa argumentuan se nëse shërbimet merren në një transaksion të pagesave të bazuara në aksione, nuk ka transaksion ose ngjarje që plotëson përkufizimin e një shpenzimi. Ata kundërshtuan se nuk ka dalje aktiveve dhe nuk ka rritje pasivesh. Gjithashtu për shkak se shërbimet zakonisht nuk plotësojnë kriterin e njohjes si aktiv, argumentohet se konsumi i këtyre shërbimeve nuk përfaqëson një konsum aktiveve.
- BC47 *Kuadri* përkufizon një aktiv dhe shpjegon se termi ‘aktiv’ nuk kufizohet tek rezervat që mund të njihen si aktive në bilanc (*Kuadri*, paragrafi 49 dhe 50). Megjithatë shërbimet për t’u marrë në të ardhmen mund të mos plotësojnë përkufizimin e një aktivi,¹⁰ shërbimet janë aktive kur ato merren. Zakonisht këto aktive konsumohen menjëherë. Kjo shpjegohet në Deklaratën e Koncepteve të Kontabilitetit Financiar Nr.6 *Elementet e Pasqyrave financiare* të FASB:
- Shërbimet e ofrurara nga njësitë ekonomike të tjera, përfshirë shërbimet personale nuk mund të depozitohen dhe merren dhe përdoren në të njëjtën kohë. Ato mund të jenë aktive të një njësie ekonomike vetëm përkohësisht—kur njësia ekonomike i merr dhe i përdor ato—megjithatë përdorimi i tyre mund të krijojë ose shtojë vlerë tek aktivet e tjera të njësisë ekonomike ... (paragrafi 31)
- BC48 Kjo zbatohet për të gjitha tipet e shërbimeve, p.sh. shërbimet e punonjësve, shërbimet ligjore dhe shërbimet telefonike. Gjithashtu zbatohet pavarësisht nga forma e pagesës. Për shembull nëse një njësi ekonomike blen shërbime kundrejt mjeteve monetare, regjistrimi kontabël është:

Debi Shërbime të Mara

Kredi Mjete monetare të paguara.

- BC49 Ndonjëherë këto shërbime konsumohen në krijimin e një aktivi që mund të njihet, i tillë si psh inventarët, rast në të cilin debia e shërbimeve të mara kapitalizohet si pjesë e aktivit të njohur. Por shpesh shërbimet nuk krijojnë ose nuk formojnë pjesë të aktivit që mund të njihet, rast në të cilin debia për shërbimet e mara i ngarkohet menjëherë pasqyrës së të ardhurave dhe shpenzimeve si një shpenzim. Regjistrimi në debi më sipër (dhe shpenzimi që rezultojnë) nuk përfaqëson dalje të mjeteve monetare—për këtë është regjistrimi në kredi. Ajo nuk përfaqëson as ndonjë zë për balancim, për të barazuar llogaritë. Regjistrimi në debi më sipër përfaqëson rezervat e mara dhe shpenzimi që rezultojnë përfaqëson konsumin e këtyre rezervave.
- BC50 E njëjta analizë zbatohet nëse shërbimet blihen me pagesë të bërë në aksione ose opsione në aksione. Shpenzimi që rezultojnë përfaqëson konsumin e shërbimeve, d.m.th. pakësimin e aktiveve.
- BC51 Për të ilustruar këtë pikë supozohet se një njësi ekonomike ka dy ndërtesa, me ngrohje me gaz dhe njësi ekonomike emeton aksione për furnitorin e gazit në vend të pagesës në mjete monetare. Supozohet se për një ndërtesë, gazi furnizohet nëpërmjet një rrjeti tubash gazi dhe kështu që konsumohet menjëherë sapo merret. Supozohet se për ndërtesën tjetër, gazi furnizohet nëpërmjet bomblave të gazit dhe kështu që konsumohet gjatë një periudhe kohe. Në të dy rastet njësi ekonomike ka marrë aktive si shumë për emetimin e instrumentave të kapitalit neto dhe prandaj duhet të njohë aktivet e mara dhe një kontribut korrespondues në kapitalin neto. Nëse aktivet konsumohen menjëherë (gazi i marrë nëpërmjet rrjetit të tubave të gazit) një shpenzim njihet menjëherë; nëse aktivet konsumohen më vonë (gazi i marrë nëpërmjet bomblave të gazit) një shpenzim do të njihet më vonë kur aktivet konsumohen.
- BC52 Prandaj Bordi doli në përfundimin se njohja e një shpenzimi që vjen nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione është në përputhje me përkufizimin e një shpenzimi në *Kuadër*.
- BC53 FASB konsideroi të njëjtën çështje dhe doli në të njëjtin përfundim në SFAS 123:

Disa nga ata që iu përgjigjën vunë në dukje se përkufizimi i shpenzimeve në Pasqyrën e Koncepteve Nr. 6, *Elementet e Pasqyrave financiare* të FASB, thotë se shpenzimet vijnë nga dalje ose përdorim aktiveve ose rritje të pasiveve (ose të dyja). Ata afirmojnë se për shkak se emetimi i opsioneve në aksione nuk sjell rritjen e një pasivi, nuk duhet të njihet asnjë

¹⁰ Për shembull, njësi ekonomike mund të mos ketë kontroll mbi shërbimet e ardhme

shpenzim. Bordi pranoi se opsionet në aksione të punonjësve nuk janë pasive—të tilla si garancitë për blerjen e aksioneve, opsionet në aksione të punonjësve janë instrumenta të kapitalit neto për emetuesin. Megjithatë instrumentat e kapitalit neto, përfshirë opsionet në aksione të punonjësve janë instrumente financiare të vlefshëm dhe prandaj emetohen për shumën të vlefshme, të cilat...për opsionet në aksione të punonjësve janë shërbimet e punonjësve. Përdorimi në operacionet e njësisë ekonomike të përfitimeve të përfshira në aktivin e marë rezultojnë në një shpenzim... (Pasqyra e Koncepteve 6, paragrafi 81, shënimi në fund të faqes 43, vë në dukje se, në koncept shumë shpenzime pakësojnë aktive. Megjithatë nëse marrja e një aktivi, të tillë si shërbime, dhe përdorimi i tij ndodhin thuajse në të njëjtën kohë, aktivi shpesh nuk regjistrohet.) [paragrafi 88]

‘Fitimi për aksion është “godet dy herë”

- BC54 Disa argumentojnë se çdo kosto që vjen nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione tashmë është njohur në pakësimin e fitimit për aksion (FPA). Nëse në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve ishte njohur një shpenzim, fitimi për aksion (FPA) do të ‘goditet dy herë’.
- BC55 Megjithatë Bordi vuri në dukje se ky rezultat është i përshtatshëm. Për shembull nëse njësi ekonomike pagoi punonjësit në mjete monetare për shërbimet e tyre dhe mjetet monetare më pas iu kthyen njësisë ekonomike, si shumë për emetimin e opsioneve në aksione, efekti i fitimit për aksion (FPA) do të jetë i njëjtë si në emetimin e këtyre opsioneve direkt tek punonjësit.
- BC56 Efekti i dyfishtë mbi fitimin për aksion (FPA) thjesht pasqyron dy ngjarjet ekonomike që kanë ndodhur: njësi ekonomike ka emetuar aksione ose opsione në aksione duke rritur kështu numrin e aksioneve të përfshira në llogaritjen e fitimit për aksion (FPA)—megjithëse në rastin e opsioneve, vetëm në madhësinë që opsionet janë parë si pakësues—dhe ka konsumuar gjithashtu rezervat e mara për këto opsione duke pakësuar kështu fitimet. Kjo ilustron me shembullin e pajisjes dhe makinerisë së përmendur në paragrafët BC42-BC43. Emetimi i aksioneve ndikon në numrin e aksioneve në llogaritjen e fitimit për aksion (FPA) dhe konsumi (amortizimi) i aktivit ndikon fitimet.
- BC57 Shkurt, Bordi doli në përfundimin se efekti i dyfishtë në pakësimin e fitimit për aksion (FPA) nuk është llogaritje e dyfishtë i efekteve në dhënien e një aksioni ose opsioni në aksione—i njëjti efekt nuk llogaritet dy herë. Por është llogaritja më vete e secilit prej dy efekte të ndryshme.

‘Pasoja ekonomike te pafavorshme’

- BC58 Disa argumentuan se që të kërkohej njohja (ose njohja më e madhe) e pagesave të bazuara në aksione të punonjësve do të ketë pasoja ekonomike te pafavorshme, në atë që mund të shkurajojë njësitë ekonomike nga futja ose vazhdimi i sekamve të aksioneve të punonjësve.
- BC59 Të tjerë argumentuan se nëse futja e ndryshimeve kontabël sillte pakësimin e përdorimit të skemave të aksioneve të punonjësve, kjo mund të ishte për shkak se kërkesa që njësitë ekonomike të trajtojnë si duhet skemat e aksioneve të punonjësve kishte treguar pasoja ekonomike te pafavorshme. Ata argumentuan se kjo do të korrigjonte shtrembërimin aktual ekonomik, në të cilin njësitë ekonomike merrnin dhe konsumonin rezerva duke emetuar aksione ose opsione në aksione të vlefshme pa trajtuar këto transaksione.
- BC60 Në çdo rast Bordi vuri në dukje se roli i kontabilitetit është që të raportojë transaksionet dhe ngjarjet në një mënyrë neutrale dhe jo të japë trajtim ‘të favorshëm’ për transaksione të veçanta për të nxitur njësitë ekonomike që të marrin pjesë në këto transaksione. Nëse do të bëhej kështu kjo do të dëmtonte cilësinë e raportimit financiar. Heqja e shpenzimeve nga pasqyrat financiare nuk ndryshon faktin se këto shpenzime kanë ndodhur. Kështu nëse shpenzimet hiqen nga pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve, mbivlerësohen fitimet e raportuara. Pasqyrat financiare nuk janë neutrale, janë më pak transparente dhe mund të çorientojnë përdoruesit. Krahueshmëria dëmtohet duke qënë se shpenzimet që vijnë nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione të punonjësve ndryshojnë nga një njësi ekonomike tek një tjetër nga një sektor tek tjetri dhe nga një vit në një vit tjetër. Në mënyrë më themelore, përgjegjshmëria dëmtohet, për shkak se njësitë ekonomike nuk trajtojnë transaksione në të cilat marrin pjesë dhe pasojat e këtyre transaksioneve.

Matja e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione që shlyen me kapital neto

- BC61 Për të njohur transaksionet e pagesave të bazuara në aksione që shlyhen me kapital neto, është e nevojshme të vendoset sesi duhen matur transaksionet. Bordi filloi duke shqyrtuar sesi të maten në parim transaksionet e pagesave të bazuara në aksione. Më pas, ai shqyrtoi çështjet praktike që vijnë nga zbatimi i metodës së tij të preferuar të matjes. Në terma të parimeve të kontabilitetit dy janë pyetjet bazë:
- (a) cila bazë matje duhet zbatuar?
  - (b) kur duhet zbatuar kjo bazë matjeje?

- BC62 Për t'iu përgjigjur këtyre pyetjeve, Bordi shqyrtoi parimet e kontabilitetit të zbatuara për transaksionet e kapitalit neto. *Kuadri* deklaroi se:
- Kapitali neto është interesi i mbetur mbi aktivet e ndërmarrjes pas zbritjes së të gjitha pasiveve të saj... Shuma me të cilën kapitali neto paraqitet në bilanc varet nga matja e aktiveve dhe pasiveve. Zakonisht shuma e totale e kapitalit neto vetëm rastësisht mund të korrespondojë me vlerën totale të tregut të aksioneve të ndërmarrjes ... (paragrafët 49 dhe 67)
- BC63 Ekuacioni kontabël që i korrespondon këtij përkufizimi është :
- aktivet minus pasivet baraz kapitali neto
- BC64 Kapitali neto është interesi i mbetur, në varësi të matjes së aktiveve dhe pasiveve. Prandaj kontabiliteti përqendrohet në regjistrimin e ndryshimeve në anën e majtë të ekuacionit (aktivet minus pasivet, ose aktivet neto) sesa në anën e djathtë. Ndryshimet në kapitalin neto vijnë nga ndryshimet në aktivet neto. Për shembull nëse një njësi ekonomike emeton aksione për mjete monetare, njësi ekonomike njeh mjetet monetare të mara dhe një rritje korresponduese në kapitalin e vet. Ndryshimet e mëpasshme në çmimin e tregut të aksioneve nuk ndikojnë aktivet neto të njësisë ekonomike dhe prandaj këto ndryshime në vlerë nuk njihen.
- BC65 Kështu Bordi doli në përfundimin se kur trajtohet një transaksion i pagesave të bazuara në aksione që shlyhet me kapital neto, objektivi kryesor i kontabilitetit është të trajtojë të mirat ose shërbimet e përfituara si shumë për emetimin e instrumentave të kapitalit neto. Prandaj transaksionet e pagesave të bazuara në aksione që shlyehen me kapital neto duhet të trajtohen në të njëjtën mënyrë si emetimet e tjera të instrumentave të kapitalit neto, duke njohur shumën e marë (ndryshimin në aktivet neto) dhe një rritje korresponduese në kapitalin neto.
- BC66 Me dhënien e këtij objektivi, Bordi doli në përfundimin se në parim të mirat ose shërbimet e mara duhet të maten me vlerën e drejtë në datën kur njësi ekonomike merr këto të mira ose kur shërbimet kryhen. Me fjalë të tjera për shkak se një ndryshim në aktivet neto ndodh kur njësi ekonomike merr të mirat ose kur shërbimet kryhen, vlera e drejtë e këtyre të mirave ose shërbimeve në atë datë siguron një matës të mirë të ndryshimit në aktivet neto.
- BC67 Megjithatë për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione të punonjësve, zakonisht është e vështirë të matet direkt vlera e drejtë e shërbimeve të mara. Siç u vu në dukje më parë, zakonisht aksionet ose opsionet në aksione u jepen punonjësve si pjesë e paketës së tyre të shpërblimit. Zakonisht nuk është e mundur të identifikohen shërbimet e mara në korrespondencë të përbërësve individualë të asaj pakete. Gjithashtu mund të mos jetë e mundur që të matet vlera e drejtë e totalit të paketës së shpërblimit në mënyrë të pavaruar, pa matur në mënyrë të drejtpërdrejtë vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto. Për më tepër aksionet ose opsionet në aksione ndonjëherë jepen si pjesë e një marëveshje shpërblimi (bonus) sesa si pjesë e një shpërblimi bazë p.sh. si një nxitës që punonjësit të qëndrojnë në njësinë ekonomike ose për t'i shpërblyer ata për përpjekjet e tyre në përmirësimin e performancës së njësisë ekonomike. Duke ju dhënë aksione ose opsione në aksione përveç shpërblimit tjetër, njësi ekonomike paguan shpërblim shtesë për të marë përfitime shtesë. Vlerësimi i vlerës së drejtë të këtyre përfitimeve shtesë paraqitet i vështirë.
- BC68 Për shkak të këtyre vështirësive praktike në matjen direkte të vlerës së drejtë të shërbimeve të mara nga punonjësit, Bordi doli në përfundimin se është e nevojshme të masë anën tjetër të transaksionit, d.m.th. vlera e drejtë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto si një masë zëvendësuese e vlerës së drejtë të shërbimeve të mara. Në këtë kontekst Bordi shqyrtoi të njëjtat pyetje bazë që u përmendën më sipër:
- (a) cila bazë matje duhet zbatuar?
- (b) kur duhet zbatuar kjo bazë matjeje?

Baza e matjes

- BC69 Bordi diskutoi bazat e matjes në vijim për të vendosur se cila do të zbatohet në parim:
- (a) kosto historike
- (b) vlera e perceptuar
- (c) vlera minimale
- (d) vlera e drejtë

Kosto historike

- BC70 Në juridiksionet ku legjislati e lejon, njësitë ekonomike zakonisht riblejnë aksionet e veta, ose direkt ose nëpërmjet një mjeti si p.sh. një trusti, të cilat përdoren për të përmbushur dhënien e premtuar të aksioneve punonjësve ose për të ushtruar opsionet në aksione të punonjësve. Një bazë e mundshme për matjen e një dhënie të opsioneve ose aksioneve do të jetë kostoja historike (çmimi i blerjes) e aksioneve të veta që mban një njësi ekonomike (aksionet e veta të mbajtura) edhe nëse ato ishin siguruar para se të bëhej dhënia

- BC71 Për opsionet në aksione kjo do të kërkojë krahasimin e kostos historike të aksioneve të veta të mbajtura me çmimin e ushtrimit të aksioneve të dhëna punonjësve. Çdo ulje do të njihet si shpenzim. Gjithashtu supozohet se nëse çmimi i ushtrimit tejkalon koston historike të aksioneve të veta të mbajtura, tejkalimi do të njihet si fitim.
- BC72 Në një vështrim të parë nëse përqendrohemi vetëm në flukset monetare të përfshira, baza e kostos historike duket e arsyeshme: ka një dalje të mjeteve monetare për të blerë aksionet, e ndjekur nga një hyrje monetare kur këto aksione u transferohen punonjësve (çmimi i ushtrimit) ku çdo mungesë përfaqëson një kosto për njësinë ekonomike. Nëse fluksi monetar lidhet me çdo gjë përveç se me aksionet e veta të njësisë ekonomike, kjo metodë do të jetë e përshtatshme. Për shembull supozoni se ABC shpk blen aksione të një njësie tjetër ekonomike XYZ shpk për një kosto totale 500,000NJM,¹¹ dhe më vonë shet aksionet tek punonjësit për një total 400,000NJM. Njësia ekonomike do të njohë një shpenzim për mungesën prej 100,000NJM.
- BC73 Por nëse kjo analizë zbatohet për aksionet e veta të njësisë ekonomike, logjika bie. Aksionet e veta të njësisë ekonomike nuk janë një aktiv për njësinë ekonomike.¹² Në fakt aksionet janë një interes mbi aktivet e njësisë ekonomike. Kështu shpërndarja e mjeteve monetare për të riblerë aksionet është një kthim në kapital për aksionerët dhe duhet të njihet si një pakësim në kapitalin neto. Në mënyrë të ngjashme nëse aksionet më pas rrimetohen ose transferohen, fluksi hyrës i mjeteve monetare është një rritje në kapitalin e aksionerëve dhe prandaj duhet të njihet si një rritje në kapitalin neto. Kjo sjell që nuk duhet të njihen të ardhura ose shpenzime. Ashtu sikur emetimi i aksioneve nuk paraqet të ardhura për njësinë ekonomike, riblerja e këtyre aksioneve nuk paraqet një shpenzim.
- BC74 Prandaj Bordi doli në përfundimin se kosto historike nuk është një bazë e përshtatshme për matjen e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione që shlyen me kapital neto.

Vlera e perceptuar

- BC75 Një instrument kapitali neto mund të matet me vlerën e tij të perceptuar. Vlera e perceptuar e një opsioni në aksione në çdo moment është diferenca mes çmimit të tregut të aksioneve bazë dhe çmimit të ushtrimit të opsionit.
- BC76 Shpesh opsionet në aksione të punonjësve kanë vlerë të perceptuar zero në datën e dhënies—zakonisht çmimi i ushtrimit është vlera e tregut e aksioneve në datën e dhënies. Prandaj në shumë raste vlerësimi i opsioneve në aksione me vlerën e tyre të perceptuar në datën e dhënies është njëlloj si të mos u ngarkosh asnjë vlerë opsioneve.
- BC77 Megjithatë vlera e perceptuar e një opsioni nuk pasqyron plotësisht vlerën e tij. Opsionet shiten në treg më shumë sesa vlera e perceptuar e tyre. Kjo sepse mbajtësi i një opsioni nuk ka nevojë ta ushtrojë atë menjëherë dhe përfiton nga ndonjë rritje në vlerën e aksioneve bazë. Me fjalë të tjera megjithëse përfitimi i fundit i realizuar nga mbajtësi i opsionit është vlera e perceptuar e opsionit në datën e ushtrimit, mbajtësi i opsionit është në gjendje të realizojë këtë vlerë të perceptuar të ardhshme sepse ka mbajtur opsionin. Kështu që mbajtësi i opsionit përfiton nga e drejta e pjesëmarrjes në fitimet e ardhshme nga rritja e çmimit të aksioneve. Gjithashtu mbajtësi i opsionit përfiton nga e drejta për të shtyrë pagesën e çmimit të ushtrimit deri në fund të afatit të opsionit. Këtyre përfitimeve zakonisht u referohen si ‘vlera në kohë’ e opsionit.
- BC78 Për shumë opsione vlera në kohë përfaqëson një pjesë të rëndësishme të vlerës së tyre. Siç u vu në dukje më parë, shumë opsione në aksione të punonjësve kanë vlerë të perceptuar zero në datën e dhënies dhe kështu vlera e opsionit përbëhet tërësisht nga vlera në kohë. Në raste të tilla mos marrja në konsideratë e vlerës në kohë duke zbatuar metodën e vlerës së perceptuar në datën e dhënies nënvlerëson vlerën e opsionit me 100 përqind.
- BC79 Bordi doli në përfundimin se në përgjithësi baza e matjes me vlerën e perceptuar nuk është e përshtatshme për matjen e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione, për shkak se lënia mënjandë e vlerës në kohë të opsionit nuk merrte parasysh një pjesë të rëndësishme të vlerës totale të opsionit. Matja e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione me një vlerë të tillë të nënvlerësuar nuk do të paraqesë në mënyrë të besueshme këto transaksione në pasqyrat financiare.

¹¹ Të gjitha shumat monetare në Bazat Për Konkluzione janë shprehur në “njësi monetare” (NJM)

¹² Dokumenti Për diskutim diskutoi këtë problem: Praktika kontabël në disa juridiksione mund të paraqesë aksionet e veta të blera si një aktiv, por ato nuk kanë tiparin thelbësor të një aktivi – aftësinë për të siguruar përfitime ekonomike të ardhme. Përfitimet ekonomike të ardhme zakonisht të siguruar nga një interes në aktivet janë të drejta për të marrë dividendë dhe të drejtat për të fituar nga një rritje në vlerën e aksioneve. Kur një kompani ka një interes në aksionet e veta, ajo do të marrë dividendë në këto aksione vetëm nëse ajo zgjedh të paguajë ato, dhe dividendet të tillë nuk paraqesin një fitim të kompanisë, përderisa nuk ka një ndryshim në aktive. Fluksi i fondeve është thjesht një qarkullim. Ndërsa është e vërtetë që një kompani që zotëron aksionet e veta të thesarit mund t'i shesë ato e të marrë një shumë më të madhe nëse vlera e tyre është rritur, një kompani zakonisht është e aftë të emetojë aksionet në palë të tjera me (ose afër) çmimit aktual të tregut. Megjithëse mund të ketë arsye ligjore. Rregullatore ose administrative është më e lehtë të shiten aksione të cilat mbahen si aksione thesari se sa të emetohen aksione të reja, konsiderata të tilla nuk duket të kenë vlerë në një kontrast themelor midis të dy rasteve. (Shënim i fundit në paragrafin 4.7)

Vlera minimale

- BC80 Një opsion në aksione mund të matet me vlerën e tij minimale. Vlera minimale bazohet në supozimin se dikush që do të blejë një opsion blerje mbi një aksion do të dëshirojë të paguajë të paktën (dhe emetuesi i opsionit do të kërkojë të paktën) vlerën e të drejtës për të shtyrë pagesën e çmimit të ushtrimit deri në fund të afatit të opsionit. Kështu vlera minimum mund të llogaritet duke përdorur një teknikë të vlerës aktuale. Për një aksion që paguan dividendë llogaritja është:
- (a) çmimi aktual i aksionit, minus
  - (b) vlerën aktuale të dividendëve të pritshëm mbi këtë aksion gjatë afatit të opsionit (nëse mbajtësi i opsionit nuk merr dividendët), minus
  - (c) vlerën aktuale të çmimit të ushtrimit.
- BC81 Vlera minimum mund të llogaritet gjithashtu duke përdorur një model të vlerësimit të çmimit të opsioneve me një lëvizshmëri të pritshme pothuajse zero (jo tamam zero, sepse disa modele të vlerësimit të çmimit të opsioneve përdorin lëvizshmërinë si pjestues dhe zero nuk mund të jetë pjestues).
- BC82 Baza e matjes me vlerën minimale kap pjesë të vlerës në kohë të opsioneve duke qënë se përfaqëson vlerën e të drejtës për të shtyrë pagesën e çmimit të ushtrimit deri në fund të afatit të opsionit. Ajo nuk kap efektet e luhatshmërisë. Mbajtësit e opsionit përfiton nga luhatshmëria sepse ata kanë të drejtë të marrin pjesë në fitimet nga rritja e çmimit të aksionit gjatë periudhës së afatit të opsionit pa pasur nevojë që të përballojnë riskun e plotë të humbjes nga rënia në çmimin e aksionit. Duke mos marrë parasysh luhatshmërinë, metoda e vlerës minimale prodhon një vlerë që është më e vogël dhe shpesh shumë e vogël se vlerat e prodhura nga metodat e ndërtuara për të vlerësuar vlerën e drejtë të një opsioni.
- BC83 Bordi doli në përfundimin se vlera minimale nuk është një bazë matjeje e përshtatshme sepse mos marrja parasysh e efekteve të luhatshmërisë lë mënjanë një pjesë ndoshta të madhe të vlerës së opsionit. Si me vlerën e perceptuar, matja e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione me vlerën minimale nuk do të paraqesë në mënyrë të besueshme këto transaksione në pasqyrat financiare.

Vlera e drejtë

- BC84 Vlera e drejtë tashmë përdoret në fusha të tjera të kontabilitetit, përfshirë transaksionet e tjera në të cilat blihen rezerva jo-në mjete monetare nëpërmjet emetimit të instrumentave të kapitalit neto. Për shembull një blerje biznesi matet me vlerën e drejtë të shumës së dhënë, përfshirë vlerën e drejtë të çdo instrumenti të kapitalit neto të emetuar nga njësia ekonomike.
- BC85 Vlera e drejtë, që është shuma me të cilën një instrument i dhënë i kapitalit neto mund të këmbëhet mes palëve të mirëinformuara, të vullnetshme dhe të palidhura me njëra tjetrën, ruan si vlerën e perceptuar dhe vlerën në kohë dhe prandaj siguron një matës të vlerës totale të opsionit në aksione (ndryshe nga vlera e perceptuar ose vlera minimale). Ajo është vlera që pasqyron marrëveshjen mes njësisë ekonomike dhe punonjësve të saj, ku njësia ekonomike ka rënë dakord të japë opsione në aksione punonjësve për shërbimet e tyre ndaj njësisë ekonomike. Kështu që matja e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione me vlerën e drejtë siguron që këto transaksione paraqiten në mënyrë të besueshme në pasqyrat financiare dhe në përputhje me transaksionet e tjera në të cilat njësia ekonomike merr rezerva si shumë për emetimin e instrumentave të kapitalit neto.
- BC86 Prandaj Bordi doli në përfundimin se aksionet, opsionet në aksione dhe instrumenta e tjerë të dhënë të kapitalit neto duhet të maten me vlerën e tyre të drejtë.
- BC87 Nga ata që iu përgjigjën PP 2 dhe trajtuan këtë çështje, shumë ranë dakord me propozimin për të matur instrumentat e dhënë të kapitalit neto me vlerën e tyre të drejtë. Disa nga ata që iu përgjigjën që nuk ishin dakord me propozimin ose që e pranuan me rezerva, shprehën shqetësime lidhur me besueshmërinë e matjes, veçanërisht në rastin e njësive ekonomike të vogla ose të pakuotuara. Çështjet lidhur me besueshmërinë e matjes dhe njësitë ekonomike të pakuotuara diskutohen përkatësisht në paragrafët BC294–BC310 dhe BC137–BC144.

Data e matjes

- BC88 Bordi fillimisht shqyrtoi se në cilën datë duhet të përcaktohet vlera e drejtë e instrumentëve të kapitalit neto për qëllime të matjes së transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione me punonjësit (dhe të tjerë që ofrojnë shërbime të ngjashme).¹³ Datat e mundshme të matjes që u diskutuan ishin data e dhënies, data e shërbimit, data

¹³ Kur Bordi zhvilloi propozimet në PP 2, ai u fokusua në matjen e transaksioneve të pagueshme –me kapitalet e veta të punonjësve dhe me palë të treta që nuk janë punonjës PP2 nuk propozoi një përkufizim të termit “punonjës”. Ëthen the Board reconsidered the proposals in ED 2 in the light of comments received, it discussed whether the term might be interpreted too narrowly. Kjo mund të çojë në një trajtim kontabël të ndryshëm të shërbimit të marrë nga individë të cilët shikohen si pononjës (psh për qëllime ligjore ose tatimore) dhe në thelb shërbime të

e mbulimit dhe data e ushtrimit. Një pjesë e mirë e këtij diskutimi ishte për kontekstin e opsioneve në aksione sesa për aksionet ose instrumenta të tjerë të kapitalit neto, për shkak se vetëm opsionet kanë një datë ushtrimi.

- BC89 Në kontekstin e një opsioni në aksione të punonjësve, data e dhënies është data kur njësia ekonomike dhe punonjësit hyjnë në një marrëveshje, në të cilën punonjësit i jepet e drejta e opsionit në aksione, nëse plotësohen kushte specifike të tilla si qëndrimi i punonjësit në shërbim të njësisë ekonomike për një periudhë të caktuar. Data e shërbimit është data kur punonjësi kryen shërbimet e nevojshme për t'ë fituar të drejtën e opsionit në aksione.¹⁴ Data e përfitimit është data kur punonjësi plotëson të gjitha kushtet e nevojshme për të fituar të drejtën e opsionit në aksione. Për shembull nëse punonjësit i kërkohet të qëndrojnë në shërbim të njësisë ekonomike për tre vite, data e përfitimit është fundi i periudhës trevjeçare. Data e ushtrimit është data kur ushtrohet opsioni në aksione.
- BC90 Për të ndihmuar përcaktimin e datës së përshtatme të matjes Bordi zbatoi konceptet e kontabilitetit të *Kuadrut* për secilën anë të transaksionit. Për transaksionet me punonjësit Bordi doli në përfundimin se data e dhënies është data e përshtatshme e matjes, siç shpjegohet në paragrafët BC91–BC105. Gjithashtu Bordi mori në shqyrtim disa çështje të tjera siç shpjegohet në paragrafët BC106–BC118. Për transaksionet me palë të ndryshme nga punonjësit, Bordi doli në përfundimin se data e lëvrimit është data e përshtatshme e matjes (d.m.th. data e marrjes së të mirave ose shërbimeve, e përcaktuar si data e shërbimit në kontekstin e transaksioneve me punonjësit) siç shpjegohet në paragrafët BC119–BC128.

Ana debi e transaksionit

- BC91 Përqëndrimi në anën debi të transaksionit do të thotë përqëndrim në matjen e vlerës së drejtë të rezervave të marra. Ky objektivi matjeje është në përputhje me objektivin kryesor të trajtimit të të mirave ose shërbimeve të përfituara si shumë për emetimin e instrumentave të kapitalit neto (shih paragrafët BC64–BC66). Prandaj Bordi doli në përfundimin se në parim të mirat ose shërbimet e marra duhet të maten me vlerën e drejtë në datën kur njësia ekonomike merr këto të mira ose kur shërbimet kryhen.
- BC92 Megjithatë nëse vlera e drejtë e shërbimeve të përfituara nuk mund të përcaktohet menjëherë, atëherë duhet të përdoret një masë zëvendësuese e tillë si vlera e drejtë e opsioneve në aksione ose aksioneve të dhëna. Ky është rasti i shërbimeve të punonjësve.
- BC93 Nëse përdoret vlera e drejtë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto si masë zëvendësuese për vlerën e drejtë të shërbimeve të përfituara, të dyja, si matja në datën e kushtëzimit ashtu dhe matja në datën e ushtrimit janë të papërshtatshme sepse vlera e drejtë e shërbimeve të përfituara gjatë një periudhe të caktuar nuk ndikohet nga ndryshimet e mëposhme në vlerën e drejtë të instrumentit të kapitalit neto. Për shembull supozoni se shërbimet janë përfituar gjatë viteve 1-3 si shumë për opsionet në aksione që janë ushtruar në fund të vitit 5. Për shërbimet e përfituara në vitin 1, ndryshimet e mëposhme në vlerën e opsionit në aksione në vitet 2-5 janë të palidhura dhe nuk kanë efekt në vlerën e drejtë të këtyre shërbimeve të përfituara.
- BC94 Matja e dates së shërbimit mat vlerën e drejtë të instrumentit të kapitalit neto në të njëjtën datë që përfitohen shërbimet. Kjo do të thotë që ndryshimet në vlerën e drejtë të instrumentit të kapitalit neto gjatë periudhës së mbulimit ndikojnë shumë në të ngjarje të ngjashme të shërbimeve të përfituara. Disa argumentojnë se kjo është e papërshtatshme sepse në këndvështrimin e tyre ekziston një lidhje mes ndryshimeve në vlerën e drejtë të instrumentit të kapitalit neto dhe vlerës së drejtë të shërbimeve të përfituara. Për shembull ata argumentuan se nëse vlera e drejtë e opsioneve në aksione bie, kështu ndodh dhe me efektet nxitëse të tij, gjë që sjell që punonjësit të pakësojnë nivelin e shërbimit të ofruar për këtë opsion, ose të kërkojnë shpërblim shtesë. Disa argumentuan se kur vlera e drejtë e një opsioni në aksione bie për shkak të një rënie të përgjithshme në çmimet e aksioneve, bien gjithashtu nivelet e shpërblimit dhe prandaj matja e datës së shërbimit pasqyron këtë rënie në nivelet e shpërblimit.
- BC95 Bordi doli në përfundimin se megjithatë ka pak mundësi që të ekzistojë një lidhje e fortë mes ndryshimeve në vlerën e drejtë të instrumentit të kapitalit neto dhe vlerës së drejtë të shërbimeve të përfituara. Për shembull nëse dyfishohet vlera e drejtë e opsionit në aksione ka pak mundësi që punonjësit të punojnë dy herë më shumë ose të pranojnë një pakësim në pjesën e mbetur të paketës së tyre të shpërblimit. Në mënyrë të ngjashme edhe nëse një rritje e përgjithshme në çmimet e aksioneve shoqërohet me një rritje në nivelet e shpërblimit ka pak mundësi që

---

ngjashme të marra nga individë të tjerë Prandaj Bordi konkludoi se kërkesat e SNRF për transaksionet me punonjësit duhet të aplikohen me palët e tjera që japin shërbime të ngjashme Kjo përdshin shërbime të marra nga (1) individët që punojnë për njësinë ekonomike nën direktivat e saj në të njëjtën mënyrë si individët që trajtohen si punonjës për qëllime ligjore ose tatimore dhe (2) individët që nuk janë punonjës por të cilët kryejnë shërbime personale për njësinë në mënyrë të ngjashme me ato që kryehen nga punonjësit Pra të gjitha referimet te punonjësit përfshijnë palët e tjera që japin shërbime të ngjashme

¹⁴ Matja e datës së shërbimit teorikisht kërkon që njësia ekonomike të masë vlerën e drejtë të opsioneve me aksione në cdo datë kur shërbimet janë përfituar Për arsye pragmatike, mund të përdoret një përafrim, i tillë si vlera e drejtë e opsioneve me aksione në fund të cdo periudhe kontabël, ose vlera e drejtë e opsioneve me aksione e matur në intervale të rregullta gjatë cdo periudhe kontabël

të ekzistojë një lidhje e fortë mes të dyve. Gjithashtu ka mundësi që çdo lidhje mes çmimeve të aksioneve dhe niveleve të shpërblimit nuk është e zbatueshme në mënyrë universale për të gjithë sektorët e industrisë.

- BC96 Bordi doli në përfundimin se në datën e dhënies është e arsyeshme të supozohet se vlera e drejtë e të dy anëve të kontratës është në thelb e njëjtë, d.m.th. vlera e drejtë e shërbimeve të pritshme për t'u marrë është në thelb e njëjtë me vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto. Ky përfundim së bashku me përfundimin e Bordit se ka pak mundësi që të ketë një lidhje të fortë mes vlerës së drejtë të shërbimeve të marra dhe vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto në data të mëvonshme të matjes, sollën që Bordi të dalë në përfundimin se data e dhënies është data më e përshtatshme e matjes për qëllime të sigurimit të një mase zëvendësuese e vlerës së drejtë të shërbimeve të përfituara.

Ana kredi e transaksionit

- BC97 Megjithëse përqëndrimi në anën debi të transaksionit është i qëndrueshëm me objektivin kryesor të kontabilitetit disa e përqasin çështjen e datës së matjes nga perspektiva e anës kredi të transaksionit, d.m.th. emetimin e një instrumenti të kapitalit neto. Prandaj Bordi shqyrtoi çështjen edhe nga kjo perspektivë.

Data e ushtrimit

- BC98 Sipas matjes në datën e ushtrimit, njësia ekonomike njeh burimet e mara (p.sh. shërbimet e punonjësit) për emetimin e opsioneve në aksione dhe njeh gjithashtu ndryshimet në vlerën e drejtë të opsionit deri në ushtrimin ose skadimin e tij. Kështu nëse opsioni ushtrohet, shuma e transaksionit së fundi 'rregullohet' për të barazuar fitimin e realizuar nga mbajtësi i opsionit në ushtrim të opsionit. Megjithatë nëse opsioni skadon në fund të periudhës së ushtrimit, çdo shumë e njohur më parë rikthehet në mënyrë efikase, kështu shuma e transaksionit rregullohet për t'u barazuar me zero. Bordi hodhi poshtë matjen në datën e ushtrimit sepse kjo kërkon që opsionet në aksione të trajtohen si pasive, që nuk është e qëndrueshme me përkufizimin e pasiveve në *Kuadër*. Matja në datën e ushtrimit kërkon që opsionet në aksione të trajtohen si pasive për shkak se kërkon rimatjen e opsioneve në aksione pas njohjes fillestare, e cila nuk është e përshtatshme nëse opsionet në aksione janë instrumenta të kapitalit neto. Një opsion në aksione nuk plotëson përkufizimin e një pasivi, për shkak se nuk përmban një detyrim për të transferuar mjete monetare ose aktive të tjera.

Data e përfitimit, data e shërbimit dhe data e dhënies

- BC99 Bordi vuri në dukje se Dokumenti për Diskutim i KSNK/G4+1 mbështeste matjen në datën e përfitimit dhe hidhte poshtë matjen në datën e dhënies dhe matjen në datën e shërbimit për shkak se doli në përfundimin se opsioni në aksione nuk emetohet deri në datën e përfitimit. Ai vinte në dukje se punonjësit duhet të plotësojnë pjesën e tyre të marrëveshjes duke ofruar shërbimet e nevojshme dhe duke plotësuar çdo kriter tjetër ecurije para se njësia ekonomike të jetë e detyruar të plotësojë pjesën e saj të marrëveshjes. Kushti i shërbimeve nga punonjësit nuk është thjesht një kusht i marrëveshjes, është shuma që ata përdorin për të 'paguar' për opsionet në aksione. Prandaj Dokumenti për Diskutim doli në përfundimin se në terma ekonomikë opsioni në aksione nuk emetohet deri në datën e mbulimit. Për shkak se njësia ekonomike plotëson pjesën e saj të marrëveshjes në datën e mbulimit, kjo është një datë matjeje e përshtatshme.
- BC100 Gjithashtu Dokumenti për Diskutim propozonte njohjen e një konstatimi në kapitalin neto gjatë periudhës së mbulimit për të siguruar që shërbimet njihen kur ato përfitohen. Ai propozonte që ky konstatim duhet të rishikohej në datën e mbulimit për të arritur vlerën e drejtë të opsionit në aksione në atë datë. Kjo do të thotë që shumat e kredituara gjatë periudhës së përfitimit tek kapitali neto do të rimaten më pas për të pasqyruar ndryshimet në vlerën e atij interesi në kapitalin neto para datës së përfitimit. Kjo nuk është në përputhje me *Kuadrin* sepse interesat e kapitalit neto nuk rimaten më pas, d.m.th. çdo ndryshim në vlerën e tyre nuk njihet. Dokumenti për Diskutim justifikonte këtë rimatje duke argumentuar se opsioni nuk rimatet deri në datën e përfitimit kur opsioni në aksione emetohet. Kreditimi i kapitalit neto gjatë periudhës së kushtëzimit është thjesht një matje e brendshme që përdoret për të njohur transaksionet pjesërisht të përfunduara.
- BC101 Megjithatë Bordi vuri në dukje se edhe nëse dikush pranon se opsioni në aksione nuk është emetuar deri në datën e kushtëzimit, kjo nuk do të thotë se deri atëherë nuk ka interesa në kapitalin neto. Nëse ekziston një interes në kapitalin neto para datës së përfitimit, ky interes nuk do të rimatet. Gjithashtu konvertimi i një tipi të interesit të kapitalit neto në një tjetër nuk duhet të shkaktojë në vetvete, një ndryshim në totalin e kapitalit neto, sepse nuk ka ndodhur ndonjë ndryshim në aktivet neto.
- BC102 Disa nga ata që mbështetnin datën e përfitimit sugjeruan se konstatimi gjatë periudhës së performancëz plotëson përkufizimin e një pasivi. Megjithatë baza për këtë përfundim nuk është e qartë. Njësia ekonomike nuk i kërkohej të transferojë mjete monetare ose aktive të tjera tek punonjësit. Angazhimi i vetëm i saj është të emetojë instrumenta të kapitalit neto.

- BC103 Bordi doli në përfundimin se matja në datën e përfitimit nuk është e qëndrueshme me *Kuadrin*, sepse kërkon rimatjen e kapitalit neto.
- BC104 Matja në datën e shërbimit nuk kërkon rimatjen e interesave të kapitalit neto pas njohjes fillestare. Megjithatë, si shpjegohet më vonë Bordi doli në përfundimin që përfshirja e ndryshimeve në vlerën e drejtë të opsionit në aksione në shumën e transaksionit ka pak mundësi të prodhojë një shumë që pasqyron në mënyrë të drejtë vlerën e drejtë të shërbimeve të përfituara, që është dhe objektivi kryesor.
- BC105 Prandaj Bordi doli në përfundimin se pavarësisht se në cilën anë të transaksionit përqendrohemi (d.m.th. marja e rezervave ose emetimi i instrumentave të kapitalit neto) data e dhënies është data e përshtatshme e matjes sipas *Kuadrin* për shkak se nuk kërkon rimatjen e interesave të kapitalit neto dhe siguron një matës zëvendësues të përshtatshëm të vlerës së drejtë të shërbimeve të përfituara nga punonjësit.

Çështje të tjera

*SNK 32 Instrumentet financiare: Paraqitja dhe Dhënia e Informacioneve Shpjeguese*¹⁵

- BC106 Si diskutohet më poshtë sipas përkufizimeve të pasiveve dhe kapitalit neto në *Kuadrin*, si aksionet dhe opsionet në aksione janë instrumenta të kapitalit neto për shkak se asnjëri nga instrumentat nuk kërkon që njësia ekonomike të tranferojë mjete monetare ose aktive të tjera. Në mënyrë të ngjashme të gjitha kontratat ose marrëveshjet që do të shlyen nga njësia ekonomike duke emetuar aksione ose opsione në aksione klasifikohen si kapital neto. Megjithatë kjo ndryshon nga dallimi mes pasiveve dhe kapitalit neto të zbatuar në SNK 32. Megjithëse SNK 32 shqyrton gjithashtu, në dallimin e tij borxh/kapital neto, nëse një instrument përmban një detyrim për të transferuar mjete monetare ose aktive të tjera, kjo plotësohet nga një kriter i dytë i cili shqyrton nëse numri i aksioneve për t'u emetuar (dhe mjeteve monetare për t'u marrë) në shlyerje është fiks ose i ndryshueshëm. SNK 32 klasifikon një kontratë që do të shlyhet ose mund të shlyhet në instrumenta të kapitalit neto të vetë njësisë ekonomike si një pasiv nëse kontrata është një jo-derivativ për të cilin njësia ekonomike është e detyruar ose mund të detyrohet të lëvrojë një numër të ndryshueshëm të instrumentave të kapitalit neto të vetë njësisë ekonomike; ose një derivativ që do të shlyhet ose mund të shlyhet në një mënyrë të ndryshme nga këmbimi i një shume fikse mjeteve monetare ose aktivi tjetër financiar për një numër fiks të instrumentave të kapitalit neto të vetë njësisë ekonomike.
- BC107 Në disa raste numri i opsioneve në aksione për të cilat kanë të drejtë punonjësit ndryshon. Për shembull numri i opsioneve në aksione për të cilat kanë të drejtë punonjësit në datën e përfitimit mund të ndryshojë në varësi të dhe në madhësi të tejkallimit të një objektivi të veçantë të performancës. Një tjetër shembull janë të drejtat e vlerësimit në aksione të shlyeshme me aksione. Në këtë situatë do të emetohen një numër i ndryshueshëm i aksioneve, të barabartë në vlerë me vlerësimin e çmimit të aksionit të njësisë ekonomike gjatë një periudhe kohe.
- BC108 Prandaj nëse kërkesat e SNK 32 zbatohen për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione që shlyen me kapital neto, në disa situata një detyrim për të emetuar instrumenta të kapitalit neto do të klasifikohet si një pasiv. Në raste të tilla matja përfundimtare e transaksionit do të jetë në një datë matjeje të mëvonshme nga data e dhënies.
- BC109 Bordi doli në përfundimin se konsiderata të ndryshme u zbatuan në zhvillimin e SNRF 2. Për shembull përcaktimi i një dallimi mes planeve të opsioneve fikse dhe të ndryshueshme dhe kërkimi i një datë të mëvonshme matjeje për planet e opsioneve të ndryshueshme ka pasojë të padëshiruara, siç diskutohet në paragrafët BC272–BC275.
- BC110 Bordi doli në përfundimin se kërkesat në SNK 32, ku disa detyrime për të emetuar instrumenta të kapitalit neto klasifikohen si pasive, nuk duhet të zbatohet në SNRF për pagesat e bazuara në aksione. Bordi njeh se kjo krijon një dallim mes SNRF 2 dhe SNK 32. Para se të vendoset nëse dhe si ky dallim duhet të eliminohet, Bordi doli në përfundimin se është e nevojshme të trajtohet çështja në një kontekst më të gjerë si pjesë e një rishikimi të thellë të përkufizimeve të pasiveve dhe kapitalit neto në *Kuadrin*, veçanërisht sepse kjo nuk është çështja e vetme e klasifikimit borxh/kapital neto që ka dalë në projektin e pagesave të bazuara në aksione siç shpjegohet më poshtë.

Sygjerime ndaj ndryshimit në përkufizimet e pasiveve dhe kapitalit neto

- BC111 Duke e përfunduar me atë që për transaksionet me punonjësit, data e dhënies është data e përshtatshme e matjes sipas *Kuadrin*, Bordi vuri në dukje se disa nga ata që iu përgjigjën PP 2 dhe Dokumentit për Diskutim mbështetnin data të tjera matjeje sepse besonin se përkufizimet e pasiveve dhe të kapitalit neto në *Kuadrin* duhet të rishikohen.

¹⁵ Në gusht 2007 SNK 32 u ndryshua me SNK 32 *Instrumentat Financiare: Prezantimi*

- BC112 Për shembull disa mbështetës të datës së mbulimit argumentuan se marrja e shërbimeve të punonjësve mes datës së dhënies dhe datës së përfitimit krijon një detyrim për njësinë ekonomike për të paguar për këto shërbime dhe se metoda e shlyerjes nuk ka rëndësi. Me fjalë të tjera, nuk ka rëndësi nëse ky detyrim shlyhet në mjete monetare ose në instrumenta të kapitalit neto-të dy duhet të trajtohen si pasive. Prandaj përkufizimi i një pasivi duhet të modifikohet në mënyrë që të gjitha tipet e detyrimeve, pavarësisht nga shlyerja, të përfshihen në pasive. Por nuk është e qartë nëse ky qëndrim do të rezultojë domosdoshmërisht në matjen në datën e përfitimit. Një opsion në aksione përmban një detyrim për të emetuar aksione. Kështu nëse të gjitha tipet e detyrimeve klasifikohen si pasive atëherë një opsion në aksione do të jetë një pasiv i cili do të sjellë në matjen në datën e ushtrimit.
- BC113 Disa mbështetës matjen në datën e ushtrimit mbi bazat që ai prodhon të njëjtin rezultat kontabël si pagesat e bazuara në aksione që shlyhen në mjete monetare ‘ekonomikisht të ngjashme’. Për shembull argumentohet së të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) që shlyhen në mjete monetare janë në thelb të ngjashme me të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) që shlyhen në aksione për shkak se në të dy rastet punonjësi merr një shumë në të njëjtën vlerë. Gjithashtu nëse të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) shlyhen në aksione dhe aksionet shiten menjëherë, punonjësi përfundon në të njëjtin pozicion si në rastin e të drejtave të vlerësimit të aksionit (DVA) që shlyhen në mjete monetare, d.m.th. mjetet monetare barazojnë vlerësimin e çmimit të aksionit të njësisë ekonomike përgjatë periudhës së caktuar. Në mënyrë të ngjashme disa argumentuan se opsionet në aksione dhe të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) që shlyhen në mjete monetare janë ekonomikisht të ngjashme. Kjo është veçanërisht e vërtetë ku punonjësi realizon një fitim në ushtrimin e opsioneve në aksione duke i shitur aksionet menjëherë pas ushtrimit, siç ndodh shpesh. Në të njëjtën mënyrë, punonjësi përfundon me një shumë në mjete monetare që bazohet në vlerësimin e çmimit të aksionit gjatë një periudhe kohe. Nëse transaksionet që shlyhen në mjete monetare dhe transaksionet që shlyehen me kapital neto janë ekonomikisht të ngjashme, trajtimi kontabël duhet të jetë i njëjtë.
- BC114 Megjithatë nuk është e qartë nëse ndryshimi i dallimit mes pasiveve dhe kapitalit neto për të qënë i qëndrueshëm me matjen në datën e ushtrimit është mënyra e vetme për të arritur të njëjtin trajtim kontabël. Për shembull dallimi mund të ndryshohet e kështu planet e aksioneve të punonjësve të shlyeshme në mjete monetare maten në datën e dhënies me një pagesë të mëpasshme në mjete monetare të debituar direkt në kapitalin neto si një shpërndarje për pjesëmarësit e kapitalit neto.
- BC115 Të tjerë që mbështesin matjen në datën e ushtrimit nuk shohin mbajtësit e opsioneve në aksione si pjesë e grupit të pronarëve dhe prandaj besojnë se opsionet nuk duhet të klasifikohen si kapital neto. Disa argumentuan se mbajtësit e opsioneve janë vetëm pronarë potencialë të njësisë ekonomike. Por nuk është e qartë nëse ky këndvështrim mbahet në përgjithësi, d.m.th. zbatohet për të gjitha tipet e opsioneve. Për shembull disa që mbështesin matjen në datën e ushtrimit për opsionet në aksione të punonjësve nuk mbrojnë domosdoshmërisht të njëjtin qëndrim për opsionet në aksione ose garancitë me aksione të emetuara për mjete monetare në treg. Megjithatë çdo rishikim i përkufizimeve të pasiveve dhe kapitalit neto në *Kuadër* do të ndikojë klasifikimin e të gjitha opsioneve dhe garancive të emetuara nga njësia ekonomike.
- BC116 Duke qënë se ka më shumë se një sugjerim për të ndryshuar përkufizimet e pasiveve dhe kapitalit neto dhe se këto sugjerime nuk janë eksploruar plotësisht, nuk është plotësisht e qartë se çfarë ndryshimesh propozohen për përkufizimet.
- BC117 Gjithashtu Bordi doli në përfundimin se këto sugjerime nuk duhet të shqyrtohen të veçuara për shkak se ndryshimi i dallimit mes pasiveve dhe kapitalit neto ndikon të gjitha llojet e interesave financiarë dhe jo vetëm ato që lidhen me skemat e aksioneve të punonjësve. Të gjitha pasojat e ndryshimeve të sugjeruara duhet të eksplorojnë në një projekt më të gjerë për të riparë përkufizimet e pasiveve dhe kapitalit neto në *Kuadër*. Nëse një rishikim i tillë sjell ndryshime në përkufizimet, Bordi do të shqyrtojë më pas nëse SNRF mbi pagesat e bazuara në aksione duhet të rishikohet.
- BC118 Prandaj pas shqyrtimit të çështjeve të diskutuara më sipër Bordi konfirmoi përfundimin e tij se data e dhënies është data e përshtatshme në të cilën matet vlera e drejtë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto për qëllime të sigurimit të një mase zëvendësuese për vlerën e drejtë të shërbimeve të përfituara nga punonjësit.

Transaksionet e pagesave të bazuara në aksione me palë të tjera përveç punonjësve

- BC119 Në shumë transaksione të pagesave të bazuara në aksione me palë të tjera përveç punonjësve, duhet të jetë e mundur të matet në mënyrë të besueshme vlera e drejtë e të mirave ose shërbimeve të përfituara. Prandaj Bordi doli në përfundimin se SNRF duhet t'i kërkojë një njësie ekonomike të supozojë se vlera e drejtë e të mirave ose shërbimeve të përfituara mund të matet në mënyrë të besueshme.¹⁶ Megjithatë në raste të rralla në të cilat

¹⁶ PD 2 propozoi që transaksionet e pagesave bazuara -me aksione -të pagueshme me -kapitale te veta duhet të maten me vlerën e drejtë të të mirave ose shërbimeve të marra, ose duke ju referuar vlerës së drejtë instrumentat e kapitalit neto të dhëna, cila vlerë të jetë me e përcaktueshme realisht Për transaksionet me pale që nuk janë punonjës, PP2 propozoi që do të ketë presupozime të besueshme që vlera e drejtë e të mirave ose shërbimeve të marra është vlera që përcaktohet më mirë dhe më e besueshme Bordi rishqyrtoi këto kërkesa të

supozimi është i kundërshtueshëm, është e nevojshme të matet transaksioni me vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto.

- BC120 Disa çështje të matjes që dalin në lidhje me transaksionet e pagesave të bazuara në aksione me punonjësit dalin edhe në transaksionet me palët e tjera. Për shembull mund të ketë kushte të performancës (d.m.th. kushtëzime) të cilat duhet të plotësohen para se pala tjetër të ketë të drejtën e aksioneve ose opsioneve në aksione. Prandaj çdo përfundim i arritur për trajtimin e konditave kushtëzuese në kontekstin e transaksioneve të bazuara në aksione me punonjësit, zbatohet edhe për transaksionet me palët e tjera.
- BC121 Në mënyrë të ngjashme ecuria nga pala tjetër mund të ndodhë gjatë një periudhe kohe, dhe jo në një datë të caktuar, duke ngritur kështu pyetjen lidhur me datën e përshatshme të matjes.
- BC122 SFAS 123 nuk specifikon një datë të matjes për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione me palët e tjera përveç punonjësve mbi bazat se kjo është një çështje e vogël për transaksione të tilla. Megjithatë data në të cilën vlerësohet vlera e drejtë e instrumentave të kapitalit neto të emetuara palëve të tjera përveç punonjësve specifikohet në interpretimin e SHBA të EITF 96-18 *Kontabiliteti për Instrumentat e Kapitalit Neto që Ementohen për të Tjerë Përveç Punonjësve për Blerjen ose të Lidhura me Shitjen, Të mirat ose Shërbimet*:
- [Data e matjes është] më e hershme sa vijon:
- (a) Data në të cilën arrihet angazhimi për ecurinë nga pala tjetër për të fituar instrumentat e kapitalit (një “angazhim ecurije”), ose
  - (b) Data në të cilën plotësohet ecuria e palës tjetër. (nxjerrë nga Çështja 1, përjashtuar shënimet në fund të faqes)
- BC123 E dyta nga këto data i korrespondon datës së përfitimit, për shkak se data e përfitimit është data kur pala tjetër ka plotësuar të gjitha kushtet e nevojshme për të pasur të drejtën e pa kushtëzuar për opsionet në aksione ose aksionet. E para nga dy datat jo domosdoshmërisht korrespondon me datën e dhënies. Për shembull sipas një plani të aksioneve të punonjësve, punonjësit (zakonisht) nuk angazhohen të ofrojnë shërbimet e nevojshme sepse zakonisht ata janë në gjendje të largohen në çdo kohë. Në të vërtetë EITF 96-18 qartëson se fakti që instrumenti i kapitalit neto do të humbasë nëse pala tjetër nuk plotëson kushtet, nuk është i mjaftueshëm për një angazhim ecurije (Çështja 1, shënimi shpjegues në fund të faqes 3). Prandaj në kontekstin e transaksioneve të bazuara në aksione me palë të tjera përveç punonjësve, nëse pala tjetër nuk angazhohet të plotësojë ndonjë kusht, nuk do të ketë datë të angazhimit të performancës, rast në të cilin data e matjes do të jetë data e përfitimit.
- BC124 Në përputhje me këtë, sipas SFAS 123 dhe EITF 96-18, data e matjes për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione me punonjësit është data e dhënies, por për transaksionet me palë të tjera data e matjes mund të jetë data e përfitimit ose ndonjë datë tjetër mes datës së dhënies dhe datës së përfitimit.
- BC125 Në zhvillimin e propozimeve në PP 2, Bordi doli në përfundimin se për transaksionet me palë të tjera përveç punonjësve, të cilat maten duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, instrumentat e kapitalit neto duhet të maten në datën e dhënies, njëllëj si transaksionet me punonjësit.
- BC126 Megjithatë Bordi rishqyrtoi këtë përfundim gjatë rideklarimeve të tij lidhur me propozimet në PP 2. Bordi shqyrtoi nëse vlera e drejtë në datën e lëvrimit (shërbimit) të instrumentave të dhënë të kapitalit neto siguron një masë zëvendësuese më të mirë të vlerës së drejtë të të mirave ose shërbimeve të përfituara nga palë të tjera përveç punonjësve sesa vlera e drejtë në datën e dhënies së këtyre instrumentave. Për shembull disa argumentuan se nëse pala tjetër nuk është e angazhuar në mënyrë të qëndrueshme për të lëvruar të mira ose shërbime, pala tjetër do të shqyrtojë nëse vlera e drejtë e instrumentave të kapitalit neto në datën e lëvrimit është pagesë e mjaftueshme për të mirat dhe shërbimet kur vendos nëse të lëvrojë të mirat ose shërbimet. Kjo sugjeron se ka një lidhje të fortë mes vlerës së drejtë të instrumentave të kapitalit neto në datën që të mirat ose shërbimet përfitohen dhe vlerës së drejtë të këtyre të mirave ose shërbimeve. Bordi vuri në dukje se ai shqyrtoi dhe hodhi poshtë një argument të ngjashëm në kontekstin e transaksioneve me punonjësit (shih paragrafët BC94 dhe BC95). Megjithatë Bordi e gjeti argumentin më bindës në rastin e transaksioneve me palë të tjera përveç punonjësve, veçanërisht për transaksionet në të cilat pala tjetër lëvront të mira ose shërbime në një datë të vetme (ose gjatë një periudhe të shkurtër kohe) që është në thelb më vonë se data e dhënies, krahasuar me transaksionet me punonjësit në të cilat shërbimet merren përgjatë një periudhe të vazhdueshme që zakonisht fillon në datën e dhënies.
- BC127 Gjithashtu Bordi shqetësohej se lejimi i njësive ekonomike që të masin transaksionet me palë të tjera përveç punonjësve në bazë të vlerës së drejtë të instrumentave të kapitalit neto në datën e dhënies, do të sigurojë mundësi për njësitë ekonomike të strukturojnë transaksionet për të arritur një rezultat kontabël të caktuar, duke shkaktuar që të nëvlerësohet vlera kontabël (neto) e të mirave ose shërbimeve të përfituara dhe shpenzimin që rezulton për konsumin e këtyre të mirave ose shërbimeve.

---

propozuara kur finalizoi SNRF Ai konkludoi që do të ishte më shumë në përputhje me objektivat kryesore të kontabilitetit (të shpejguara në paragrafet BC 64-BC66) për të kërkuar që transaksionet e pagesave bazuara -me aksione -të pagueshme me -kapitale te veta të maten me vlerën e drejtë të të mirave ose të shërbimeve të marra, përvece atëhere kur vlera e drejtë nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme (psh në transaksionet me punonjësit) For transactions with parties other than employees, the Board concluded that, in many cases, it should be possible to measure reliably the fair value of the goods or services received, as noted above. Hence, the Board concluded that the IFRS should require an entity to presume that the fair value of the goods or services received can be measured reliably.

- BC128 Prandaj Bordi doli në përfundimin se për transaksione me palë të tjera të ndryshme nga punonjësit, në të cilat njësia ekonomike nuk mund të masë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë të të mirave ose shërbimeve të përfituara në datën e marrjes, vlera e drejtë e e këtyre të mirave ose shërbimeve duhet të matet në mënyrë indirekte, bazuar në vlerën e drejtë të instrumentit të dhënë të kapitalit neto të matur në datën në të cilën janë marë të mirat ose shërbimet.

Vlera e drejtë e opsioneve në aksione të punonjësve

- BC129 Bordi shpenzoi mjaft kohë duke diskutuar matjen e vlerës së drejtë të opsioneve në aksione të punonjësve, përfshirë marrjen parasysh të tipareve të përbashkëta të opsioneve në aksione të punonjësve të tilla si konditat e përfitimit dhe pamundësinë e transferimit. Këto diskutime përqendrohen në matjen e vlerës së drejtë në datën e dhënies, jo vetëm sepse Bordi shihte datën e dhënies si data e përshtatshme e matjes për transaksionet me punonjësit por edhe sepse shumica e çështjeve të matjes dalin në datën e dhënies sesa në data të mëvonshme të matjes. Në nxjerrjen e përfundimeve lidhur me PP 2, Bordi u ndihmua nga projekti i Grupit Këshillues dhe nga një panel ekspertësh. Gjatë rideklarimeve të tij në propozimet për PP 2, Bordi shqyrtoi komentet nga ata që iu përgjigjën dhe këshillat e mara nga vlerësimi i ekspertëve të Grupit të Vlerësimit të Opsioneve të FASB.
- BC130 Çmimet e tregut ofrojnë evidencën më të mirë të vlerës së drejtë të opsioneve në aksione. Megjithatë opsionet në aksione me afate dhe kushte të ngjashme me opsionet në aksione të punonjësve rallë tregëtohen në tregje. Prandaj Bordi doli në përfundimin se nëse nuk disponohen çmime të tregut, do të jetë e nevojshme të zbatohet një model i vlerësimit të çmimit të opsioneve për të vlerësuar vlerën e drejtë të opsioneve në aksione.
- BC131 Bordi vendosi se nuk është e nevojshme ose e përshtatshme të përshkruhet formula ose modeli i saktë për t'u përdorur për vlerësimin e opsionit. Nuk ka ndonjë model të veçantë të vlerësimit të çmimit të opsioneve që shihet si teorikisht më i mirë se të tjerët dhe ka rrezik që ndonjë model i specifikuar të kapërcehet nga përmirësimet metodologjike në të ardhmen. Njësitë ekonomike duhet të zgjedhin cili model është më i përshtatshëm sipas rrethanave. Për shembull shumë opsione në aksione të punonjësve kanë jetë të gjatë, janë zakonisht të ushtrueshëm gjatë periudhës midis datës së përfitimit dhe fundit të jetës së opsionit dhe shpesh ushtrohen më herët. Këta faktorë duhet të merren në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë në datën e dhënies së opsioneve në aksione. Për shumë njësi ekonomike kjo mund të përjashtojë përdorimin e formulës së Black-Scholes-Merton, e cila nuk merr në konsideratë mundësinë e ushtrimit para fundit të jetës së opsionit dhe mund të mos pasqyrojë në mënyrë të përshtatshme efektet e ushtrimit të hershëm të pritshëm. Kjo diskutohet më tej më poshtë (paragrafët BC160-BC162).
- BC132 Të gjithë modelet e vlerësimit të çmimit të opsioneve marrin në konsideratë të paktën tiparet në vijim të opsioneve:
- çmimin e ushtrimit të opsionit
  - çmimin aktual të tregut të aksionit
  - Fluktuacionin e pritshëm të çmimit të aksionit
  - dividendët e pritshëm të aksioneve për t'u paguar për aksionet
  - normën e interesit të disponueshme në treg
  - afatin e opsionit.
- BC133 Dy zërat e parë përcaktojnë vlerën e perceptuar të opsionit në aksione; katër zërat e tjerë janë të rëndësishëm për vlerën në kohë të opsionit në aksione. Fluktuacioni i pritshëm, dividendët dhe norma e interesit që të gjithë bazohen në pritshmëritë përgjatë afatit të opsionit. Prandaj afati i opsionit është pjesë e rëndësishme e llogaritjes së vlerës në kohë sepse ndikon të dhënat e tjera.
- BC134 Një aspekt i vlerës në kohë është vlera e të drejtës për të marë pjesë në fitimet e ardhshme nëse ka. Vlerësimi nuk përpiket të parashikojë se sa do të jetë fitimi i ardhshëm, por vetëm vlerën që një blerës do të paguajë në datën e vlerësimit për të marë të drejtën e pjesëmarrjes në ndonjë fitim të ardhshëm. Me fjalë të tjera modelet e vlerësimit të çmimit të opsioneve vlerësojnë vlerën e opsionit në aksione në datën e matjes dhe jo vlerën e aksionit bazë në një datë të ardhshme.
- BC135 Bordi vuri në dukje se disa argumentuan se çdo vlerësim i vlerës së drejtë të një opsioni në aksione është natyrisht i pasigurt, sepse nuk dihet se cili do të jetë rezultati përfundimtar, p.sh. nëse opsioni në aksione do të skadojë i papërdorur ose nëse punonjësi (ose pala tjetër) do të realizojë një fitim të madh në ushtrim. Megjithatë objektivi i vlerësimit është të masë vlerën e drejtë të të drejtave të dhëna dhe jo të parashikojë rezultatin e të pasurit të këtyre të drejtave. Kështu pavarësisht nëse opsioni skadon i papërdorur ose punonjësi realizon një fitim të madh në ushtrim, ky rezultat nuk do të thotë që vlerësimi në datën e dhënies i vlerës së drejtë të opsionit ishte jo i besueshëm ose i gabuar.
- BC136 Një analizë e ngjashme zbatohet për argumentin se opsionet në aksione nuk kanë vlerë deri sa ato janë në para, d.m.th. çmimi i aksionit është më i madh se çmimi i ushtrimit. Ky argument i referohet vetëm vlerës së

perceptuar të opsionit në aksione. Edhe opsionet në aksione kanë vlerë në kohë, që është arsyeja pse ata tregtohen në tregje me çmime më të mëdha se vlera e perceptuar e tyre. Mbajtësi i opsionit ka një të drejtë të vlefshme për të marrë pjesë në fitimet e ardhshme nga rritja e çmimit të aksioneve. Kështu që edhe opsionet në aksione që janë në para kanë vlerë kur jepen. Rezultati pasues i dhënies së këtij opsioni edhe nëse ai skadon i papërdorur, nuk ndryshon faktin se opsioni në aksione kishte një vlerë në datën e dhënies.

Zbatimi i modeleve të vendosjes së çmimit të opsionit për njësitë e pakuotura dhe të sapo kuotura

- BC137 Siç u shpjegua më sipër dy të dhënat e një modeli të vlerësimit të çmimit të opsioneve janë çmimi i aksionit të njësisë ekonomike dhe fluktuacioni i pritshëm e çmimit të saj të aksionit. Për një njësi ekonomike të pakuotuar nuk ekziston informacion i publikuar për çmimin e aksionit. Prandaj njësia ekonomike duhet të vlerësojë vlerën e drejtë të aksioneve të saj (p.sh. bazuar në çmimin e aksionit të njësive ekonomike të ngjashme që janë të kuotura ose në bazë të aktiveve neto ose në bazë të fitimeve). Gjithashtu ajo duhet të vlerësojë lëvizshmërinë e pritshme në atë datë.
- BC138 Bordi shqyrtoi nëse njësitë ekonomike të pakuotura duhet të lejohen të përdorin metodën e vlerës minimale në vend të metodës së matjes së vlerës së drejtë. Metoda e vlerës minimale u shpjegua më parë në paragrafët BC80-BC83. Duke qënë se nuk merr parasysh efektet e fluktuacionit, metoda e vlerës minimale prodhon një vlerë që është më e vogël dhe shpesh shumë më e vogël se vlerat e prodhura nga metodat e ndërtuara për të vlerësuar vlerën e drejtë të një opsioni. Prandaj Bordi diskutoi sesi një njësi ekonomike e pakuotura mund të vlerësojë fluktuacionin e pritshëm.
- BC139 Një njësi ekonomike e pakuotuar që emeton rregullisht opsione në aksione ose aksione për punonjësit (ose palë të tjera) mund të ketë krijuar një treg të brendshëm për aksionet e saj. Fluktuacioni i çmimeve të aksionit në tregun e brendshëm siguron një bazë për vlerësimin e fluktuacionit të pritshëm. Nga ana tjetër një njësi ekonomike mund të përdorë fluktuacionin historik ose të nënkuptuar të njësive ekonomike të kuotura të ngjashme dhe që për të cilat disponohet informacion për çmimin e aksionit ose çmimin e opsionit, si bazë për të vlerësuar fluktuacionin e pritshëm. Kjo do të jetë e përshtatshme nëse njësia ekonomike ka vlerësuar vlerën e aksioneve të saj duke ju referuar çmimeve të aksioneve të njësive ekonomike të ngjashme të kuotura. Nëse njësia ekonomike përdor një tjetër metodologji për të vlerësuar aksionet e saj, njësia ekonomike mund të nxjerrë një vlerësim për fluktuacionin e pritshëm në përputhje me atë metodologji. Për shembull njësia ekonomike mund të vlerësojë aksionet e saj në bazë të vlerave të aktiveve neto ose të fitimeve. Në këtë rast ajo përdor fluktuacionin e pritshëm të këtyre vlerave të aktiveve neto ose fitimeve si bazë për vlerësimin e fluktuacionit të pritshëm të çmimit të aksionit.
- BC140 Bordi pranoi se këto metoda për vlerësimin e fluktuacionit të pritshëm të aksioneve të një njësie ekonomike të pakuotuar janë disi subjektive. Megjithatë Bordi mendoi se ka mundësi që në praktikë zbatimi i këtyre metodave do të çonte në nëvlerësim të fluktuacionit të pritshëm më shumë se sa në mbivlerësim, për shkak se ka mundësi që njësitë ekonomike të ushtrojnë kujdes në bërjen e vlerësimeve të tilla, për të siguruar që vlerat që rezultojnë për opsionin të mos jenë të mbivlerësuar. Prandaj vlerësimi i fluktuacionit të pritshëm ka mundësi të japë një masë më të besueshme të vlerës së drejtë të opsioneve në aksione të dhëna nga njësitë ekonomike të pakuotura sesa një metodë alternative vlerësimi, e tillë si metoda e vlerës minimale.
- BC141 Njësitë ekonomike të sapo kuotura nuk do të kenë nevojë të vlerësojnë çmimin e aksioneve të tyre. Megjithatë njëlloj si njësitë ekonomike të pakuotura, njësitë ekonomike të sapokuotura do të hasin vështirësi në vlerësimin e fluktuacionit të pritshëm kur të vlerësojnë opsionet në aksione sepse mund të mos kenë informacion historik të mjaftueshëm mbi çmimin e aksionit në të cilin të bazojnë një vlerësim të fluktuacionit të pritshëm.
- BC142 SFAS 123 kërkon që njësi ekonomike të tilla të shqyrtojnë fluktuacionin historik të njësive ekonomike të ngjashme gjatë një periudhe të krahasueshme të jetës së tyre:
- Për shembull një njësi ekonomike që është kuotuar vetëm prej një viti dhe jep opsione me një jetë mesatare të pritshme prej pesë vjetësh mund të konsiderojë cilësitë dhe nivelin e fluktuacionit historik të njësive ekonomike në të njëjtën industri për gjashtë vitet e parë në të cilët aksionet e këtyre shoqërive janë tregëtuar publikisht. (paragrafi 285b)
- BC143 Bordi doli në përfundimin se në përgjithësi njësitet ekonomike të pakuotura dhe të sapo kuotura nuk duhet të përjashtohen nga kërkesa për të zbatuar matjen me vlerën e drejtë dhe se SNRF duhet të përfshijë udhëzim për zbatim në vlerësimin e fluktuacionit të pritshëm për qëllime të zbatimit të një modeli të vlerësimit të çmimit të opsionit për opsionet në aksione të dhëna nga njësitë ekonomike të pakuotura dhe të sapo kuotura.
- BC144 Megjithatë Bordi pranoi se mund të ketë disa raste në të cilat një njësi ekonomike-e tillë si (por jo vetëm) një njësi ekonomike e pakuotuar ose e sapo kuotuar-nuk mund të vlerësojë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë në datën e dhënies së opsioneve në aksione të dhëna. Në këtë situatë Bordi doli në përfundimin se njësia ekonomike duhet të masë opsionin në aksione me vlerën e tij të perceptuar, fillimisht në datën që njësia ekonomike merr të mirat ose pala tjetër kryen shërbimet dhe më pas në çdo datë raportimi, deri në shlyerjen përfundimtare të marrëveshjes së pagesave të bazuara në aksione, me njohjen e efekteve të rimatjes në fitim ose

humbje. Për një dhënie të opsioneve në aksione, marrëveshjet e pagesave të bazuara në aksione shlyhen përfundimisht kur opsionet ushtrohen, humbasin (p.sh. përfundimi i punësimit) ose kur skadojnë (p.sh. në fund të jetës së opsionit). Për një dhënie aksionesh, marrëveshja e pagesave të bazuara në aksione shlyhet përfundimisht kur aksionet përfitohen ose humbasin.

Zbatimi i modeleve për vendosjen e çmimit të opsionit për opsionet në aksione të punonjësve

- BC145 Modelet e vlerësimit të çmimit të opsionit janë përdorur gjerësisht dhe janë të pranuar nga tregjet financiare. Megjithatë ka dallime ndërmjet opsioneve në aksione të punonjësve dhe opsioneve në aksione të tregtueshme. Bordi shqyrtoi pasojat e vlerësimit të këtyre dallimeve, me ndihmën e Grupit Këshillues të tij dhe ekspertëve të tjerë, përfshirë ekspertët në Grupin e Vlerësimit të Opsioneve të FASB dhe komentet e bëra nga ata që iu përgjigjën PP 2. Opsionet në aksione të punonjësve zakonisht ndryshojnë nga opsionet e tregtueshme në mënyrat në vijim, të cilat diskutohen më tej më poshtë:
- (a) ekziston një periudhë e përfitimit, gjatë së cilës opsionet në aksione nuk janë të ushtrueshëm;
  - (b) opsionet nuk janë të transferueshëm;
  - (c) ekzistojnë kushte që i bashkëlidhen përfitimit të cilat nëse nuk plotësohen sjellin humbjen e opsionit; dhe
  - (d) afati i opsionit është relativisht më i gjatë

Pamundësi për ta ushtruar gjatë periudhës së kushtëzimit

- BC146 Zakonisht opsionet në aksione të punonjësve kanë një periudhë të kushtëzimit gjatë së cilës opsionet nuk mund të ushtrohen. Për shembull një opsion në aksione mund të jepet me një jetë 10vjeçare dhe një periudhë kushtëzimi 3vjeçare, kështu që opsioni nuk është i ushtrueshëm për tre vitet e para dhe më pas mund të ushtrohet në çdo moment gjatë shtatë viteve të mbetura. Opsionet në aksione të punonjësve nuk mund të ushtrohen gjatë periudhës së kushtëzimit sepse fillimisht punonjësit duhet të 'pagojnë' për opsionet, duke ofruar shërbimet e nevojshme. Gjithashtu mund të ketë periudha të tjera specifike gjatë të cilave një opsion në aksione i punonjësve nuk mund të ushtrohet (p.sh. gjatë një periudhe të mbyllur).
- BC147 Në literaturën financiare ndonjëherë opsionet në aksione të punonjësve quhen opsione ermudian-e të cilat janë pjesërisht Europiane dhe pjesërisht Amerikane. Një opsion Amerikan në aksione mund të ushtrohet në çdo kohë gjatë jetës së opsionit, ndërsa një opsion European në aksione mund të ushtrohet vetëm në fund të jetës së opsionit. Një opsion Amerikan në aksione është më me vlerë se një opsion European në aksione megjithëse diferenca në vlerë zakonisht nuk është e rëndësishme.
- BC148 Prandaj duke mbajtur gjërat e tjera njëjloj, një opsion në aksione të punonjësve do të ketë një vlerë më të lartë se sa një opsion European në aksione dhe një vlerë më të ulët se sa një opsion Amerikan në aksione, por diferenca mes tri vlerave ka pak mundësi që të jetë e rëndësishme.
- BC149 Nëse njësia ekonomike përdor formulën Black-Scholes-Merton ose një model tjetër të vlerësimit të çmimit të opsioneve që vlerëson opsionet Europiane në aksione, nuk kërkohet të rregullohet modeli për pamundësinë e ushtrimit të opsionit gjatë periudhës së kushtëzimit (ose ndonjë periudhe tjetër) për shkak se modeli supozon se opsionet nuk mund të ushtrohen gjatë kësaj periudhe.
- BC150 Nëse njësia ekonomike përdor një model të vlerësimit të çmimit të opsioneve që vlerëson opsionet Amerikane në aksione, të tillë si modeli binomial, pamundësia e ushtrimit të një opsioni gjatë periudhës së kushtëzimit mund të merret në konsideratë gjatë zbatimit të një modeli të tillë.
- BC151 Megjithëse pamundësia e ushtrimit të opsionit në aksione gjatë periudhës së kushtëzimit, në vetvete, nuk ka ndonjë efekt të rëndësishëm në vlerën e opsionit, mbetet ende pyetja nëse ky kufizim ka një efekt kur kombinohet me pamundësinë për t'u transferuar. Kjo diskutohet në seksionin në vijim.
- BC152 Prandaj Bordi doli në përfundimin se:
- (a) nëse njësia ekonomike përdor një model të çmimit që vlerëson opsionet Europiane në aksione, të tillë si formula Black-Scholes-Merton, nuk kërkohet rregullim për pamundësinë e ushtrimit të opsioneve gjatë periudhës së kushtëzimit për shkak se modeli tashmë supozon se opsionet nuk mund të ushtrohen gjatë periudhës.
  - (b) nëse njësia ekonomike përdor një model të çmimit që vlerëson opsionet Amerikane në aksione, të tilla si një model binomial, zbatimi i modelit duhet të marrë në konsideratë pamundësinë e ushtrimit të opsionit gjatë periudhës së kushtëzimit.

Jo i transferueshëm

- BC153 Nga perspektiva e mbajtësit të opsionit, pamundësia për të transferuar një opsin në aksione kufizon mundësitë që krijohen kur opsionit i ka mbetur ende akoma jetë dhe mbajtësi dëshiron ose të përfundojë ekspozimin ndaj ndryshimeve të ardhshme të çmimit ose të likujdojë pozicionin. Për shembull mbajtësi mund të besojë se gjatë afatit të mbetur të opsionit në aksione çmimi i aksionit ka më shumë mundësi të zbrësë sesa të rritet. Gjithashtu planet e opsioneve në aksione të punonjësve zakonisht kërkojnë që punonjësit të ushtrojnë opsionet e kushtëzuara brenda një periudhe fikse pasi punonjësi të largohet nga njësi ekonomike ose të anullojnë opsionet.
- BC154 Në rastin e opsioneve në aksione të zakonshme, mbajtësi do të shesë opsionin dhe jo të ushtrojë atë dhe më pas të shesë aksionet. Shitja e opsionit në aksione i mundëson mbajtësit që të marrë vlerën e drejtë të opsionit, që përfshin si vlerën e perceptuar ashtu dhe vlerën në kohë të mbetur, ndërsa ushtrimi i opsionit i mundëson mbajtësit të marrë vetëm vlerën e perceptuar.
- BC155 Megjithatë mbajtësi i opsionit nuk është në gjendje të shesë një opsin në aksione jo të transferueshëm. Zakonisht mundësia e vetme që ka mbajtësi i opsionit është që ai ta ushtrojë atë, që do të thotë të hiqet dorë nga vlera në kohë e mbetur. (Kjo nuk është gjithmonë e vërtetë. Përdorimi i derivativëve të tjerë, në fakt, për të shitur ose për të mbrojtur fitimet nga ndryshimet e ardhshme në vlerën e opsionit diskutohet më pas.)
- BC156 Në një vështrim të parë, pamundësia për të transferuar një opsin në aksione mund të duket si e parëndësishme nga perspektiva e njësisë ekonomike, sepse njësi ekonomike duhet të emetojë aksionet me çmimin e ushtrimit pasi të ushtrohet opsioni, pavarësisht se kush e mban atë. Me fjalë të tjera, nga perspektiva e njësisë ekonomike, angazhimet e saj sipas kontratës nuk ndikohen nëse aksionet emetohen ndaj mbajtësit fillestar të opsionit ose ndaj dikujt tjetër. Prandaj në vlerësimin e pjesës së kontratës së njësisë ekonomike, nga perspektiva e njësisë ekonomike, pamundësia për transferim duket e parëndësishme.
- BC157 Megjithatë mungesa e mundësisë për transferim shpesh sjell në ushtrimin e hershëm të opsionit në aksione spese kjo është mënyra e vetme që punonjësit kanë për të likjuar pozicionin e tyre. Prandaj, duke vendosur kufizime në mundësinë për transferim, njësi ekonomike bën që mbajtësi i opsionit ta ushtrojë atë më herët, duke sjellë kështu humbjen e vlerës në kohë. Për shembull një aspekt i vlerës në kohë është vlera e të drejtës për të shtrë pagesën e çmimit të ushtrimit deri në fund të afatit të opsionit. Nëse opsioni ushtrohet herët për shkak të pamundësisë për t'u transferuar, njësi ekonomike merr çmimin e ushtrimit shumë më herët sesa do ta merrte nëse do të ndodhte ndryshe.
- BC158 Pa mundësia për transferim nuk është arsyeja e vetme pse punonjësit mund të ushtrojnë opsionet në aksione më herët. Arsye të tjera përfshijnë kundërshtinë ndaj riskut, mungesën e diversifikimit të shëndetshëm dhe përfundimin e punësimit (zakonisht punonjësit duhet të ushtrojnë opsionet e kushtëzuara shumë shpejt pas përfundimit të punësimit; ndryshe opsionet humbasin).
- BC159 Standardet kontabël më të fundit dhe ato të propozuara (përfshirë PP 2) trajtojnë çështjen e ushtrimit të hershëm duke kërkuar që në vlerësimin e një opsioni në aksione jo të transferueshëm të përdoret jeta e pritshme e tij dhe jo afati ligjor i opsionit. Jeta e pritshme mund të vlerësohet për të gjithë skemën e opsioneve në aksione ose për nëngrupe të punonjësve që marrin pjesë në skemë. Vlerësimi merr në konsideratë faktorë të tillë si madhësia e periudhës së kushtëzimit, koha mesatare e opsioneve të ngjashme që kanë mbetur gjendje në të shkuarën dhe fluktuacioni i pritshëm i aksioneve bazë.
- BC160 Megjithatë komentet nga ata që iu përgjigjën PP 2 dhe këshillat e marra nga ekspertët e vlerësimit gjatë rideklarimeve të Bordit, e çuan Bordin në përfundimin se përdorimi i një jete të vetme të pritshme si një të dhënë (input) për modelin e vlerësimit të çmimit të opsionit (p.sh. formula Black-Scholes-Merton) nuk ishte zgjidhja më e mirë për të pasqyruar në vlerësimin e opsionit në aksione efektet e ushtrimit të hershëm. Për shembull një metodë e tillë nuk merr në konsideratë lidhjen mes çmimit të aksionit dhe ushtrimit të hershëm. Gjithashtu kjo do të thotë se vlerësimi i opsionit në aksione nuk merr në konsideratë mundësinë që opsioni mund të ushtrohet në një datë që është më vonë se fundi i jetës së pritshme të tij. Prandaj në shumë raste një model më fleksibël, si p.sh. një model binominal që përdor jetën ligjore të opsionit në aksione si një të dhënë dhe merr në konsideratë mundësinë e ushtrimit të hershëm në një zonë datash të ndryshme në jetën e opsionit, duke lejuar që faktorë të tillë si lidhja mes çmimit të aksionit dhe ushtrimit të hershëm dhe ecuria e pritshme e punonjësit, ka mundësi që të prodhojë një vlerësim më të saktë të vlerës së drejtë të opsionit.
- BC161 Modeli ndërlidhës binomial dhe modele të ngjashme të vlerësimit të çmimit të opsioneve kanë gjithashtu avantazhin të lejojnë që të dhënat (input) në model të ndryshojnë gjatë jetës së opsionit në aksione. Për shembull në vend të përdorimit të një fluktuacioni të vetëm të pritshëm modeli binominal ose modele të ngjashme të vlerësimit të çmimit të opsionit lejojnë mundësinë që fluktuacioni mund të ndryshojë gjatë jetës së opsionit në aksione. Kjo është veçanërisht e përshtatshme kur vlerësohen opsionet në aksione të dhëna punonjësve nga njësitë ekonomike që ndeshin një fluktuacion më të lartë se zakonisht, për shkak se fluktuacioni prirët të kthehet tek mesatarja e tij gjatë jetës.
- BC162 Për këto arsye Bordi shqyrtoi nëse duhet të kërkonte përdorimin e një modeli më fleksibël sesa formula e Black-Scholes-Merton e përdorur më shpesh. Megjithatë Bordi doli në përfundimin se nuk ishte e nevojshme që të

- ndalonte përdorimin e formulës Black-Scholes-Merton, për shkak se mund të ketë raste në të cilat kjo formulë prodhon një vlerësim mjaft të besueshëm të vlerës së drejtë të opsioneve të dhëna në aksione. Për shembull nëse njësia ekonomike nuk ka dhënë shumë opsione në aksione, efektet e zbatimit të një modeli më fleksibël mund të mos kenë një ndikim material në pasqyrat financiare të njësisë ekonomike. Gjithashtu për opsionet në aksione me jetë ligjore relativisht të shkurtër, opsionet në aksione që duhet të ushtrohen brenda një periudhe të shkurtër pas datës së mbulimit, çështjet e diskutuara në paragrafin BC160 mund të mos jenë të rëndësishme dhe kështu formula Black-Scholes-Merton mund të prodhojë një vlerë e cila është në thelb e njëjtë me atë të prodhuar nga një model i vlerësimit të çmimit të opsioneve më fleksibël. Prandaj në vend të ndalimit të përdorimit të formulës Black-Scholes-Merton, Bordi doli në përfundimin se SNRF duhet të përfshijë udhëzim për zgjedhjen e modelit më të përshtatshëm për t'u zbatuar. Kjo përfshin kërkesën që njësia ekonomike duhet të marrë në konsideratë faktorët që do të shqyrtonin pjesëmarësit e mirëinformuar dhe të vullnetshëm në zgjedhjen e modelit të vlerësimit të çmimit të opsioneve që do të zbatonin.
- BC163 Megjithëse pamundësia për transferim shpesh sjell ushtrimin e hershëm të opsioneve në aksione të punonjësve, disa punonjës mund të pakësojnë efektet e pamundësisë për transferim për shkak se janë në gjendje në fakt të shesin opsionet ose të mbrojnë veten nga ndryshimet e ardhshme në vlerën e opsioneve duke shitur ose blerë derivativë të tjerë. Për shembull punonjësi mund të jetë në gjendje në fakt të shesë një opsion në aksione të punonjësit duke hyrë në një marrëveshje me një bankë investimesh në të cilën punonjësi i shet një opsion për blerje të ngjashëm bankës, d.m.th. një opsion me të njëjtin çmim ushtrimi dhe afat. Një opsion mbrojtës investimi me kosto zero është një mjet që synon të mbrojë nga ndryshimet në vlerën e një opsioni në aksione të punonjësit, duke shitur një opsion blerje dhe duke blerë një opsion shitje.
- BC164 Megjithatë duket se këto marrëveshje nuk janë gjithmonë të disponueshme. Për shembull, shumat e përfshira duhet të jenë mjaft të mëdha që ai të jetë tërheqës për një bankë investimi, i cili do të përjashtojë ndoshta shumë punonjës (me përjashtim të rastit kur bëhet një marrëveshje kolektive). Gjithashtu duket se bankat e investimit ka pak mundësi që të hyjnë në marrëveshje të tilla me përjashtim të rastit kur njësia ekonomike është në shoqëritë më të kuotuar, me aksione të tregtueshme në një treg të gjerë dhe aktiv, për t'i mundësuar bankës së investimit të mbrojë pozicionin e saj.
- BC165 Nuk do të ishte e mundur të përcaktohej në një standard kontabël se një rregullim për të marrë parasysh pamundësinë e transferimit është i nevojshëm vetëm nëse punonjësit nuk mund të pakësojnë efektet e pamundësisë së transferimit përmes përdorimit të derivativëve të tjerë. Megjithatë përdorimi i jetës së pritshme si një e dhënë në një model të vlerësimit të çmimit të opsioneve, ose modelimin e ushtrimit të hershëm në një model binomial ose model të ngjashëm, vlen për të dyja situatat. Nëse punonjësit do të ishin në gjendje të pakësonin efektet e pamundësisë së transferimit duke përdorur derivativët, kjo shpesh do të sjellë që opsionet në aksione të punonjësve të ushtrohen më vonë sesa do të ndodhte në një situatë tjetër. Duke marrë parasysh këtë faktor, vlera e drejtë e vlerësuar e opsionit në aksione do të jetë më e lartë, gjë që ka kuptim, duke pasur parasysh se pamundësia për transferim nuk përbën një kufizim në këtë rast. Nëse punonjësit nuk mund të pakësojnë efektet e pamundësisë për transferim nëpërmjet përdorimit të derivativëve, ata ka mundësi të ushtrojnë opsionet në aksione shumë më herët sesa optimalja. Në këtë rast lejimi i efekteve të ushtrimit të hershëm do të pakësojë ndjeshëm vlerën e vlerësuar të opsionit në aksione.
- BC166 Kjo ngre përsëri pyetjen nëse është i nevojshëm rregullim i mëtejshëm për efektin e kombinuar të pamundësisë së ushtrimit ose transferimit të opsioneve në aksione gjatë periudhës së kushtëzimit. Me fjalë të tjera pamundësia e ushtrimit të opsionit në aksione nuk duket, në vetvete, të ketë efekt të rëndësishëm në vlerën e tij. Por nëse opsioni në aksione nuk mund të transferohet dhe nuk mund të ushtrohet dhe duke supozuar se nuk disponohen derivativë të tjerë, mbajtësi nuk do të jetë në gjendje të nxjerrë vlerë nga opsioni në aksione ose të mbrojë vlerën e tij gjatë periudhës së kushtëzimit.
- BC167 Megjithatë duhet të theksohet se pse ekzistojnë kufizimet: punonjësi nuk ka 'paguar' ende për opsionin në aksione duke ofruar shërbimet e kërkuara (dhe duke plotësuar ndonjë kusht tjetër performance). Punonjësit nuk mund të ushtrojnë ose transferojnë një opsion në aksione për të cilin ai/ajo nuk ka të drejtë ende. Opsioni në aksione ose do të përfundojë ose nuk do të përfundojë në varësi të faktit nëse plotësohen konditat e përfitimit. Mundësia e humbjes që vjen nga mosplotësimi i konditave të përfitimit merret në konsideratë nëpërmjet zbatimit të metodës së modifikuar në datën e dhënies (diskutuar në paragrafët BC170–BC184).
- BC168 Gjithashtu për qëllime kontabël objektivi është të vlerësohet vlera e drejtë e opsionit në aksione, jo vlera nga perspektiva e punonjësit. Vlera e drejtë e çdo zëri varet nga shumat e pritshme, koha dhe pasiguria e flukseve të ardhshme në mjete monetare të lidhura me zërin. Opsioni i dhënë në aksione i jep punonjësit të drejtën të nënshkruajë aksione të njësisë ekonomike me çmimin e ushtrimit, nëse plotësohen konditat e përfitimit dhe çmimi i ushtrimit paguhet gjatë periudhës së caktuar. Efekti i konditave të përfitimit shqyrtohet më poshtë. Efekti i opsionit në aksione që nuk mund të ushtrohet gjatë periudhës së kushtëzimit është shqyrtuar tashmë më sipër, dhe kishte efekt në pamundësinë për transferim. Kjo nuk duket të ketë ndonjë efekt shtesë në shumat e pritshme, kohën ose pasigurinë e flukseve të ardhshme të mjeteve monetare që vijnë nga kombinimi i pa mundësisë për t'u ushtruar dhe pamundësisë për t'u transferuar përgjatë periudhës së kushtëzimit.

- BC169 Pas shqyrtimit të të gjitha pikave më sipër, Bordi doli në përfundimin se efektet e ushtrimit të hershëm për shkak se pamundësia e transferimit dhe faktorë të tjerë duhet të merren në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e opsionit në aksione, ose duke modeluar ushtrimin e hershëm në një model binominal ose të ngjashëm ose duke përdorur jetën e pritshme ndaj jetës ligjore si një të dhënë (input) në një model të vlerësimit të çmimeve të opsioneve, të tilla si formula Black-Scholes-Merton.

Konditat e përfitimit

- BC170 Opsionet në aksione të punonjësve zakonisht kanë kondita kushtëzimi. Kondita më e zakonshme është që punonjësi duhet të qëndrojë i punësuar në njësinë ekonomike për një periudhë të caktuar, le të themi tre vjet. Nëse punonjësi largohet gjatë periudhës opsionet humbasin. Mund të ketë dhe kushte të tjera të performancës p.sh. që njësia ekonomike të arrijë një rritje të caktuar në çmimin e aksionit ose fitimet.
- BC171 Konditat e kushtëzimit sigurojnë që punonjësit ofrojnë shërbimet e kërkuara për të 'paguar' opsionet e tyre në aksione. Për shembull arsyeja e zakonshme për vënien e konditave të shërbimit është që të mbetet si staf i njësisë ekonomike; arsyeja e zakonshme për vendosjen e kushteve të tjera të performancës është të sigurojë një stimulues për punonjësit që të punojnë drejt objektivave të caktuara të performancës.
- BC172 Disa argumentojnë se ekzistenca e konditave të kushtëzimit nuk nënkupton domosdoshmërisht se vlera e opsioneve në aksione të punonjësve është shumë më pak se vlera e opsioneve në aksione të tregtueshme. Punonjësit duhet të plotësojnë konditat e kushtëzimit për të plotësuar anën e tyre të marrëveshjes. Me fjalë të tjera plotësimi nga ana e punonjësve i pjesës së tyre të marrëveshjes është ajo çfarë bëjnë ata për të paguar opsionet e tyre në aksione. Punonjësit nuk paguajnë në mjete monetare për opsionet, siç bëjnë mbajtësit e opsioneve në aksione të tregtueshme; ata paguajnë me shërbimet e tyre. Fakti që duhet të paguajnë për opsionet në aksione nuk i bën ato më pak të vlefshme. Përkundrazi kjo provon se opsionet në aksione janë të vlefshme.
- BC173 Të tjerë argumentojnë se mundësia e humbjes pa kompensim për performancë të pjesshme sugjeron se opsionet në aksione janë më pak të vlefshme. Punonjësit mund të plotësojnë pjesërisht pjesën e tyre të marrëveshjes, p.sh. duke punuar për një pjesë të periudhës, dhe më pas të largohen për ndonjë arsye dhe të humbasin opsionet në aksione pa kompensim për atë pjesë të performancës. Nëse ka kushte të tjera të performancës të tilla si arritja e një rritjeje të caktuar në çmimin e aksionit ose fitimet, punonjësit mund të punojnë për të gjithë periudhën e kushtëzimit, por mund të mos plotësojnë konditat e përfitimit dhe prandaj humbasin opsionet në aksione.
- BC174 Në mënyrë të ngjashme disa argumentuan se njësia ekonomike do duhet të marrë në konsideratë mundësinë e humbjes kur hyn në një marrëveshje në datën e dhënies. Me fjalë të tjera, kur vendos sesa opsione në aksione gjithsej do të japë, njësia ekonomike do të marrë parasysh dhe humbjet e pritshme. Kështu nëse objektivi është vlerësimi në datën e dhënies i vlerës së drejtë i angazhimeve të njësisë ekonomike sipas marrëveshjes së opsionit në aksione, ky vlerësim duhet të marrë në konsideratë se angazhimi i njësisë ekonomike për të plotësuar pjesën e vet të marrëveshjes së opsionit kushtëzohet nga plotësimi i konditave të përfitimit.
- BC175 Në zhvillimin e propozimeve në PP 2, Bordi doli në përfundimin se vlerësimi i të drejtave të opsioneve në aksione ose i aksioneve të dhëna punonjësve (ose palëve të tjera) duhet të marrë në konsideratë të gjitha tipet e konditave të përfitimit, përfshirë si konditat e shërbimit ashtu dhe konditat e performancës. Me fjalë të tjera, vlerësimi në datën e dhënies duhet të pakësohet për të marrë parasysh mundësinë e humbjes për shkak të mos plotësimit të konditave të përfitimit.
- BC176 Një pakësim i tillë mund të arrihet duke përdorur një model të vlerësimit të çmimit të opsioneve për të përfshirë konditat të përfitimit. Ndryshe mund të zbatohet një metodë më e thjeshtë. Një metodë e tillë është vlerësimi i mundësisë së humbjes në datën e dhënies dhe pakësimi i vlerës së prodhuar sipas një modeli të vlerësimit të çmimit të opsioneve. Për shembull nëse vlerësimi i llogaritur duke përdorur një model vlerësimi të çmimit të opsioneve ishte 15 NJM, dhe njësia ekonomike vlerësoi se 20 përqind i opsioneve në aksione do të humbasë për shkak të mosplotësimit të kushteve të mbulimit, lejimi i mundësisë së humbjes do të zvogëlojë vlerën në datën e dhënies të çdo opsioni të dhënë nga 15 NJM në 12 NJM.
- BC177 Bordi vendosi kundër propozimit për udhëzim të detajuar lidhur me mënyrën sesi duhet të rregullohet vlera në datën e dhënies për të marrë parasysh mundësinë për humbje. Kjo është në përputhje me objektivin e Bordit për krijimin e standardeve të bazuara në parime. Objektivi i matjes është vlerësimi i vlerës së drejtë. Ky objektivi mund të mos arrihet nëse do të specifikohen rregulla të detajuara, përshkruese të cilët mund të të vjetërohen për shkak të zhvillimeve të ardhshme në metodologjitë e vlerësimit.
- BC178 Megjithatë, ata që iu përgjigjën PP 2 ngritën një sërë shqetësimesh rreth përfshirjes së konditave të përfitimit në vlerësimin në datën e dhënies. Disa nga ata që iu përgjigjën ishin të shqetësuar rreth zbatimit praktik dhe subjektivizmit të përfshirjes së kushteve të performancës jo-treg në vlerësimin e opsioneve në aksione. Gjithashtu disa ishin të shqetësuar rreth zbatimit praktik të përfshirjes së kushteve të shërbimit në vlerësimin në datën e dhënies, veçanërisht në lidhje me njësitë e metodës së shërbimit të propozuar në PP 2 (diskutuar më tej në paragrafët BC203–BC217).

- BC179 Disa nga ata që iu përgjigjën sugjeruan metodën alternative të zbatuar në SFAS 123, të referuara si metoda e modifikuar e datës së dhënies. Sipas kësaj metode kushtet e shërbimit dhe kushtet e performancës jo-treg përjashtohen nga vlerësimi në datën e dhënies (d.m.th mundësia e humbjes nuk merret në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë në datën e dhënies të opsioneve në aksione ose instrumentave të tjerë të kapitalit neto, duke prodhuar në këtë mënyrë një vlerë të drejtë më të madhe në datën e dhënies) por merren në konsideratë duke kërkuar që shumën e transaksionit të bazohet në numrin e instrumentave të kapitalit neto që kushtëzojnë përfundimisht. Sipas kësaj metode në baza kumulative nuk njihet asnjë shumë për të mirat ose shërbimet e përfituara nëse instrumentat e dhënë të kapitalit neto nuk kushtëzojnë për shkak të mosplotësisht të konditës kushtëzuese (e ndryshme nga një kusht tregu) d.m.th. pala tjetër nuk përfundon një periudhë të caktuar të shërbimit ose nuk plotësohet një kusht i i performancës (i ndryshëm nga një kusht tregu).
- BC180 Pas shqyrtimit të komenteve të atyre që iu përgjigjën dhe marrjes së këshillave të mëtejshme nga ekspertët e vlerësimit, Bordi vendosi të përdorë metodën e modifikuar të datës së dhënies të zbatuar në SFAS 123. Megjithatë Bordi vendosi se ai nuk do të lejojë zgjidhjen e disponueshme në SFAS 123 për të marrë parasysh efektet e humbjeve të pritshme ose aktuale të opsioneve në aksione ose instrumentave të tjerë të kapitalit neto për shkak të mosplotësisht të kushtit të shërbimit. Për një dhënie instrumentash të kapitalit neto me një kusht shërbimi, SFAS 123 lejon që një njësi ekonomike të zgjedhë në datën e dhënies të njohë shërbimet e përfituara bazuar në një vlerësim të numrit të opsioneve në aksione ose instrumentave të dhënë të kapitalit neto që pritet të mbulojnë dhe të rishikojë këtë vlerësim, nëse është e nevojshme, nëse informacioni i mëpasshëm tregon se humbjet aktuale ka mundësi të ndryshojnë nga vlerësimet e mëparshme. Në mënyrë alternative, një njësi ekonomike mund të fillojë të njohë shërbimet e përfituara sikur të gjithë instrumentat e dhënë të kapitalit neto që janë subjekt i një kërkesë shërbimi pritet të jepen. Efektet e humbjes më pas njihen kur ndodhin këto humbje duke rimarrë çdo shumë të njohur më parë për shërbimet e përfituara si shumë për instrumentat e kapitalit të vet që kanë humbur.
- BC181 Bordi vendosi që metoda e fundit nuk duhet të lejohet. Duke qenë se shumën e transaksionit së fundmi bazohet në numrin e instrumentave të kapitalit neto që mbulojnë, është e përshtatshme të vlerësohet numri i humbjeve të pritshme kur njihen shërbimet e përfituara gjatë periudhës së kushtëzimit. Prandaj, duke mos marrë parasysh humbjet e pritshme derisa këto humbje ndodhin, efektet e rimarrjes të çdo shume të njohur më parë mund të sjellin në një shtrembërim të shpenzimit të shpërblimit të njohur gjatë periudhës së kushtëzimit. Për shembull një njësi ekonomike që provon humbje të një niveli të lartë mund të njohë një shumë të madhe si shpenzim shpërblimi në një periudhë, e cila më pas rimerret në një periudhë të mëvonshme.
- BC182 Prandaj Bordi vendosi që SNRF duhet të kërkojë që një njësi ekonomike të vlerësojë numrin e instrumentave të kapitalit neto të pritshëm për të mbuluar dhe të rishikojë këtë numër, nëse është e nevojshme, nëse informacioni i mëpasshëm tregon se këto humbje aktuale ka mundësi të ndryshojnë nga vlerësimet e mëparshme.
- BC183 Sipas SFAS 123, kushtet e tregut (p.sh. një kusht që përfshin një çmim të synuar aksioni, ose shumën e specifikuar e vlerës së perceptuar në të cilën kushtëzohet përfitimi ose ushtrimi) përfshihen në vlerësimin në datën e dhënies, pa rimarrje të mëpasshme. Kjo do të thotë se kur vlerësohet vlera e drejtë e instrumentave të kapitalit neto në datën e dhënies, njësi ekonomike merr në konsideratë mundësinë që kushti i tregut të mos plotësohet. Fakti që merret në konsideratë kjo mundësi në vlerësimin në datën e dhënies të instrumentave të kapitalit neto, nuk kërkon rregullim për numrin e instrumentave të kapitalit neto të përfshirë në llogaritjen e shumës së transaksionit pavarësisht nga rezultati i kushtit të tregut. Me fjalë të tjera njësi ekonomike njeh të mirat ose shërbimet e përfituara nga pala tjetër që plotëson të gjitha kushtet e tjera të përfitimit (p.sh. shërbimet e përfituara nga një punonjës që është në shërbim për një periudhë të caktuar), pavarësisht nëse ai kusht tregu plotësohet. Prandaj trajtimi i kushteve të tregut bie në kontrast me trajtimin e tipeve të tjera të kushteve të përfitimit. Siç shpjegohet në paragrafin BC179, sipas metodës së modifikuar në datën e dhënies, kushtet e përfitimit nuk merren në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e instrumentave të kapitalit neto në datën e dhënies, por merren në konsideratë duke kërkuar që shumën e transaksionit të bazohet në numrin e instrumentave të kapitalit neto që përfitojnë përfundimisht.
- BC184 Bordi shqyrtoi nëse duhet të zbatonte të njëjtën qasje për kushtet e tregut njëloj si në SFAS 123. Mund të argumentohet se nuk është e përshtatshme të dallohet mes kushteve të tregut dhe tipeve të tjera të kushteve të performancës për shkak se duke vepruar kështu mund të krijohen mundësi për arbitrazh, ose të shkaktohet një shtrembërim ekonomik duke inkurajuar njësitë ekonomike të favorizojnë një tip të kushtit të performancës kundrejt një tjetri. Megjithatë Bordi vuri në dukje se nuk është e qartë se cili do të jetë rezultati. Nga njëra anë disa njësi ekonomike mund të preferojnë aspektin “rregullim” të metodës së modifikuar të datës së dhënies, sepse lejon një rimarrje të shpenzimit të shpërblimit nëse nuk plotësohet kushti. Nga ana tjetër, nëse plotësohet kushti i performancës dhe nëse ai nuk është përfshirë në vlerësimin në datën e dhënies (si në rastin kur përdoret metoda e modifikuar në datën e dhënies), shpenzimi do të jetë më i lartë sesa do të ishte nëse veprohet ndryshe (d.m.th nëse kushti i performancës do të ishte përfshirë në vlerësimin në datën e dhënies). Gjithashtu disa njësi ekonomike mund të preferojnë të shmangin fluktuacionin potencial të shkaktuar nga mekanizmi rregullues. Prandaj nuk është e qartë nëse të pasurit e një trajtimi të ndryshëm për kushtet e tregut dhe kushtet e performancës jo-treg do të shkaktojë domosdoshmërisht që njësitë ekonomike të favorizojnë kushtet e tregut kundrejt kushteve të performancës jo-treg ose anasjelltas. Gjithashtu, vështirësitë praktike shtynë Bordin në

përfundimin se kushtet e performancës jo-treg duhet të trajtohen me metodën e modifikuar në datën e dhënies sesa të përfshihen në vlerësimin në datën e dhënies që nuk zbatohet për kushtet e tregut, për shkak se kushtet e tregut mund të jenë përfshirë në modelet e vlerësimit të çmimit të opsionit. Për më tepër është vështirë të dallohet mes kushteve të tregut të tillë si një çmim i synuar i aksionit dhe kushti i tregut që është i pranishëm në vetë opsionin, d.m.th. që opsioni do të ushtrohet vetëm nëse çmimi i aksionit në datën e ushtrimit kapërcen çmimin e ushtrimit. Për këto arsye Bordi doli në përfundimin se SNRF duhet të zbatojë të njëjtën metodë të zbatuar në SFAS 123.

Afati i opsionit

- BC185 Shpesh opsionet në aksione të punonjësve kanë jetë ligjore të gjatë, p.sh. 10 vjet. Zakonisht opsionet e tregtueshme kanë jetë të shkurtër, shpesh vetëm pak muaj. Vlerësimi i të dhënave të kërkuara nga një model i vlerësimit të çmimit të opsioneve, të tilla si fluktuacioni i pritshëm, gjatë periudhave të gjata mund të jetë i vështirë, duke rritur në këtë mënyrë mundësinë për gabime të rëndësishme në vlerësim. Ky nuk është zakonisht një problem për opsionet në aksione të tregtueshme, për shkak se jeta e tyre është shumë më e shkurtër.
- BC186 Megjithatë disa opsione në aksione të tregtueshme në banak kanë jetë të gjatë, të tillë si dhjetë ose pesëmbëdhjetë vite. Për vlerësimin e tyre përdoren modele të vlerësimit të çmimit të opsionit. Prandaj në kundërshtim me argumentin e dhënë ndonjëherë, modelet e vlerësimit të çmimit të opsionit mund të zbatohen (dhe janë zbatuar) për opsionet në aksione me jetë të gjatë.
- BC187 Gjithashtu mundësia për vlerësimin e gabimit pakësohet duke përdorur një model binominal ose model të ngjashëm që lejon ndryshimet në të dhënat e modelit gjatë jetës së opsionit në aksione, të tilla si fluktuacioni i pritshëm dhe normat e interesit e të dividendëve, që mund të ndodhin dhe probabilitetin që këto ndryshime të ndodhin gjatë jetës së opsionit. Mundësia për vlerësimin e gabimit pakësohet më tej nëpërmjet marrjes në konsideratë të mundësisë së ushtrimit të hershëm, ose duke përdorur jetën e pritshme në vend të jetës ligjore, si një të dhënë në modelin e vlerësimit të çmimit të opsionit, ose duke modeluar sjelljen lidhur me ushtrimin në një model binominal ose të ngjashëm, për shkak se kjo pakëson jetën e pritshme të opsionit në aksione. Për shkak se punonjësit shpesh ushtrojnë opsionet e tyre në aksione relativisht më herët gjatë jetës së opsionit në aksione, afati i pritshëm zakonisht është shumë më i shkurtër sesa jeta ligjore.

Të tjera tipare të opsioneve në aksione të punonjësve

- BC188 Ndërsa tiparet e diskutuara më sipër janë të zakonshme për shumicën e opsioneve në aksione të punonjësve, disa mund të përfshijnë tipare të tjera. Për shembull disa opsione në aksione kanë një tipar të ripërtëritjes. Ky u jep punonjësve të drejtën për një dhënie automatike të opsioneve në aksione shtesë nëse ai/ajo ushtron opsionet e dhëna më parë dhe paguan çmimin e ushtrimit në aksione të njësisë ekonomike dhe jo në mjete monetare. Zakonisht punonjësit i jepet një opsion i ri në aksione i quajtur opsion i ripërtëritjes, për çdo aksion të dorëzuar kur ushtrohet opsioni i mëparshëm në aksione. Çmimi i ushtrimit të opsionit të ripërtëritjes zakonisht vendoset sa çmimi i tregut të aksioneve në datën e dhënies së opsionit të ripërtëritjes.
- BC189 Kur zhvillohej SFAS 123, FASB (BSFK) doli në përfundimin se në mënyrë ideale vlera e tiparit të ripërtëritjes duhet të përfshihej në vlerësimin e opsionit fillestar në aksione në datën e dhënies. Megjithatë në atë kohë FASB (BSFK) besonte se kjo nuk ishte e mundur të realizohej. Prandaj, SFAS 123 nuk kërkon që tipari i ripërtëritjes të përfshihet në vlerësimin në datën e dhënies së opsionit fillestar në aksione. Përkundrazi, opsioni i ripërtëritjes i dhënë në ushtrim të opsioneve fillestare në aksione, trajtohet si dhënie e re opsionesh në aksione.
- BC190 Megjithatë kërkimet më të fundit akademike tregojnë se është e mundur të vlerësohet tipari i ripërtëritjes në datën e dhënies, p.sh. Saly, Jagannathan dhe Huddart (1999).¹⁷ Megjithatë nëse ekzistojnë pasiguri të rëndësishme, të tilla si numri dhe koha e dhënies të pritshme të opsioneve të ripërtëritjes, mund të mos jetë e zbatueshme të përfshihet tipari i ripërtëritjes në vlerësimin në datën e dhënies.
- BC191 Kur zhvilloi PP 2, Bordi doli në përfundimin se tipari i ripërtëritjes duhet të merret në konsideratë nëse është e zbatueshme, kur matet vlera e drejtë e opsioneve në aksione të dhëna. Megjithatë nëse tipari i ripërtëritjes nuk është marë në konsideratë kur është dhënë opsioni i ripërtëritjes, ai duhet të trajtohet si një dhënie e re opsioni në aksione.
- BC192 Shumë nga ata që iu përgjigjën PP 2 ranë dakord me propozimet në PP 2. Megjithatë disa kundërshtuan. Për shembull disa kundërshtuan të pasurit e një zgjedhjeje në trajtim. Disa nga ata që iu përgjigjën mbështesnin gjithmonë trajtimin e opsioneve të dhëna në aksione si dhënie të reja, ndërsa të tjerë mbështesnin gjithmonë përfshirjen e tiparit të ripërtëritjes në vlerësimin në datën e dhënies. Disa shprehën shqetësime rreth zbatimit praktik të përfshirjes së tiparit të ripërtëritjes në vlerësimin në datën e dhënies. Pas rishqyrtimit të kësaj çështjeje

¹⁷ P J Saly, R Jagannathan dhe S J Huddart. 1999. Vlerësimi i elementeve të ripërtëritjes të opsioneve në aksione për drejtuesit e shoqërive *Horizonte të Kontabilitetit* 13 (3) : 219-240.

- Bordi doli në përfundimin se tipari i ripërtëritjes nuk duhet të përfshihej në vlerësimin në datën e dhënies dhe prandaj të gjithë opsionet e dhëna të ripërtëritjes duhet të trajtohen si dhënie të reja të opsioneve në aksione.
- BC193 Ka shumë tipare të tjera të opsioneve në aksione të punonjësve (dhe të tjerëve) të cilat Bordi nuk i ka marrë ende në shqyrtim. Por edhe nëse Bordi do të shqyrtonte çdo tipar të perceptueshëm të opsioneve në aksione të punonjësve (dhe të tjerë) që ekzistojnë aktualisht, tipare të reja mund të zhvillohen në të ardhmen.
- BC194 Prandaj Bordi doli në përfundimin se SNRF duhet të përqendrohet në krijimin e parimeve të qarta për t'u zbatuar për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione dhe të sigurojë udhëzim për tiparet më të zakonshme të opsioneve në aksione të punonjësve, por të mos përshkruajë udhëzime të hollësishme për zbatim të cilat ka mundësi që të vjetërohen.
- BC195 Megjithatë Bordi shqyrtoi nëse ka opsione në aksione me tipare të tilla jo të zakonshme ose të ndërlikuara për të cilat është e vështirë të bëhet një vlerësim i besueshëm i vlerës së drejtë të tyre dhe nëse është kështu, cili duhet të jetë trajtimi kontabël.
- BC196 SFAS 123 deklaroi se 'duhet të jetë e mundur të vlerësohet në mënyrë të besueshme vlera e drejtë e shumicës së opsioneve në aksione dhe instrumentave të tjerë të kapitalit neto në datën e dhënies së tyre' (paragrafi 21). Megjithatë ai thekson se 'në rrethana jo të zakonshme, afatet e opsionit në aksione ose të instrumentit tjetër të kapitalit neto mund ta bëjnë thuajse të pamundur vlerësimin në mënyrë të besueshme të vlerës së drejtë të instrumentit në datën e dhënies së tij'. Standardi kërkon që në rrethana të tilla, matja duhet të shtyhet deri sa të jetë e mundur të vlerësohet në mënyrë të besueshme vlera e drejtë e instrumentit. Ai vë në dukje se ka mundësi që të jetë data në të cilën janë të përcaktueshëm numri i aksioneve për të cilën ka të drejtë punonjësi dhe çmimi i ushtrimit. Kjo mund të jetë data e plotësimit të kushtit për përfitim. Standardi kërkon që vlerësimet e shpenzimit për kompensim për periudhat më të hershme (d.m.th. derisa të jetë e mundur që të vlerësohet vlera e drejtë) duhet të bazohen në vlerën aktuale të perceptuar.
- BC197 Bordi mendoi si pak të mundshme që njësitë ekonomike të mos mund të përcaktojnë në mënyrë të arsyeshme vlerën e drejtë të opsioneve në aksione në datën e dhënies, veçanërisht pas përjashtimit të kushteve të përfitimit¹⁸ dhe të tipareve të ripërtëritjes nga vlerësimi në datën e dhënies. Opsioni në aksione përbën pjesë të paketës së shpërblimit të punonjësit dhe duket e arsyeshme të supozohet që drejtimi i një njësie ekonomike mund të shqyrtojë vlerën e opsioneve në aksione si gjykim të mjaftueshëm që paketa e shpërblimit të punonjësit është e ndershme dhe e arsyeshme.
- BC198 Gjatë zhvillimit të PP 2, Bordi doli në përfundimin se nuk duhet të ketë përjashtime nga kërkesa për të zbatuar bazën e matjes me vlerë të drejtë dhe prandaj nuk ishte e nevojshme të përfshiheshin në SNRF e propozuar kërkesa kontabël specifike për opsionet në aksione që janë të vështira për t'u vlerësuar.
- BC199 Megjithatë pas shqyrtimit të komenteve të atyre që u përgjigjën, veçanërisht rreth njërive ekonomike të pakuotuar, Bordi rishqyrtoi këtë çështje. Bordi doli në përfundimin se vetëm në raste të ralla, në të cilat njësia ekonomike nuk mund të vlerësojë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë në datën e dhënies të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, njësia ekonomike duhet të masë instrumentat e kapitalit neto me vlerën e perceptuar, fillimisht në datën e dhënies dhe më pas në çdo datë raportimi deri në shlyerjen finale të marrëveshjes së pagesave të bazuara në aksione, me efekte të rimatjes të njohura në fitim ose humbje. Për dhënie të opsioneve në aksione, marrëveshja e pagesave të bazuara në aksione shlyhet përfundimisht kur opsionet në aksione ushtrohen, humbasin (p.sh. përfudimi i punësimit) ose skadojnë (p.sh. në fund të jetës së opsionit). Për një dhënie aksionesh, marrëveshja e pagesave të bazuara në aksione shlyhet përfundimisht kur aksionet përfitohen ose humbasin. Kjo kërkesë do të zbatohet për të gjitha njësitë ekonomike, përfshirë njësitë ekonomike të kuotuar dhe të pakuotuar.

Njohja dhe matja e shërbimeve të përfituara në një transaksion të pagesave të bazuara në aksione për t'u shlyer me kapital neto

Gjatë periudhës së kushtëzimit

- BC200 Në një transaksion të pagesave të bazuara në aksione që shlyhet me kapital neto, objektivi kryesor i kontabilitetit është të njohë të mirat ose shërbimet e përfituara si shumë për emetimin e instrumentave të kapitalit neto, të matura me vlerën e drejtë të atyre të mirave ose shërbimeve kur ato merren. Për transaksionet në të cilat njësia ekonomike merr shërbimet e punonjësve, shpesh është e vështirë të matet në mënyrë direkte vlera e drejtë e shërbimeve të marra. Bordi doli në përfundimin se në këtë rast vlera e drejtë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto duhet të përdoret si masë zëvendësuese e vlerës së drejtë të shërbimeve të marra. Kjo ngre pyetjen sesi të përdoret masa zëvendësuese për të nxjerrë shumën që i takon shërbimeve të marra. Një tjetër pyetje e lidhur me të është sesi njësia ekonomike duhet të përcaktojë kohën kur janë marë shërbimet.

¹⁸ Dmth kushte të përfitimit dhe jo kushte të tregut

- BC201 Duke filluar nga pyetja e fundit, disa argumentuan se aksionet ose opsionet në aksione shpesh u jepen punonjësve për shërbimet në të shkuarën sesa për shërbimet e ardhshme ose kryesisht për shërbimet në të shkuarën pavarësisht nëse punonjësve u kërkohet të vazhdojnë të punojnë për njësinë ekonomike për një periudhë të caktuar në të ardhmen para se të drejtat e tyre për këto aksione ose opsione në aksione të përfitohen. Nga ana tjetër disa argumentuan se aksionet ose opsionet në aksione të dhëna punonjësve u sigurojnë një nxitje të ardhshme punonjësve dhe këto efekte të nxitjes vazhdojnë edhe pas datës së përfitimit, që do të thotë se njësitë ekonomike marrin shërbime nga punonjësit gjatë një periudhe që shkon përtej datës së përfitimit. Veçanërisht për opsionet në aksione disa argumentuan se punonjësit kryejnë shërbime përtej datës së përfitimit sepse punonjësit janë në gjendje të përfitojnë nga vlera në kohë e opsionit ndërmjet datës së mbulimit dhe datës së ushtrimit vetëm nëse ata vazhdojnë të punojnë për njësinë ekonomike (pasi zakonisht një punonjës që largohet duhet të ushtrojë opsionet në aksione të paktën brenda një periudhe të shkurtër, ndryshe ato humbasin).
- BC202 Megjithatë Bordi doli në përfundimin se nëse punonjësve u kërkohet të përfundojnë një periudhë të caktuar shërbimi për të pasur të drejtën për aksionet ose opsionet në aksione, kjo kërkesë ofron evidencën më të mirë nëse punonjësit kryejnë shërbimet në këmbim të aksioneve ose opsioneve në aksione. Për pasojë Bordi doli në përfundimin se njësia ekonomike duhet të supozojë se shërbimet merren gjatë periudhës së kushtëzimit. Nëse aksionet ose opsionet në aksione përfitohen menjëherë, duhet të supozohet se njësia ekonomike i ka marrë tashmë shërbimet, në mungesë të evidencës për të kundërtën. Një shembull i aksioneve ose opsioneve në aksione që mbulohen menjëherë e që nuk janë për shërbime të shkuara është kur punonjësi në fjalë ka filluar të punojë për njësinë ekonomike vetëm prej pak kohësh dhe aksionet ose opsionet në aksione jepen si një shpërblim nënshkrimi të kontratës. Por në këtë situatë mund të jetë megjithatë e nevojshme të njihet menjëherë një shpenzim, nëse shërbimet e ardhshme të punonjësve nuk plotësojnë përkufizimin e një aktivi.
- BC203 Duke ju kthyer pyetjes së parë në paragrafin BC200, kur Bordi zhvilloi PP 2 ai zhvilloi një metodë sipas së cilës vlera e drejtë e aksioneve ose opsioneve në aksione të dhëna, të matura në datën e dhënies dhe duke marrë parasysh të gjitha kushtet e përfitimit, pjestohet me numrin e njësive të shërbimit të pritura për t'u marrë, për të përcaktuar vlerën e drejtë të gjykuar për çdo njësi të shërbimeve të mara më pas.
- BC204 Për shembull supozohet se vlera e drejtë e opsioneve në aksione të dhëna, para marrjes në konsideratë të mundësisë së humbjes është 750,000 NJM. Supozohet se njësia ekonomike vlerëson se mundësia e humbjes, për shkak të mosplotësimit nga punonjësit të kërkesës për periudhën trevjeçare të shërbimit, është 20 përqind (bazuar në probabilitetin sipas mesatares së ponderuar), dhe kështu vlerësohet se vlera e drejtë e opsioneve të dhëna është 600,000 NJM ($750,000 \text{ NJM} \times 80\%$). Njësia ekonomike pret të marrë 1,350 njësi shërbimi përgjatë periudhës trevjeçare të mbulimit.
- BC205 Sipas metodës së njësive të shërbimit të propozuar në PP 2, vlera e drejtë e gjykuar për njësi të shërbimit të marra më pas është 444.44 NJM ($600,000 \text{ NJM} / 1,350$). Nëse çdo gjë del siç pritet, shumat e njohur për shërbimet e mara është 600,000 NJM ($444.44 \text{ NJM} \times 1,350$).
- BC206 Kjo metodë bazohet në supozimin se në datën e dhënies ekziston një kontratë marrëveshjeje e e favorshme Pra njësia ekonomike ka dhënë opsione në aksione të vlerësuar me 600,000 NJM dhe pret të marrë në këmbim shërbime me vlerë 600,000 NJM. Nuk pritet që të gjitha opsionet në aksione të mbulohen sepse nuk pritet që të gjithë punonjësit të përfundojnë shërbimin tre vjeçar. Kur vlerësohet vlera e drejtë e opsioneve të dhëna në aksione dhe kur përcaktohet vlera e drejtë e shërbimeve të mara në këmbim, merren në konsideratë pritshmëritë për humbjet për shkak të largimit të punonjësve,
- BC207 Sipas metodës së njësive të shërbimit shumata e njohur për shërbimet e mara gjatë periudhës së kushtëzimit mund të kapërcejë 600,000 NJM, nëse njësia ekonomike merr më shumë shërbime sesa pritej. Kjo sepse objektivi është të merren parasysh shërbimet e mara më pas, dhe jo vlera e drejtë e opsioneve në aksione të dhëna. Me fjalë të tjera objektivi nuk është që të vlerësohet vlera e drejtë e opsioneve në aksione të dhëna dhe të shpërndahet kjo shumë përgjatë periudhës së kushtëzimit. Por objektivi është që të merren parasysh shërbimet e mara më pas sepse është marrja e këtyre shërbimeve që shkakton një ndryshim në aktivet neto dhe kështu një ndryshim në kapitalin neto. Për shkak të vështirësisë praktike në vlerësimin direkt të këtyre shërbimeve, vlera e drejtë e opsioneve në aksione të dhëna përdoret si një masë zëvendësuese për të përcaktuar vlerën e drejtë të çdo njësie të shërbimit të marrë më pas dhe kështu shumata e transaksionit varet nga numri i njësive të shërbimit të mara aktualisht. Nëse merren më shumë sesa pritej, shumata e transaksionit do të jetë më e madhe se 600,000 NJM. Nëse merren më pak shërbime, shumata e transaksionit do të jetë më e vogël se 600,000 NJM.
- BC208 Kështu metoda e matjes në datën e dhënies përdoret si një mjet praktik për të arritur objektivin e kontabilitetit, që është kontabilizimi i shërbimeve të mara aktualisht gjatë periudhës së kushtëzimit. Bordi vuri në dukje se shumë nga ata që mbështesin matjen në datën e dhënies e bëjnë këtë për arsye që të përqëndrohen në angazhimet e njësive ekonomike sipas kontratës dhe jo shërbimeve të mara. Ata mbajnë qëndrimin se njësia ekonomike ka përcjellë tek punonjësit instrumenta të vlefshëm të kapitalit neto në datën e dhënies dhe se objektivi i kontabilitetit duhet të jetë të merren parasysh instrumentat e përcjellë të kapitalit neto. Në mënyrë të ngjashme, ata që mbështesin matjen në datën e përfitimit argumentojnë se njësia ekonomike nuk përcjell instrumenta të vlefshëm të kapitalit neto tek punonjësit deri në datën e përfitimit dhe se objektivi i kontabilitetit duhet të jetë të merren parasysh instrumentat e përcjellë të kapitalit neto në datën e përfitimit. Mbështetësit e matjes në datën e

- ushtrimit argumentuan së fundi se instrumentat e vlefshëm të kapitalit neto të përcjellë nga njësia ekonomike tek punonjësit janë aksione të emetuara në datën e ushtrimit dhe objektivi duhet të jetë marrja parasysh e vlerës së hequr dorë nga njësia ekonomike duke emtuar instrumenta të kapitalit neto me vlerë më të vogël sesa vlera e drejtë e tyre.
- BC209 Kështu të gjitha këto argumente për datat e ndryshme të matjes përqendrohen tërësisht në atë se nga çfarë heq dorë njësia ekonomike (jo aksionerët e saj) sipas marrëveshjes së pagesave të bazuara në aksione dhe trajtimin kontabël të kësaj sakrifice. Prandaj nëse 'matja në datën e dhënies' do të zbatohet si një çështje parimore, objektivi kryesor do të jetë trajtimi i vlerës së të drejtave të dhëna. Në varësi të faktit nëse shërbimet janë marë tashmë dhe nëse një parapagim për shërbimet që do të merret në të ardhmen plotëson përkufizimin e një aktivi, ana tjetër e transaksionit ose do të njihet si një shpenzim në datën e dhënies ose do të kapitalizohet si një parapagim dhe do të amortizohet përgjatë një periudhe kohe, të tillë si periudha e kushtëzimit ose gjatë jetës së pritshme të opsionit në aksione. Sipas këtij qëndrimi të matjes në datën e dhënies, nuk do të ketë rregullim të mëpasshëm për rezultatet aktuale. Pavarësisht sesa opsione në aksione përfitohen ose sesa opsione në aksione ushtrohen, kjo nuk e ndryshon vlerën e të drejtave të dhëna punonjësve në datën e dhënies.
- BC210 Prandaj arsyeya pse disa mbështesin matjen në datën e dhënies ndryshon nga arsyeya pse Bordi doli në përfundimin se vlera e drejtë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto duhet të matet në datën e dhënies. Kjo do të thotë se disa do të kenë qëndrime të ndryshme rreth pasojave të zbatimit të matjes në datën e dhënies. Për shkak se metoda e njësive të shërbimit bazohet në përdorimin e vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, të matur në datën e dhënies, si një masë zëvendësuese e vlerës së drejtë të shërbimeve të mara, shuma totale e transaksionit varet në numrin e njësive të shërbimit të mara.
- BC211 Disa nga ata që iu përgjigjën PP 2 kundërshtuan në parim metodën e njësive të shërbimit për shkak se ata nuk pranorin se vlera e drejtë e shërbimeve të marra duhet të jetë objekt i kontabilitetit. Ata që iu përgjigjën përqendroheshin në kontabilitetin për 'koston' e instrumentave të emtuar të kapitalit neto (d.m.th. anën kredi të transaksionit sesa anën debi) dhe mbanin qëndrimin se nëse opsionet në aksione ose aksionet humbasin, nuk shkaktohet asnjë kosto dhe prandaj çdo shumë e njohur më parë duhet të rimerret, siç do të ndodhte në një transaksion që shlyhet në mjete monetare.
- BC212 Disa nga ata që iu përgjigjën kundërshtuan gjithashtu trajtimin e kushteve të performancës sipas metodës së njësive të prodhimit sepse, nëse punonjësi përfundon periudhën e kërkuar të shërbimit por instrumentat e kapitalit neto nuk përfundojnë për shkak se nuk është plotësuar kushti i performancës gjatë periudhës së kushtëzimit, nuk do të njihet asnjë shumë e rimarrë. Disa argumentuan se ky rezultat nuk është i arsyeshëm sepse nëse nuk plotësohet kushti i performancës, atëherë punonjësi nuk ka kryer atë që iu kërkuar, kështu që është e papërshtatshme që të njihet një shpenzim për shërbimet e mara ose të konsumuara, sepse njësia ekonomike nuk ka marë shërbimet e specifikuar.
- BC213 Bordi shqyrtoi dhe hodhi poshtë argumentet e mësipërme kundër metodës së njësive të shërbimit në parim. Për shembull Bordi vuri në dukje se objektivi i kontabilizimit të shërbimeve të mara, dhe jo kosto e instrumentave të kapitalit neto të emtuar, është në përputhje me trajtimin kontabël të emetimeve të tjera të instrumentave të kapitalit neto dhe me *Kuadrin* e BSNK. Lidhur me kushtet e performancës Bordi vuri në dukje se forca e argumentit në paragrafin BC212 varet nga madhësia në të cilën punonjësi kontrollon ose influencon arritjen e performancës së synuar. Nuk mund të dilet domosdoshmërisht në përfundimin se mos arritja e performancës së synuar është një tregues i mirë se punonjësi ka dështuar në plotësimin e pjesë së tij/të saj të marrëveshjes (d.m.th. dështon në ofrimin e shërbimeve).
- BC213 Prandaj Bordi nuk u bind nga ata që iu përgjigjën se ishin në kundërshtim në parim me metodën e njësive të shërbimit. Megjithatë Bordi vuri në dukje se disa nga ata që iu përgjigjën ngritën shqetësime praktike rreth metodës. Disa nga ata që iu përgjigjën e shihnin metodën e njësive të shërbimit si shumë të ndërlikuar dhe të rëndë për tu zbatuar në praktikë. Për shembull nëse një njësi ekonomike i jep opsione në aksione një grupi punonjësish por nuk u jep të njëjtin numër opsionesh në aksione çdo punonjësi (p.sh. numri mund të ndryshojë në varësi të pagës ose pozicionit të tyre në njësinë ekonomike) do të ishte e nevojshme të llogaritej një vlerë e drejtë e gjykuar ndryshe për njësi të shërbimit për çdo punonjës (ose për çdo nëngrup punonjësish, nëse ka grupe punonjësish që marrin të njëjtin numër opsionesh). Më pas njësia ekonomike do të duhej të gjurmojë çdo punonjës, për të llogaritur shumën që duhet të njohë për secilin punonjës. Gjithashtu në disa rrethana skema e aksioneve ose opsioneve në aksione të punonjësve mund të mos kërkojë që punonjësi të humbasë aksionet ose opsionet në aksione nëse punonjësi largohet gjatë periudhës së kushtëzimit në rrethana të caktuara. Sipas kushteve të disa skemave, punonjësi mund të mbajë opsionet në aksione ose aksionet e tyre nëse ato klasifikohen si një 'i larguar i mirë', p.sh. largimi që vjen nga rrethana jo në kontroll të punonjësve, të tilla si pensioni i detyrueshëm, problemet shëndetësore ose heqja nga puna. Prandaj vlerësimi i mundësisë për humbje nuk është thjesht çështje e vlerësimit të mundësisë së largimit të punonjësit gjatë periudhës së kushtëzimit. Është e nevojshme gjithashtu që të vlerësohet nëse këto largime do të jenë 'të larguar të mirë' ose 'të larguar të këqij'. Dhe për shkak se opsionet në aksione ose aksionet do të mbulohen me largimin e 'të larguarve të mirë' numri i njësive të pritshme për t'u marë dhe gjatësia e pritshme e periudhës së kushtëzimit do të jetë më e vogël për këtë grup punonjësish. Këto faktorë duhet të përfshihen në zbatimin e metodës së njësive të shërbimit.

- BC215 Disa nga ata që iu përgjigjën ngritën gjithashtu shqetësime praktike rreth zbatimit të metodës së njësive të shërbimit për dhëniet me kushte performancën. Këto shqetësime përfshijnë vështirësinë e përfshirjes së kushteve të performancës jo-treg dhe të ndërlikuara në vlerësimin në datën e dhënies, subjektivitetin shtesë që sjell kjo dhe që nuk ishte e qartë sesi të zbatohet metoda kur gjatësia e periudhës së kushtëzimit nuk është fikse, sepse ajo varet nga koha e plotësimit të kushtit të performancës.
- BC216 Bordi shqyrtoi shqetësimet praktike të ngritura nga ata që iu përgjigjën dhe morri këshilla të mëtejshme nga ekspertët vlerësues rreth vështirësive të theksuara nga ata që iu përgjigjën për përfshirjen e kushteve të performancës jo-treg në vlerësimin në datën e dhënies. Për shkak të këtyre konsideratave praktike Bordi doli në përfundimin se metoda e njësive të shërbimit nuk duhet të mbahet në SNRF. Në vend të saj Bordi vendosi të zbatojë metodën e modifikuar në datën e dhënies të zbatuar në SFAS 123. Sipas kësaj metode kushtet e shërbimit dhe kushtet e performancës jo-treg përjashtohen nga vlerësimi në datën e dhënies (d.m.th mundësia e humbjes nuk merret në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë në datën e dhënies të opsioneve në aksione ose instrumentave të tjerë të kapitalit neto, duke prodhuar në këtë mënyrë një vlerë të drejtë më të madhe në datën e dhënies) por përkundrazi merren në konsideratë duke kërkuar që shuma e transaksionit të bazohet në numrin e instrumentave të kapitalit neto që mbulojnë përfundimisht.¹⁹ Sipas kësaj metode në baza kumulative nuk njihet asnjë shumë për të mirat ose shërbimet e përfituara nëse instrumentat e dhënë të kapitalit neto nuk mbulojnë për shkak të mosplotësimit të kushteve të përfitimit (i ndryshëm nga një kusht tregu) d.m.th. pala tjetër nuk përfundon një periudhë të caktuar të shërbimit ose nuk plotësohet një kusht i performancës (i ndryshëm nga një kusht tregu).
- BC217 Megjithatë siç u diskutua më parë (paragrafët BC180–BC182), Bordi vendosi se nuk do të lejojë zgjidhjen e disponueshme nga SFAS 123 për të trajtuar efektet e humbjeve të pritshme ose aktuale të opsioneve në aksione ose instrumentave të tjerë të kapitalit neto për shkak të mosplotësimit të kushtit të shërbimit. Bordi vendosi që SNRF duhet të kërkojë që një njësi ekonomike të vlerësojë numrin e instrumentave të kapitalit neto të pritshëm për të mbuluar dhe të rishikojë këtë numër, nëse është e nevojshme, nëse informacioni i mëpasshëm tregon se këto humbje aktuale ka mundësi të ndryshojnë nga vlerësimet e mëparshme.

Opsionet në aksione që janë humbur ose që skadojnë pas fundit të periudhës së kushtëzimit

- BC218 Disa opsione në aksione mund të mos ushtrohen. Për shembull një mbajtës i opsionit në aksione ka pak mundësi të ushtrojë një opsion në aksione nëse çmimi i aksionit është më i ulët se çmimi i ushtrimit gjatë periudhës së ushtrimit. Pasi përfundon dita e fundit për ushtrim, opsioni në aksione do të skadojë.
- BC219 Skadimi i opsionit në aksione në fund të periudhës së ushtrimit nuk ndryshon faktin se transaksioni fillestar ndodhi, d.m.th të mirat dhe shërbimet të mara si shumë për emetimin e një instrumenti të kapitalit neto (opsioni në aksione). Skadimi i opsionit në aksione nuk përfaqson një fitim për njësinë ekonomike për shkak se nuk ndryshojnë aktivet neto të njësisë ekonomike. Me fjalë të tjera megjithëse disa mund të shohin një ngjarje të tillë si një përfitim për aksionerët e mbetur, ajo nuk ka efekt në pozicionin financiar të njësisë ekonomike. Në fakt një tip i interesit të kapitalit neto (interesi i mbajtësve të opsioneve në aksione) bëhet pjesë e një tipi tjetër të interesit të kapitalit neto (interesi i aksionerëve). Prandaj Bordi doli në përfundimin se regjistrimi i vetëm kontabël që mund të kërkohej është një lëvizje brenda kapitalit neto, për të pasqyruar se opsionet në aksione nuk janë më gjendje (d.m.th. transferimi nga një tip i interesave të kapitalit neto tek një tjetër).
- BC220 Kjo është e qëndrueshme me trajtimin e instrumentave të tjerë të kapitalit neto të tillë si garancitë e emetuara për mjete monetare. Kur garancitë më pas skadojnë të pa ushtruara kjo nuk trajtohet si një fitim; Përkundrazi, shuma e njohur më parë kur u emetuan garancitë qëndron brenda kapitalit neto.²⁰
- BC221 E njëjta analizë zbatohet për instrumentat e kapitalit neto që humbasin në fund të periudhës së kushtëzimit. Për shembull një punonjës me opsione në aksione të mbuluara zakonisht duhet të ushtrojë këto opsione brenda një periudhe të shkurtër pas përfundimit të punësimit, ndryshe opsionet humbasin. Nëse opsionet në aksione nuk janë në para punonjësi ka pak mundësi të ushtrojë opsionet dhe kështu ata do të humbasin. Për të njëjtat arsye të dhëna në paragrafin BC219, nuk bëhet rregullim për shumën e njohura më parë për shërbimet e mara si shumë për opsionet në aksione. I vetmi regjistrim kontabël që mund të kërkohej është një lëvizje brenda kapitalit neto, për të pasqyruar që opsionet në aksione nuk janë më gjendje.

¹⁹ Trajtimi i kushteve të tregut është diskutuar në paragrafet BC 183 dhe BC 184. Gjithashtu, vështirësitë praktike shtynë Bordin në përfundimin se kushtet e performancës jo-treg duhet të trajtohen me metodën e modifikuar në datën e dhënies sesa të përfshihen në vlerësimin në datën e dhënies që nuk zbatohet për kushtet e tregut, për shkak se kushtet e tregut mund të jenë përfshirë në modelet e vlerësimit të çmimit të opsionit.

²⁰ Megjithatë, një metodë alternative ndiqet në disa juridiksione (psh Japoni dhe Britani e Madhe) ku njësi ekonomike njeh një fitim kur garancitë në aksione skadojnë. Por sipas *Kuadrit*, njohja e një fitimi në skadimin e një garancie me aksione, do të ishte e përshtatshme vetëm nëse garancitë do të ishin pasive, gjë që ato nuk janë.

Modifikimi i afateve dhe kushteve të marrëveshjeve të pagesave të bazuara në aksione

- BC222 Një njësi ekonomike mund të modifikojë afatet dhe kushtet për të cilat janë dhënë instrumentat e kapitalit neto. Për shembull njësi ekonomike mund të pakësojë çmimin e ushtrimit të opsioneve të dhënë punonjësve (d.m.th. riçmimi opsionet) e cila rrit vlerën e drejtë të këtyre opsioneve. Gjatë zhvillimit të PP 2, Bordi u përqëndrua kryesisht në riçmimin e opsioneve në aksione.
- BC223 Bordi vuri në dukje se Dokumenti për Diskutim i KSNK/G4+1 argumentoi se nëse njësi ekonomike riçmon opsionet e saj në aksione që ka, në fakt ajo zëvendëson opsionin fillestar në aksione me një opsion në aksione më të vlefshëm. Njësi ekonomike supozohet se beson se do të marrë një shumë të barabartë me përfitimin e veprimit në këtë mënyrë sepse ndryshe drejtorët nuk do të vepronin në interes të njësisë ekonomike ose aksionerëve. Kjo sugjeron se njësi ekonomike pret të marrë shërbime shtesë ose zgjeruara nga punonjësit të barasvlefshëm në vlerë me vlerën e rritur të opsioneve në aksione të riçmuara. Prandaj Dokumenti për Diskutim propozoi se vlera rritëse e dhënë (d.m.th. diferenca midis vlerës së opsionit fillestar në aksione dhe vlerës së opsionit në aksione të riçmuar, në datën e riçimit) duhet të njihet si shpenzim shtesë shpërblimi. Megjithatë Dokumenti për Diskutim diskutoi riçmimin në kontekstin e matjes në datën e mbulimit, SFAS 123, i cili zbatohet për bazën e matjes në datën e dhënies për pagesat e bazuara në aksione të punonjësve, përmban arsyetim të ngjashëm me atë në Dokumentin për Diskutim.
- BC224 Ky arsyetim duket i përshtatshëm nëse matja në datën e dhënies zbatohet mbi bazat që njësi ekonomike bën një pagesë ndaj punonjësve në datën e dhënies duke u dhënë atyre të drejta të vlefshme për instrumentat e kapitalit neto të njësisë ekonomike. Nëse njësi ekonomike përgatitet të zëvendësojë këtë pagesë me një pagesë më të vlefshme, duhet të besojë se do të marrë një shumë të barasvlefshme me përfitimin e kryerjes së këtij veprimi.
- BC225 I njëjti përfundim del nëse matja në datën e dhënies zbatohet mbi bazat që disa tipe të interesave të kapitalit neto krijohen në datën e dhënies dhe më pas ndryshimet në vlerën e këtyre interesave të kapitalit neto rriten tek mbajtësit e opsioneve si pjesëmarës të kapitalit neto dhe jo si punonjës. Riçmimi është në përputhje me pikëpamjen se mbajtësit e opsioneve në aksione mbartin ndryshimet në vlerë si pjesëmarës të kapitalit neto. Pra kjo ndjek atë që vlera rritëse u jepet mbajtësve të opsioneve në aksione në funksionin e tyre si punonjës (sesa si pjesëmarës në kapitalin neto) si pjesë e shpërblimit të tyre për shërbimet ndaj njësisë ekonomike. Prandaj shpenzim shtesë shpërblimi del në lidhje me vlerën rritëse të dhënë.
- BC226 Mund të argumentohet se nëse (a) matja në datën e dhënies përdoret si një masë zëvendësuese e vlerës së drejtë të shërbimeve të mara dhe (b) riçmimi ndodh mes datës së dhënies dhe datës së mbulimit dhe (c) riçmimi thjesht kthen vlerën fillestare të opsionit në aksione në datën e dhënies, atëherë njësi ekonomike mund të mos marrë shërbime shtesë. Për më tepër, riçmimi mund të jetë thjesht një mjet i sigurimit që njësi ekonomike merr shërbimet që fillimisht priste të merrte kur u dhanë opsionet në aksione. Sipas kësaj pikëpamje, nuk është e përshtatshme të njihet shpenzimi shtesë i shpërblimit në madhësinë që riçmimi kthen vlerën fillestare të opsionit në aksione në datën e dhënies.
- BC227 Disa argumentuan se efekti i një riçmimi është të krijojë një marrëveshje të re mes njësisë ekonomike dhe punonjësve të saj dhe prandaj njësi ekonomike duhet të vlerësojë vlerën e drejtë të opsioneve në aksione të rivlerësuar në datën e riçimit për të llogaritur një matje të re të vlerës së drejtë të shërbimeve të mara pas riçimit. Sipas kësaj pikëpamje njësi ekonomike nuk do të përdorë vlerën e drejtë në datën e dhënies së opsioneve në aksione kur mat shërbimet e mara pas datës së riçimit, por pa rimarrje të shumave të njohura më parë. Njësi ekonomike do të masë atëherë shërbimet e mara mes datës së riçimit dhe fundit të periudhës së mbulimit duke ju referuar vlerës së drejtë të opsioneve në aksione të modifikuara, të matura në datën e riçimit. I njëjti proces do të zbatohet edhe nëse riçmimi ndodh pas fundit të periudhës së kushtëzimit. Kjo për të thënë se nuk ka rregullim të shumave të njohura më parë dhe njësitë ekonomike njohin-ose menjëherë ose gjatë periudhës së mbulimit, në varësi të faktit nëse punonjësve u kërkohet të plotësojnë një periudhë shtesë shërbimi për të pasur të drejtën për opsionet në aksione të riçmuara-një shumë të barabartë me vlerën e drejtë të opsioneve në aksione të modifikuara të matura në datën e riçimit.
- BC228 Në kontekstin e matjes së vlerës së drejtë të instrumentave të kapitalit neto si një masë zëvendësuese e vlerës së drejtë të shërbimeve të dhëna, kur zhvilloi PP 2 pas shqyrtimit të çështjeve më sipër, Bordi doli në përfundimin se vlera rritëse e dhënë në riçmim duhet të merret parasysh kur maten shërbimet e mara sepse:
- (a) ekziston një supozim bazë që vlera e drejtë e instrumentave të kapitalit neto, në datën e dhënies, siguron një masë zëvendësuese të vlerës së drejtë të shërbimeve të mara. Kjo vlerë e drejtë bazohet në afatet dhe kushtet fillestare të opsionit në aksione. Prandaj nëse këto afate ose kushte modifikohen, modifikimi duhet të merret parasysh kur maten shërbimet e mara.
  - (b) një opsion në aksione që do të riçmohet nëse çmimi i aksionit bie është më i vlefshëm se një që nuk do të riçmohet. Prandaj duke supozuar në datën e dhënies se opsioni në aksione nuk do të riçmohet, njësi ekonomike nënvlerëson vlerën e drejtë të atij opsioni. Bordi doli në përfundimin se meqë është e

pazbatueshme që të përfshijë mundësinë e ricimit në vlerësimin e vlerës së drejtë në datën e dhënies, vlera rritëse e dhënë në ricim duhet të merret parasysh si dhe në rastin kur ndodh ricimi.

- BC229 Shumë nga ata që iu përgjigjën PP 2 e trajtuan çështjen e ricimit pranuan kërkesat e propozuara. Pas shqyrtimit të komenteve të atyre që u përgjigjën Bordi vendosi të mbajë qëndrimin lidhur me ricimin siç propozohet në PP 2, d.m.th. njohjen e vlerës rritëse të dhënë në ricim, përveç vazhdimit të njohjes së shumave të bazuara në vlerën e drejtë të dhënies fillestare.
- BC230 Gjithashtu Bordi diskutoi situatat në të cilat ricimi mund të jetë shkaktuar nga anulimi i opsioneve në aksione dhe emetimi i opsioneve në aksione zëvendësuese. Për shembull supozoni se një njësi ekonomike jep opsione në aksione në para me një vlerë të drejtë të vlerësuar 20NJM secili. Supozohet se çmimi i aksionit bie, kështu që opsionet në aksione ndjeshëm jo të bleshme me mjete monetare dhe tashmë vlejné 2NJM secili. Supozoni se njësi ekonomike po shqyrton ricimin kështu që opsionet në aksione janë përsëri në para, e cila do të sjellë që ata të vlejné le të themi 10NJM secili. (Vini re se opsionet në aksione ende vlejné më pak sesa në datën e dhënies për shkak se tashmë çmimi i aksionit është më i ulët. Nëse gjërat e tjera mbahen njëjloj, një opsion në mjete monetare me një çmim aksioni më të ulët është më pak i vlefshëm sesa një opsion në mjete monetare me një çmim aksioni më të lartë.)
- BC231 Sipas trajtimit të propozuar të ricimit në PP 2, vlera rritëse e dhënë në ricim ($10NJM - 2NJM = 8NJM$ rritja në vlerën e drejtë për çdo opsion në aksione) do të kontabilizohet kur të maten shërbimet e mara, që sjellin njohjen e shpenzimit shtesë, d.m.th. mbi çdo shumë të njohur në të ardhmen në lidhje me dhënien fillestare të opsionit në aksione (të vlerësuar në 20NJM). Nëse njësi ekonomike në vend të anulimit të opsioneve ekzistuese në aksione dhe më pas emetimit të atyre çfarë ishin në fakt, opsione zëvendësuese në aksione, por trajton zëvendësimin e opsioneve në aksione si një dhënie të re të opsioneve në aksione, kjo mund të pakësojë shpenzimin e njohur. Megjithatë dhënia e re do të vlerësohet me 10NJM sesa me vlerën rritëse prej 8NJM, njësi ekonomike nuk do të njohë ndonjë shpenzim të mëtejshëm në lidhje me dhënien fillestare të opsionit në aksione të vlerësuar me 20NJM. Megjithatë disa shohin një rezultat të tillë si të përshtatshëm (dhe në përputhje me qëndrimet e tyre për ricimin, siç shpjegohet në paragrafin BC227) ai nuk është i qëndrueshëm me trajtimin e Bordit për ricimin.
- BC232 Në këtë mënyrë njësi ekonomike mund të pakësojë në fakt shpenzimin e saj të shpërblimit nëse çmimi i aksionit bie, pa pasur nevojë të rrisë shpenzimin nëse çmimi i aksionit rritet (për shkak se në këtë rast nuk do të ishte i nevojshëm ricimi). Me fjalë të tjera njësi ekonomike mund të strukturojë një ricim të tillë për të arritur një formë matje në datën e shërbimit nëse çmimi i aksionit bie dhe një formë matje në datën e dhënies nëse çmimi i aksionit rritet, d.m.th. një trajtim josimetrik të ndryshimeve të ricimit të aksionit.
- BC233 Kur zhvilloi PP 2, Bordi doli në përfundimin se nëse një njësi ekonomike anulon një dhënie aksioni ose opsioni në aksione gjatë periudhës së mbulimit (të ndryshëm nga anulimet për shkak se punonjësit nuk plotësojnë kushtet e përfitimit) duhet megjithatë të vazhdojë të marrë parasysh shërbimet e mara, sikur kjo dhënie në aksione ose opsione në aksione nuk do të ishte anuluar. Në këndvështrimin e Bordit ka pak mundësi që një dhënie në aksione ose opsione në aksione të anulohet pa njëfarë kompensimi për palën tjetër, ose në formën e mjeteve monetare ose të zëvendësimit të opsioneve në aksione. Gjithashtu Bordi nuk pa ndonjë dallim mes një ricimi të opsioneve në aksione dhe një anulimi të opsioneve në aksione të ndjekur nga dhënia e opsioneve zëvendësuese në aksione me një çmim ushtrimi më të ulët dhe prandaj doli në përfundimin se trajtimi kontabël duhet të jetë i njëjtë. Nëse në anulimin e dhënies së aksioneve ose opsioneve në aksione paguhen mjete monetare, Bordi doli në përfundimin se pagesa duhet të trajtohet si riblerje e një interesi të kapitalit neto, d.m.th. si një zbritje nga kapitali neto.
- BC234 Bordi vuri në dukje se trajtimi i propozuar prej tij do të thotë se një njësi ekonomike duhet të vazhdojë të njohë shërbimet e mara gjatë pjesës së mbetur të periudhës fillestare të mbulimit, edhe pse njësi ekonomike mund të ketë paguar kompensim në mjete monetare tek pala tjetër pas anulimit të dhënies së aksioneve ose opsioneve në aksione. Bordi diskutoi një metodë alternative të zbatuar në SFAS 123: nëse një njësi ekonomike shlyen aksionet ose opsionet në aksione jo të mbuluara në mjete monetare, këto aksione ose opsione në aksione trajtohen si të përfituara menjëherë. Njësisë ekonomike i kërkohet të njohë menjëherë një shpenzim për shumën e shpenzimit të shpërblimit që do të njihej ndryshe gjatë pjesës së mbetur të periudhës fillestare të kushtëzimit. Megjithatë Bordi do të kishte preferuar që të përdorej ky qëndrim, do të ishte e vështirë të zbatohet në kontekstin e metodës kontabël të propozuar në PP 2, duke qënë se kjo nuk është një shumë specifike e shpenzimit të panjohur të shpërblimit-shuma e njohur në të ardhmen do të varej nga numri i njërive të shërbimit të mara në të ardhmen.
- BC235 Shumë nga ata që iu përgjigjën e që komentuan mbi trajtimin e anulimeve nuk ishin dakord me propozimet në PP 2. Ata komentuan se ishte e papërshtatshme të vazhdohej të njihej një shpenzim pasi një dhënie është anuluar. Disa sugjeruan qasje të tjera përfshirë metodën e zbatuar në SFAS 123. Pas shqyrtimit të këtyre komenteve dhe duke qënë se Bordi kishte vendosur të zëvendësonte metodën e njërive të shërbimit me metodën e modifikuar në datën e dhënies në SFAS 123, Bordi doli në përfundimin se duhet të përdorë të njëjtën metodë të zbatuar në SFAS 123 për anulimet dhe shlyerjet. Sipas SFAS 123, një shlyerje (përfshirë anulimin) shihet si rezultat i përfitimit të menjëhershëm të instrumentave të kapitalit neto. Shuma e shpenzimit të shpërblimit të matur në datën e dhënies por të panjohura ende, njihen menjëherë në datën e shlyerjes ose të anulimit.

- BC236 Përveç çështjeve të mësipërme, gjatë rideklarimeve të tij lidhur me propozimet në PP 2 Bordi mori në konsideratë edhe çështje më të detajuara të lidhura me modifikimet dhe anulimet. Veçanërisht Bordi shqyrtoi:
- (a) një modifikim që rezulton në një rënie në vlerën e drejtë (d.m.th. vlera e drejtë e instrumentit të modifikuar është më e vogël se vlera e drejtë e instrumentit fillestar të matur në datën e modifikimit).
  - (b) një ndryshim në numrin e instrumentave të dhënë të kapitalit neto (rritje dhe zvogëlim).
  - (c) një ndryshim në kushtet e shërbimit, duke ndryshuar gjatësinë e periudhës së kushtëzimit (rritje dhe zvogëlim).
  - (d) një ndryshim në kushtet e performancës, duke ndryshuar probabilitetin e përfitimit (rritje dhe zvogëlim).
  - (e) një ndryshim në klasifikimin e dhënies, nga kapital neto në pasive.
- BC237 Bordi doli në përfundimin se duke zbatuar metodën e matjes në datën e dhënies, kërkesat për modifikime dhe anulime duhet të sigurojnë që njësia ekonomike nuk mund të shmangë, nëpërmjet modifikimit ose anulimit të dhënies së aksioneve ose opsioneve në aksione, njohjen e shpenzimit të shpërblimit bazuar në vlerat e drejta në datën e dhënies. Prandaj Bordi doli në përfundimin se për marrëveshjet që klasifikohen si marrëveshje që shlyhen me kapital neto (të paktën fillimisht) njësia ekonomike duhet të njohë vlerën e drejtë në datën e dhënies të instrumentave të kapitalit neto gjatë periudhës së mbulimit, me përjashtim të rastit kur punonjësit nuk plotësojnë kushtet e këtyre instrumentave të kapitalit neto sipas afateve të kushteve fillestare të përfitimit.

Te drejtat e vlerësimit të aksionit për t'u shlyer në mjete monetare

- BC238 Disa transaksione janë 'të bazuara në aksione', edhe nëse ato nuk përfshijnë emetim aksionesh, opsione në aksione ose ndonjë formë tjetër instrumenti të kapitalit neto. Te drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) për t'u shlyer në mjete monetare janë transaksione në të cilat shumat e paguar në mjete monetare punonjësve (ose një pale tjetër) bazohet në rritjen e çmimit të aksionit gjatë një periudhe të caktuar, zakonisht subjekt i kushteve të përfitimit, të tilla si qëndrimi i punonjësve në njësinë ekonomike gjatë një periudhe të caktuar. (Vini re se diskutimi në vijim përqendrohet në të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) të dhëna punonjësve, por zbatohet njëloj për të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) dhënë palëve të tjera.)
- BC239 Në terma të koncepteve kontabël, transaksionet e pagesave të bazuar në aksione që përfshijnë një fluks dalës të mjeteve monetare (ose aktiveve të tjera) janë të ndryshme nga transaksionet në të cilat të mirat ose shërbimet merren si shumë për emetimin e instrumentave të kapitalit neto.
- BC240 Në një transaksion që shlyhet me kapital neto, vetëm një anë e transaksionit shkakton një ndryshim në aktive d.m.th. një aktiv (shërbime) merret por nuk shpërndahen aktive. Ana tjetër e transaksionit rrit kapitalin neto; Kjo nuk sjell ndryshim në aktive. Prandaj jo vetëm që nuk është e nevojshme të rimatet shumat e transaksionit pas shlyerjes, por nuk është e përshtatshme sepse interesat e kapitalit neto nuk rimaten.
- BC241 Në kontrast me këtë, në një transaksion që shlyhet në mjete monetare, të dy anët e transaksionit shkaktojnë ndryshime në aktive, d.m.th. një aktiv (shërbime) merret dhe një aktiv (mjete monetare) së fundi disbursohen. Prandaj pavarësisht se çfarë vlere i takon aktivitetit të parë (shërbimet e mara) përfundimisht do të jetë e nevojshme të njihet ndryshimi në aktivet kur aktiviteti i dytë (mjete monetare) të disbursohet. Kështu pavarësisht sesi trajtohet transaksioni mes marrjes së shërbimit dhe shlyerjes në mjete monetare, ai do të 'rregullohet' për të barazuar shumën e mjeteve monetare të paguara, për të kontabilizuar të dyja ndryshimet në aktive.
- BC242 Për shkak se të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) që shlyhen në mjete monetare përfshijnë një fluks dalës të mjeteve monetare (sesa emetimi i instrumentave të kapitalit neto) të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) në mjete monetare duhet të merren parasysh në përputhje me kontabilitetin e zakonshëm për pasive të ngjashme. Kjo tingëllon e drejtëpërdrejtë, por janë disa pyetje që duhen shqyrtuar:
- (a) a duhet një pasiv të njihet para datës së mbulimit, d.m.th. para se punonjësi të ketë plotësuar kushtet për të përfituar të drejtën në mënyrë të pakushtëzuar për pagesën në mjete monetare?
  - (b) nëse ndodh kështu si duhet të matet ky pasiv?
  - (c) si duhet të paraqiten shpenzimet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve?

A ka ndonjë pasiv para datës së përfitimit?

- BC243 Mund të argumentohet se njësia ekonomike nuk ka ndonjë pasiv deri në datën e përfitimit, sepse njësia ekonomike nuk ka një detyrim aktual për të paguar në mjete monetare punonjësit derisa punonjësit të plotësojnë kushtet për të pasur të drejtën e pakushtëzuar për mjete monetare; mes datës së dhënies dhe datës së përfitimit ka vetëm një pasiv të kushtëzuar.

- BC244 Bordi vuri në dukje se ky argument zbatohet për të gjitha llojet e përfitimeve të punonjësve për t'u shlyer në mjete monetare, jo vetëm për të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA). Për shembull mund të argumentohet se një njësi ekonomike nuk ka pasiv për pagesa pensioni për punonjësit derisa punonjësit të kenë plotësuar konditat specifike të kushtëzimit. Ky argument u shqyrtua nga KSNK në SNK 19 Përfitimet e Punonjësve. Baza për Konkluzione thotë:

Paragrafi 54 i SNK 19 të ri përmbledh njohjen dhe matjen e pasiveve që vijnë nga skemat e përfitimeve të përcaktuara ... Paragrafi 54 i SNK 19 të ri bazohet në përkufizimin dhe kriterin e njohjes për një pasiv në *Kuadrin* e BSNK... Bordi beson se një ndërmarrje ka një detyrim sipas një skeme të përfitimeve të përcaktuara kur një punonjës ka kryer shërbime në këmbim të përfitimeve të premtuara sipas skemës ... Bordi beson se një detyrim ekziston edhe nëse një përfitim nuk është i përfituar, me fjalë të tjera nëse e drejta e punonjësit për të marrë përfitim kushtëzohet nga punësimi i ardhshëm. Për shembull shqyrtoni një ndërmarrje që siguron një përfitim për 100 punonjësit që mbeten në shërbim për dy vite. Në fund të vitit të parë punonjësi dhe ndërmarrja nuk janë në të njëjtin pozicion si në fillim të vitit të parë sepse punonjësit do t'i duhet të punojë vetëm një vit dhe jo dy për të fituar të drejtën e përfitimit. Megjithatë ka mundësi që përfitimi të mos mbulohet, kjo diferencë është një detyrim dhe sipas qëndrimit të Bordit, duhet të sjellë në njohjen e një pasivi në fund të vitit të parë. Matja e këtij detyrimi me vlerën e tij aktuale pasqyron vlerësimin më të mirë të ndërmarrjes për probabilitetin që përfitimi mund të mos mbulohet. (IAS 19, Baza për Konkluzione, paragrafët 11-14)

- BC245 Prandaj Bordi doli në përfundimin se për të qënë koherent me SNK 19, që mbulon përfitimet e tjera ta punonjësve që shlyehen në mjete monetare, një pasiv duhet të njihet në lidhje me të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) që shlyhen në mjete monetare, gjatë periudhës së kushtëzimit, ndërkohë që shërbimet kryhen nga punonjësit. Kështu pavarësisht sesi matet pasivi, Bordi doli në përfundimin se duhet të rritet për gjatë periudhës së kushtëzimit, në madhësinë që punonjësit kanë përfunduar pjesën e tyre të marëveshjes. Për shembull nëse kushtet e marëveshjes kërkojnë që punonjësit të kryejnë shërbime gjatë një periudhe trevjeçare, pasivi duhet të rritet gjatë kësaj periudhe trevjeçare, në përputhje me trajtimin për përfitimet e tjera të punonjësve të shlyeshme në mjete monetare.

Si duhet matur pasivi?

- BC246 Një metodë e thjeshtë do të ishte të bazohej rritja në çmimin e aksionit të njësisë ekonomike në fund të çdo periudhe raportimi. Nëse çmimi i aksionit të njësisë ekonomike rritet gjatë periudhës së mbulimit, shpenzimet do të jenë më të mëdha në periudhat e mëvonshme të raportimit krahasuar me periudhat më të hershme të raportimit. Kjo sepse çdo periudhë raportimi do të përfshijë efektet e (a) një rritjeje në pasiv kundrejt shërbimeve të punonjësve të mara gjatë periudhës së raportimit dhe (b) një rritje në pasivin që i takon rritjes në çmimin e aksionit të njësisë ekonomike gjatë periudhës së raportimit, që rrit shumën e pagueshme në lidhje me shërbimet e mara në të shkuarën nga punonjësit.
- BC247 Kjo qasje është e qëndrueshme me SFAS 123 (paragrafi 25) dhe Interpretimin No. 28 të FASB *Kontabiliteti për Të Drejtat e Vlerësimit në Aksione dhe Skemat e tjera të Opsioneve të ndryshueshme në aksione ose Planet e Vlerësimit*.
- BC248 Megjithatë kjo nuk është një metodë sipas vlerës së drejtë. Njëlloj si opsionet në aksione, vlera e drejtë e të drejtave të vlerësimit të aksionit (DVA) përfshin si vlerën e perceptuar të tyre (rritjen në çmimin e aksionit në atë datë) dhe vlerën në kohë të tyre (vlera e të drejtës për të marrë pjesë në rritjet e ardhshme të çmimit të aksionit, nëse ka, që mund të ndodhin ndërmjet datës së vlerësimit dhe datës së shlyerjes). Për të vlerësuar vlerën e drejtë të të drejtave të vlerësimit të aksionit (DVA) mund të përdoret një model i vlerësimit të çmimit të aksionit.
- BC249 Megjithatë, së fundi, pavarësisht si matet pasivi gjatë periudhës së kushtëzimit, pasivi—dhe prandaj dhe shpenzimi—do të maten kur të shlyhen të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA), të barabartë me shumën e paguar në mjete monetare. Shuma e mjeteve monetare të paguar do të bazohet në vlerën e perceptuar të të drejtave të vlerësimit të aksionit (DVA) në datën e shlyerjes. Disa mbështesin matjen e pasivit DVA me vlerën e perceptuar për këtë arsye dhe për shkak se vlera e perceptuar është më e lehtë të matet.
- BC250 Bordi doli në përfundimin se matja e të drejtave të vlerësimit të aksionit (DVA) me vlerën e perceptuar nuk do të ishte në përputhje me bazën e matjes sipas vlerës së drejtë të zbatuar në shumicën e rasteve për pjesën tjetër të SNRF. Gjithashtu megjithatë baza e matjes me vlerën e drejtë është më e ndërlikuar për t'u zbatuar, ka mundësi që shumë njësi ekonomike do të matin vlerën e drejtë të instrumentave të ngjashëm rregullisht, p.sh. dhënie të reja të DVA ose dhënie të opsioneve në aksione, që do të sigurojë shumicën e informacionit të kërkuar për rimatjen e vlerës së drejtë të DVA në çdo datë raportimi. Gjithashtu, për shkak se baza e matjes me vlerën e perceptuar nuk përfshin vlerën në kohë, nuk është një matës i përshtatshëm as i pasivit DVA as i kostos së shërbimeve të konsumuara.
- BC251 Pyetja si të matet pasivi lidhet me pyetjen sesi të paraqitet shpenzimi i lidhur në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve siç shpjegohet më poshtë.

Si duhet të paraqitet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve, shpenzimi shoqërues?

- BC252 Të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) janë ekonomikisht të ngjashme me opsionet në aksione. Kështu disa argumentuan që ky trajtim kontabël i të drejtave të vlerësimit të aksionit (DVA) duhet të jetë i njëjtë me trajtimin e opsioneve në aksione, të diskutuar më parë (paragrafi BC113). Megjithatë siç vihet në dukje në paragrafët BC240 dhe BC241, në një transaksion që shlyhet me kapital neto ka një ndryshim në aktivet neto (të mirat ose shërbimet e mara) ndërsa në transaksionet që shlyhen në mjete monetare ka dy ndryshime në aktivet neto (të mirat ose shërbimet e mara dhe mjetet monetare ose aktivet e tjera të paguara). Për të dalluar mes efektëve të çdo ndryshimi në aktivet neto në një transaksion që shlyhet në mjete monetare, shpenzimi mund të ndahet në dy përbërës:
- një shumë e bazuar në vlerën e drejtë të të drejtave të vlerësimit të aksionit (DVA) në datën e dhënies, të njohura gjatë periudhës së mbulimit, në mënyrë të ngjashme me trajtimin për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione që shlyhen me kapital neto, dhe
  - ndryshimet në vlerësimin mes datës së dhënies dhe datës së shlyerjes, d.m.th. të gjitha ndryshimet e kërkuara për të rimatur shumën e transaksionit për të barazuar shumën e paguar në datën e shlyerjes.
- BC253 Në zhvillimin e PP 2, Bordi doli në përfundimin se informacioni rreth këtyre dy përbërësve do të jetë i dobishëm për përdoruesit e pasqyrave financiare. Për shembull përdoruesit e pasqyrave financiare shohin efektet e rimatjes së pasivit si me vlerë të vogël parashikuese. Prandaj Bordi doli në përfundimin se duhet të ketë një dhënie të veçantë informacionesh shpjeguese, në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve ose në shënimet shpjeguese, për pjesën e shpenzimit të njohur gjatë çdo periudhe kontabël që i takon ndryshimeve të vlerës së drejtë të vlerësuar të pasivit mes datës së dhënies dhe datës së shlyerjes.
- BC254 Megjithatë disa nga ata që iu përgjigjën PP 2 nuk ranë dakord me dhënien e informacioneve shpjeguese të propozuar, duke argumentuar se është kufizuese dhe e papërshtatshme të kërkohej që një njësi ekonomike të trajtojë transaksionin si transaksion që shlyhet në mjete monetare dhe gjithashtu të llogarisë, për qëllime të dhënies së informacioneve shpjeguese, se cila do të ishte shumta e transaksionit nëse marëveshja do të ishte një transaksion që shlyhet me kapital neto.
- BC255 Bordi shqyrtoi këto komente dhe vuri në dukje gjithashtu se vendimi i tij për të përdorur metodën e modifikuar të datës së dhënies të SFAS 123 do ta bëjë më të vështirë për njësitë ekonomike përcaktimin e shumës për t'u dhënë si informacion shpjegues, sepse do të jetë e nevojshme të dallohet mes efektëve të humbjes dhe efektëve të ndryshimeve të vlerës së drejtë kur llogaritet shumta për t'u dhënë si informacion shpjegues. Prandaj Bordi doli në përfundimin se dhënia e informacioneve shpjeguese nuk duhet të mbahet si kërkesë detyruese por në vend të saj të jepet si një shembull i një dhënie informacionesh shpjeguese shtesë që njësitë ekonomike duhet të shqyrtojnë për të dhënë. Për shembull njësitë ekonomike me një shumë të rëndësishme të marëveshjeve që shlyhen në mjete monetare të cilat provojnë një lëvizshmëri të madhe të çmimit të aksioneve ka mundësi të gjejnë se kjo dhënie informacionesh shpjeguese është e dobishme për përdoruesit e pasqyrave financiare të tyre.

Transaksione të pagesave të bazuara në aksione me alternativa në mjete monetare

- BC256 Sipas disa marëveshjeve të pagesave të bazuara në aksione të punonjësve, punonjësit mund të zgjedhin të marrin mjete monetare në vend të aksioneve ose opsioneve në aksione, ose në vend të ushtrimit të opsioneve në aksione. Ka shumë ndryshime të mundshme të marëveshjeve të pagesave të bazuara në aksione sipas të cilave mund të paguhet një alternativë në mjete monetare. Për shembull punonjësit mund të kenë më shumë se një mundësi për të zgjedhur marrjen e alternativës në mjete monetare, p.sh. punonjësit mund të jenë në gjendje të zgjedhin mjetet monetare në vend të aksioneve ose opsioneve në aksione në datën e përfitimit ose të zgjedhin të marrin mjete monetare në vend të ushtrimit të opsioneve në aksione. Kushtet e marëveshjes mund t'i sigurojnë njësisë ekonomike një zgjedhje në shlyerje, d.m.th. nëse të paguajë alternativën në mjete monetare në vend të emetimit të aksioneve ose opsioneve në aksione në datën e përfitimit ose në vend të emetimit të aksioneve me ushtrim të opsioneve në aksione. Shuma e alternativës në mjete monetare mund të jetë fikse ose e ndryshueshme dhe nëse është e ndryshueshme mund të përcaktohet në një mënyrë që është e lidhur ose e palidhur me çmimin e aksioneve të njësisë ekonomike.
- BC257 SNRF përmban metoda të ndryshme kontabël për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione që shlyen në mjete monetare dhe me kapital neto. Kështu nëse njësi ekonomike ose punonjësi ka zgjedhjen e shlyerjes, është e nevojshme të përcaktohet se cila metodë kontabël do të zbatohet. Bordi shqyrtoi situatat kur kushtet e marëveshjes i ofrojnë (a) punonjësit një zgjedhje në shlyerje dhe (b) njësisë ekonomike një zgjedhje në shlyerje.

Afatet e marëveshjes i sigurojnë punonjësit një zgjedhje për shlyerjen

- BC258 Transaksionet e pagesave të bazuara në aksione pa alternativa në mjete monetare nuk sjellin lindjen e pasiveve sipas *Kuadrës*, sepse njësia ekonomike nuk i kërkohet të transferojë mjete monetare ose aktive të tjera tek pala tjetër. Megjithatë nuk ndodh kështu nëse kontrata mes njësia ekonomike dhe punonjësit i jep punonjësit të drejtën ligjore të kërkojë alternativë në mjete monetare. Në këtë situatë, njësia ekonomike ka një detyrim të transferojë mjete monetare tek punonjësi dhe kështu ekziston një pasiv. Gjithashtu për shkak se punonjësi ka të drejtën të kërkojë shlyerjen me kapital neto në vend të mjeteve monetare, punonjësi ka gjithashtu edhe të drejtën ligjore të instrumentave të kapitalit neto. Kështu në datën e dhënies punonjësit i jepet e drejta e një instrumenti financiar të përbërë, d.m.th. një instrumenti financiar që përfshin si përbërësin borxh edhe përbërësin kapital neto.
- BC259 Është e zakonshme për alternativat që të strukturohen në mënyrë të tillë që vlera e drejtë e alternativës në mjete monetare të jetë gjithmonë e njëjtë me vlerën e drejtë të alternativës në kapital neto, p.sh. nëse punonjësi ka një zgjedhje mes opsioneve në aksione dhe të drejtave të vlerësimit të aksionit. Megjithatë nëse nuk ndodh kështu, atëherë vlera e drejtë e instrumentit të përbërë financiar zakonisht do të kapërcejë si vlerën e drejtë individuale të alternativës në mjete monetare (për shkak të mundësisë që aksionet ose opsionet në aksione mund të jenë më të vlefshme se alternativa në mjete monetare) ashtu dhe atë të aksioneve ose opsioneve (për shkak të mundësisë që alternativa në mjete monetare mund të jetë më e vlefshme sesa aksionet ose opsionet).
- BC260 Sipas SNK 32, një instrument financiar që trajtohet si një instrument i përbërë veçohet në përbërësit e tij borxh dhe kapital neto, duke shpërndarë të ardhurat e mara për emetimin e një instrumenti të përbërë në përbërësit e tij borxh dhe kapital neto. Kjo jep të drejtën e përcaktimit të vlerës së drejtë të përbërësit pasiv dhe më pas caktimin e pjesës së mbetur të të ardhurave të mara në përbërësin kapital neto. Kjo është e mundur nëse këto të ardhura janë shuma në mjete monetare ose jo në mjete monetare, vlera e drejtë e të cilave mund të matet në mënyrë të besueshme. Nëse ky nuk është rasti, do të jetë e nevojshme të vlerësohet vlera e drejtë e vetë instrumentit të përbërë.
- BC261 Bordi doli në përfundimin se instrumenti i përbërë duhet të matet duke vlerësuar fillimisht përbërësin pasiv (alternativa mjete monetare) dhe më pas duke vlerësuar përbërësin kapital neto (instrumenti kapital neto)—me këtë vlerësim që duhet të marë në konsideratë se punonjësi duhet të humbasë alternativën mjete monetare për të marë instrumentin e kapitalit neto—dhe mbledhja së bashku e vlerave të dy përbërësve. Kjo është në përputhje me metodën e përdorur në SNK 32, në të cilën përbërësi pasiv matet fillimisht dhe më pas vlera e mbetur i shpërndahet kapitalit neto. Nëse vlera e drejtë e çdo alternative shlyerje është gjithmonë njëlloj, atëherë vlera e drejtë e përbërësit të kapitalit neto të instrumentit të përbërë do të jetë zero dhe kështu vlera e drejtë e instrumentit të përbërë do të jetë e njëjtë me vlerën e drejtë të përbërësit pasiv.
- BC262 Bordi doli në përfundimin se njësia ekonomike duhet të veçojë trajtimin për shërbimet e kryera në lidhje me çdo përbërës të instrumentit të përbërë financiar, për të siguruar përputhjen me kërkesat e SNRF për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione që shlyhen me kapital neto dhe në mjete monetare. Kështu për përbërësin borxh, njësia ekonomike duhet të njohë shërbimet e përfituara dhe një pasiv për të paguar për këto shërbime, ndërkohë që pala tjetër ofron shërbimet në të njëjtën mënyrë si transaksionet e tjera të pagesave të bazuara në aksione për t'u shlyer në mjete monetare (p.sh. DVA-të). Për përbërësin kapital neto (nëse ka), njësia ekonomike duhet të njohë shërbimet e përfituara dhe një rritje në kapitalin neto, ndërkohë që punonjësit kryejnë shërbimet, në të njëjtën mënyrë si transaksionet e tjera të pagesave të bazuara në aksione për t'u shlyer me kapital neto.
- BC263 Bordi doli në përfundimin se pasivi duhet të rimatet me vlerën e tij të drejtë në datën e shlyerjes para se të trajtohet shlyerja e pasivit. Kjo siguron që nëse njësia ekonomike shlyen pasivin duke emetuar instrumente të kapitalit neto, rritja që rezulton në kapital neto matet me vlerën e drejtë të shumës së marë për instrumentat e kapitalit neto të emetuar duke qenë se shlyhet vlera e drejtë e pasivit.
- BC264 Gjithashtu Bordi doli në përfundimin se nëse njësia ekonomike paguan në mjete monetare në vend të emetimit të instrumenteve të kapitalit neto në shlyerje, çdo kontribut i njohur më parë në kapitalin neto në lidhje me përbërësin kapital neto duhet të qëndrojë në kapital neto. Duke zgjedhur të marë mjete monetare në vend të instrumentave të kapitalit neto, punonjësi ka dorëzuar të drejtat e tij /të saj për të marë instrumenta të kapitalit neto. Kjo ngjarje nuk sjell ndryshime në aktivet neto dhe kështu nuk ka ndryshim në totalin e kapitalit neto. Kjo është në përputhje me përfundimet e Bordit për skadimet e tjera të instrumentave të kapitalit neto (shih paragrafët BC218–BC221).

Kushtet e marëveshjes i sigurojnë njësia ekonomike një zgjedhje për shlyerjen

- BC265 Për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione në të cilat afatet e marëveshjes i sigurojnë njësia ekonomike një zgjedhje nëse të shlyejë në mjete monetare ose duke emetuar instrumenta të kapitalit neto, njësia ekonomike do të duhet të përcaktojë fillimisht nëse ka një detyrim për të shlyer në mjete monetare dhe prandaj në fakt nuk ka një zgjedhje në shlyerje. Megjithatë kontrata mund të specifikojë që njësia ekonomike mund të zgjedhë nëse

të shlyejë në mjete monetare ose duke emetuar instrumenta të kapitalit neto, Bordi doli në përfundimin se njësia ekonomike do të ketë një detyrim të shlyejë në mjete moneatre nëse zgjedhja e shlyerjes në instrumenta të kapitalit neto nuk ka përmbajtje tregtare (p.sh. sepse ligjërisht njësia ekonomike nuk i lejohet të emetojë aksione), ose nëse njësia ekonomike ka një praktikë të shkuar ose një politikë të deklaruar të shlyerjes në mjete monetare, ose zakonisht shlyen në mjete monetare pavarësisht nëse pala tjetër kërkon shlyerjen në mjete monetare. Njësia ekonomike do të ketë gjithashtu një detyrim për të shlyer në mjete monetare nëse aksionet e emetuara (përfshirë aksionet e emetuara pas ushtrimit të opsioneve në aksione) janë të shlyeshme, ose në mënyrë detyruese (p.sh. pas përfundimit të punësimit) ose sipas dëshirës së palës tjetër.

- BC266 Gjatë rideklarimeve të tij në propozimet e PP 2, Bordi vuri në dukje se klasifikimi si pasive ose kapital neto i marëveshjeve në të cilat duket se njësia ekonomike ka një zgjedhje për të shlyer, ndryshon nga klasifikimi sipas SNK 32, që kërkon që një marëveshje e tillë të klasifikohet ose tërësisht si një pasiv (nëse kontrata është një kontratë derivativi) ose si një instrument i përbërë (nëse kontrata është kontratë jo-derivativi). Megjithatë në përputhje me përfundimet e tij lidhur me dallimet mes SNRF 2 dhe SNK 32 (shih paragrafët BC106–BC110), Bordi vendosi të ruajë këtë dallim, në pritje të rezultatit të projektit të tij afatgjatë të Koncepteve, që përfshin rishikimin e përkufizimeve të pasiveve dhe kapitalit neto.
- BC267 Edhe nëse njësia ekonomike nuk është e detyrur të shlyejë në mjete monetare derisa ajo zgjedh të bëjë këtë, në kohën që ajo bën këtë zgjedhje do të lind një pasiv për shumën e pagesës në mjete monetare. Kjo ngre pyetjen se si të trajtohet ana debi e këtij regjistrimi. Mund të argumentohet se çdo dallim mes (a) shumës së pagesës në mjete monetare dhe (b) totalit të shpenzimit të njohur për shërbimet e mara dhe të konsumuara deri në datën e shlyerjes (e cila do të bazohet në vlerën në datën e dhënies së alternativës së shlyerjes me kapital neto) duhet të njihet si një rregullim i shpenzimit të shpërbimit të punonjësit. Megjithatë duke qenë se pagesa në mjete monetare është për të shlyer një interes të kapitalit neto, Bordi doli në përfundimin se është në përputhje me *Kuadrin* të trajtojë pagesat në mjete monetare si riblerje e interesit në kapital neto, d.m.th. si një zbritje nga kapitali neto. Në këtë rast në shlyerje nuk kërkohet rregullim për shpenzimin për shpërbim.
- BC268 Megjithatë Bordi doli në përfundimin se një shpenzim shtesë duhet të njihet nëse njësia ekonomike zgjedh alternativën e shlyerjes me vlerën e drejtë më të madhe sepse, duke qenë se njësia ekonomike ka paguar vullnetarisht më shumë sesa nevojitej, supozohet se pret të marrë (ose tashmë ka marrë) shërbime shtesë nga punonjësit në këmbim të vlerës shtesë të dhënë.

Përfundime të përgjithshme për kontabilitetin e opsioneve në aksione për punonjësit

- BC269 Bordi fillimisht shqyrtoi të gjitha çështjet kryesore lidhur me njohjen dhe matjen e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione dhe nxorri përfundime lidhur me këto çështje. Më pas nxori disa përfundime të përgjithshme veçanërisht për trajtimin e opsioneve në aksione të punonjësve, që është një nga aspektet më të debatueshme të projektit. Në nxjerrjen e këtyre përfundimeve Bordi shqyrtoi çështjet në vijim:
- konvergenca me PPPK (Parime Përgjithësisht të Pranuara të Kontabilitetit) të SHBA
  - njohja kundrejt dhënies së informacioneve shpjeguese të shpenzimeve që vijnë nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione
  - besueshmëria e matjes së vlerës së drejtë të opsioneve në aksione të punonjësve.

Konvergenca me PPPK (Parime Përgjithësisht të Pranuara të Kontabilitetit) të SHBA

- BC270 Disa nga ata që iu përgjigjën Dokumentit për Shqyrtim dhe PP 2 i kërkuan Bordit të zhvillojë një SNRF që bazohet në kërkesat ekzistuese sipas parimeve përgjithësisht të pranuara të kontabilitetit të SHBA (PPPK të SHBA).
- BCK271 Në mënyrë më specifike ata që iu përgjigjën i kërkuan Bordit të zhvillojë një standard të bazuar në SFAS 123. Megjithatë duke qenë se konvergenca e standardeve të kontabilitetit ishte arsyeja e dhënë zakonisht për këtë syqyerim, Bordi shqyrtoi PPPK të SHBA në përgjithësi, jo vetëm një aspekt të tyre. Deklarimet kryesore të PPPK (Parime Përgjithësisht të Pranuara të Kontabilitetit) të SHBA mbi pagesat e bazuara në aksione janë Opinioni i Bordit të Parimeve të Kontabilitetit Nr. 25 *Kontabiliteti për Aksionet e Emetuara tek Punonjësit*, dhe SFAS 123.

BPK (Bordi i parimeve të Kontabilitetit 25

- BC272 BPK 25 u publikua në 1972. Ai trajton vetëm skemat e aksioneve të punonjësve dhe jep një dallim mes skemave (fikse) jo-tëlidhura-me performancën dhe të-lidhura-me performancën dhe skemave të tjera të ndryshueshme.

- BC273 Për skemat fikse një shpenzim matet me vlerën e perceptuar (d.m.th. diferenca mes çmimit të aksionit dhe çmimit të ushtrimit), nëse ka, në datën e dhënies. Zakonisht kjo sjell që të mos njihen shpenzime për skemat fikse, sepse shumica e opsioneve në aksione të dhëna sipas skemat fikse jepen në mjete monetare. Për skemat lidhura me performancën dhe skemat e tjera të ndryshueshme, një shpenzim matet me vlerën e perceptuar në datën e matjes. Data e matjes është data në të cilën përcaktohet si numri aksioneve ose opsioneve në aksione që ka të drejtë të marrë punonjësi ashtu dhe çmimi i ushtrimit. Për shkak se kjo datë matje ka mundësi të jetë shumë më vonë se data e dhënies, çdo shpenzim është subjekt i pasigurisë dhe nëse çmimi i aksionit rritet, shpenzimi për skemat e lidhura-me-performancën do të jenë më të mëdha se ato të skemat fikse.
- BC274 Në SFAS 123, FASB vuri në dukje se BPK 25 kritikohet se sjellë rezultate jonormale dhe se i mungon baza konceptuale racionale. Për shembull kërkesat e BPK 25 zakonisht sjellin njohjen e një shpenzimi për opsionet në aksione të lidhura-me-performancën por zakonisht nuk sjellin njohje shpenzimi për opsionet në aksione fikse. Ky rezultat është jonormal sepse opsionet në aksione fikse zakonisht janë më të vlefshëm në datën e dhënies se opsionet në aksione të lidhura-me-performancën. Gjithashtu mungesa e një shpenzimi për opsionet në aksione fikse dëmton cilësinë e pasqyrave financiare:
- Pasqyrat financiare që rezultojnë janë më pak të besueshme sesa do të ishin, dhe pasqyrat financiare të njësive ekonomike që përdorin gjerësisht opsionet fikse në aksione të punonjësve nuk janë të krahasueshme me ato të njësive ekonomike që nuk përdorin shumë opsionet fikse. (SFAS 123, paragrafi 56)
- BC275 Dokumeti për Shqyrtim, në trajtimin e PPPK (Parime Përgjithësisht të Pranuara të Kontabilitetit) të SHBA, vuri në dukje se trajtimi kontabël i ndryshëm për skemat fikse dhe skemat e lidhura-me-performancën kishte edhe efektin negativ të shkurrëzimit të njësive ekonomike ndaj krijimit të planeve (skemave) në aksione të punonjësve të lidhura-me-performancën.

SFAS 123

- BC276 SFAS 123 u publikua në 1995. Ai kërkon njohjen e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione me palë të treta përveç punonjësve, bazuar në vlerën e drejtë të aksioneve ose opsioneve në aksione të emetuara ose vlerën e drejtë të të mirave ose shërbimeve të mara, cilado qoftë më e besueshme për t'u matur. Gjithashtu inkurajohen njësitë ekonomike, por nuk kërkohet, të zbatojnë metodën kontabël të vlerës së drejtë në SFAS 123 për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione me punonjësit. Duke folur në përgjithësi, SFAS 123 nuk bën dallim mes skemat fikse dhe skemat të lidhura-me-performancën.
- BC277 Nëse një njësi ekonomike zbaton metodën kontabël të BPK 25 dhe jo atë të SFAS 123, SFAS 123 kërkon dhënie informacionesh shpjeguese për të ardhurat neto paraprake dhe fitimin për aksion në pasqyrat financiare, njëlloj sikur të zbatohet standardi. Së fundi një numër i madh i shoqërive kryesore të SHBA kanë përdorur vullnetarisht metodën kontabël të vlerës së drejtë të SFAS 123 për transaksionet me punonjësit.
- BC278 FASB sheh SFAS 123 si superior ndaj BPK 25, dhe do të preferonte që njohja e bazuar në vlerën e drejtë të opsioneve të punonjësve të ishte e detyrueshme dhe jo sipas dëshirës. SFAS 123 e bën të qartë se FASB vendosi të lejojë dhënie informacionesh shpjeguese bazuar në alternativa për arsye politike, dhe jo sepse mendonte se kjo ishte zgjidhja më e mirë kontabël:
- ... Bordi ... vijon të besojë se dhënia e informacioneve shpjeguese nuk është një zëvendësues i përshtatshëm për njohjen e aktiveve, pasiveve, kapitalit neto, të ardhurave dhe shpenzimeve në pasqyrat financiare ... Bordi zgjedh një zgjidhje të bazuar në dhënie informacionesh shpjeguese për kompensimet e punonjësve të bazuara në aksione për të mbyllur debatin ndarës mbi këtë çështje dhe jo sepse beson se kjo zgjidhje është mënyra më e mirë për të përmirësuar kontabilitetin dhe raportimin financiar. (SFAS 123, paragrafi 61 dhe 62)
- BC279 Sipas PPPK (Parime Përgjithësisht të Pranuara të Kontabilitetit) të SHBA, trajtimi kontabël i pagesave të bazuara në aksione ndryshon në varësi të faktit nëse pala tjetër në transaksion është një punonjës apo një jo-punonjës dhe nëse njësia ekonomike zgjedh të zbatojë SFAS 123 ose BPK 25 për transaksione me punonjësit. Në përgjithësi shihet si e padëshirueshme pasja e zgjedhjeve lidhur me metodat kontabël. Në të vërtetë Bordi së fundmi i kushtoi mjaft kohë dhe përpjekje zhvillimit të përmirësimeve të standardeve ekzistuese ndërkombëtare, një nga objektivat e të cilit është të eliminojë zgjedhjet mes metodave të kontabilitetit.
- BC280 Kërkimi në SHBA tregon se zgjedhja e një metode kontabël kundrejt një metode tjetër ka një efekt të rëndësishëm në fitimet e raportuara të njësive ekonomike të SHBA. Për shembull studimi nga Bear Stearns dhe Credit Suisse First Boston mbi S&P 500 tregon se nëse metoda e matjes me vlerën e drejtë në SFAS 123 do të zbatohet për qëllime të njohjes së një shpenzimi për kompensimin e bazuar në aksione të punonjësve, fitimet e shoqërive S&P 500 do të ishin shumë më të ulëta dhe ky efekt është duke u rritur. Efekti në fitimet e raportuara është i rëndësishëm në disa sektorë, ku shoqëritë përdorin shumë opsionet në aksione.
- BC281 Bordi Kanadez i Standardeve të Kontabilitetit (BKS) së fundi ka plotësuar projektin e tij mbi pagesat e bazuara në aksione. Në përputhje me politikën e BKS për harmonizimin e standardeve kanadeze me ato të SHBA, fillimisht BKS propozoi një standard që bazohet në PPPK (Parime Përgjithësisht të Pranuara të Kontabilitetit) të SHBA, përfshirë BPK 25. Pas shqyrtimit të komenteve të atyre që iu përgjigjën BKS vendosi të heqë udhëzimin e nxjerrë nga BPK 25. BKS arriti këtë vendim për arsye të ndryshme përfshirë se, sipas këndvështrimit të tij,

- metoda e vlerës së perceptuar është me të meta. Gjithashtu, përfshirja e kërkesave të BPK 25 në një standard kontabël do të sillte që përgatitësit e pasqyrave financiare të ndeshnin në kosto të rëndësishme për të cilat përdoruesit e pasqyrave financiare nuk do të nxirrnin ndonjë përfitim- njësitë ekonomike do të shpenzojnë shumë kohë dhe përpjekje për të kuptuar rregullat dhe më pas rimodeluar planet e opsioneve, zakonisht duke fshirë kushtet ekzistuese të performancës, për të shmangur njohjen e një shpenzimi lidhur me plane të tilla, duke mos rezultuar në ndonjë përmirësim në kontabilitetin e planeve të opsioneve në aksione.
- BC282 Standardi kanadez fillimisht ishte në përputhje me SFAS 123. Kjo përfshinte lejimin e një zgjedhjeje mes kontabilitetit të bazuar në vlerën e drejtë për shpenzimet e kompensimit të bazuar në aksione të punonjësve në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve dhe dhënies së informacioneve shpjeguese të shumave paraprake në shënimet shpjeguese të pasqyrave financiare të brendshme dhe vjetore. Megjithatë së fundi BkSK ndryshoi standardin e tij për të hequr zgjedhjen mes njohjes dhe dhënies së informacioneve shpjeguese, dhe prandaj njohja e shpenzimit është e detyrueshme për periudhat financiare që fillojnë më ose pas 1 Janar 2004.
- BC283 Për shkak se BPK 25 përmban dobësi serioze, Bordi doli në përfundimin se mbështetja në një SNRF ka pak mundësi që të përfaqsojë shumë përmirësim, nëse ka, në raportimin financiar. Për më tepër, efektet negative të BPK 25, veçanërisht në shkurajimin e planeve të opsioneve në aksione të lidhura-me-performancën, mund të shkaktojnë shtrembërime ekonomike. Standardet e kontabilitetit synohet të jenë neutrale, jo të japin trajtime kontabël favorizuese ose jo-favorizuese për transaksione të caktuara për të inkurajuar ose shkurajuar njësitë ekonomike nga hyrja në këto transaksione. BPK 25 nuk arrin të realizojë këtë objektiv. Skemat në aksione të punonjësve të lidhura-me-performancën janë të zakonshëm në Europë (kushtet e performancës shpesh kërkohen nga ligji) dhe në vende të tjera jashtë SHBA, dhe investorët po kërkojnë një përdorim më të madh të kushteve të performancës. Prandaj Bordi doli në përfundimin se futja e një standardi kontabël të bazuar në BPK 25 nuk do të ishte e qëndrueshme me objektivin e tij për zhvillimin e standardeve të kontabilitetit të cilësisë së lartë.
- BC284 Këtë e lejon SFAS 123. Komentet nga FASB, mbi SFAS 123 Baza për Konkluzione, dhe nga BkSK kanadez kur zhvilloi standardin e bazuar në SFAS 123, treguan se të dy vendosësit e standardeve e shohin atë si të papërshtatshëm, sepse lejon një zgjedhje mes njohjes dhe dhënies së informacioneve shpjeguese. (Kjo çështje diskutohet më tej më poshtë.) FASB(BSFK) i shtoi axhendës së tij në Mars 2003 një projekt për të riparë kërkesat kontabël të SHBA mbi pagesat e bazuara në aksione, përfshirë heqjen e alternativës së dhënies së informacioneve shpjeguese alternative në SFAS 123, në këtë mënyrë njohja e shpenzimeve mbetet e detyrueshme. Kryetari i FASB (BSFK) komentoji:
- Ngjarjet e fundit kanë shërbyer si kujtesë për të gjithë ne se informacioni financiar i qartë, i besueshëm dhe i krahasueshëm është esencial për shëndetin dhe jetën e sistemit tonë të tregut të kapitalit. Si pasojë e shkrirjes së tregjeve dhe skandaleve të raportimit të shoqërive, FASB (BSFK) ka marë shumë kërkesa nga investitorë individë dhe institucione, analistë financiarë dhe shumë të tjerë, që i kërkonin Bordit të njihnin shpenzimin e koston së kompenzimit lidhur me opsionet në aksione të punonjësve... Ndërsa një numër shoqërisë kryesore ka zgjedhur vullnetarisht të pasqyrojë këto kosto si shpenzim kur raportojnë fitimet e tyre, shoqëri të tjera vazhdojnë të pasqyrojnë këto kosto në shënimet shpjeguese në fund të faqes së pasqyrave të tyre financiare. Gjithashtu një lëvizje për të kërkuar një trajtim shpenzimi do të ishte në përputhje me angazhimin e FASB (BSFK) për të punuar në drejtim të konvergencës mes standardeve SHBA dhe standardeve ndërkombëtare të kontabilitetit. Në marrjen parasysh të gjithë këtyre faktorëve Bordi doli në përfundimin se rishikimi i këtij objekti të rëndësishëm tani ishte kritik. (FASB Njoftim për Shtyp, 12 Mars 2003)
- BC285 Gjatë rideklarimeve të Bordit lidhur me propozimet në PP 2, Bordi punoi me FASB (BSFK) për të arritur konvergencën mes standardeve ndërkombëtare dhe standardeve të SHBAs, në madhësinë që është e mundur, duke pasur parasysh (BSFK) se FASB (BSFK) ishte në një fazë më të hershme të projektit të tij-FASB po zhvillonte një Projekt Paraqitje për të rishikuar SFAS 123 ndërsa BSNK po përfundonte SNRF e tij. Bordi doli në përfundimin se megjithëse konvergjenca është një objektiv i rëndësishëm, nuk do të ishte e përshtatshme të vonohej çështja e SNRF, për shkak të presionit të nevojës për një standard mbi pagesat e bazuara në aksione siç shpjegohet në paragrafët BC2–BC5. Në çdo rast, në kohën kur BSNK përfundoi deklaratimet e tij, ishte arritur një madhësi e rëndësishme konvergjence. Për shembull FASB (BSFK) ra dakord me BSNK se të gjitha transaksionet e pagesave të bazuara në aksione duhet të njihen në pasqyrat financiare, të matura në bazë të matjes me vlerën e drejtë, përfshirë transaksionet në të cilat u jepen opsione në aksione punonjësve. Kështu FASB (BSFK) pranoi se alternativa e dhënies së informacioneve shpjeguese në SFAS 123 duhet të eliminohet.
- BC286 Gjithashtu BSNK dhe FASB (BSFK) ranë dakord që pasi të dy bordet të nxirrnin standardet përfundimtare mbi pagesat e bazuara në aksione, të dy bordet do të shqyrtonin ndërmarrjen e një projekti konvergjence me objektiv eliminimin e çdo zone të mbetur divergjence mes standardeve ndërkombëtare dhe atyre amerikane mbi këtë çështje.

Njohja kundrejt dhënies së informacioneve shpjeguese

- BC287 Një koncept bazë në kontabilitet është që dhënia e informacioneve shpjeguese financiare nuk është një zëvendësues i përshtatshëm për njohjen në pasqyrat financiare. Për shembull *Kuadri* thotë se:

Elementët që plotësojnë kriterin e njohjes duhet të njihen në bilanc ose pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve. Mosnjohja e elementëve të tillë nuk sistemohet nga dhënia e informacioneve shpjeguese për politikat kontabël të përdorura ose nga shënimet shpjeguese ose nga materiali shpjegues. (paragrafi 82)

- BC288 Një aspekt kyç i kriterit të njohjes është që elementi të mund të matet në mënyrë të besueshme. Kjo çështje diskutohet më tej në vijim. Prandaj ky diskutim përqendrohet në çështjen ‘njohje kundrejt dhënies së informacioneve shpjeguese’ në parim dhe jo në besueshmërinë e matjes. Pasi është përcaktuar që një element plotëson kriterin për njohjen në pasqyrat financiare, mos njohja e tij nuk është në përputhje me konceptin bazë që dhënia e informacioneve shpjeguese nuk është një zëvendësues për njohjen.
- BC289 Disa kundërshtuan këtë koncept duke argumentuar se nuk ka ndonjë dallim mes informacionit të njohur në pasqyrat financiare ose dhënies së informacioneve shpjeguese në shënimet shpjeguese. Pavarësisht nga mënyra, përdoruesit e pasqyrave financiare kanë informacionin që kërkojnë për të marrë vendime ekonomike. Kështu, ata besojnë se është më e pranueshme dhënia e informacioneve shpjeguese për shpenzime që vijnë nga transaksione të veçanta të pagesave të bazuara në aksione të punonjësve (d.m.th. ato që përfshijnë përfitime të opsioneve në aksione për punonjësit), sesa njohja në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve.
- BC290 Bordi nuk e pranoi këtë argument. Bordi vuri në dukje se nëse është e pranueshme dhënia e informacioneve shpjeguese, sepse nuk ka ndonjë dallim nëse shpenzimi njihet apo jepet si informacion shpjegues, atëherë njohja në pasqyrat financiare duhet të jetë edhe ajo e pranueshme për të njëjtën arsye. Nëse njohja është e pranueshme dhe njohja sesa thjesht dhënia e informacioneve shpjeguese përputhet me parimet kontabël të zbatueshme për të gjithë zërat e tjerë të shpenzimeve, nuk është e pranueshme të lihet jashtë pasqyrës së të ardhurave dhe shpenzimeve një zë i veçantë i shpenzimeve.
- BC291 Gjithashtu Bordi vuri në dukje se ka evidencë të rëndësishme se ka dallime mes njohjes dhe dhënies së informacioneve shpjeguese. Së pari, kërkimi akademik tregon se nëse informacioni njihet ose thjesht jepet si informacion shpjegues ndikon çmimet e tregut (p.sh. Barth, Clinch dhe Shibano, 2003).²¹ Nëse informacioni jepet si informacion shpjegues në shënimet shpjeguese, përdoruesit e pasqyrave financiare duhet të shpenzojnë kohë dhe përpjekje për t’u bërë mjaft ekspert në kontabilitet për të njohur (a) se ka zëra që nuk janë njohur në pasqyrat financiare, (b) se nuk ka informacion rreth këtyre zërave në shënimet shpjeguese, dhe (c) sesi të vlerësojnë këto dhënie informacionesh shpjeguese në shënimet shpjeguese. Duke qënë se fitimi i kësaj ekspetrize ka një kosto, dhe jo të gjithë përdoruesit e pasqyrave financiare do të bëhen ekspertë të kontabilitetit, informacioni që thjesht është dhënë si informacion shpjegues mund të mos pasqyrohet plotësisht në çmimet e aksionit.
- BC292 Së dyti, si hartuesit ashtu edhe përdoruesit e pasqyrave financiare duket se bien dakord se ka një dallim të rëndësishëm mes njohjes dhe dhënies së informacioneve shpjeguese. Përdoruesit e pasqyrave financiare kanë mbështetur fort qëndrimin se të gjitha format e pagesave të bazuara në aksione, përfshirë opsionet në aksione të punonjësve, duhet të njihen në pasqyrat financiare duke sjellë njohjen e një shpenzimi kur të mirat ose shërbimet e mara konsumohen dhe se dhënia vetëm e informacioneve shpjeguese është e papërshtatshme. Qëndrimet e tyre i kanë shprehur në mënyrë të ndryshme përfshirë:
- (a) përgjigjet e përdoruesve për Dokumentin për Diskutim dhe PP 2.
  - (b) një studim i vitit 2001 i analistëve të Shoqatës për Manaxhim Investimesh dhe Kërkim dhe manaxherët e fondeve—83 përqind e atyre që iu përgjigjën pyetësorit thanë se metoda kontëbël për të gjitha transaksionet e pagesave të bazuara në aksione duhet të kërkojë njohjen e një shpenzimi në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve.
  - (c) komentet publike nga përdoruesit e pasqyrave financiare, si p.sh. ato të raportuara në shtyp ose të bëra në seancat dëgjimore parlamentare në SHBA.
- BC293 Edhe hartuesit e pasqyrave financiare shohin një dallim të rëndësishëm mes njohjes dhe dhënies së informacioneve shpjeguese. Për shembull disa hartues që iu përgjigjën Dokumentit për Diskutim dhe PP 2 ishin të shqetësuar se nëse njohja e shpenzimit nuk është kërkuar në të gjitha vendet, njësitë ekonomike që u kërkohej të njohin një shpenzim do të jenë në një disavantazh konkurrues kundrejt njësitë ekonomike të cilave u lejohet të zgjedhin mes njohjes dhe dhënies së informacioneve shpjeguese. Komente si këto tregojnë që hartuesit e pasqyrave financiare shohin njohjen e shpenzimit si me pasoja të ndryshme nga ato të dhënies së informacioneve shpjeguese.

²¹ M E Barth, G Clinch and T Shibano. 2003. Njohja dhe Dhënia e Informacioneve Shpjeguese të Efekteve të tregut *Revista e Kërkimeve të Kontabilitetit* 41 (4) 581–609

Besueshmëria e matjes

- BC294 Një arsye e dhënë zakonisht nga ata që kundërshtojnë njohjen e një shpenzimi që vjen nga transaksionet që përfshijnë dhënie të opsioneve në aksione punonjësve është se këto transaksione nuk është e mundur të maten në mënyrë të besueshme.
- BC295 Bordi diskutoi këto shqetësime rreth besueshmërisë, pasi e përfshiu fillimisht këtë çështje në kontekst. Për shembull Bordi vuri në dukje se kur vlerësohet vlera e drejtë e opsioneve në aksione, objektivi është të matet vlera e drejtë në datën e matjes, dhe jo vlera e aksionit bazë në një datë të ardhshme. Disa shohin vlerësimin e vlerës së drejtë si natyreshëm të pasigurt sepse nuk njihet, në datën e matjes, se cili do të jetë rezultati, d.m.th. sa fitim do të ketë në ushtrim (nëse ka). Megjithatë vlerësimi nuk përpiket të parashikojë se sa do të jetë fitimi i ardhshëm, por vetëm shumën që pala tjetër do të paguajë për të marrë të drejtën e pjesëmarrjes në ndonjë fitim të ardhshëm. Prandaj edhe nëse opsioni skadon i papërdorur ose punonjësi realizon një fitim të madh në ushtrim, ky rezultat nuk do të thotë që vlerësimi në datën e dhënies i vlerës së drejtë të opsionit ishte jo i besueshëm ose i gabuar.
- BC296 Gjithashtu Bordi vuri në dukje se kontabiliteti shpesh përfshin bërjen e vlerësimeve dhe prandaj raportimi i vlerës së drejtë të vlerësuar shpesh nuk është objektiv thjesht sepse kjo shumë përfaqëson një vlerësim sesa një matje të saktë. Shembuj të vlerësimeve të tjera të bëra në kontabilitet të cilat mund të kenë një efekt material në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve dhe në bilanc, përfshijnë vlerësimet e mbledhshmërisë së borxheve të këqija, vlerësimet e jetës së dobishme të aktiveve afatgjata materiale dhe cilësitë e konsumit të tyre, dhe vlerësimet e pasiveve për pensionet e punonjësve.
- BC297 Megjithatë disa argumentuan se përfshirja në pasqyrat financiare e një vlerësimi të vlerës së drejtë të opsioneve në aksione të punonjësve është e ndryshme nga përfshirja e vlerësimeve të tjera për shkak se nuk ka korrigjim të mëpasshëm të vlerësimit. Vlerësimet e tjera si kostot e pensionit të punonjësve do të rishihen në fund për të barazuar shumën e mjeteve monetare të paguara. Në të kundërtën, për shkak se kapitali neto nuk rimatet nëse njihet vlera e drejtë e vlerësuar e opsioneve në aksione të punonjësve, nuk bëhet rimatja e vlerësimit të vlerës së drejtë—me përjashtim të rastit kur përdoret matja në datën e ushtrimit—kështu çdo gabim vlerësimi do të qëndrojë përgjithmonë në pasqyrat financiare.
- BC298 FASB (BSFK) shqyrtoi dhe hodhi poshtë këtë argument gjatë zhvillimit të SFAS 123. Për shembull për kostot e pensionit të punonjësve, kosto totale nuk rregullohet plotësisht derisa skema të përfundojë, shuma që i caktohet çdo viti të veçantë asnjëherë nuk rregullohet dhe mund të kalojnë dekada para se shumata lidhur me punonjës të caktuar të rregullohet. Ndërkohë përdoruesit e pasqyrave financiare kanë marrë vendime ekonomike bazuar mbi kostot e vlerësuar.
- BC299 Gjithashtu Bordi vuri në dukje se nëse nuk njihen shpenzime (ose nëse një shpenzim bazohet vetëm në vlerën e perceptuar, e cila zakonisht është zero) në lidhje me opsionet në aksione të punonjësve, kjo gjithashtu do të thotë se ka një gabim i cili është përfshirë në mënyrë të përhershme në pasqyrat financiare. Raportimi zero (ose një shumë e bazuar mbi vlerën e perceptuar, nëse ka) nuk rregullohet asnjëherë.
- BC300 Bordi shqyrtoi edhe kuptimin e besueshmërisë. Argumentet rreth kohës kur vlerësimet e vlerës së drejtë të opsioneve në aksione të punonjësve janë mjaft të besueshme përqendrohen vetëm në një aspekt të besueshmërisë—nëse vlerësimi është pa gabime materiale. *Kuadri*, ashtu si dhe kuadret konceptuale të organeve të tjerë vendosës të standardeve, e bën të qartë se një tjetër aspekt i besueshmërisë është nëse informacioni mund të jetë në varësi të përdoruesve të pasqyrave financiare për të paraqitur në mënyrë besnike atë çka synon të paraqesë. Prandaj në vlerësimin nëse një metodë e caktuar kontabël prodhon informacion financiar të besueshëm, është e nevojshme të shqyrtohet nëse ky informacion është paraqitur në mënyrë të besueshme. Kjo është një nga mënyrat sipas të cilës besueshmëria lidhet me një karakteristikë tjetër të rëndësishme cilësore të informacionit financiar, rëndësinë.
- BC301 Për shembull në kontekstin e pagesave të bazuara në aksione, disa komentues mbrojtën matjen e opsioneve në aksione me vlerën e perceptuar sesa me vlerën e drejtë, për shkak se vlera e perceptuar shihet si një matës më i besueshëm. Nëse vlera e perceptuar është një matës më i besueshëm është e dyshimtë—sigurisht që është më pak subjekt i gabimit në vlerësim, por ka pak mundësi që të përfaqësojë një matës besnik të shpërbllimit. Vlera e perceptuar nuk është as një matës i rëndësishëm, veçanërisht kur matet në datën e dhënies. Shumë opsione në aksione të punonjësve emetohen në mjete monetare (baras ose pa fitim), kështu nuk ka vlerë të perceptuar në datën e dhënies. Një opsion në aksione pa vlerë të perceptuar përbëhet tërësisht nga vlera në kohë. Nëse një opsion në aksione matet me vlerën e perceptuar në datën e dhënies, opsionit në aksione i caktohet vlera zero. Prandaj, duke mos marrë parasysh vlerën në kohë, shuma që i caktohet opsionit në aksione nënvlerësohet 100 përqind.
- BC302 Në tjetër karakteristikë cilësore është krahasueshmëria. Disa argumentojnë se duke pasur parasysh pasiguritë lidhur me vlerësimin e vlerës së drejtë të opsioneve në aksione të punonjësve, është më mirë për të gjitha njësitë ekonomike që të raportojnë zero, sepse kjo do t'i bëjë pasqyrat financiare më të krahasueshme. Ata argumentuan se nëse për shembull për dy njësi ekonomike shuma e 'vërtetë' e shpenzimeve lidhur me opsionet në aksione të punonjësve është 500,000NJM, dhe vlerësimi i pasigurive i shkakton një njësi ekonomike të raportojë

- 450,000NJM dhe tjetrës të raportojë 550,000NJM, pasqyrat financiare të dy njësive ekonomike do të ishin më të krahasueshme nëse të dyja do të raportonin zero, sesa këto shifra të ndryshme.
- BC303 Megjithatë ka pak mundësi që dy njësi ekonomike të kenë të njëjtën shumë të shpenzimeve të shpërblimit të bazuar në aksione të punonjësve. Studimi (p.sh. nga Bear Stearns dhe Credit Suisse First Boston) tregon se shpenzimi ndryshon gjerësisht nga industria në industri, nga një njësi ekonomike tek një tjetër dhe nga viti në vit. Raportimi zero kundrejt një shume të vlerësuar ka mundësi që t'i bëjë pasqyrat financiare shumë më pak të krahasueshme sesa më shumë të krahasueshme. Për shembull nëse shpenzimi i shpërblimit i bazuar në aksione për punonjësit për Shoqërinë A, Shoqërinë B dhe Shoqërinë C është përkatësisht 10,000NJM, 100,000NJM dhe 1,000,000NJM, raportimi zero për secilën prej tre shoqërive nuk do t'i bëjë pasqyrat e tyre financiare më të krahasueshme.
- BC304 Në kontekstin e diskutimit për besueshmërinë Bordi trajtoi pyetjen nëse transaksionet që përfshijnë opsione në aksione të dhëna punonjësve mund të maten me mjaft besueshmëri për qëllime të njohjes në pasqyrat financiare. Bordi vuri në dukje se shumë nga ata që iu përgjigjën Dokumentit për Diskutim pohonin se kjo nuk ishte e mundur. Ata argumentonin se modelet e vlerësimit të çmimit të opsionit nuk mund të zbatohen për opsionet në aksione të punonjësve, për shkak të dallimeve mes opsioneve të punonjësve dhe opsioneve të tregtueshme.
- BC305 Bordi shqyrtoi këto dallime me ndihmën e Grupit Këshillues të projektit dhe ekspertëve të tjerë dhe mbërriti në përfundimet sesi të merreshin në konsideratë këto dallime kur vlerësohet vlera e drejtë e opsioneve në aksione të punonjësve, siç shpjegohet në paragrafët BC145–BC199. Duke vepruar kështu, Bordi vuri në dukje se objektivi është të matet vlera e drejtë e opsioneve në aksione d.m.th. një vlerësim se cili do të ishte çmimi i atyre instrumentave të kapitalit neto në datën e matjes në një transaksion të kryer në mënyrë të lirë midis palëve të palidhura me njëra-tjetrën, të mirëinformuara dhe të vullnetshme. Prandaj metodologjia e vlerësimit e zbatuar duhet të jetë në përputhje me metodologjitë e vlerësimit që pjesëmarrësit në treg do të përdorin për vendosjen e çmimit të instrumentave financiarë dhe duhet të përfshijë të gjithë faktorët dhe supozimet që pjesëmarrësit e mirëinformuar dhe të vullnetshëm do të marrin në konsideratë gjatë vendosjes së çmimit.
- BC306 Kështu faktorët që nuk do të shqyrtohen në vendosjen e çmimit të një opsioni nga një pjesëmarrës i mirëinformuar dhe i vullnetshëm nuk do të merrën në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e aksioneve, e opsioneve në aksione ose instrumentave të tjerë të kapitalit neto të dhënë. Për shembull për opsionet në aksione të dhëna punonjësve faktorët që ndikojnë vlerën e opsionit nga perspektiva vetëm e një punonjësi nuk janë të rëndësishme për vlerësimin e çmimit që do të caktohet nga pjesëmarrësi i tregut i mirëinformuar dhe i vullnetshëm. Shumë komente rreth besueshmërisë së matjes dhe dallimeve mes opsioneve në aksione të punonjësve dhe opsioneve të tregtueshme, të atyre që u përgjigjën, shpesh përqëndrohen në vlerën e opsionit nga perspektiva e punonjësit. Prandaj Bordi doli në përfundimin se SNRF duhet të theksojë se objektivi është të vlerësojë vlerën e drejtë të opsionit në aksione dhe jo vlera specifike për punonjësin.
- BC307 Bordi vuri në dukje se ka evidencë për të mbështetur përfundimin se është e mundshme të bëhet një vlerësim i besueshëm i vlerës së drejtë të opsioneve në aksione të punonjësve. Së pari ekziston kërkim akademik që mbështet këtë përfundim (p.sh. Carpenter 1998, Maller, Tan dhe Van De Vyver 2002).²² Së dyti përdoruesit e pasqyrave financiare shohin vlerësimin e vlerës së drejtë si mjaft të besueshme për njohjen në pasqyrat financiare. Evidencë lidhur me këtë mund të gjendet në burime të ndryshme, të tilla si letrat me komente të mara nga përdoruesit e pasqyrave financiare të cilët iu përgjigjën Dokumentit për Diskutim dhe PP 2. Qëndrimi i përdoruesve është i rëndësishëm sepse objektivi i pasqyrave financiare është të ofrojë informacion të cilësisë së lartë, transparent dhe të krahasueshëm për të ndihmuar përdoruesit të marrin vendime ekonomike. Me fjalë të tjera pasqyrat financiare synojnë të plotësojnë nevojat e përdoruesve sesa të hartuesve ose grupeve të tjera të interesit. Qëllimi i vendosjes së standardeve të kontabilitetit është që të sigurojë, nëse është e mundur, që informacioni i ofruar në pasqyrat financiare të plotësojë nevojat e përdoruesve. Prandaj nëse njerëzit që përdorin pasqyrat financiare për marrjen e vendimeve ekonomike shohin vlerësimet për vlerën e drejtë si mjaft të besueshme për njohje në pasqyrat financiare, kjo siguron një evidencë të fortë të besueshmërisë së matjes.
- BC308 Gjithashtu Bordi vuri në dukje se megjithëse FASB (BSFK) vendosi të lejojë një zgjedhje mes njohjes dhe dhënies së informacioneve shpjeguese për shpenzimet që vijnë nga transaksionet e pagesave në aksione të punonjësve, e bëri këtë për arsye jo-teknike, dhe jo sepse ishte dakord me qëndrimin se matja në mënyrë të besueshme nuk ishte e mundur:
- Bordi vazhdon të besojë se përdorimi i modeleve të vlerësimit të çmimit të opsionit, siç modifikohet në këtë deklaram, do të sjellë vlerësime të vlerës së drejtë të opsioneve në aksione që janë mjaft të besueshme për të justifikuar njohjen në pasqyrat financiare. Pasaktësi në këto vlerësime nuk justifikojnë mosnjohjen e kostove të kompensimit që vijnë nga opsionet në aksione të punonjësve. Kjo bindje thekson nxitjen e Bordit që njësitë

²² J N Carpenter. 1998. Ushtrimi dhe vlerësimi i opsioneve me aksione ekzekutive *Revista e Ekonomisë Financiare* 48: 127–158.
R A Maller, R Tan and M Van De Vyver. 2002. Sesi Mund Shoqërive Drejtë ESO? *Rishikimi i Kontabilitetit Australian* 12 (1) : 11–24.

- ekonomike të përdorin metodën e bazuar në vlerën e drejtë për njohjen e ksotos së kompensimit të punonjësve të bazuar në aksione në pasqyrat e tyre financiare. (SFAS 123, Baza për Konkluzione, paragrafi 117)
- BC309 Përmbledhtas nëse shpenzimet që vijnë nga dhëniet e opsioneve në aksione punonjësve hiqen nga pasqyrat financiare, ose njihen duke përdorur vlerën e perceptuar (që zakonisht rezulton në zero shpenzime) ose duke përdorur metodën e vlerës minimale, në pasqyrat financiare do të përfshihet një gabim i përhershëm. Kështu pyetja është cila metodë kontabël ka më shumë mundësi të sjellë shumën më të vogël të gabimit dhe informacionin më të rëndësishëm, më të krahueshëm- një vlerësim me vlerën e drejtë, i cili mund të sjellë një farë nënvlerësimi ose mbivlerësimi të shpenzimit shoqërues, apo një bazë tjetër matjeje e tillë si vlera e perceptuar (veçanërisht nëse matet në datën e dhënies), që përfundimisht do të rezultojë në një nënvlerësim thelbësor të shpenzimit shoqërues?
- BC310 Duke marrë në konsideratë gjithë sa më sipër Bordi doli në përfundimin se pothuajse në të gjitha rastet vlera e drejtë e vlerësuar e opsioneve në aksione të punonjësve në datën e dhënies mund të matet me mjaft besueshmëri për qëllime të njohjes së transaksioneve të bazuara në aksione të punonjësve në pasqyrat financiare. Prandaj Bordi doli në përfundimin se në përgjithësi SNRF për pagesat e bazuara në aksione duhet të kërkojë një metodë matjeje me vlerën e drejtë të zbatueshme për të gjitha tipet e transaksioneve të bazuara në aksione përfshirë të gjitha tipet e pagesave të bazuara në aksione të punonjësve. Kështu Bordi doli në përfundimin se SNRF nuk duhet të lejojë një zgjedhje mes metodës së matjes me vlerën e drejtë dhe metodës së matjes me vlerën e perceptuar, dhe se nuk duhet të lejojë një zgjedhje mes njohjes dhe dhënies së informacioneve shpjeguese për shpenzimet që vijnë nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione me punonjësit.

Ndryshimet që rrjedhin në standardet e tjera

Efektet në tatime të transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione

- BC311 Nëse shpenzimet që vijnë nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione janë të zbritshme dhe nëse është kështu, nëse shumën e zbritjes së tatimeve është e njëjtë sa shpenzimi i raportuar dhe nëse zbritja e tatimit lind në të njëjtë periudhë kontabël, ndryshon nga vendi në vend.
- BC312 Nëse shumën e zbritjes së tatimit është e njëjtë sa shpenzimi i raportuar, por zbritja e tatimit lind në një periudhë të mëvonshme kontabël, kjo do të sjellë në një diferencë të përkohshme të zbritshme sipas SNK 12 Tatimet mbi Fitimin. Zakonisht diferencat e përkohshme vijnë nga diferencat mes vlerës kontabël (neto) të aktiveve dhe pasiveve dhe shumës që i takon këtyre aktiveve dhe pasiveve për qëllime tatimore. Megjithatë SNK 12 trajton gjithashtu zëra që kanë një bazë tatimore por nuk njihen si aktive dhe pasive në bilanc. Ai jep një shembull të kostove të kërimit që njihen si një shpenzim në pasqyrat financiare në periudhën në të cilën kostot ndodhin por janë të zbritshme për qëllime tatimore në një periudhë kontabël të mëvonëshme. Standardi thekson se një diferencë mes bazës tatimore të kostove të kërimit, duke qenë se shumën do të zbritet në një periudhë kontabël të ardhshme dhe vlerës kontabël (neto) të asgjësë është një diferencë e përkohshme e zbritshme që sjell një aktiv tatimor të shtyrë (SNK 12, paragrafi 9).
- BC313 Zbatimi i këtij udhëzimi tregon se nëse një shpenzim që vjen nga një transaksion i pagesave të bazuara në aksione njihet në pasqyrat financiare të një periudhe kontabël dhe është i zbritshëm për tatimet në një periudhë kontabël të mëvonshme, ai duhet të trajtohet si diferencë e përkohshme e zbritshme sipas SNK 12. Sipas këtij Standardi, një aktiv tatimor i shtyrë njihet për të gjitha diferencat e përkohshme të zbritshme në madhësinë që është e mundur që fitimi i tatueshëm do të jetë i disponueshëm kundrejt diferencave të përkohshme të zbritshme që mund të përdoren (SNK 12, paragrafi 24).
- BC314 Duke qenë se SNK 12 nuk trajton situatën e kundërt, zbatohet e njëjta logjikë. Për shembull supozoni se njësia ekonomike mund të kërkojë një zbritje tatimi për totalin e shumës së transaksionit në datën e dhënies por njësia ekonomike njej një shpenzim që vjen nga ky transaksion gjatë periudhës së kushtëzimit. Zbatimi i udhëzimit të SNK 12 sygjeron se ajo duhet të trajtohet si diferencë e përkohshme e tatueshme, dhe prandaj duhet të njihet një pasiv tatimor i shtyrë.
- BC315 Megjithatë shumën e zbritjes së tatimit mund të ndryshojë nga shumën e shpenzimit të njohur në pasqyrat financiare. Për shembull baza e matjes e zbatuar për qëllime të kontabilitetit mund të mos jetë e njëjtë me atë të përdorur për qëllime tatimore, d.m.th. për qëllime tatimore mund të përdoret vlera e perceptuar dhe për qëllime kontabël mund të përdoret vlera e drejtë. Në mënyrë të ngjashme, mund të ndryshojë data e matjes. Për shembull njësiti ekonomike në SHBA marrin një zbritje në tatim të bazuar në vlerën e perceptuar në datën e ushtrimit lidhur me disa opsione në aksione, ndërsa për qëllime të kontabilitetit një njësi ekonomike që zbaton SFAS 123 do të njohë një shpenzim të bazuar në vlerën e drejtë të opsionit të matur në datën e dhënies. Mund të ketë gjithashtu edhe diferenca të tjera në metodën e matjes së përdorur për qëllime të kontabilitetit dhe për qëllime tatimore, d.m.th. diferenca në trajtimin e humbjeve ose metodologjitë e ndryshme të vlerësimit që zbatohen.

- BC316 SFAS 123 kërkon që nëse shuma e tatimit të zbritshëm kapërcen totalin e shpenzimit të njohur në pasqyrat financiare, përfitimi tatimor për kapërcimin e zbritjes duhet të njihet si një pagesë shtesë kapitali, d.m.th. si kreditim direkt i kapitalit neto. Në mënyrë analoge, nëse zbritja nga tatimi është më e vogël sesa totali i shpenzimit për qëllime kontabël, zbritja e aktivitetit tatimor të shtyrë të lidhur me të që tejkalon përfitimet e zbritjes së tatimit njihet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve, me përjashtim të madhësisë që i takon pagesës shtesë të mbetur në kapital neto nga tejkalimi i zbritjeve të tatimit nga transaksionet e mëparshme të pagesave të bazuara në aksione (SFAS 123, paragrafi 44).
- BC317 Në një vështim të parë mund të vihet në pikëpyetje kreditimi apo debitimi direkt në kapital neto i shumave që lidhen me diferencat mes shumës së zbritjes së tatimit dhe totalit të njohur të shpenzimit. Efekti tatimor i çdo difference të tillë do të paraqitet zakonisht nëpërmjet pasqyrës së të ardhurave dhe shpenzimeve. Megjithatë disa argumentuan se qasja sipas SFAS 123 është e përshtatshme nëse arsyeja për differenceën mes shumës së zbritjes së tatimit dhe shpenzimit të njohur është se zbatohet një datë e ndryshme e matjes.
- BC318 Për shembull supozoni se matja në datën e dhënies përdoret për qëllime të kontabilitetit dhe matja në datën e ushtrimit përdoret për qëllime tatimore. Sipas matjes në datën e dhënies çdo ndryshim në vlerën e instrumentit të kapitalit neto pas datës së dhënies konstatohet tek punonjësit (ose tek pala tjetër) në funksionin e tyre si pjesëmarrës në kapitalin neto. Prandaj disa prej tyre argumentuan se çdo efekt tatimor që vjen nga këto ndryshime në vlerësim duhet të kreditohet tek kapitali neto (ose debitohej tek kapitali neto, nëse bie vlera e instrumentit të kapitalit neto).
- BC319 Në mënyrë të ngjashme disa argumentuan se zbritja në tatim vjen nga një transaksion i kapitalit neto (ushtrimi i opsioneve), dhe prandaj efekti tatimor duhet të raportohet në kapitalin neto. Gjithashtu mund të argumentohet se ky trajtim është i qëndrueshëm me kërkesën e SNK 12 për të trajtuar efektet tatimore të transaksioneve ose ngjarjeve në të njëjtën mënyrë që njësia ekonomike trajton vetë transaksionet ose ngjarjet. Nëse zbritja në tatim lidhet si me një zë të pasqyrës së të ardhurave dhe shpenzimeve ashtu dhe me një zë të kapitalit neto, efekti tatimor shoqëruar duhet të shpërndahet mes pasqyrës së të ardhurave dhe shpenzimeve dhe kapitalit neto.
- BC320 Disa të tjerë kundërshtuan duke argumentuar se zbritja nga tatimi lidhet me shpenzimin e shpërblyerit të punonjësve, d.m.th. vetëm me një zë të pasqyrës së të ardhurave dhe shpenzimeve dhe prandaj të gjitha efektet tatimore të zbritjes duhet të njihen në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve. Fakti që autoriteti i tatimeve zbaton një metodë të ndryshme në matjen e shumës për zbritjen nga tatimi nuk e ndryshon këtë përfundim. Një argument tjetër është se ky trajtim është në përputhje me *Kuadrin*, sepse raportimi i shumave direkt në kapital neto do të ishte e papërshtatshme, duke qënë se qeveria nuk është pronare e njësive ekonomike.
- BC321 Bordi vuri në dukje se nëse dikush pranon se mund të jetë e përshtatshme debitimi/kreditimi i kapitalit neto për efektin tatimor të differenceës mes shumës së zbritjes nga tatimi dhe totalit të shpenzimit të njohur kur kjo difference lidhet me ndryshimet në interesat e kapitalit neto, atëherë mund të ketë arsye të tjera pse shuma e zbritjes nga tatimi ndryshon nga totali i shpenzimit të njohur. Për shembull mund të përdoret matja në datën e dhënies si për qëllime të kontabilitetit ashtu dhe për qëllime tatimore, por metodologjia e përdorur për qëllime tatimore mund të prodhojë një vlerë më të lartë sesa metodologjia e përdorur për qëllime të kontabilitetit (p.sh. efektet e ushtrimit të hershëm mund të mos merren parasysh kur vlerësohet një opion për qëllime tatimore). Bordi nuk gjeti ndonjë arsye pse në këtë situatë, tejkalimi i përfitimeve tatimore nuk duhet të kreditohet në kapital neto.
- BC322 Në zhvillimin e PP 2, Bordi doli në përfundimin se efektet tatimore të transaksioneve të bazuara në aksione duhet të njihen në pasqyrën e të ardhurave duke marrë në konsideratë përcaktimin e shpenzimit të tatimit. Ai pranoi se kjo duhet të shpjegohet në formën e një shembulli të zgjidhur në një ndryshim të mëpasshëm të SNK 12.
- BC323 Gjatë rideklarimeve të Bordit mbi propozimet e PP 2, Bordi rishqyrtoi pikat e mësipërme dhe doli në përfundimin se efekti tatimor i një transaksioni të pagesave të bazuara në aksione që shlyhen me kapital neto duhet të shpërndahet mes pasqyrës së të ardhurave dhe shpenzimeve dhe kapitalit neto. Më pas Bordi shqyrtoi sesi duhet të bëhet kjo shpërndarje dhe çështje të lidhura me të, të tilla si matja e aktivitetit tatimor të shtyrë.
- BC324 Sipas SNK 12, aktiviteti tatimor i shtyrë për një difference të përkohshme të zbritshme bazohet në shumën që autoriteti tatimor do të lejojë si zbritje për periudhat e ardhshme. Prandaj Bordi doli në përfundimin se matja e aktivitetit tatimor të shtyrë duhet të bazohet në vlerësimin për zbritjen e ardhshme të tatimit. Nëse ndryshimet në çmimin e aksionit ndikojnë këtë zbritje të ardhshme të tatimit, vlerësimi i pritshmërisë së zbritjes së ardhshme të tatimit duhet të bazohet në çmimin aktual të aksionit.
- BC325 Këto përfundime janë të qëndrueshme me propozimet në PP 2 lidhur me matjen e aktivitetit tatimor të shtyrë. Megjithatë ky qëndrim ndryshon nga SFAS 123, i cili mat aktivitetin tatimor të shtyrë në bazë të shpenzimit kumulativ të njohur. Bordi hodhi poshtë metodën e matjes së aktivitetit tatimor të shtyrë të SFAS 123 sepse nuk ishte në përputhje me SNK 12. Siç u vu në dukje më sipër sipas SNK 12, aktiviteti tatimor i shtyrë për një difference të përkohshme të zbritshme bazohet në shumën që autoriteti tatimor do të lejojë si zbritje në periudhat e ardhshme. Nëse zbatohet një datë e mëvonshme matjeje për qëllime tatimore, ka pak mundësi që zbritja tatimore të barazojë ndonjëherë shpenzimin kumulativ, me përjashtim rastësinë. Për shembull nëse opsionet në aksione u jepën punonjësve dhe njësia ekonomike merre një zbritje tatimi të matur si difference mes çmimit të aksionit dhe

çmimit të ushtrimit në datën e ushtrimit, ka shumë pak mundësi që zbritja e tatimit të barazojë ndonjëherë shpenzimin kumulativ. Duke bazuar matjen e aktivitetit tatimor të shtyrë në shpenzimin kumulativ, metoda e SFAS 123 ka mundësi të sjellë një nënvlerësim ose mbivlerësim të aktivitetit tatimor të shtyrë. Në disa situata, të tilla si kur opsionet në aksione janë kryesisht pa mjete monetare, SFAS 123 kërkon që njësia ekonomike të vazhdojë të njohë një aktivitet tatimor të shtyrë edhe kur mundësia që njësia ekonomike të rikuperojë këtë aktivitet është e largët. Vijimi i njohjes së aktivitetit tatimor të shtyrë në këtë situatë është jo vetëm jo në përputhje me SNK 12, por nuk është në përputhje me përkufizimin e aktivitetit në *Kuadër*, dhe me kërkesat e IFRS-ve të tjera për njohjen dhe matjen e aktiveve përfaqësimi kërkesat për të vlerësuar çvlerësimin.

BC326 Gjithashtu Bordi doli në përfundim se:

- (a) nëse zbritja e tatimit e marrë (ose e pritshme për t'u marrë, e matur siç përshkruhet në paragrafin BC324) është më e vogël ose baraz me shpenzimin kumulativ, përfitimi tatimor i lidhur me të i marrë (ose në pritje për t'u marrë) duhet të njihet si tatim mbi të ardhurat dhe të përfshihet në fitimin ose humbjen e periudhës.
- (b) nëse zbritja tatimore e marrë (ose në pritje për t'u marrë, e matur siç përshkruhet në paragrafin BC324) tejkalon shpenzimin kumulativ, teprica e lidhur me përfitimet tatimore të mara (ose për t'u marrë) duhet të njihet direkt në kapitalin neto.

BC327 Metoda e mësipërme e shpërndarjes është e ngjashme me atë të zbatuar në SFAS 123, me pak përjashtime. Së pari metoda e mësipërme e shpërndarjes siguron që totali i përfitimeve tatimore të njohura në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve në lidhje me një transaksion të caktuar të pagesave të bazuara në aksione të mos kapërcejë përfitimet tatimore përfundimtare të mara. Bordi kundërshtoi qëndrimin në SFAS 123, i cili ndonjëherë sillte që totali i përfitimeve tatimore të njohura në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve të tejkalonte përfitimet tatimore përfundimisht të mara sepse në disa raste SFAS 123 lejon që një pjesë e parikuperuar e aktivitetit tatimor të shtyrë të zbritet nga kapitali neto.

BC328 Së dyti Bordi doli në përfundim se metoda e mësipërme e shpërndarjes duhet të zbatohet pavarësisht pse zbritja tatimore e marrë (ose që pritet të merret) ndryshon nga shpenzimi kumulativ. Metoda e SFAS 123 bazohet në legjislacionin tatimor të SHBA sipas të cilit tepricat e përfitimeve tatimore që kreditohen në kapital neto (nëse ka) vijnë nga përdorimi i një date të mëvonëshme matjeje për qëllime tatimore. Bordi ra dakord me ata që iu përgjigjën dhe komentuan se trajtimi kontabël duhet të jetë në gjendje të zbatohet në juridiksione tatimore të ndryshme. Bordi shqetësohej se t'u kërkohej njësive ekonomike që të analizojnë arsyet pse ka një diferencë mes zbritjes së tatimit dhe shpenzimit kumulativ dhe më pas trajtimi i përshtatshëm i efekteve tatimore, do të ishte shumë e ndërlikuar për t'u zbatuar në rangun e gjerë të juridiksioneve të ndryshme tatimore.

BC329 Bordi vuri në dukje se mund të jetë e nevojshme të rishqyrtojë në të ardhmen përfundimet e tij lidhur me kontabilitetin e efekteve tatimore të transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione, për shembull nëse Bordi rishqyrton më gjerë SNK 12.

Kontabiliteti për mbajtjen e aksioneve të veta

BC330 SNK 32 kërkon që blerja e aksioneve të thesarit të zbritet nga kapitali neto, dhe asnjë fitim ose humbje të mos njihet në shitje, emetim apo anulim të aksioneve të thesarit. Shuma e marrë nga shitja ose emtimi i mëpasshëm i aksioneve të thesarit kreditohet tek kapitali neto.

BC331 Kjo është në përputhje me *Kuadrin*. Riblerja e aksioneve dhe riemetimi i mëpasshëm ose tranferimi i tyre tek palë të tjera janë transaksione me pjesëmarrës të kapitalit neto dhe duhet të njihet si ndryshim në kapitalin neto. Në terma kontabël, nuk ka dallim mes aksioneve që riblihen dhe anulohen dhe aksioneve që riblihen dhe mbahen nga njësia ekonomike. Në të dy rastet riblerja përfshin fluks dalës të burimeve tek aksionerët (d.m.th. një shpërndarje), duke pakësuar kështu investimin e aksionerëve në njësinë ekonomike. Në mënyrë të ngjashme nuk ka dallim mes emimit të ri të aksioneve dhe një emetimi të aksioneve të riblera dhe të mbajtura në thesar. Në të dy rastet ka një fluks hyrës të burimeve nga aksionerët që rrit investimin e aksionerëve në njësinë ekonomike. Megjithatë praktika kontabël në disa juridiksione trajton aksionet e veta të mbajtura si aktive, kjo nuk është në përputhje me përkufizimin e aktiveve në *Kuadër* dhe në kuadret konceptuale të vendosësve të tjerë të standardeve, siç shpjegohet në Dokumentin për Diskutim (shënimi shpjegues në fund të faqes, paragrafi 4.7 i Dokumentit për Diskutim, i riprodhuar më herët në shënimin shpjegues në fund të faqes të paragrafit BC73).

BC332 Duke qënë se aksionet e thesarit trajtohen si një aktiv në disa juridiksione do të jetë e nevojshme të ndryshohet ky trajtim kontabël kur zbatohet ky SNRF sepse ndryshe një njësi ekonomike do të ndeshet me dy zëra shpenzimesh—një shpenzim që vjen nga një transaksion pagesash të bazuara në aksione (për konsumin e të mirave dhe shërbimeve të mara si shumë për emetimin e një instrumenti të kapitalit neto) dhe një shpenzim tjetër që vjen nga pakësimi i 'aktivitetit' për aksionet e thesarit të emetuara ose të transferuara tek punonjësit me një çmim ushtrimi që është më i vogël sesa çmimi i blerjes së tyre.

- BC333 Kështu Bordi doli në përfundimin se kërkesat në paragrafët përkatës të SNK 32 lidhur me aksionet e thesarit duhet të zbatohen edhe për aksionet e thesarit të blera, të shitura, të emetura ose të anuluar në lidhje me skemat e aksioneve të punonjësve ose për marrëveshje të tjera të pagesave të bazuara në aksione.

PËRMBAJTJA*paragrafët***UDHËZIM PËR ZBATIM****SNRF 2 PAGESAT E BAZUARA NË AKSION****PËRKUFIZIMI I DATËS SË DHËNIES****IG1-IG4****DATA E MATJES PËR TRANSAKSIONET ME PALË TË TJERA PËRVEÇ PUNONJËSVE****IG5-IG7****MARRËVESHJE KALIMTARE****IG8****SHEMBUJ ILUSTRUES****IG9-IG22****Transaksione të pagesave të bazuara në aksion që shlyen me kapital neto****IG9-IG17****Transaksione të pagesave të bazuara në aksion që shlyen në mjete monetare****IG18-IG19****Transaksione të pagesave të bazuara në aksion me alternativa në mjete monetare****IG20-IG22****DHËNIA E INFORMACIONEVE SHPJEGUESE ILUSTRUESE****IG23**

Udhëzim për zbatimin e SNRF 2 *Pagesa e bazuara në aksion*

Ky udhëzim shoqëron por nuk është pjesë e SNRF 2.

Përkufizimi i datës së dhënies

- IG1 SNRF 2 përcakton datën e dhënies si data në të cilën njësia ekonomike dhe punonjësi (ose pala tjetër që siguron shërbime të ngjashme) hyjnë në një marrëveshje të pagesës të bazuar në aksion, në të cilën njësia ekonomike dhe pala tjetër bien dakord së bashku për afatet dhe kushtet e marrëveshjes. Në datën e dhënies njësia ekonomike i jep palës tjetër të drejtën për mjete monetare, aktive të tjera ose instrumenta të kapitalit neto të njësisë ekonomike, duke siguruar që janë plotësuar konditat e kushtëzimit specifike, nëse ka. Nëse kjo marrëveshje është objekt i një procesi miratimi (për shembull nga ana e aksionerëve), data e dhënies është data kur merret miratimi.
- IG2 Siç vihet në dukje më sipër, data e dhënies është data kur të dyja palët hyjnë në një marrëveshje të pagesës të bazuara në aksion. Fjala ‘hyjnë’ përdoret në kuptimin e vet të zakonshëm që do të thotë se duhet të ketë një ofertë dhe një pranim të asaj oferte. Kështu, data në të cilën një palë i bën një ofertë palës tjetër nuk është data e dhënies. Data e dhënies është kur pala tjetër pranon ofertën. Në disa rrethana, pala tjetër hyn në mënyrë të shprehur qartë në marrëveshje p.sh., duke firmosur një kontratë. Në situata të tjera, marrëveshja mund të jetë e nënkuptuar, p.sh., për shumë marrëveshje të pagesës të bazuara në aksion me punonjësit, marrëveshja e punonjësve evidendohet me fillimin e kryerjes së shërbimit nga ana e tyre.
- IG3 Gjithashtu, për të dy palët që të hyjnë në marrëveshjen e pagesës të bazuar në aksion, të dyja palët duhet të bien dakord së bashku për afatet dhe kushtet e marrëveshjes. Prandaj, nëse disa nga afatet dhe kushtet e marrëveshjes bien dakord në një datë, me pjesën e mbetur të afateve dhe kushteve për t’u pranuar në një datë të mëvonshme, atëherë data e dhënies është data e mëvonshme, kur është rënë dakord për të gjitha afatet dhe kushtet. Për shembull, nëse një njësi ekonomike bie dakord të emetojë opsione në aksion për një punonjës, por çmimi i ushtrimit të opsioneve do të vendoset nga një komitet shpërblimi që mblidhet pas tre muajsh, data e dhënies është data kur komiteti i shpërblimit do të vendosë çmimin e ushtrimit.
- IG4 Në disa raste, data e dhënies mund të jetë pasi punonjësit për të cilët jepen instrumentat e kapitalit neto, të fillojnë të kryejnë shërbimet. Për shembull, nëse një dhënie instrumentash të kapitalit neto është objekt i miratimit të aksionerit, data e dhënies mund të ndodhë disa muaj pasi punonjësi ka filluar të kryejë shërbimet lidhur me këtë dhënie. SNRF kërkon që njësia ekonomike të njohë shërbimet kur ato përfitohen. Në këtë rast njësia ekonomike duhet të vlerësojë vlerën e drejtë në datën e dhënies së instrumentave të kapitalit neto (p.sh., duke vlerësuar vlerën e drejtë të instrumentave të kapitalit neto në fund të periudhës së raportimit), për qëllime të njohjes së shërbimeve të përfituara gjatë periudhës midis datës së fillimit të shërbimit dhe datës së dhënies. Pasi të përcaktohet data e dhënies, njësia ekonomike duhet të rishikojë vlerësimin e mëparshëm, kështu që shumat e njohura për shërbimet e përfituara në lidhje me dhënien, janë së fundi të bazuara në vlerën e drejtë në datën e dhënies të instrumentave të kapitalit neto.

Data e matjes për transaksionet me palë të tjera përveç punonjësve

- IG5 Për transaksionet me palë të tjera, përveç punonjësve (dhe të tjerëve që japin shërbime të ngjashme) të cilat maten duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, paragrafi 13 i SNRF 2 kërkon që njësia ekonomike të matë këtë vlerë të drejtë në datën që njësia ekonomike merr të mirat ose pala tjetër kryen shërbimet.
- IG6 Nëse të mirat ose shërbimet përfitohen në më shumë se në një datë, njësia ekonomike duhet të matë vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto në secilën datë kur përfitohen të mirat ose shërbimet. Njësia ekonomike duhet të zbatojë këtë vlerë të drejtë, kur mat të mirat ose shërbimet e marra në atë datë.
- IG7 Megjithatë, në disa raste mund të përdoret një përafrim. Për shembull, nëse një njësi ekonomike ka përfituar shërbime në mënyrë të vazhdueshme gjatë një periudhe tre mujore, dhe çmimi i aksionit të saj nuk ka ndryshuar në mënyrë të rëndësishme gjatë asaj periudhe, njësia ekonomike mund të përdorë çmimin mesatar të aksionit gjatë periudhës tremujore kur vlerëson vlerën e drejtë të instrumentit të dhënë të kapitalit neto.

Marrëveshjet kalimtare

- IG8 Në paragrafin 54 të SNRF 2, njësia ekonomike inkurajohet por asaj nuk i kërkohet të zbatojë kërkesat e SNRF për dhëniet e tjera të instrumentave të kapitalit neto (d.m.th. të ndryshme nga ato të specifikuar në paragrafin 53

të SNRF) nëse njësia ekonomike ka dhënë publikisht informacion shpjegues për vlerën e drejtë të këtyre instrumentave të kapitalit neto, të matur në datën e matjes. Për shembull, të tillë instrumenta të kapitalit neto përfshijnë instrumenta të kapitalit neto për të cilët njësia ekonomike ka dhënë informacion shpjegues në shënimet shpjeguese të pasqyrave të saj financiare, informacion i kërkuar në SHBA nga SFAS 123 *Kontabiliteti për Kompensimet e Bazuara në Aksione*.

Shembuj Ilustrues

Transaksione të pagesave të bazuara në aksione që shlyhen me kapital neto

- IG9 Për transaksionet që shlyhen me kapital neto të matur duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, paragrafi 19 i SNRF 2 deklaron që konditat e kushtëzimit, përveç kushteve të tregut²³, nuk merren parasysh kur vlerësohet vlera e drejtë e aksioneve ose opsioneve në datën e matjes (d.m.th. në datën e dhënies për transaksionet me punonjësit dhe të tjerët që japin shërbime të ngjashme). Në të vërtetë, konditat e kushtëzimit merren parasysh duke rregulluar numrin e instrumentave të kapitalit neto të përfshirë në matjen e shumës së transaksionit, kështu që si përfundim shuma e njohur për të mirat ose shërbimet e përfituara si shumë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto, do të bazohet në numrin e instrumentave të kapitalit neto që kushtëzohen eventualisht. Kështu, mbi bazë kumulative, nuk njihet asnjë shumë për të mirat ose shërbimet e përfituara, nëse instrumentat e dhënë të kapitalit neto nuk kushtëzohen për shkak të mosplotësimit të konditës kushtëzuese d.m.th., pala tjetër nuk përfundon një periudhë të caktuar të shërbimit ose nuk plotësohet një kusht të performancës. Kjo metodë kontabël njihet si metoda e modifikuar e datës së dhënies, për shkak se numri i instrumentave të kapitalit neto, të përfshirë në përcaktimin e shumës së transaksionit, rregullohet për të pasqyruar rezultatin e konditave të kushtëzimit, por nuk bëhet rregullim për vlerën e drejtë të këtyre instrumentave të kapitalit neto. Kjo vlerë e drejtë vlerësohet në datën e dhënies (për transaksionet me punonjësit dhe të tjerët që kryejnë shërbime të ngjashme) dhe nuk rishikohet më pas. Kështu, kur përcaktohet shuma e transaksionit nuk merret në konsideratë as rritja as rënia e vlerës së drejtë të instrumentave të kapitalit neto pas datës së dhënies (përveçse në një kontekst të matjes së vlerës së drejtë rritëse të transferuar, nëse një dhënie e instrumentave të kapitalit neto më pas modifikohet).
- IG10 Për të zbatuar këto kërkesa, paragrafi 20 i SNRF 2 kërkon që njësia ekonomike të njohë të mirat ose shërbimet e përfituara gjatë periudhës së kushtëzuar, në bazë të vlerësimit më të mirë të mundshëm të numrit të instrumentave të kapitalit neto që pritet të kushtëzojë, dhe do të rishikojë këtë vlerësim, nëse është e nevojshme, kur informacioni i mëpasshëm tregon se numri i instrumentave të kapitalit neto të pritshme për të kushtëzuar, ndryshon nga vlerësimet e mëparshme. Në datën e kushtëzimit njësia ekonomike rishikon vlerësimin për të barazuar numrin e instrumentave të kapitalit neto që si përfundim kushtëzoheshin, (subjekt i kërkesave të paragrafit 21 lidhur me kushtet e tregut).
- IG11 Në shembujt më poshtë të gjitha opsionet në aksione të dhëna kushtëzohen në të njëjtën kohë, në fund të një periudhe kohe të caktuar. Në disa situata opsionet në aksion ose instrumenta të tjerë të kapitalit neto të dhënë, mund të kushtëzohen me këste përgjatë periudhës së kushtëzimit. Për shembull, supozoni që një punonjësi i jepen 100 opsione në aksion, të cilat do të kushtëzohen me këste prej 25 opsione në aksione në fund të çdo viti përgjatë katër viteve të ardhshme. Për të zbatuar kërkesat e SNRF njësia ekonomike duhet të trajtojë çdo këst si një dhënie të veçantë të opsioneve në aksion, e për shkak se çdo këst ka periudhë kushtëzuese të ndryshme, dhe kështu vlera e drejtë e çdo kësti do të ndryshojë (sepse madhësia e periudhës kushtëzuese ndikon për shembull, afatin e mundshëm të flukseve në mjete monetare që rrejdin nga ushtrimi i opsioneve).

²³ Në pjesën e mbetur të këtij paragrafi, trajtimi i konditave të kushtëzimit përjashton konditat e tregut, të cilat janë subject i kërkesave të paragrafit 21 të SNRF 2.

UZ Shembull 1**Informacion Bazë**

Një njësi ekonomike jep 100 opsione në aksion për secilin prej 500 punonjësve. Çdo dhënie kushtëzohet nga puna e punonjësve për njësinë ekonomike përgjatë tre viteve të ardhshme. Njësia ekonomike vlerëson se vlera e drejtë e secilit opsion në aksion është 15NJM.^(a)

Në bazë të probabilitetit mbi mesataren e ponderuar njësia ekonomike vlerëson se 20 përqind e punonjësve do të largohen gjatë periudhës tre vjeçare dhe prandaj humbasin të drejtat e tyre për opsionet në aksion.

Aplikimi i kërkesave Skenari 1

Në se çdo gjë rezulton siç pritej, njësia ekonomike njihet shumat në vijim gjatë periudhës së kushtëzimit, për shërbimet e përfituara si shumë për opsionet në aksion.

Viti	Llogaritja	Shpenzime shpërblimin periudhën	për Shpenzime për shpërblimin akumuluar	për të
		NJM	NJM	
1	50,000 opsione $\times$ 80% $\times$ NJM15 $\times$ $\frac{1}{3}$ vite	200,000	200,000	
2	50,000 opsione $\times$ 80% $\times$ NJM15 $\times$ $\frac{2}{3}$ vite) – NJM200,000	200,000	400,000	
3	50,000 opsione $\times$ 80% $\times$ NJM15 $\times$ $\frac{3}{3}$ vite) – NJM400,000	200,000	600,000	

Skenari 2

Gjatë vitit 1, largohen 20 punonjës. Njësia ekonomike rishikon vlerësimin e saj për largimet totale të punonjësve gjatë periudhës trevjeçare nga 20 përqind (100 punonjës) në 15 përqind (75 punonjës). Gjatë vitit 2, largohen dhe 22 punonjës të tjerë. Njësia ekonomike rishikon vlerësimin e saj për largimet gjithsej të punonjësve gjatë periudhës trevjeçare nga 15 përqind në 12 përqind (60 punonjës). Gjatë vitit 3, largohen dhe 15 punonjës të tjerë. Kështu në total 57 punonjës humbasin të drejtat e tyre për opsionet në aksion gjatë periudhës trevjeçare dhe një total prej 44,300 opsione në aksion (443 punonjës $\times$ 100 opsione për punonjës) kushtëzohen në fund të vitit 3.

Viti	Llogaritja	Shpenzime shpërblimin periudhën	për Shpenzime për shpërblimin akumuluar	për të
		NJM	NJM	
1	50,000 opsione $\times$ 85% $\times$ NJM15 $\times$ $\frac{1}{3}$ vite	212,500	212,500	
2	50,000 opsione $\times$ 88% $\times$ NJM15 $\times$ $\frac{2}{3}$ vite) – NJM212,500	227,500	440,000	
3	(44,300 opsione $\times$ NJM15) – NJM440,000	224,500	664,500	

(a) Në këtë shembull dhe në të gjithë shembujt e tjerë në këtë udhëzim, shumat monetare janë shprehur në 'njësi monetare' (NJM).

- IG12 Në shembullin 1, opsionet në aksione ishin dhënë të kushtëzuar me përfundimin e një periudhe të caktuar të shërbimit nga punonjësit. Në disa raste, një dhënie opsioni në aksion ose dhënie aksioni mund të kushtëzohet edhe me arritjen e një objekti të caktuar të performancës. Shembujt 2, 3 dhe 4 ilustrojnë zbatimin e SNRF për dhënie opsionesh në aksione ose dhënie aksiones me kushte performance (të ndryshëm nga kushtet e tregut, të cilët trajtohen në paragrafët IG13 dhe ilustrohen në Shembujt 5 dhe 6). Në Shembullin 2, madhësia e periudhës së mbulimit ndryshon, në varësi të kohës së plotësimit të kushtit të performancës. Paragrafi 15 i SNRF kërkon që njësia ekonomike të vlerësojë madhësinë e periudhës së pritshme të kushtëzimit, bazuar në rezultatin më të mundshëm të kushtit të performancës, nëse është e nevojshme, nëse informacioni i mëposhëm tregon se madhësia e periudhës së kushtëzimit pritet të ndryshojë nga vlerësimet e mëparshme.

UZ Shembull 2

Dhënie me një kusht performance, në të cilin madhësia e periudhës së kushtëzimit ndryshon

Informacion Bazë

Në fillim të vitit 1, njësia ekonomike jep 100 aksione secilit prej 500 punonjësve, të kushtëzuara me qëndrimin e punonjësve të punësuar në njësinë ekonomike gjatë periudhës së kushtëzimit. Aksionet do të kushtëzohen në fund të vitit 1 nëse fitimet e njësisë ekonomike rriten me më shumë se 18 përqind; në fund të vitit 2 nëse fitimet e njësisë ekonomike rriten me më shumë se një mesatare prej 13 përqind në vit përgjatë periudhës dy vjeçare; Dhe në fund të vitit 3 nëse fitimet e njësisë ekonomike rriten me më shumë se një mesatare prej 10 përqind në vit përgjatë periudhës trevjeçare. Aksionet kanë një vlerë të drejtë prej 30NJM për aksion në fillim të vitit 1, që është e barabartë me çmimin e aksionit në datën e dhënies. Nuk priten dividendë për t'u paguar gjatë periudhës trevjeçare.

Në fund të vitit 1, fitimet e njësisë ekonomike janë rritur me 14 përqind dhe 30 punonjës janë larguar. Njësia ekonomike pret që fitimet të vazhdojnë të rriten me të njëjtën normë në vitin 2 dhe prandaj pret që aksionet do të mbulohen në fund të vitit 2. Njësia ekonomike pret në bazë të probabilitetit sipas mesatares së ponderuar, që 30 punonjës të tjerë të largohen gjatë vitit 2, dhe prandaj pret që 440 punonjës do të kushtëzohen në 100 aksione secili në fund të vitit 2.

Në fund të vitit 2, fitimet e njësisë ekonomike janë rritur vetëm me 10 përqind dhe prandaj aksionet nuk kushtëzohen në fund të vitit 2. Gjatë vitit janë larguar 28 punonjës. Njësia ekonomike pret që 25 punonjës të tjerë të largohen gjatë vitit 3 dhe që fitimet e njësisë ekonomike të rriten me të paktën 6 përqind duke arritur një mesatare prej 10 përqind në vit.

Në fund të vitit 3, janë larguar 23 punonjës dhe fitimet e njësisë ekonomike ishin rritur me 8 përqind, duke sjellë një rritje mesatare prej 10.67 përqind në vit. Prandaj 419 punonjës përfituan 100 aksionet në fund të vitit 3.

Aplikimi i kërkesave

Viti	Llogaritja	Shpenzime shpërblimin periudhën	për Shpenzime shpërblimin akumuluar	për të
		NJM	NJM	
1	440 punonjës × 100 aksione × NJM30 × $\frac{1}{2}$	660,000	660,000	
2	(417 punonjës × 100 aksione × NJM30 × $\frac{2}{3}$) – NJM660,000	174,000	834,000	
3	(419 punonjës × 100 aksione × NJM30 × $\frac{2}{3}$) – NJM660,000	423,000	1,257,000	

UZ Shembull 3

Dhënie me një kushtperformance, në të cilin ndryshon numri i instrumentave të kapitalit neto

Informacion Bazë

Në fillim të vitit 1, njësia ekonomike A u jep opsione në aksion secilit prej 100 punonjësve të saj që punojnë në departamentin e shitjeve. Opsionet në aksione do të kushtëzohen në fund të vitit 3, duke siguruar që punonjësit mbeten të punësuar në njësinë ekonomike dhe duke siguruar që vëllimi i shitjeve i një produkti të veçantë rritet me të paktën një mesatare prej 5 përqind në vit. Nëse vëllimi i shitjeve të produktit rritet me një mesatare mes 5 përqind dhe 10 përqind në vit, secili punonjës do të marrë 100 opsione në aksion. Nëse vëllimi i shitjeve të produktit rritet me një mesatare mes 10 përqind dhe 15 përqind në vit, secili punonjës do të marrë 200 opsione në aksione. Nëse vëllimi i shitjeve të produktit rritet me një mesatare prej 15 përqind ose më shumë, secili punonjës do të marrë 300 opsione në aksione.

Në datën e dhënies, njësia ekonomike A vlerëson se opsionet në aksion kanë një vlerë të drejtë prej 20NJM për opson. Gjithashtu, njësia ekonomike vlerëson se vëllimi i shitjeve të produktit do të rritet me një mesatare mes 10 përqind dhe 15 përqind në vit, dhe prandaj pret që për çdo punonjës që mbetet në shërbim deri në fund të vitit 3, do të kushtëzohen 200 opsione në aksione. Gjithashtu, njësia ekonomike vlerëson në bazë të probabilitetit me mesatare të ponderuar, që 20 përqind e punonjësve do të largohen para fundit të vitit 3.

Në fund të vitit 1, shtatë punonjës janë larguar dhe njësia ekonomike ende pret që një total prej 20 punonjësish të largohen deri në fund të vitit 3. Kështu, njësia ekonomike pret që 80 punonjës të mbeten në shërbim për periudhën trevjeçare. Shitjet e produktit janë rritur me 12 përqind dhe njësia ekonomike pret që kjo normë rritjeje të vazhdojë dhe gjatë 2 viteve të ardhshme.

Në fund të vitit 2, janë larguar pesë punonjës të tjerë duke e çuar numrin e të larguarve në 12 deri në këtë datë. Njësia ekonomike tani pret që vetëm tre punonjës të largohen gjatë vitit 3, pra pret një total prej 15 punonjësish, të jenë larguar gjatë periudhës trevjeçare dhe kështu 85 punonjës pritet të mbeten. Shitjet nga produkti janë rritur me 18 përqind, duke sjellë një mesatare prej 15 përqind përgjatë dy viteve. Njësia ekonomike tani pret që shitjet do të jenë rreth 15 përqind ose më shumë përgjatë periudhës trevjeçare dhe kështu pret që çdo punonjës i shitjeve të marrë 300 opsione në aksione në fund të vitit 3.

Në fund të vitit 3, janë larguar dy punonjës të tjerë. Kështu gjatë periudhës trevjeçare janë larguar 14 punonjës dhe kanë mbetur 86 punonjës. Shitjet e njësisë ekonomike janë rritur me një mesatare prej 16 përqind përgjatë tre viteve. Prandaj secili prej 86 punonjësve përfiton 300 opsione në aksion.

Aplikimi i kërkesave

Viti	Llogaritja	Shpenzime shpërblimin periudhën	për Shpenzime për shpërblimin akumuluar	për të
		NJM	NJM	
1	80 punonjës × 200 opsione × NJM20 × $\frac{1}{3}$	106,667	106,667	
2	85 punonjës × 300 opsione × NJM20 × $\frac{2}{3}$ – NJM106,667	233,333	340,000	
3	(86 punonjës × 300 opsione × NJM20 × $\frac{3}{3}$) – NJM340,000	176,000	516,000	

UZ Shembull 4

Dhënie me një kusht performance, në të cilin ndryshon çmimi i ushtrimit

Informacion Bazë

Në fillim të vitit 1, një njësi ekonomike i jep një drejtuesi të lartë 10,000 opsione në aksion, të kushtëzuara nga qëndrimi i drejtuesit në njësinë ekonomike si i punësuar deri në fund të vitit 3. Çmimi i ushtrimit është 40NJM. Megjithatë çmimi i ushtrimit bie në 30NJM nëse fitimet e njësisë ekonomike rriten me të paktën një mesatare prej 10 përqind në vit përgjatë periudhës tre vjecare.

Në datën e dhënies njësi ekonomike vlerëson se vlera e drejtë e opsioneve në aksion me një çmim ushtrimi prej 30 NJM është 16NJM për opsion. Nëse çmimi i ushtrimit është 40NJM, njësi ekonomike vlerëson se vlera e drejtë e opsioneve në aksion është 12NJM për opsion.

Gjatë vitit 1 fitimet e njësisë ekonomike rriten me 12 përqind dhe njësi ekonomike pret që fitimet të vazhdojnë të rriten me këtë normë përgjatë dy viteve të ardhshme. Prandaj njësi ekonomike pret që objektivi mbi fitimet të realizohet dhe kështu opsionet në aksione do të kenë një çmim ushtrimi prej 30NJM.

Gjatë vitit 2 fitimet e njësisë ekonomike rriten me 13 përqind dhe njësi ekonomike vazhdon të presë që objektivi mbi fitimet të realizohet.

Gjatë vitit 3 fitimet e njësisë ekonomike rriten vetëm me 3 përqind dhe kështu objektivi mbi fitimet nuk realizohet. Drejtuesi plotëson tre vitet e shërbimit dhe prandaj plotëson kushtin e shërbimit. Duke qënë se nuk u realizua objektivi mbi fitimet, 10,000 opsionet e kushtëzuara mbi aksionet kanë një çmim ushtrimi prej 40NJM.

Aplikimi i kërkesave

Për shkak se çmimi i ushtrimit ndryshon në varësi të rezultatit të një kushti të performancës, që nuk është një kusht i tregut, efekti i këtij kushti të performancës (d.m.th. mundësia që çmimi i ushtrimit të jetë 40NJM dhe mundësia që çmimi i ushtrimit të jetë 30NJM) nuk merret në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e opsioneve në aksion në datën e dhënies. Në të vërtetë njësi ekonomike vlerëson vlerën e drejtë të opsioneve në aksion në datën e dhënies sipas secilit skenar (d.m.th. çmimit të ushtrimit 40NJM dhe çmimin e ushtrimit 30NJM) dhe së fundi, rishikon shumën e transaksionit për të pasqyruar rezultatin e këtij kushti të performancës, siç ilustron më poshtë.

Viti	Llogaritja	Shpenzime shpërblimin periudhën	për Shpenzime shpërblimin akumuluar	për të
		NJM	NJM	
1	$10,000 \text{ opsione} \times \text{NJM}16 \times \frac{1}{3}$	53,333	53,333	
2	$(10,000 \text{ opsione} \times \text{NJM}16 \times \frac{2}{3}) - \text{NJM}53,333$	53,334	106,667	
3	$(10,000 \text{ opsione} \times \text{NJM}12 \times \frac{3}{3}) - \text{NJM}106,667$	13,333	120,000	

IG13 Paragrafi 21 i SNRF kërkon që të merren në konsideratë kushtet e tregut të tilla si një çmim i synuar i aksionit sipas të cilit kushtëzimi kondicionohet të merret në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto. Prandaj, për dhëniet e instrumentave të kapitalit neto me kushte tregu, njësi ekonomike njeh të mirat ose shërbimet e përfituara nga pala tjetër që plotëson të gjitha konditat e tjera të kushtëzimit (p.sh. shërbimet e përfituara nga një punonjës që është në shërbim për një periudhë të caktuar), pavarësisht nëse ai kusht tregu plotësohet. Shembulli 5 ilustron këto kërkesa.

UZ Shembull 5					
<i>Dhënie me një kusht tregu</i>					
Informacion Bazë					
<p>Në fillim të vitit 1, një njësi ekonomike i jep një drejtuesi të lartë 10,000 opsione në aksione të kushtëzuara me qëndrimin e drejtuesit si i punësuar në njësinë ekonomike deri në fund të vitit 3. Megjithatë, opsionet në aksione nuk mund të ushtrohen derisa çmimi i aksionit të rritet nga 50NJM në fillim të vitit 1 në mbi 65NJM në fund të vitit 3. Nëse çmimi i aksionit është më i lartë se 65NJM në fund të vitit 3, opsionet në aksione mund të ushtrohen në çdo kohë gjatë shtatë viteve të ardhshëm, d.m.th. deri në fund të vitit 10.</p> <p>Njësia ekonomike zbaton një model binomial të vlerësimit të çmimit të opsionit, i cili merr në konsideratë mundësinë që çmimi i aksionit do të kapërcejë 65NJM në fund të vitit 3 (dhe kështu opsionet në aksion mund të ushtrohen) dhe mundësinë që çmimi i aksionit nuk do të kapërcejë 65NJM në fund të vitit 3 (dhe kështu opsionet do të humbasin). Vlerësohet se vlera e drejtë e opsioneve në aksione me këtë kusht tregu të jetë 24NJM për opsion.</p>					
Aplikimi i kërkesave					
<p>Për shkak se paragrafi 21 i SNRF kërkon që njësia ekonomike të njohë të mirat ose shërbimet e përfituara nga pala tjetër që plotëson të gjitha kushtet e tjera të mbulimit (p.sh. shërbimet e përfituara nga një punonjës që është në shërbim për një periudhë të caktuar), pavarësisht nëse ai kusht tregu plotësohet, nuk ka rëndësi nëse arrihet çmimi i synuar i aksionit. Mundësia që çmimi i synuar i aksionit të mos arrihet, është marrë tashmë në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e opsioneve në aksion në datën e dhënies. Prandaj nëse njësia ekonomike pret që drejtuesi i lartë të plotësojë periudhën trevjeçare të shërbimit dhe drejtuesi e bën këtë, njësia ekonomike njeh shumat në vijim në vitet 1,2 dhe 3:</p>					
Viti	Llogaritja	Shpenzime shpërblimin periudhën	për Shpenzime për shpërblimin akumuluar	për të	
		NJM	NJM		
1	10,000 opsione $\times$ NJM24 $\times$ 1/3	80,000	80,000		
2	(10,000 opsione $\times$ NJM24 $\times$ $\frac{2}{3}$) – NJM80,000	80,000	160,000		
3	(10,000 opsione $\times$ NJM24 $\times$ 1/3) – NJM160,000	80,000	240,000		
<p>Siç vihet në dukje më sipër, këto shuma njihen pavarësisht nga rezultati i kushtit të tregut. Megjithatë, nëse drejtuesi i lartë largohet gjatë vitit 2 (ose vitit 3) shuma e njohur gjatë vitit 1 (dhe vitit 2) do të rikthehet në vitin 2 (ose vitin 3). Kjo sepse kushti i shërbimit, ndryshe nga kushti i tregut, nuk ishte marë në konsideratë kur u vlerësua vlera e drejtë e opsioneve në aksion në datën e dhënies. Në të vërtetë, kushti i shërbimit është marrë në konsideratë duke rregulluar shumën e transaksionit për t'u bazuar në numrin e instrumentave të kapitalit neto që kushtëzohen përfundimisht, në përputhje me paragrafët 19 dhe 20 të SNRF.</p>					

IG14 Në Shembullin 5, rezultati i kushtit të tregut nuk e ndryshoi madhësinë e periudhës së kushtëzimit. Megjithatë, nëse madhësia e periudhës së mbulimit ndryshon në varësi të kohës kur plotësohet kushti i performancës, paragrafi 15 i SNRF kërkon që njësia ekonomike të supozojë se shërbimet që do të kryhen nga punonjësit si shumë për instrumentat e dhënë të kapitalit neto që do të merren në të ardhmen, përgjatë periudhës së pritshme të kushtëzimit Njësia ekonomike duhet të vlerësojë madhësinë e pritshme të periudhës së kushtëzimit në datën e dhënies, bazuar në rezultatin më të mundshëm të kushtit të performancës. Nëse niveli i caktuar i performancës është një kusht tregu, vlerësimi i madhësisë së periudhës së pritshme të kushtëzimit duhet të jetë i qëndrueshëm me supozimet e përdorura në vlerësimin e vlerës së drejtë të opsionit të dhënë dhe nuk rishikohet më pas. Shembulli 6 ilustron këto kërkesa.

UZ Shembull 6

Dhënie me një kusht tregu, në të cilin ndryshon madhësia e periudhës së mbulimit

Informacion Bazë

Në fillim të vitit 1, një njësi ekonomike jep 10,000 opsione në aksion me një jetë dhjetë vjeçare për secilin prej dhjetë drejtuesve të lartë. Opsionet në aksione do të kushtëzohen dhe do të jenë të ushtrueshëm menjëherë nëse dhe kur çmimi i aksionit të njësisë ekonomike rritet nga 50NJM në 70NJM, nëse drejtuesit e lartë do të qëndrojnë në shërbim deri sa të arrihet çmimi i synuar i aksionit.

Njësia ekonomike zbaton një model binomial të vlerësimit të çmimit të opsioneve, i cili merr në konsideratë mundësinë që çmimi i synuar i aksionit do të arrihet gjatë jetës dhjetëvjeçare të opsionit, dhe mundësinë që ky objektiv nuk do të realizohet. Njësia ekonomike vlerëson se vlera e drejtë e opsioneve në aksion në datën e dhënies është 25NJM për opsion. Nga modeli i vlerësimit të çmimit të opsioneve, njësia ekonomike përcakton se metoda e shpërndarjes së datave të mundshme të kushtëzimit është pesë vjet. Me fjalë të tjera, nga të gjitha rezultatet e mundshme, rezultati më i mundshëm i kushtit të tregut është që çmimi i synuar i aksionit do të arrihet në fund të vitit 5. Prandaj njësia ekonomike vlerëson se periudha e pritshme e kushtëzimit është pesë vjet. Gjithashtu, njësia ekonomike vlerëson se deri në fund të vitit 5 do të jenë larguar dy drejtues të lartë dhe prandaj pret që 80,000 opsione në aksion (10,000 opsione në aksion x 8 drejtues të lartë) do të mbulohen në fund të vitit 5.

Përgjatë viteve 1-4, njësia ekonomike vazhdon të vlerësojë se në total do të largohen dy drejtues të lartë deri në fund të vitit 5. Megjithatë, në total largohen tre drejtues të lartë, një në secilin nga vitet 3,4 dhe 5. Çmimi i synuar i aksionit arrihet në fund të vitit 6. Një tjetër drejtues i lartë largohet gjatë vitit 6, para se të arrihet çmimi i synuar i aksionit.

Aplikimi i kërkesave

Paragrafi 15 i SNRF kërkon që njësia ekonomike të njohë shërbimet e përfituara gjatë periudhës së pritshme të kushtëzimit, siç vlerësohen në datën e dhënies dhe kërkon gjithashtu, që njësia ekonomike të mos rishikojë këtë vlerësim. Prandaj njësia ekonomike njeh shërbimet e përfituara nga drejtuesit e lartë gjatë viteve 1-5. Kështu shumta e transaksionit së fundmi bazohet në 70,000 opsione në aksion (10,000 opsione në aksion x 7 drejtues të lartë që kanë mbetur në shërbim në fund të vitit 5). Megjithëse gjatë vitit 6 largohet një tjetër drejtues i lartë, nuk bëhet asnjë rregullim sepse drejtuesi i lartë, tashmë ka plotësuar periudhën e pritshme të kushtëzimit prej 5 vitesh. Prandaj njësia ekonomike njeh shumat në vijim në vitet 1-5:

Viti	Llogaritja	Shpenzime shpërblimin periudhën	për Shpenzime për shpërblimin akumuluar	për të
		NJM	NJM	
1	$80,000 \text{ opsione} \times \text{NJM}25 \times \frac{1}{5}$	400,000	400,000	
2	$(80,000 \text{ opsione} \times \text{NJM}25 \times \frac{2}{5}) - \text{NJM}400,000$	400,000	800,000	
3	$(80,000 \text{ opsione} \times \text{NJM}25 \times \frac{3}{5}) - \text{NJM}400,000$	400,000	1,200,000	
4	$(80,000 \text{ opsione} \times \text{NJM}25 \times \frac{4}{5}) - \text{NJM}1,200,000$	400,000	1,600,000	
5	$(70,000 \text{ opsione} \times \text{NJM}25) - \text{NJM}1,600,000$	150,000	1,750,000	

IG15 Paragrafët 26–29 dhe B42–B44 të SNRF paraqesin kërkesat që zbatohen nëse një opsion në aksione riçmohet (ose njësia ekonomike modifikon afatet ose kushtet e marrëveshjes së pagesave të bazuara në aksione). Shembujt 7-9 ilustrjnë disa nga këto kërkesa.

UZ Shembull 7

Dhënie e opsioneve të aksione të cilat më pas rikmohen

Informacion Bazë

Në fillim të vitit 1, njësia ekonomike jep 100 opsione në aksion për secilin prej 500 punonjësve. Çdo dhënie kushtëzohet nga qëndrimi i punonjësve në shërbim të njësisë ekonomike përgjatë tre viteve të ardhshme. Njësia ekonomike vlerëson se vlera e drejtë e secilit opion në aksion është 15NJM. Në bazë të probabilitetit mbi mesataren e ponderuar njësia ekonomike vlerëson se 100 punonjës do të largohen gjatë periudhës tre vjeçare dhe prandaj humbasin të drejtat e tyre për opsionet në aksion.

Supozohet se gjatë vitit 1 largohen 40 punonjës. Gjithashtu, supozohet se deri në fund të vitit 1 çmimi i aksionit të njësisë ekonomike ka rënë dhe njësia ekonomike rikmon opsionet e saj në aksione dhe opsionet e rikmuara në aksione mbulohen në fund të vitit 3. Njësia ekonomike vlerëson se 70 punonjës të tjerë do të largohen gjatë viteve 2 dhe 3 dhe kështu largimet në total gjatë periudhës trevjeçare të mbulimit pritet të jenë 110 punonjës. Gjatë vitit 2, largohen 35 punonjës të tjerë dhe njësia ekonomike vlerëson se gjatë vitit 3 do të largohen edhe 30 punonjës të tjerë, për ta çuar në 105 numrin total të punonjësve që pritet të largohen gjatë periudhës trevjeçare të kushtëzimit. Gjatë vitit 3, largohen në total 28 punonjës dhe kështu gjatë periudhës së kushtëzimit 103 punonjës kanë përfunduar punësimin. Për 397 punonjësit e mbetur, opsionet në aksione kushtëzohen në fund të vitit 3.

Njësia ekonomike vlerëson se në datën e rikmimit vlera e drejtë e çdo opsioni fillestar në aksion të dhënë (d.m.th. para se të merrej parasysh rikmimi) është 5NJM dhe se vlera e drejtë e çdo opsioni në aksione të rikmuar është 8NJM.

Aplikimi i kërkesave

Paragrafi 27 i SNRF kërkon që njësia ekonomike të njohë efektet e modifikimeve që rrisin totalin e vlerës së drejtë të marrëveshjes së pagesave të bazuara në aksione ose janë ndryshe përfituese për punonjësin. Nëse modifikimi rrit vlerën e drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto (p.sh. duke pakësuar çmimin e ushtrimit), të matur menjëherë para dhe pas modifikimit, paragrafi B43(a) i Shtojcës B kërkon të përfshihet vlera e drejtë rritëse e dhënë (d.m.th. diferenca mes vlerës së drejtë të instrumentit të modifikuar të kapitalit neto dhe asaj të instrumentit fillestar të kapitalit neto, të vlerësuar së bashku në datën e modifikimit) në matjen e shumës së njohur për shërbimet e përfituara si shumë (konsideratë) për instrumentat e dhënë të kapitalit neto. Nëse modifikimi ndodh gjatë periudhës së kushtëzimit, vlera e drejtë rritëse e dhënë përfshihet në matjen e shumës së njohur të shërbimeve të përfituara gjatë periudhës nga data e modifikimit deri në datën kur instrumentat e modifikuar të kapitalit kushtëzohen, përveç shumës së bazuar në vlerën e drejtë në datën e dhënies së instrumentave fillestarë të kapitalit neto, e cila njihet gjatë kohës së mbetur të periudhës fillestare të kushtëzimit.

Vlera rritëse është 3NJM për opion në aksion (NJM8 – NJM5). Kjo shumë njihet gjatë dy viteve të mbetura të periudhës së mbulimit së bashku me shpenzimet e shpërblimit të bazuara në vlerën fillestare të opsionit 15NJM.

Shumat e njohura në vitet 1-3 janë si më poshtë:

Viti	Llogaritja	Shpenzime shpërblimin periudhën	për Shpenzime për shpërblimin akumuluar	për të
		NJM	NJM	
1	$(500 - 110) \text{ punonjës} \times 100 \text{ opsione} \times \text{NJM}15 \times \frac{1}{3}$	195,000	195,000	
2	$(500 - 105) \text{ punonjës} \times 100 \text{ opsione} \times (\text{NJM}15 \times \frac{2}{3} + \text{NJM}3 \times \frac{1}{2}) - \text{NJM}195,000$	259,250	454,250	
3	$(500 - 103) \text{ punonjës} \times 100 \text{ opsione} \times (\text{NJM}15 + \text{NJM}3) - \text{NJM}454,250$	260,350	714,600	

UZ Shembull 8

Dhënie e opsioneve në aksion me një onditë kushtëzimi që modifikohet më pas

Informacion Bazë

Në fillim të vitit 1, njësia ekonomike jep 1,000 opsione në aksione për secilin pjesëtar të skuadrës së saj të shitjeve, të kushtëzuara me qëndrimin e punonjësve të punësuar në njësinë ekonomike për tre vite dhe që skuadra të shesë më shumë se 50,000 njësi të një produkti të caktuar gjatë periudhës trevjeçare. Vlera e drejtë e opsioneve në aksion është 15NJM për opsion në datën e dhënies.

Gjatë vitit 2, njësia ekonomike rrit shitjet e synuara në 100,000 njësi. Në fund të vitit 3, njësia ekonomike ka shitur 55,000 njësi dhe opsionet në aksion humbasin. Dymbëdhjetë pjesëtarë të skuadrës së shitjeve mbeten në shërbim për periudhën trevjeçare.

Aplikimi i kërkesave

Paragrafi 20 i SNRF kërkon që për një kusht të performancës që nuk është kusht tregu, njësia ekonomike të njohë të mirat ose shërbimet e përfituara gjatë periudhës së kushtëzimit në bazë të vlerësimit më të mirë të mundshëm të numrit të instrumentave të kapitalit neto që pritet të kushtëzohen dhe të rishikojë këtë vlerësim, nëse është e nevojshme, nëse informacioni i mëposhëm tregon se numri i instrumentave të kapitalit neto të pritshme për t'u kushtëzuar, ndryshon nga vlerësimet e mëparshme. Në datën e kushtëzimit njësia ekonomike rishikon vlerësimin për të barazuar numrin e instrumentave të kapitalit neto që kushtëzohen përfundimisht. Megjithatë, paragrafi 27 i SNRF kërkon që pavarësisht nga ndonjë modifikimi i afateve dhe kushteve sipas të cilave ishin dhënë instrumentat e kapitalit neto ose një anulim apo shlyerje e dhënies së instrumentave të kapitalit neto, njësia ekonomike të njohë të paktën shërbimet e përfituara të matura me vlerën e drejtë në datën e dhënies së instrumentave të kapitalit neto, me përjashtim të rastit kur këto instrumenta të kapitalit nuk kushtëzohen për shkak të mosplotësimit të një kondite kudhtëzimi (të ndryshme nga kushti i tregut) që ishte specifikuar në datën e dhënies. Gjithashtu, paragrafi B44(c) i Shtojcës B specifikon se nëse njësia ekonomike modifikon konditat e kushtëzimit, në një mënyrë që nuk është përfituese për punonjës, njësia ekonomike nuk merr në konsideratë konditat e kushtëzimit të modifikuara, kur zbaton kërkesat e paragrafëve 19–21 të SNRF.

Prandaj për shkak se modifikimi i kushtit të performancës pakëson mundësinë që opsionet në aksione të kushtëzohen, e cila nuk është përfituese për punonjës, njësia ekonomike nuk merr në konsideratë kushtin e modifikuar të ecurisë kur njih shërbimet e përfituara. Njësia ekonomike vazhdon të njohë shërbimet e përfituara gjatë periudhës trevjeçare bazuar në konditat fillestare të kushtëzimit. Kështu, së fundi njësia ekonomike njih shpenzimet kumulative të shpërblimit 180,000NJM gjatë periudhës trevjeçare (12 punonjës × 1,000 opsione × NJM15).

I njëjti rezultat do të ndodhë nëse në vend të modifikimit të objektivit të ecurisë njësia ekonomike ka rritur numrin e viteve të shërbimit të kërkuar që opsionet në aksione të kushtëzohen nga tre vjet në dhjetë vjet. Për shkak se një modifikim i tillë do të pakësojë mundësinë që opsionet të kushtëzohen, e cila nuk do të jetë përfituese për punonjës, njësia ekonomike nuk merr në konsideratë kushtin e modifikuar të shërbimit kur njih shërbimet e përfituara. Njësia ekonomike do të njohë shërbimet e përfituara nga dymbëdhjetë punonjës të mbeten në shërbim gjatë periudhës trevjeçare fillestare të kushtëzimit.

UZ Shembull 9

Dhënie e aksioneve me një alternativë në mjete monetare të shtuar më pas

Informacion Bazë

Në fillim të vitit 1, njësia ekonomike jep 10,000 aksione me vlerë të drejtë prej 33NJM për aksion, tek një drejtues i lartë të kushtëzuara me plotësimin e një periudhe trevjeçare shërbimi. Në fund të vitit 2 çmimi i aksionit ka rënë në 25NJM për aksion. Në atë datë njësia ekonomike shton një alternativë në mjete monetare për dhënie, me anën e të cilës drejtuesi i lartë mund të zgjedhë ose të marrë 10'000 aksione ose mjete monetare të barabarta me vlerën e 10'000 aksioneve në datën e kushtëzimit. Çmimi i aksionit është 22NJM në datën e kushtëzimit.

Aplikimi i kërkesave

UZ Shembull 9

Paragrafi 27 i SNRF kërkon që pavarësisht nga ndonjë modifikim i afateve dhe kushteve sipas të cilave ishin dhënë instrumentat e kapitalit neto, ose një anulim apo shlyerje e dhënies së instrumentave të kapitalit neto, njësia ekonomike duhet të njohë të paktën shërbimet e përfituara të matura me vlerën e drejtë në datën e dhënies së instrumentave të kapitalit neto, me përjashtim të rastit kur këto instrumenta të kapitalit nuk kushtëzohen për shkak të mosplotësimit të një kondite kushtëzuese (që ndryshon nga kushti i tregut) që ishte specifikuar në datën e dhënies. Prandaj, njësia ekonomike njeh shërbimet e përfituara gjatë periudhës trevjeçare bazuar në vlerën e drejtë në datën e dhënies së aksioneve.

Për më tepër, përveç alternativës në mjete monetare në fund të vitit 2 krijohet një detyrim për t'u shlyer në mjete monetare. Në përputhje me kërkesat për transaksionet e pagesës të bazuara në aksion për t'u shlyer në mjete monetare (paragrafët 30-33 të SNRF) njësia ekonomike njeh pasivin për t'u shlyer në mjete monetare në datën e modifikimit, bazuar në vlerën e drejtë të aksioneve në datën e modifikimit dhe madhësinë, në të cilën shërbimet e specifikuar janë përfituar. Gjithashtu, njësia ekonomike rimat vlerën e drejtë të pasivit në çdo datë raportimi dhe në datën e shlyerjes, me ndonjë ndryshim në vlerën e drejtë të njohur në fitimin ose humbjen e periudhës. Prandaj njësia ekonomike njeh shumat në vijim:

Viti	Llogaritja	shpenzim et	Kapitali i vet	Pasivi
		NJM	NJM	NJM
1	Shpenzime shpërblimi për periudhën 10,000 aksione $\times$ NJM33 $\times$ 1/3	110,000	110,000	
2	Shpenzime shpërblimi për periudhën (10,000 aksione $\times$ NJM33 $\times$ $\frac{2}{3}$) – NJM110,000	110,000	110,000	
	Riklasifikimi i kapitalit neto në pasive: 10,000 aksione $\times$ NJM25 $\times$ 2/3		(166,667)	(166,667)
3	Shpenzime shpërblimi për periudhën (10,000 aksione $\times$ NJM33 $\times$ 3/3) – NJM220,000	110,000	26,667 (a)	(83,333)
	Rregullimi i pasivit në vlerën e drejtë të mbylljes: (NJM166,667 + NJM83,333) – (NJM22 $\times$ 10,000 aksione)	(30,000)		(30,000)
	Totali	300,000	80,000	220,000

(a) E shpërndarë midis pasiveve dhe kapitalit neto, për të sjellë në pjesën e tretë përfundimtar të një pasivi, bazuar në vlerën e drejtë të aksioneve në datën e modifikimit.

IG16 Paragrafi 24 i SNRF, kërkon që vetëm në disa raste të rralla në të cilat SNRF i kërkon njësisë ekonomike të matë një transaksion të pagesës të bazuar në aksion për t'u shlyer me kapital neto duke ju referuar vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto, por njësia ekonomike nuk është në gjendje të vlerësojë në mënyrë të besueshme atë vlerë të drejtë në datën e specifikuar të matjes (p.sh. datën e dhënies, për transaksionet me punonjësit) njësia ekonomike në vend të saj, do të matë transaksionin duke përdorur metodën e matjes së vlerës së perceptuar. Gjithashtu, paragrafi 24 përmban kërkesa sesi zbatohet kjo metodë. Shembulli në vijim ilustron këto kërkesa.

UZ Shembull 10

Dhënia e opsioneve në aksion që trajtohet sipas metodës së vlerës së perceptuar

Informacion Bazë

Në fillim të vitit 1, një njësi ekonomike jep 1,000 opsione në aksion për 50 punonjës. Opsionet në aksion do të kushtëzohen në fund të vitit 3, me kushtin që punonjësit të qëndrojnë në shërbim deri atëherë. Opsionet në aksion kanë një jetë prej 10 vitesh. Çmimi i ushtrimit është 60NJM, dhe çmimi i aksioneve të njësisë ekonomike është gjithashtu 60NJM në datën e dhënies.

Në datën e dhënies, njësi ekonomike arrin në përfundimin se nuk mund të vlerësojë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë të opsioneve të dhëna në aksion.

Në fund të vitit 1, tre punonjës kanë përfunduar punësimin dhe njësi ekonomike vlerëson se shtatë punonjës të tjerë do të largohen gjatë vitit 2 dhe 3. Kështu, njësi ekonomike vlerëson se 80 përqind e opsioneve në aksion do të kushtëzohen.

Dy punonjës largohen gjatë vitit 2 dhe njësi ekonomike rishikon vlerësimin e saj për numrin e opsioneve në aksion që pret të kushtëzohen në 86 përqind.

Gjatë vitit 3 largohen dy punonjës. Kështu, në fund të vitit 3 kushtëzohen 43'000 opsione në aksion.

Çmimi i aksioneve të njësisë ekonomike gjatë viteve 1–10, dhe numri i opsioneve në aksion të ushtruara gjatë viteve 4–10, paraqitet më poshtë. Opsionet në aksion, që ishin ushtruar gjatë një viti të caktuar, u ushtruan të gjitha në fund të atij viti.

Viti	Çmimi i aksionit në fund të vitit	Numri i opsioneve në aksion të ushtruara në fund të vitit
1	63	0
2	65	0
3	75	0
4	88	6,000
5	100	8,000
6	90	5,000
7	96	9,000
8	105	8,000
9	108	5,000
10	115	2,000

Aplikimi i kërkesave

Në përputhje me paragrafin 24 të SNRF, njësi ekonomike njeh shumat në vijim në vitet 1–10.

Viti	Llogaritja	Shpenzime periudhën	për Shpenzim akumuluar	i
		NJM	NJM	
1	50,000 opsione × 80% × (NJM63 – NJM60) × 1/3 vite	40,000	40,000	

UZ Shembull 10			
2	50,000 opsione $\times$ 86% $\times$ (NJM65 – NJM60) $\times$ 2/3 vite) – NJM40,000	103,333	143,333
3	43,000 opsione $\times$ (NJM75 – NJM60) – NJM143,333	501,667	645,000
4	37,000 opsionet gjendje $\times$ (NJM88 – NJM75) + 6,000 opsionet e ushtruara $\times$ (NJM88 – NJM75)	559,000	1,204,000
5	29,000 opsionet gjendje $\times$ (NJM100 – NJM88) + 8,000 opsionet e ushtruara $\times$ (NJM100 – NJM88)	444,000	1,648,000
6	24,000 opsionet gjendje $\times$ (NJM90 – NJM100) + 5,000 opsionet e ushtruara $\times$ (NJM90 – NJM100)	(290,000)	1,358,000
7	15,000 opsionet gjendje $\times$ (NJM96 – NJM90) + 9,000 opsionet e ushtruara $\times$ (NJM96 – NJM90)	144,000	1,502,000
8	7,000 opsionet gjendje $\times$ (NJM105 – NJM96) + 8,000 opsionet e ushtruara $\times$ (NJM105 – NJM96)	135,000	1,637,000
9	2,000 opsionet gjendje $\times$ (NJM108 – NJM105) + 5,000 opsionet e ushtruara $\times$ (NJM108 – NJM105)	21,000	1,658,000
10	2,000 opsionet e ushtruara $\times$ (NJM115 – NJM108)	14,000	1,672,000

IG17 Ka shumë tipe të ndryshëm skemash të aksionit ose opsioneve në aksion për punonjësit. Shembulli në vijim ilustron zbatimin e SNRF 2 për një tip të veçantë skeme - skema e blerjes së aksionit nga punonjësi. Zakonisht skema e blerjes së aksionit nga punonjësi i jep punonjësit mundësinë e blerjes së aksioneve të njësisë ekonomike me një çmim të skontuar. Afatet dhe kushtet sipas të cilave funksionojnë skemat e blerjes së aksioneve nga punonjësit variojnë nga njëri vend në tjetrin. Kjo për të thënë se, jo vetëm që ka shumë tipe të ndryshme skemash të aksionit ose opsioneve në aksion të punonjësve, por ka edhe shumë tipe të ndryshme të skemave të blerjes së aksionit nga punonjësi. Prandaj shembulli në vijim ilustron zbatimin e SNRF 2 për një skemë të veçantë të blerjes së aksionit nga punonjësi.

UZ Shembull 11
<i>Skema e blerjes së aksionit nga punonjësi</i>
Informacion Bazë
Një njësi ekonomike u ofron të gjithë 1,000 punonjësve të saj mundësinë që të marrin pjesë në skemën e blerjes së aksionit nga punonjësit. Punonjësit kanë dy javë kohë për të vendosur nëse do të pranojnë ose jo ofertën. Sipas afateve të skemës, punonjësit kanë të drejtën të blejnë maksimumi 100 aksione secili. Çmimi i blerjes do të jetë 20 përqind më pak se çmimi i tregut për aksionet e njësisë ekonomike në datën kur pranohet oferta dhe çmimi i blerjes duhet të paguhet menjëherë me pranimin e ofertës. Të gjitha aksionet e blera duhet të mbahen në mirëbesim për punonjësit dhe nuk mund të shiten për pesë vjet. Punonjësi nuk lejohet të tërhiqet nga skema gjatë kësaj periudhe. Për shembull, nëse punonjësi largohet nga puna gjatë periudhës pesë vjeçare, aksionet duhet të mbeten në skemë deri në fund të periudhës pesëvjeçare. Çdo dividend i paguar gjatë periudhës pesëvjeçare do të mbahet në mirëbesim për punonjësit deri në fund të periudhës pesëvjeçare.
Në total 800 punonjës pranojnë ofertën dhe secili punonjës blen mesatarisht 80 aksione, d.m.th. punonjësit blejnë në total 64,000 aksione. Çmimi mesatar i ponderuar i tregut i aksioneve në datën e blerjes është 30 NJM për aksion dhe çmimi mesatar i ponderuar i blerjes është 24 NJM për aksion.

UZ Shembull 11**Aplikimi i kërkesave**

Për transaksionet me punonjësit, SNRF 2 kërkon që shuma e transaksionit të matet duke ju referuara vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitali neto (SNRF 2, paragrafi 11). Për të zbatuar këtë kërkesë është e nevojshme që fillimisht të përcaktohet tipi i instrumentave të kapitalit neto të dhëna punonjësve. Megjithatë skema përshkruhet si një skemë e blerjes së aksioneve nga punonjësi (SBAP), disa SBAP përfaqësojnë tipare opsioni dhe prandaj janë në fakt skema të opsioneve në aksion. Për shembull, një SBAP mund të përfshijë një 'tipar të kthimit pas', sipas së cilit punonjësi është në gjendje të blejë aksionet me skonto dhe zgjedh nëse skontoja të zbatohet mbi çmimin e aksionit të njësisë ekonomike në datën e dhënies, ose çmimin e aksionit të saj në datën e blerjes. Ose një SBAP mund të specifikojë çmimin e blerjes dhe më pas i jep punonjësit një periudhë të rëndësishme kohe për të vendosur nëse do të marrë pjesë ose jo në skemë. Një tjetër shembull i një tipari opsioni është një SBAP, që lejon punonjësit pjesëmarrës të anulojnë pjesëmarrjen e tyre para ose në fund të një periudhe specifike dhe të marrin një kompensim të shumave të paguara më parë në skemë.

Megjithatë, në këtë shembull skema nuk përfshin tipare opsioni. Skontoja zbatohet mbi çmimin e aksionit në datën e blerjes dhe punonjësve nuk u lejohet të tërhiqen nga skema.

Një tjetër faktor për t'u marrë në konsideratë është efekti i kufizimeve të transferimit pas kushtëzimit nëse ka. Paragrafi B3 i SNRF 2 thotë se nëse aksionet janë objekt i kufizimeve në transferim pas datës së kushtëzimit, ky faktor do të merret në konsideratë kur vlerësohet vlera e drejtë e atyre aksioneve por vetëm në masën që kufizimet pas mbulimit ndikojnë çmimin që do të paguajë për atë aksion një pjesëmarrës i tregut i mirëinformuar dhe i vullnetshëm. Për shembull, nëse aksionet tregtohen gjerësisht në një treg të madh dhe likuid, kufizimet pas kushtëzimit të transferimit mund të kenë pak efekt, nëse kanë, në çmimin që do të paguajë për këto aksione një pjesëmarrës tregu i mirëinformuar dhe i vullnetshëm.

Në këtë shembull aksionet mbulohen kur blihen por nuk mund të shiten për pesë vjet nga data e blerjes. Prandaj, njësia ekonomike duhet të konsiderojë efektin në vlerësim të kufizimit në transferim për pesë vjet pas kushtëzimit. Kjo mundëson përdorimin e një teknike vlerësimi për të vlerësuar se cili do të ishte çmimi i aksioneve të kufizuara në datën e blerjes në një transaksion të kryer midis palëve të palidhura me njëra-tjetrën, të mirëinformuara dhe të vullnetshme. Supozohet se në këtë shembull njësia ekonomike vlerëson se vlera e drejtë e çdo aksioni të kufizuar është 28NJM. Në këtë rast vlera e drejtë e instrumentave të dhënë të kapitalit neto është 4NJM për aksion (duke qënë vlera e drejtë e aksioneve të kufizuara prej 28NJM minus çmimin e blerjes prej 24NJM). Për shkak se ishin blerë 64,000 aksione totali i vlerës së drejtë të instrumentave të dhënë të kapitalit neto është 256,000NJM.

Në këtë shembull nuk ka periudhë kushtëzimi. Prandaj në përputhje me paragrafin 14 të SNRF 2, njësia ekonomike duhet të njohë menjëherë një shpenzim prej 256,000NJM.

Megjithatë, në disa raste shpenzimet lidhur me një SBAP mund të mos jenë materiale. SNK 8 *Politikat kontabël, Ndryshimet në Politikat Kontabël dhe Gabimet* thotë se politikat kontabël në SNRF-të nuk duhet të zbatohen nëse efekti i zbatimit të tyre është jomaterial (SNK 8, paragrafi 8). Gjithashtu, SNK 8 deklaron se mungesa ose anomalia e një zëri është materiale nëse ajo mund të ndikojë, në mënyrë individuale ose kolektive, në vendimet ekonomike të përdoruesve të marra mbështetur në pasqyrat financiare. Materialiteti varet nga madhësia dhe natyra e mungesave ose anomalive të gjykuara sipas rrethanave më të afërta. Madhësia ose natyra e zërit, ose një kombinim i të dyjave mund të jenë faktori përcaktues (SNK 8, paragrafi 5). Prandaj në këtë shembull njësia ekonomike duhet të konsiderojë faktin nëse shpenzimet prej 256,000NJM janë materiale.

Transaksione të pagesave të bazuara në aksion që shlyen në mjete monetare

- IG18 Paragrafët 30-33 të SNRF paraqesin kërkesat për transaksionet, në të cilat njësia ekonomike siguron të mira ose shërbime kundrejt një pasivi ndaj furnitorit të këtyre të mirave ose shërbimeve për shuma që bazohen në çmimin e aksioneve të njësisë ekonomike ose të instrumentave të tjerë të kapitalit neto të njësisë ekonomike. Njësia ekonomike duhet të njohë fillimisht të mirat ose shërbimet e siguruar dhe një pasiv për të paguar për këto të mira ose shërbime, kur njësia ekonomike merr të mirat ose kur shërbimet kryhen, të matura me vlerën e drejtë të pasivit. Më pas derisa të shlyhet pasivi, njësia ekonomike duhet të njohë ndryshimet në vlerën e drejtë të pasivit.
- IG19 Për shembull, një njësi ekonomike mund t'i japë të drejta të vlerësimit të aksionit punonjësve si pjesë e paketës së shpërblimit të tyre, ndërsa punonjësit do të kenë të drejtën e një pagese të ardhshme në mjete monetare (dhe jo në një instrument të kapitalit neto), bazuar në rritjen e çmimit të aksionit të njësisë ekonomike mbi një nivel të caktuar gjatë një periudhe të caktuar kohe. Nëse të drejtat e vlerësimit të aksionit nuk mbulohen derisa punonjësit të kenë përfunduar një periudhë të caktuar të shërbimit, njësia ekonomike njeh shërbimet e përfutuara dhe pasivin për të paguar për to, kur punonjësit të kryejnë shërbimin gjatë asaj periudhe. Pasivi do të matet, fillimisht dhe në

çdo datë raportimi derisa të shlyhet, me vlerën e drejtë të të drejtave të vlerësimit të aksionit, duke zbatuar një model vlerësimi të opsioneve dhe madhësinë e shërbimit të kryer nga punonjësit deri në atë datë. Ndryshimet në vlerën e drejtë nuk njihen në fitim ose humbje. Prandaj, nëse shuma e njohur për shërbimet e përfituara është përfshirë në vlerën kontabël të një aktivi të njohur në bilancin e njësisë ekonomike (p.sh. inventar), vlera kontabël e atij aktivi nuk rregullohet për efektet e rimatjes së pasivit. Shembulli 12 ilustron këto kërkesa.

UZ Shembull 12			
Informacion Bazë			
Një njësi ekonomike jep 100 të drejta të vlerësimit të aksionit në mjete monetare (DVAMM) për secilin prej 500 punonjësit e saj me kushtin që punonjësit të qëndrojnë të punësuar në këtë njësi ekonomike për tre vitet e ardhshme.			
Gjatë vitit 1, largohen 35 punonjës. Njësia ekonomike vlerëson se 60 punonjës të tjerë do të largohen gjatë vitit 2 dhe 3. Gjatë vitit 2, largohen 40 punonjës të tjerë dhe njësia ekonomike vlerëson se 25 punonjës të tjerë do të largohen gjatë vitit 3. Gjatë vitit 3 largohen 22 punonjës. Në fund të vitit 3, 150 punonjës ushtrojnë të drejtat e tyre të vlerësimit të aksionit (DVA), 140 punonjës të tjerë ushtrojnë të drejtat e tyre vlerësimit të aksionit (DVA) në fund të vitit 4 dhe pjesa e mbetur e 113 punonjësve ushtrojnë të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) në fund të vitit 5.			
Njësia ekonomike vlerëson vlerën e drejtë të të drejtave të vlerësimit të aksionit (DVA) në fund të secilit vit që ekziston një pasiv si më poshtë. Në fund të vitit 3, të gjitha të drejtat e vlerësimit të aksionit (DVA) të mbajtura nga punonjësit e mbetur kushtëzohen. Vlerat e perceptuara të të drejtave të vlerësimit të aksionit (DVA) në datën e ushtrimit (që është e njëjtë me shumën e mjeteve monetare të paguara) në fund të viteve 3, 4 dhe 5 tregohen më poshtë.			
Viti	Vlera e drejtë	Vlera perceptuar e	
1	NJM14.40		
2	NJM15.50.		
3	NJM18.20	NJM15.00.	
4	NJM21.40	NJM20.00	
5		NJM25.00.	
Aplikimi i kërkesave			
Viti	Llogaritja	Kapitali i vet	Pasivi
		NJM	NJM
1	$(500 - 95) \text{ punonjës} \times 100 \text{ DVA} \times \text{NJM}14.40 \times \frac{1}{3}$	194,400	194,400
2	$(500 - 100) \text{ punonjës} \times 100 \text{ DVA} \times \text{NJM}15.50 \times \frac{2}{3} - \text{NJM}194,400$	218,933	413,333
3	$(500 - 97 - 150) \text{ punonjës} \times 100 \text{ DVA} \times \text{NJM}18.20 - \text{NJM}413,333$	47,127	460,460

UZ Shembull 12				
	+ 150 punonjës × 100 DVA× NJM15.00	225,000		
	Totali		272,127	
4	(253 – 140) punonjës × 100 DVA × NJM21.40 – NJM460,460	(218,640)		241,820
	+ 140 punonjës × 100 DVA× NJM20.00	280,000		
	Totali		61,360	
5	NJM0-NJM241,820	(241,820)		0
	+ 113 punonjës × 100 DVA× NJM25.00	282,500		
	Totali		40,680	
	Totali		787,500	

Transaksione të pagesave të bazuara në aksione me alternativa në mjete monetare

- IG20 Disa marrëveshje të pagesave të bazuara në aksione të punonjësit, lejojnë që punonjësi të zgjedhë nëse do të marrë mjete monetare ose instrumenta të kapitalit neto. Në këtë situatë është dhënë një instrument financiar i përbërë d.m.th. një instrument financiar me përbërës borxhi dhe të kapitalit neto. Paragrafi 37 I SNRF kërkon që njësia ekonomike të vlerësojë vlerën e drejtë të instrumentit financiar të përbërë në datën e dhënies, duke matur fillimisht vlerën e drejtë të përbërësit borxh dhe më pas duke matur vlerën e drejtë të përbërësit të kapitalit neto—duke marrë në konsideratë se punonjësi duhet të humbasë të drejtën për të marrë mjete monetare për të marrë instrumentin e kapitalit neto.
- IG21 Zakonisht marrëveshjet e pagesës të bazuara në aksion me alternativa në mjete monetare strukturohen në mënyrë të atillë që vlera e drejtë e shlyerjes së njërës alternativë është e njëjtë me vlerën e drejtë të tjetrës. Për shembull, punonjësi mund të ketë të drejtën të zgjedhë marrjen e opsioneve në aksione ose të të drejtave të vlerësimit të aksionit, të shlyeshme në mjete monetare. Në raste të tilla vlera e drejtë e përbërësit të kapitalit neto është zero dhe kështu vlera e drejtë e instrumentit të përbërë financiar është e njëjtë me vlerën e drejtë të përbërësit borxh. Megjithatë, nëse vlera e drejtë e alternativave të shlyerjes ndryshon, zakonisht vlera e drejtë e përbërësit të kapitalit neto do të jetë më e madhe se zero, rast në të cilin vlera e drejtë e instrumentit të përbërë financiar, do të jetë më e madhe se vlera e drejtë e përbërësit borxh.
- IG22 Paragrafi 38 i SNRF kërkon që njësia ekonomike të trajtojë veças shërbimet e përfituara kundrejt çdo përbërësi të instrumentit financiar të përbërë. Për përbërësin borxh, njësia ekonomike njeh shërbimet e përfituara dhe një pasiv për të paguar për këto shërbime, ndërkohë që pala tjetër ofron shërbimet në përputhje me kërkesat e zbatueshme për transaksionet e pagesave të bazuara në aksion, për t'u shlyer në mjete monetare. Për përbërësin borxh (nëse ka), njësia ekonomike njeh shërbimet e përfituara dhe një rritje në kapitalin neto, ndërkohë që pala tjetër ofron shërbimet në përputhje me kërkesat e zbatueshme për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione për t'u shlyer me kapital neto. Shembulli 13 ilustron këto kërkesa.

UZ Shembull 13**Informacion Bazë**

Një njësi ekonomike i jep një punonjësi të drejtën të zgjedhë ose 1,000 aksione iluzive, d.m.th. të drejtën e një pagese në mjete monetare të barabartë me vlerën e 1,000 aksioneve ose 1,200 aksione. Dhënia kushtëzohet me plotësimin e shërbimit përgjatë tre viteve të ardhshme. Nëse punonjësi zgjedh alternativën e aksioneve, aksionet duhet të mbahen për tre vjet pas datës së kushtëzimit.

Në datën e dhënies çmimi i aksioneve të njësisë ekonomike është 50NJM për aksion. Në fund të viteve 1, 2, dhe 3, çmimi i aksionit është përkatësisht 52NJM, 55NJM dhe 60NJM. Njësia ekonomike nuk pret të paguajë dividendë në tre vitet e ardhshme. Pasi merr në konsideratë efektet e kufizimeve të transferimit pas kushtëzimit, njësia ekonomike vlerëson se vlera e drejtë në datën e dhënies së alternativës në aksione është 48NJM për aksion.

Në fund të vitit 3, punonjësi zgjedh:

Skenari 1: Alternativa në mjete monetare

Skenari 2: Alternativa në kapital neto

Aplikimi i kërkesave

Vlera e drejtë e alternativës në kapital neto është NJM57,600 (1,200 aksione × NJM48). Vlera e drejtë e alternativës në mjete monetare është NJM50,000 (1,000 aksione iluzive × NJM50). Vlera e drejtë e përbërësit kapital neto të instrumentit të përbërë është NJM7,600 (NJM57,600 – NJM50,000).

Njësia ekonomike njeh shumat në vijim:

Viti	shpenzimet	Kapitali i vet	Pasivi
	NJM	NJM	NJM
1			
Përbërësi pasiv: (1,000 × NJM52 × $\frac{1}{3}$)	17,333		17,333
Përbërësi kapital neto: (NJM7,600 × $\frac{1}{3}$)	2,533	2,533	
2			
Përbërësi pasiv: (1,000 × NJM55 × $\frac{2}{3}$) – NJM17,333	19,333		19,333
Përbërësi kapital neto: (NJM7,600 × $\frac{1}{3}$)	2,533	2,533	
3			
Përbërësi pasiv: (1,000 × NJM60) – NJM36,666	23,334		23,334
Përbërësi kapital neto: (NJM7,600 × $\frac{1}{3}$)	2,534	2,534	
Fundi i Skenari 1: Mjete monetare prej Vitit 3 NJM60,000 të paguara			(60,000)
Skenari 1 total	67,600	7,600	0

UZ Shembull 13			
Skenari 2: 1,200 aksione të emetuara		60,000	(60,000)
Totalet e Skenarit 2	67,600	67,600	0

Dhënie informacionesh shpjeguese ilustruese

IG23 Shembulli në vijim ilustron kërkesat për dhënie informacionesh shpjeguese në paragrafët 44–52 të SNRF.²⁴
Pjesë nga Shënimet shpjeguese të Pasqyrave Financiare të Shoqërisë Z për vitin që mbyllet në 31 Dhjetor 2005.

Pagesa e bazuar ne Aksion

Gjatë periudhës që mbyllet më 31 Dhjetor 2005, Shoqëria pati katër marrëveshje të pagesës të bazuara në aksion, të cilat përshkruhen më poshtë.

Tipi marrëveshjes	Skemë opsioni në aksion për drejtuesit e lartë	Skemë opsioni në aksion për punonjësit në përgjithësi	Skemë aksionesh për drejtuesit	Skemë vlerësimi aksioni në mjete monetare për drejtuesit e lartë
Data dhënies	e 1 Janar 2004	1 Janar 2005	1 Janar 2005	1 Korrik 2005
Numri i dhënë	50,000	75,000	50,000	25,000
Jeta kontraktuale	10 vjet	10 vjet	N/A	10 vjet
Konditat kushtëzimit	e Janë realizuar 1.5 vite shërbimi dhe është arritur çmimi i synuar i aksionit.	Tre vite shërbimi	Janë realizuar 3 vite shërbimi dhe është arritur objektivi i fitimeve për aksion.	Janë realizuar 3 vite shërbimi dhe është arritur objektivi i rritjes së pjesës në treg.

Vlera e drejtë e vlerësuar e çdo opsioni në aksion të dhënë në skemën e opsionit në aksion për punonjësin në përgjithësi është 23.60NJM. Kjo u llogarit duke zbatuar një model binomial të vlerësimit të çmimit të opsionit. Të dhënat të modelit ishin çmimi i aksionit në datën e dhënies prej 50NJM, çmimi i ushtrimit prej 50NJM, paqëndrueshmëria e pritshme prej 30 përqind, asnjë dividend i pritshëm, jeta kontraktuale prej 10 vitesh dhe norma e interesit pa rrezik prej 5 përqind. Për të marë parasysh efektet e ushtrimit më të hershëm, u supozua se punonjësit do të ushtrojnë opsionet pas datës së mbulimit kur çmimi i aksionit ishte sa dyfishi i çmimit të ushtrimit. Paqëndrueshmëria historike ishte 40 përqind, duke përfshirë dhe vitet e para të jetës së Shoqërisë: Shoqëria pret që paqëndrueshmëria e çmimit të aksioneve të saj të pakësohet me kalimin e kohës.

Vlera e drejtë e vlerësuar e secilit aksion të dhënë në skemën e aksioneve për drejtuesit e lartë është 50NJM, e cila është e njëjtë me çmimin e aksionit në datën e dhënies.

²⁴ Duhet të vihet në dukje se shembulli ilustrues nuk është parashikuar të jetë një shabllon ose model dhe për këtë arsye nuk është shterues. Për shembull, ai nuk ilustron kërkesat për dhënie informacionesh shpjeguese të dhëna në paragrafët 47(c), 48 dhe 49 të SNRF.

Hollësi të mëtejshme për të dy skemat e opsioneve në aksione jepen më poshtë:

	2004		2005	
	Numri opsioneve	i çmimi ushtrimit mesatar ponderuar	i Numri opsioneve të	i çmimi ushtrimit mesatar ponderuar të
Gjendja në fillim të vitit	0	—	45,000	NJM40
Dhënë	50,000	NJM40	75,000	NJM50
Humbur	(5,000)	NJM40	(8,000)	NJM46
Ushtruar	0	—	(4,000)	NJM40
Gjendja në fund të vitit	45,000	NJM40	108,000	NJM46
Të ushtrueshëm në fund të vitit	0	NJM40	38,000	NJM40

Për opsionet në aksion të ushtruara gjatë periudhës, çmimi mesatar i ponderuar i aksionit në datën e ushtrimit ishte 52NJM. Opsionet gjendje në 31 Dhjetor 2005 kishin një çmim ushtrimi prej 40NJM ose 50NJM dhe mesatarja e ponderuar e jetës kontraktuale të mbetur ishte 8.64 vite.

	2004	2005
	NJM	NJM
Shpenzimet që vijnë nga transaksionet e pagesës së bazuar në aksion	495,000	1,105,867
Shpenzimet që vijnë nga skemat e aksioneve dhe opsioni në aksion	495,000	1,007,000
Teprica e mbylljes së pasivit për skemën e vlerësimit në mjete monetare të aksioneve	—	98,867
Shpenzimet që vijnë nga rritja në vlerën e drejtë të pasivit për skemën e vlerësimit në mjete monetare të aksionit	—	9,200